

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล:

ศึกษากรณีการตั้งกระทู้ถาม

Roles of the Senate within the System of Checks and Balance:

Case Study The Interpellation

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ

ได้รับทุนในการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล:

ศึกษากรณีการตั้งกระทู้ถาม

Roles of the Senate within the System of Checks and Balance:

Case Study The Interpellation

คณะผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนาชัย สุนทรอนันตชัย คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

(หัวหน้าโครงการวิจัย)

อาจารย์ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (นักวิจัย)

นางสาวกษมา สุขนิวัฒน์ชัย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (นักวิจัย)

นายทวนชัย โชติช่วง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (นักวิจัย)

ได้รับทุนในการวิจัยจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

คำนำ

รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ เรื่อง “การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล: ศึกษากรณีการตั้งกระทู้ถาม” ฉบับนี้ เป็นการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนในการวิจัยจากสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญของการวิจัย เพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร และเพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นที่ครอบคลุมทั้งในแง่ของการบัญญัติกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และประสานงานการวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ข้อเสนอแนะ และข้อแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขรายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้ ขอขอบคุณท่านสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน รวมทั้งนักวิชาการด้านกฎหมายรัฐสภา และกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ ศ.ดร.อุดม รัฐอมฤต รศ.ดร.ภูมิ มูลศิลป์ และดร.สตีธร ธนานิธิโชติ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ได้ให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ท้ายที่สุด คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการศึกษาวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและจะเป็นส่วนหนึ่งในเสริมสร้างการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระบอบการปกครองประชาธิปไตย และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ต่อไป

คณะผู้วิจัย

บทสรุปเชิงนโยบาย

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ตลอดจนเพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และการกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมาย

1.1 ควรปรับลดระยะเวลาในการตั้งกระทู้ถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจา แต่ละกระทู้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การถามและตอบกระทู้ถามมีความกระชับ ตรงประเด็น และเพื่อให้กระทู้ถามสามารถตั้งได้จำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยเทียบเคียงจากประเทศออสเตรเลียที่การตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที ซึ่งหากพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว พบว่าสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนไปใช้เครื่องมือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมแทน ซึ่งก็ใช้เวลาเพียง 3 นาที ก็สามารถตั้งประเด็นคำถามต่อฝ่ายบริหารได้เช่นเดียวกัน

1.2 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 163 เรื่องการตอบกระทู้เป็นหนังสือที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบภายใน 30 วัน นับแต่ส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี คณะผู้วิจัยเห็นว่ากำหนดระยะเวลาดังกล่าวนานเกินไป ควรกำหนดให้ตอบภายใน 15 วันทำการ เพื่อจะได้ทันกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ถูกถามในกระทู้ และเพื่อแจ้งให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนได้รับรู้

สถานการณ์หรือทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงเวลาที่เหมาะสม เทียบเคียงกับประเทศอังกฤษ ที่กำหนดเวลาตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ

1.3 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มอำนาจของประธานวุฒิสภาในการอนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาเกินกว่า 3 กระทู้ ตามความเหมาะสม หรือการอนุญาตให้ขยายเวลาระเบียบวาระการตั้งกระทู้ถามได้ มากกว่าที่ข้อบังคับกำหนด หากไม่กระทบต่อระเบียบวาระอื่น เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น โดยไม่จำเป็นต้องขอมติที่ประชุมทุกครั้ง

1.4 ควรเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว โดยให้อำนาจแก่ประธานวุฒิสภาในการติดตามคำตอบเพื่อที่จะได้แจ้งให้ที่ประชุมหรือผู้ที่ตั้งกระทู้ถามทราบ ซึ่งจะทำให้มีข้อบังคับหรือระเบียบรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อติดตามผลการดำเนินการของฝ่ายบริหารได้ง่ายขึ้น และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่าง ๆ

2.1 ควรมีคู่มือแนะนำแนวทางการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้แก่สมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าหาข้อมูล หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งควรมีหน่วยงาน ส่วนงาน หรือคณะบุคคลที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาแก่สมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้การใช้เครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2.2 ต้องเสริมสร้างความเข้าใจถึงหลักการการใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามของวุฒิสภาที่ควรมีความแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะการสื่อให้สังคมเห็นและนำไปสู่การสร้างหรือเสนอแนะข้อเสนอ หรือทางออกที่ฝ่ายบริหารควรต้องดำเนินการ โดยเน้นประเด็นเชิงระบบกลไก ยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือหลักการที่ฝ่ายบริหารอาจจะยังคงขาดตกบกพร่องอยู่ รวมถึงควรเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกวุฒิสภาที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการเขียนกระทู้ถามให้กระชับและตรงประเด็นและทักษะการพูดในที่สาธารณะในกรณีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา

2.3 การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถาม ควรใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายบริหาร จะทำให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือคณะกรรมการการศึกษา รวบรวม ค้นคว้าข้อมูล และติดตามตรวจสอบการทำงานของข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ในเชิงนโยบายก็ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องโดยใช้การตั้งกระทู้ถาม กรณีกระทู้ถามได้ตั้งประเด็นถามไปแล้ว

ก็ควรใช้กลไกของคณะกรรมการในการติดตามร่วมด้วย หรือกระทั่งข้อเท็จจริงหรือปัญหาใดที่พบในคณะกรรมการ ก็สามารถนำไปกำหนดเป็นประเด็นคำถามในกระทู้ถามเพื่อถามรัฐมนตรีได้

2.4 ควรมีกลไกกลางที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับองค์กรภาคประชาชน ยกตัวอย่างเช่น สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ในการสะท้อนปัญหาที่มาจากประชาชน รวมทั้งสนับสนุน เชื่อมโยง และเป็นฐานข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาในการนำไปใช้ตั้งกระทู้ถาม หรือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยวิธีอื่น ๆ

2.5 ควรนำเทคโนโลยีการประชุมออนไลน์มาปรับใช้กับการตอบกระทู้ถาม ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมประชุมได้ เพื่อลดปัญหาการเลื่อนตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี

2.6 ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้ามารับรู้ ติดตามตรวจสอบ และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

Policy Brief

This research aims to study concepts and intentions of interpellation under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), and related laws in order to observe functions of monitoring and balancing of the senators on the governmental powers, as assigned in the transitory provision, section 269 of the current Constitution. Studied topics focus on causes of ineffective interpellation; results of interpellation, which affects the state administration; and proposing solutions or reformation of legal regulations and setting guidelines for efficient interpellation which effectively monitors and balances the governmental powers relevant to intentions defined in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

The researcher team has proposed the following recommendations relating to legal regulations and scopes of interpellation operation for efficient monitoring and balancing governmental powers, making the regulations relevant to intentions of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

1. Recommendations on Legal Regulations

1.1 Reducing time for enquiring and replying each verbal interpellation, according to the regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019) and the amendments hereto, in order to focus on the topics and increase the number of questions. A comparative practice in Australia, time for enquiring main interpellations is limited in 1 minute and not over 2 minutes for replying. For the current situation in Thailand, relating to public or other problems, some senators operate consulting sessions, limited in 3 minutes, before entering the sitting agenda. This practice could be proceeded to question the government as well.

1.2 Limiting the period of replying, to the written interpellation, through the Royal Gazette, in 15 official days instead of 30 days. Regulation no.163 of the Senate sitting, B.E.2562 (2019), limits the period of replying, to the written interpellation within 30 days since the Prime Minister or Minister has received the questions. The research team deems that the period within 15 official days is more appropriate and responds to situations or problems that are interpellated. This period is more effective for the public

affected by the problems, who should be acknowledged the situations and operations in process in proper time. The considerable period of replying to the written interpellation practiced in the United Kingdom is within 14 official days.

1.3 Empowering the President of the Senate to permit over 3 verbal interpellations in each sitting. In order to increase flexibility to interpellation operation, regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019) and the amendments hereto, should empower the President of the Senate to allow the appropriate number of verbal interpellations, not limited in 3, and extend the period of proceeding, on conditions of no effect to other agendas and no need of calling for the sitting vote.

1.4 Empowering the President of the Senate to follow up the replies to the interpellation noted by Ministers. With respect to regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019), the amendments and/or related regulations should empower the President of the Senate to be responsible for following up the replies and acknowledging the Senate sitting or the enquirers. This would support operations of the officials of the Secretariats of the Senate to conveniently follow up operations of the government and gain more cooperation from related offices.

2. Recommendations on Policy Making and Other Guidelines

2.1 Senator manual should be provided. Working guidelines for the senators, especially field trips for data gathering; data searching; and information sources supporting the work of senators, should be composed and accessible. Also, the supportive office or staff for the senators are required in order to provide suggestions or devices for effective and appropriate monitoring the state administration.

2.2 Awareness of principles of interpellation operations by senators, which should be different from working of the House of Representatives, should be publicized. The public should see and apply interpellations for proposing suggestions or solutions, focusing on systems; strategies; policies; or principles, to the government and cause further operations. Unskillful senators should be trained about writing a concise interpellation and public speaking for proposing verbal interpellation.

2.3 Interpellation should be operated along with other devices for efficiently monitoring the state administration. For example, for dealing with education,

the Committee on Education could gather; search; or investigate administration of permanent or state officials; on the policy aspect, interpellation could enquire the Minister in charge. For interpellation afterward, the committee could follow up, and facts or problems found could be the topics of interpellation enquiring the Minister further.

2.4 There should be a cooperative unit, such as educational institutes or the Secretariat of the Senate, linking operations of the Senate and public organizations. This cooperative unit could reflect public problems; support working; be a link; and be databases for senators monitoring the state administration by interpellation or other operations.

2.5 Online technology should be applied in interpellation operations. This could lessen postponing replies to the interpellation, due to the absence of related Ministers.

2.6 Operations of interpellation should be publicized through public media in order to acknowledge the public about roles and duties of senators in monitoring the state administration through interpellation. This is in accordance with the principles of participatory democracy that the public should acknowledge; follow up; investigate; and participate in politics of the country.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ตลอดจนเพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนามผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาวิจัย ทั้งสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน นักวิชาการด้านกฎหมายรัฐสภาหรือกฎหมายรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

1. ผลการศึกษาวิจัย

1.1 แนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารพบว่า แนวคิดและเจตนารมณ์ของการใช้เครื่องมือตั้งกระทู้ถามนั้นมาจากแนวคิดหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย โดยมุ่งหมายแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ และองค์กรใช้อำนาจอธิปไตย ให้เกิดการใช้อำนาจที่มีลักษณะการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน (Check and Balance) เพื่อให้มีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร อาทิ การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร การตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี การตั้งคณะกรรมการการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

การตั้งกระทู้ถามเป็นกระบวนการหนึ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ สมาชิกสภาสามารถตั้งคำถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 150 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีใน

เรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย โดยรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาด้วย แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่เป็นอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

จากการศึกษาวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ากลุ่มสมาชิกวุฒิสภามีความเข้าใจถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามกฎหมาย โดยเฉพาะมุมมองเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และยังเป็น การนำเสนอข้อมูลการทำงานของฝ่ายบริหารให้ประชาชนได้รับรู้ และสื่อมวลชนได้ติดตาม อันส่งเสริมแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ กลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา ก็เห็นถึงเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติใช้เครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน และยังทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลจากทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่า แม้สมาชิกวุฒิสภามาตรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่อาจมองได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภา (ที่มีได้มาจากบทเฉพาะกาล) มาจากตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมก็ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่ตนเป็นตัวแทนเช่นเดียวกัน

1.2 ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของวุฒิสภาเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามตั้งแต่สมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2562 (22 พฤษภาคม 2562 - 18 กันยายน 2562) จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565 (1 พฤศจิกายน 2565 - จนถึงปัจจุบัน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) พบว่า มีจำนวนกระทู้ถามทั้งหมด 376 กระทู้ แบ่งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา 131 กระทู้ และกระทู้ถามเป็นหนังสือ 245 กระทู้ โดยเป็นกระทู้ที่มีการตอบไปแล้ว จำนวน 236 กระทู้ (ประกอบด้วยตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 152 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 84 กระทู้) กระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทู้ และกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอน จำนวน 120 กระทู้ (จำนวนกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอน คิดเป็นร้อยละ 31.91 ของจำนวนกระทู้ทั้งหมดที่มีการตั้งกระทู้ถาม)

นอกจากนั้นแล้ว หากพิจารณาผลการติดตามการดำเนินการของฝ่ายบริหารตามกระทู้ถาม พบว่าจากจำนวนกระทู้ถาม 256 กระทู้ (พิจารณาถึงสมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่

2/2565 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) มีกระทู้ที่มีประเด็นต้องติดตามจำนวน 21 กระทู้ (ร้อยละ 8.20) ไม่มีประเด็นที่ต้องติดตาม จำนวน 215 กระทู้ (ร้อยละ 83.98) และกระทู้ที่รอตอบใน ราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทู้ (ร้อยละ 7.81) ทั้งนี้ สำหรับกระทู้ที่มีประเด็นต้องติดตามนั้น พบว่าหน่วยงานได้ดำเนินการแล้ว จำนวน 16 กระทู้ (ร้อยละ 76.19)

จากการเก็บข้อมูลการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน พบว่ามีสมาชิกวุฒิสภา ตั้งกระทู้ถามจำนวน 64 คน จากสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 249 คนที่มีสถานภาพ ณ ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 25.70 โดยพบว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้ที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุด คือ นายอำพล จินดาวัฒนะ จำนวน 64 กระทู้ และมีสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ ตั้งกระทู้ถามจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 18.00 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ (100 คน) โดยประเด็นคำถามที่มีการตั้งกระทู้ถามมากที่สุด สามลำดับแรก คือ ประเด็นด้านคมนาคม ประเด็นด้านความสงบเรียบร้อย และประเด็นด้านเกษตรและ สหกรณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา พบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของ การกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา มักพิจารณาจากเรื่องที่ประชาชน ให้ความสนใจในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่กระทบและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในวงกว้าง และในอีกปัจจัยหนึ่ง คือเป็นเรื่องที่สมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่านมีความสนใจ ความถนัดและ ความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกวุฒิสภาบางท่านเห็นว่า หากถามในเชิงนโยบายแล้ว ก็มีข้อจำกัดว่าบางเรื่องอาจไม่ใช่ประเด็นที่ทันสมัยนัก นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางเทคนิคในการกำหนด ประเด็นของกระทู้ถาม กล่าวคือ การทราบว่ามีรัฐมนตรีท่านใดจะมาตอบกระทู้ถามอยู่แล้ว สมาชิกวุฒิสภาจึงได้ยื่นเรื่องตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาในวันนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเลื่อนตอบกระทู้ถาม ในขณะที่เดียวกัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการก็ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การตั้งกระทู้ถาม ควรเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ และเป็นความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งควรพิจารณาถึงบทบาท ของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่ควรต้องเชื่อมโยงกับการติดตามเรื่องยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนปฏิรูป ประเทศ และต้องนำไปสู่ทางออกหรือการสร้างกลไกหรือข้อเสนอเชิงระบบ

สำหรับประเด็นวิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของ สมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา พบว่าการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภาบางท่านมีผู้ช่วยในการค้นหาข้อมูล ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาบางท่านก็ตั้งกระทู้ถาม ขึ้นเอง และบางประเด็นคำถามเป็นประเด็นที่สืบเนื่องมาจากการลงพื้นที่หรือทำหน้าที่คณะกรรมการ ชุดต่าง ๆ สำหรับการร่างกระทู้ถาม จะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้การช่วยเหลือ ซึ่งมีข้อสังเกตจากกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาและกลุ่มนักวิชาการที่เห็นสอดคล้องกันว่า การตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะกระทู้ถามด้วยวาจา นั้น ต้องคำนึงถึงการกำหนดประเด็นให้กระชับ ไม่กว้างจนเกินไป

ต้องร้อยเรียงกัน และควรถามเฉพาะเจาะจงกับผู้ตอบกระทู้ถามแต่ละท่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีทีมงานช่วยสนับสนุน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มนักวิชาการที่ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การได้มาซึ่งประเด็นในการกำหนดกระทู้ถามนั้น ควรต้องมีความเชื่อมโยงกับประชาชน และเป็นปัญหาที่เสนอผ่านกลไกที่เชื่อมกับภาคประชาชน หรือกลุ่มตัวแทนที่สมาชิกวุฒิสภามีส่วนเกี่ยวข้อง

ส่วนด้านความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สมาชิกวุฒิสภาตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีความเป็นอิสระแล้ว แต่ในทางปฏิบัติด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลชุดปัจจุบัน ทำให้เกิดความเกรงอกเกรงใจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งรวมถึงการตั้งกระทู้ถามด้วย อันสอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มนักวิชาการ

1.3 ผลการศึกษาสาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีทั้งสาเหตุที่มาจากสมาชิกวุฒิสภา ในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม และสาเหตุที่มาจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม กล่าวคือ

(1) สาเหตุจากสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะการไม่เห็นถึงความสำคัญในบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงความไม่ถนัดในการใช้เครื่องมือกระทู้ถาม เมื่อเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2) สาเหตุจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม โดยเฉพาะการไม่ให้ความสำคัญกับการตอบกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้เกิดการเลื่อนหรือการไม่มาตอบกระทู้ถาม นำไปสู่ข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาบางท่านที่ว่า ควรมีข้อกำหนดหรือบทลงโทษทางจรรยาบรรณหากฝ่ายบริหารเลื่อนการตอบกระทู้ถามบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุสมควร รวมถึงควรเพิ่มจำนวนกระทู้ถามที่สามารถตั้งได้ในการประชุมแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ยังพบสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารที่ไม่มีคุณภาพ

ทั้งนี้ กลุ่มนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้ คือต้องมีการประชาสัมพันธ์ หรือขยายผลให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถามอันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการประสานงานกันระหว่างวุฒิสภา กับฝ่ายบริหารให้เห็นความสำคัญของการตอบกระทู้ถาม

1.4 ผลการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผลการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารในราชกิจจานุเบกษาค่อนข้างล่าช้า และผลที่ได้รับจากการตอบกระทู้ถามที่ไม่มีคุณภาพ ในขณะที่ผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ทำให้ทราบข้อมูลว่า

ทางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะมีการติดตามเฉพาะกระทู้ถามที่รัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในสภา และรัฐมนตรีได้ตั้งข้อสังเกต และรับไว้ในบางประเด็น แต่ก็พบว่ายังมีบางหน่วยงานที่ส่งข้อมูลกลับมาล่าช้า อย่างไรก็ตาม การติดตามการทำงานของฝ่ายบริหารตามที่ได้มีการตอบกระทู้ถามนั้น ไม่มีระเบียบข้อบังคับรองรับที่ชัดเจน ส่งผลให้สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งจึงใช้กระบวนการติดตามผลจากการตั้งกระทู้ถาม ผ่านเครื่องมือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอื่น ๆ เช่น การติดตามใน คณะกรรมาธิการ การเปิดอภิปรายทั่วไป หรือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของ ประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 18

2. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบ ถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และการกำหนดแนวทาง ในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมาย

2.1.1 ควรปรับลดระยะเวลาในการตั้งกระทู้ถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจา แต่ละกระทู้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การถามและตอบ กระทู้ถามมีความกระชับ ตรงประเด็น และเพื่อให้กระทู้ถามสามารถตั้งได้จำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยเทียบเคียงจากประเทศออสเตรเลียที่การตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที ซึ่งหากพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว พบว่า สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนไปใช้เครื่องมือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของ ประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมแทน ซึ่งก็ใช้เวลาเพียง 3 นาที ก็สามารถ ตั้งประเด็นคำถามต่อฝ่ายบริหารได้เช่นเดียวกัน

2.1.2 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 163 เรื่องการตอบกระทู้เป็นหนังสือที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีต้องตอบภายใน 30 วัน นับแต่ส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี คณะผู้วิจัยเห็นว่า กำหนดระยะเวลาดังกล่าวยาวนานเกินไป ควรกำหนดให้ตอบภายใน 15 วันทำการ เพื่อจะได้ทันกับ สถานการณ์หรือปัญหาที่ถูกถามในกระทู้ และเพื่อแจ้งให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนได้

รับรู้สถานการณ์หรือทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงเวลาที่เหมาะสม เทียบเคียงกับประเทศ อังกฤษที่กำหนดเวลาตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ

2.1.3 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเพิ่มอำนาจของประธานวุฒิสภาในการอนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาเกินกว่า 3 กระทู้ ตามความเหมาะสม หรือการอนุญาตให้ขยายเวลาระเบียบวาระการตั้งกระทู้ถามได้มากกว่าที่ ข้อบังคับกำหนด หากไม่กระทบต่อระเบียบวาระอื่น เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น โดยไม่จำเป็นต้องขอมติ ที่ประชุมทุกครั้ง

2.1.4 ควรเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว โดยให้อำนาจ แก่ประธานวุฒิสภาในการติดตามคำตอบเพื่อที่จะได้แจ้งให้ที่ประชุมหรือผู้ที่ตั้งกระทู้ถามทราบ ซึ่งจะ ทำให้มีข้อบังคับหรือระเบียบรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อติดตามผลการดำเนินการของฝ่ายบริหารได้ง่ายขึ้น และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องมากขึ้น

2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่าง ๆ

2.2.1 ควรมีคู่มือแนะนำแนวทางการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้แก่สมาชิก วุฒิสภา โดยเฉพาะการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าหาข้อมูล หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งควรมีหน่วยงาน ส่วนงาน หรือคณะบุคคลที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาแก่สมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้การใช้เครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการ แผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

2.2.2 ต้องเสริมสร้างความเข้าใจถึงหลักการการใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามของ วุฒิสภาที่ควรมีความแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะการสื่อให้สังคมเห็นและนำไปสู่ การสร้างหรือเสนอแนะข้อเสนอ หรือทางออกที่ฝ่ายบริหารควรต้องดำเนินการ โดยเน้นประเด็น เชิงระบบกลไก ยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือหลักการที่ฝ่ายบริหารอาจจะยังคงขาดตกบกพร่องอยู่ รวมถึงควรเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกวุฒิสภาที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการเขียนกระทู้ถามให้กระชับ และตรงประเด็นและทักษะการพูดในที่สาธารณะในกรณีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา

2.2.3 การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถาม ควรใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ในการ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายบริหาร จะทำให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือคณะกรรมการในการศึกษา รวบรวม ค้นคว้าข้อมูล และติดตามตรวจสอบการทำงานของข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ในเชิงนโยบายก็ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องโดยใช้การตั้งกระทู้ถาม กรณีกระทู้ถามใดได้ตั้ง ประเด็นถามไปแล้ว ก็ควรใช้กลไกของคณะกรรมการในการติดตามร่วมด้วย หรือกระทู้ข้อเท็จจริง

หรือปัญหาใดที่พบในคณะกรรมการ ก็สามารถนำไปกำหนดเป็นประเด็นคำถามในกระทู้ถาม เพื่อถามรัฐมนตรีได้

2.2.4 ควรมีกลไกกลางที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับองค์กรภาคประชาชน ยกตัวอย่างเช่น สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ในการสะท้อนปัญหาที่มาจากประชาชน รวมทั้งสนับสนุน เชื่อมโยง และเป็นฐานข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาในการนำไปใช้ตั้งกระทู้ถาม หรือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยวิธีอื่น ๆ

2.2.5 ควรนำเทคโนโลยีการประชุมออนไลน์มาปรับใช้กับการตอบกระทู้ถาม ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมประชุมได้ เพื่อลดปัญหาการเลื่อนตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี

2.2.6 ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วม ติดตามตรวจสอบ และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

Executive Summary

This research aims to study concepts and intentions of interpellation under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), and related laws in order to observe functions of monitoring and balancing of the senators on the governmental powers, as assigned in the transitory provision, section 269 of the current Constitution. Studied topics focus on causes of ineffective interpellation; results of interpellation, which affects the state administration; and proposing solutions or reformation of legal regulations and setting guidelines for efficient interpellation which effectively monitors and balances the governmental powers relevant to intentions defined in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). Methodologies of this qualitative research include documentary study and field trip in-depth interviews with related personnel, including current senators; political and/or constitutional law scholars; and officials of the Secretariat of the Senate.

1. Research Findings

1.1 Concepts and intentions of interpellation under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), and related laws

According to documentary study, concepts and intentions of interpellations are based on the principles of the segregation of power, the supreme power of the state, by dividing powers and exercisers for mutual monitoring and balancing, especially between relevant powers of the legislative and the executive branches. Devices of the legislative branch include, for example, interpellation against Ministers on the policy statement; forming of committees; calling for general debate enquiring Ministers; and so on.

Interpellation is one of the devices for monitoring and balancing the governmental powers by the legislative, increasing consideration to the state administration of the state affairs. Section 150 of the Constitution of the Kingdom of Thailand prescribes, that Members of the Parliament and/or Senators are able to interpellate in writing or verbally the Prime Minister or Ministers on administration according to their duties and responsibilities. The processing of interpellation is regulated

according to each house of the enquirer; however, verbal interpellation without informing in advance is allowed. The Ministers may decline to reply in cases the issue is under secret protection due to the safety or interests of the country. It is noted that the current Constitution allows senators, as well as Members of Parliament, to interpellate verbally; while, previous Constitutions allow only the MP.

According to field trip in-depth interviews of senators, it shows that senators are well aware of concepts and intentions of interpellation, especially the aspect as a legislative device for monitoring and balancing the state administration; presenting information about the governmental administration to the public for acknowledgement and the media to follow up. This supports the concept of the participatory democracy. For interviews with scholars on constitutional and/or legislative laws, they also realize intentions that assign interpellation as a device of the legislative branch for monitoring and balancing the state administration. They deem that interpellation may inspire social criticism from the public, which would be, as well, acknowledged information of the legislative and the executive branches. It should be noted herein that although the senators, according to the current Constitution, are not elected by the public, they represent various social groups. This reflects intentions of the Constitution that assigns for senators who represent different groups.

1.2 Studies of operations of current senators, according to transitory provisions of the Constitution, on monitoring and balancing the executive branch through interpellation

The research team has studied the operations of 376 interpellations, from the annual session of 1/2562 (May 22nd – Sep. 18th, 2019) to 2/2565 (Nov. 1st – present)¹, including 131 verbal and 245 written interpellations. 236 interpellations had been replied, 152 in the Senate sitting and 84 published in the Royal Gazette. Other 20 interpellations are pending to be published, while 120 interpellations were rejected or withdrawn, equal to 31.91 percent of proposed interpellations.

In addition, for tracing interpellations in process of the administration, it is found that among 256 interpellations, proposed by the annual session of 2/2565², there are

¹ Date of data Jan. 1st, 2023

² Date of data Jan. 31st, 2023

21 interpellations (8.20%) follow up needed, which 16 interpellations (76.19%) are already processed by related offices; 215 interpellations (83.98%) completely closed, while 20 interpellations (7.81%) are pending to be published in the Royal Gazette.

Relating to performances of current senators, 64 (25.70%) of 249 senators have proposed interpellations. Mr. Aumpol Chindawatana proposed the largest numbers of 64 interpellations, while 18 senators (7.23%), of military retirees and/or police officers, proposed interpellations. These officers are 18% of all senators (100 persons) who are military retirees and/or police officers. Three topics mostly enquired are relating to transport; order and peace; and agriculture and cooperatives.

From in-depth interviews with senators, it is found that interpellation topics are mostly chosen from current public interest; issues affecting the public widely; and personal interest, skills and expertise of the senators. For policy issues, some senators deem that they are quite limited and not in current interest. Besides, there is a technical selection of topics like when a Minister is expecting to reply an interpellation, some senators would add prompt verbal enquiries; this procedure prevents postponing replying to the interpellation. From interviews with the scholar group of senators, they agree that interpellation topics should focus on public interest; urgent requirements; and be relevant to following up national strategies and reformation plan, leading to solutions; initiating devices; or systematic recommendations.

For the process of interpellation, some senators have assistants operating processes from selecting topics to searching supportive data, while some senators select the topics by themselves. For some topics, the senators derive from personal field trips or working as members of committees. For drafting interpellation, the officials of the Secretariat of the Senate would support. Some senators and scholars agree that verbal interpellation should be concise; continuing; and specific to the repliers; these may require a supportive team to prepare. Besides, some scholars note that interpellation topics should be relevant to the public and proposed through groups relating to the public or senators.

For independence of senators in selecting interpellation topics, most senators agree with the scholar group that in principle, senators have sufficient independence according to the current Constitution; however, in practice, the current senators being in duty according

to transitory provisions experience considerateness in monitoring the state administration.

1.3 Causes of ineffective interpellation, failing in balancing the governmental powers

From in-depth interviews, two causes are founded as follow.

- (1) The cause from senators –the enquirers, who are unaware of the importance of roles of the legislative branch in monitoring state administration and unskillful in operating interpellation comparing to Members of Parliament.
- (2) The cause from the government –the repliers, who are unaware of the importance of replying to the interpellation causing postponing or absence of the repliers. These raise suggestions from senators about ethical penalty on repliers who often unreasonably postpone replying to the interpellation. Also, in each sitting, the number of interpellations should be increased, and importantly the replies should be qualified.

The scholar group proposes suggestions to add more public relations about the roles of senators and interpellations affecting the public; this would promote the participatory democracy, as well. Also, cooperation between the Senate and the government on creating awareness of the importance of interpellation should be promoted.

1.4 Results of interpellation on the state administration

From in-depth interviews, it is found that interpellation replies from the government published in the Royal Gazette are quite delayed, and the replies are inefficient. For results of interpellation on state administration, it is acknowledged that the Secretariat of the Senate would follow up interpellations that are replied; noted; or accepted by Ministers in the sitting only. For further following up to concerning responsible offices, it is found that some replies are too late; so there are no proof how interpellations in question are processed or they are replied in time or not.

For following up interpellation replied by the government, there are no regulatory restrictions; so some senators follow up through other monitoring processes, for example through working of committees; calling for general debate; or requests for

consulting on public troubles and/or other problems before entering the agenda according to sitting regulations of the Senate, B.E. 2562 (2019) issue 18.

2. Recommendations for efficient operations of interpellation for monitoring and balancing the government in accordance with the intentions of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017)

The research team proposes the following correction of legal regulations and guidelines for operating interpellation for efficient monitoring and balancing the government in accordance with intentions of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

2.1 Recommendations on legal regulations

2.1.1 Reducing time for enquiring and replying each verbal interpellation, according to the regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019) and the amendments hereto, in order to focus on the topics and increase the number of questions. A comparative practice in Australia, time for enquiring main interpellations is limited in 1 minute and not over 2 minutes for replying. For the current situation in Thailand, relating to public or other problems, some senators operate consulting sessions, limited in 3 minutes, before entering the sitting agenda. This practice could be proceeded to question the government as well.

2.1.2 Limiting the period of replying, to the written interpellation, through the Royal Gazette, in 15 official days instead of 30 days. Regulation no.163 of the Senate sitting, B.E.2562 (2019), limits the period of replying, to the written interpellation within 30 days since the Prime Minister or Minister has received the questions. The research team deems that the period within 15 official days is more appropriate and responds to situations or problems that are interpellated. This period is more effective for the public affected by the problems, who should be acknowledged the situations and operations in process in proper time. The considerable period of replying to the written interpellation practiced in the United Kingdom is within 14 official days.

2.1.3 Empowering the President of the Senate to permit over 3 verbal interpellations in each sitting. In order to increase flexibility to interpellation operation,

regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019) and the amendments hereto, should empower the President of the Senate to allow the appropriate number of verbal interpellations, not limited in 3, and extend the period of proceeding, on conditions of no effect to other agendas and no need of calling for the sitting vote.

2.1.4 Empowering the President of the Senate to follow up the replies to the interpellation noted by Ministers. With respect to regulations of the Senate sitting, B.E. 2562 (2019), the amendments and/or related regulations should empower the President of the Senate to be responsible for following up the replies and acknowledging the Senate sitting or the enquirers. This would support operations of the officials of the Secretariats of the Senate to conveniently follow up operations of the government and gain more cooperation from related offices.

2.2 Recommendations on Policy Making and Other Guidelines

2.2.1 Senator manual should be provided. Working guidelines for the senators, especially field trips for data gathering; data searching; and information sources supporting the work of senators, should be composed and accessible. Also, the supportive office or staff for the senators are required in order to provide suggestions or devices for effective and appropriate monitoring the state administration.

2.2.2 Awareness of principles of interpellation operations by senators, which should be different from working of the House of Representatives, should be publicized. The public should see and apply interpellations for proposing suggestions or solutions, focusing on systems; strategies; policies; or principles, to the government and cause further operations. Unskillful senators should be trained about writing a concise interpellation and public speaking for proposing verbal interpellation.

2.2.3 Interpellation should be operated along with other devices for efficiently monitoring the state administration. For example, for dealing with education, the Committee on Education could gather; search; or investigate administration of permanent or state officials; on the policy aspect, interpellation could enquire the Minister in charge. For interpellation afterward, the committee could follow up, and facts or problems found could be the topics of interpellation enquiring the Minister further.

2.2.4 There should be a cooperative unit, such as educational institutes or the Secretariat of the Senate, linking operations of the Senate and public organizations. This cooperative unit could reflect public problems; support working; be a link; and be databases for senators monitoring the state administration by interpellation or other operations.

2.2.5 Online technology should be applied in interpellation operations. This could lessen postponing replies to the interpellation, due to the absence of related Ministers.

2.2.6 Operations of interpellation should be publicized through public media in order to acknowledge the public about roles and duties of senators in monitoring the state administration through interpellation. This is in accordance with the principles of participatory democracy that the public should acknowledge; follow up; investigate; and participate in politics of the country.

ชื่อโครงการ	การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล: ศีษการกรณีการตั้งกระทู้ถาม
ชื่อผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ
ปีที่ทำการวิจัย	2566

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ตลอดจนเพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยภาคสนามผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เจตนารมณ์สำคัญของการตั้งกระทู้ถาม เพื่อเป็นเครื่องมือหนึ่งในการถ่วงดุลการใช้อำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร นอกจากนั้น ยังได้พบปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา และความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาที่ส่งผลต่อการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม รวมทั้งการศึกษาถึงสาเหตุที่ส่งผลให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสาเหตุที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม และสาเหตุจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม ตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

คณะผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะต่อแนวทางการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร ทั้งข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมาย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้การตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ต่อไป

Project title	Monitoring and Balancing Functions of the Senate: a Study on Interpellation
Researcher	Asst. Prof. Tanachai Suntonanantachai and Team
Year of research	2023

Abstract

This research aims to study concepts and intentions of interpellation under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017), and related laws in order to observe functions of monitoring and balancing of the senators on the governmental powers, as assigned in the transitory provision, section 269 of the current Constitution. Studied topics focus on causes of ineffective interpellation; results of interpellation, which affects the state administration; and proposing solutions or reformation of legal regulations and setting guidelines for efficient interpellation which effectively monitors and balances the governmental powers relevant to intentions defined in the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017). Methodologies of this qualitative research include documentary study and field trip in-depth interviews with related personnel.

Research findings show intentions of interpellation assigned as a device of balancing powers of the legislative and the executive branches; causing factors of setting interpellation topic of senators; processes of proposing interpellation topics of senators; independence of senators relating to interpellation topics setting; causes of inefficient interpellation failing in effective balancing powers of the governmental, both caused by senators – the enquirer and the governmental – the replier; and results of interpellation affecting state administration.

The researcher team proposes recommendations on operation of interpellation for balancing the governmental powers; legal regulations; policy making; and so on, in order to form the efficient balance against governmental powers relevant to intentions of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560 (2017).

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทสรุปเชิงนโยบาย	(1)
Policy Brief	(4)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(7)
Executive Summary	(14)
บทคัดย่อ	(21)
Abstract	(22)
สารบัญ	(23)
สารบัญตาราง	(26)
สารบัญภาพ	(27)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดทฤษฎี.....	7
2.1 การทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1.1 แนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน.....	7
2.1.2 หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย.....	8
2.1.3 ระบบและโครงสร้างของรัฐสภา.....	12
2.1.4 วิธีการได้มา บทบาทหน้าที่ และอำนาจของวุฒิสภาตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	15
2.1.5 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม.....	21
2.1.6 กรณีศึกษาของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมการบริหาร ราชการแผ่นดินของวุฒิสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม.....	25

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.1.6.1 ประเทศอังกฤษ.....	25
2.1.6.2 ประเทศออสเตรเลีย.....	33
2.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
2.2 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	55
2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	56
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	57
3.1 แนวทางและวิธีการวิจัย.....	57
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
3.4 แนวความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	61
4.1 ผลการศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.....	61
4.2 ผลศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ ชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหาร ราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร.....	66
4.3 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนด แนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุล ฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560.....	92

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	97
5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย.....	97
5.2 อภิปรายผล.....	101
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	104
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	112
ประวัติคณะผู้วิจัย.....	211

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย.....	40
2 สรุปจำนวนกระทู้ถามต่อสมัยประชุมจำแนกตามประเภทของกระทู้ถาม ผู้ตอบกระทู้ถาม แหล่งที่ตอบกระทู้ถาม และกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอน.....	70
3 สรุปจำนวนกระทู้ถามต่อสมัยประชุม โดยพิจารณาเกี่ยวกับผลการติดตามการดำเนินการตามกระทู้ถาม.....	71
4 รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่มีการตั้งกระทู้ถามเรียงลำดับตามจำนวนกระทู้ถามที่ตั้ง.....	73
5 ประเด็นคำถามที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุดเรียงลำดับตามประเด็นคำถามที่ตั้งกระทู้ถาม.....	75

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 กรอบแนวคิดทฤษฎี.....	55
2 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	56

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้ระบอบการปกครองของรัฐที่ปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยแล้ว ล้วนแล้วแต่ให้ความสำคัญกับหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอิปไตย กล่าวคือ มิได้มีองค์กรหนึ่งองค์กรใดที่ใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดแต่เพียงองค์กรเดียว แต่จะมีลักษณะของการคานและดุลอำนาจซึ่งกันและกัน (Check and Balance) ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจอิปไตยทั้งหลาย ทั้งนี้ สำหรับประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา (Parliamentary System) รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร โดยทั้งสององค์กรจะคานและดุลอำนาจระหว่างกัน ยกตัวอย่างเช่น รัฐสภาสามารถควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถามหรืออภิปรายไม่ไว้วางใจได้ นายกรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายในการบริหารประเทศต่อรัฐสภา นายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ เป็นต้น

รูปแบบการปกครองระบบรัฐสภาในโลกนั้น สามารถแยกย่อยออกเป็นอีก 2 ประเภท คือ สภาเดียว (Unicameral) และสองสภาหรือสภาคู่ (Bicameral) สภาเดียว หมายความว่า สมาชิกองค์กรนิติบัญญัติฝ่ายเดียวหรือประเภทเดียว ประชุมพร้อมกันในเวลาและสถานที่เดียวกันมีอำนาจหน้าที่อย่างเดียวกัน โดยมีที่มาจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือรวมกัน ส่วนสองสภาหรือสภาคู่ หมายความว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแบ่งออกเป็นสองฝ่ายหรือสองประเภท ประชุมแยกกันคนละเวลาและสถานที่ที่มีอำนาจมากน้อยต่างกัน อาจมีวาระการดำรงตำแหน่งต่างกัน แต่อาจมีกรณีพิเศษที่ทั้งสองสภาประชุมร่วมกันหรือพร้อมกัน ได้สภาคู่จะประกอบด้วย สภาสูง และสภาล่าง โดยสภาล่างจะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย ในขณะที่สภาสูงมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยกลั่นกรองหรือยับยั้งการใช้อำนาจของสภาล่าง

หากพิจารณาข้อดีของระบบสภาคู่ พบว่ามีข้อดีอยู่หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น มีการกระจายสัดส่วนของตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในกระบวนการนิติบัญญัตินอกเหนือจากตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง กระบวนการนิติบัญญัติเป็นไปอย่างรอบคอบเนื่องจากมีสองสภาในการพิจารณา การตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเป็นไปได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา มีการกำหนดลักษณะรูปแบบของรัฐสภาทั้งที่เป็นระบบสภาเดี่ยว และสภาคู่ โดยกรณีที่กำหนดรูปแบบให้เป็นระบบสภาคู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา นั้น จะกำหนดให้มี “รัฐสภา” ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา*

สำหรับการกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาหรือสภาสูงในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละฉบับก็มีความแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หากเป็นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 วุฒิสภามักกำหนดที่มาจากแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ แต่เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ได้มีการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 200 คน โดยมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด อันถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยอำนาจหน้าที่ที่สำคัญก็คือ การคัดสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและองค์กรสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลที่กระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญฯ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น ได้กำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 107) จำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคล ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ โดยให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยในระดับประเทศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้กำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้ตามมาตรา 269 โดยในระยะเวลา 5 ปีแรก นับตั้งแต่ 2562-2567 ให้สมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 250 คน มีที่มาสามช่องทาง **ช่องทางแรก** ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา 9-12 คน ทำหน้าที่สรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมจำนวนไม่เกิน 400 คน เพื่อให้ คสช. คัดเลือกให้เหลือ 194 คน **ช่องทางที่สอง** มาจากผู้ที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง 6 คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

* รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบางฉบับ เรียก “สภาผู้แทนราษฎร” ว่า “สภาผู้แทน” และ “วุฒิสภา” ว่า “พฤฒสภา”

ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และช่องทางที่สาม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จัดให้มีการเลือกสมาชิกวุฒิสภา โดย “แบ่งกลุ่มอาชีพ” เลือกกันเองให้ได้ 200 คน แล้วนำรายชื่อให้ คสช. เลือกให้เหลือ 50 คน (ไอลอว์ (iLaw), 2565)

สมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ยังมีอำนาจสำคัญอยู่หลายประการ กล่าวคือ การร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี อำนาจลงมติร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศ อำนาจการลงมติด้วยเสียง 1 ใน 3 เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบกับการแก้ไขรัฐธรรมนูญ อำนาจการพิจารณาเห็นชอบบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ อำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ เป็นต้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสมาชิกวุฒิสภาชุดดังกล่าวมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจการทำงานของฝ่ายบริหาร รวมถึงการกำหนดทิศทางความเป็นไปของประเทศด้วย

การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยใช้การตั้งกระทู้ถามก็เป็นอำนาจสำคัญประการหนึ่งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้ให้อำนาจดังกล่าวไว้แก่วุฒิสภา เพื่อให้ควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี อันเป็นไปตามหลักการคานและดุลอำนาจ แม้ว่าการตั้งกระทู้ถามนั้น อาจไม่มีผลโดยตรงที่สามารถทำให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่ง แต่ก็ส่งผลทำให้เห็นถึงความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และทำให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินมากยิ่งขึ้น อันเป็นการให้อำนาจแก่วุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบการดำเนินนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมนตรีว่าเป็นไปตามนโยบายที่แถลงไว้หรือไม่ มีการดำเนินการบริหารงานที่ผิดพลาดไม่ตรงตามนโยบายหรือไม่ รวมถึงตรวจสอบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ในงานหน้าที่และความรับผิดชอบของรัฐมนตรีคนนั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติที่ผ่านมา การตั้งกระทู้ถามโดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา ประสบปัญหาสำคัญบางประการ อาทิ รัฐบาลไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการตอบกระทู้ถาม นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่มาตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง ส่วนใหญ่มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการหรือรัฐมนตรีช่วยมาตอบกระทู้ถามแทน ปัญหาการตอบกระทู้ถามมีความล่าช้าเป็นอย่างมาก ทำให้มีกระทู้ถามค้างการพิจารณาเป็นจำนวนมาก และไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมตรวจสอบฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาการกำหนดจำนวนกระทู้ถามด้วยวาจาต่อครั้งและความเหมาะสมด้านเวลาในการตอบกระทู้ ปัญหาความมีอิสระในการตั้งกระทู้ถาม ปัญหากระบวนการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ ไม่ได้สะท้อนปัญหาความต้องการของประชาชน และปัญหาที่เกิดจากความผิดพลาดในการบริหารราชการแผ่นดิน

ของฝ่ายบริหาร หรือกระทั่งการตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา ทำให้กระบวนการตอบกระทู้ถามล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพ ต้องใช้เวลานานหลายเดือนจนทำให้กระทู้ที่ถามไปนั้นลดความสำคัญลงและไม่ทันกับเหตุการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว

จากสภาพปัญหาข้างต้น จึงนำมาสู่การตั้งคำถามของนักศึกษาวิจัยในครั้งนี้อีกว่า การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร โดยการตั้งกระทู้ถามนั้น สามารถทำได้โดยมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด และความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบหรือที่เกิดขึ้นหลังจากการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารมีมากน้อยเพียงใด และอย่างไร สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการใช้การตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินหรือไม่ เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ฉบับปัจจุบันต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบัน ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

1.2.3 เพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาทั้งขอบเขตด้านเนื้อหา และขอบเขตด้านประชากร ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

(1) การวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาเอกสาร ดังนี้

1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ อาทิ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน การแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ระบบและโครงสร้างของรัฐสภา บทบาทหน้าที่และอำนาจของ วุฒิสภา การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม เป็นต้น

2) ศึกษาข้อมูลกฎหมายของต่างประเทศที่มีการนำการตั้งกระทู้ถามมาใช้ในการ ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงประสิทธิภาพของการนำการตั้งกระทู้ถามไปใช้ตรวจสอบ ถ่วงดุลฝ่ายบริหาร และเป็นประเทศที่ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา จำนวน 2 ประเทศ คือ อังกฤษ และออสเตรเลีย

3) ศึกษากฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้อง อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เอกสารเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการ ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. 2562 เป็นต้น

4) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประเภทของกระทู้ถาม การจัดกลุ่มประเด็น คำถาม ความทันต่อเหตุการณ์ของกระทู้ถาม การกระจายตัวของสมาชิกวุฒิสภาที่ตั้งกระทู้ถาม และ ผลการตอบกระทู้ถามที่ได้รับจากฝ่ายบริหาร

5) งานวิจัย งานวิชาการ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) การวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัย เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยกำหนดประเด็นของการสัมภาษณ์ ได้แก่

1) เจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อ ตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

2) วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถาม

3) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม และความมีอิสระของ สมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นนั้น

4) ประสิทธิภาพของการนำการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

5) สภาพปัญหาและอุปสรรคของการที่วุฒิสภานำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามไปใช้ ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

6) การติดตามผลและความเปลี่ยนแปลงของของฝ่ายบริหารที่เกิดขึ้นจากการตั้ง กระทู้ถาม

7) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวทาง ปฏิบัติเพื่อให้การนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้อง กับเจตนารมณ์

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

(1) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และได้ตั้งกระทู้ถามในวุฒิสภาในระหว่างสมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565 จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565

(2) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการตั้งกระทู้ถาม และการติดตามผลของการตั้งกระทู้ถาม

(3) นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักข้างต้นจนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ทราบถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ทราบถึงสภาพปัญหาของการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

1.4.3 ได้ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดทฤษฎี

สำหรับการศึกษาในบทนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามประเด็น ตลอดจนกรอบแนวคิดทฤษฎีและกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

2.1 การทบทวนวรรณกรรม

2.1.1 แนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

จากการศึกษาแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนแล้ว พบว่ามีนักคิดที่สนับสนุนแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ได้แก่

จอห์น ล็อก (John Locke) แนวคิดของนักคิดชาวอังกฤษผู้นี้ มองว่ามนุษย์เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีเสรีภาพ และความเสมอภาค การอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นไปตามธรรมชาติ เป็นไปอย่างสงบสุขและมีเหตุผล แต่ต่อมาเมื่อมนุษย์เกิดสภาวะที่ต้องแก่งแย่งแข่งขัน ไม่ไว้ว่างใจกัน และมีการรุกรานกัน มนุษย์จึงต้องตกลงกันเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างปลอดภัยและสงบสุขภายใต้กติกาที่กำหนดร่วมกัน โดยยินยอมที่จะสละเสรีภาพบางส่วนของตนให้แก่สังคมหรือรัฐ สิ่งนี้เองที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” ดังนั้น เมื่อรัฐได้รับอำนาจที่มาจากความยินยอมของประชาชนแล้ว การใช้อำนาจของรัฐของผู้ปกครองจึงต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน และถ้าผู้ปกครองกระทำการที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ประชาชนก็สามารถถอนความไว้ว่างใจและถอนอำนาจนั้นคืนกลับมาได้ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2555, น.38) ดังนั้น สังคมการเมืองหรือรัฐบาลที่ชอบธรรมจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับความยินยอมของประชาชนเท่านั้น

ฌอง ฌาคส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ซึ่งเขียนหนังสือชื่อ “สัญญาประชาคม” (Le Contract Social) โดยแนวความคิดของรูสโซนั้นได้ต่อยอดมาจากแนวคิดของจอห์น ล็อก โดยรูสโซมองภาพสังคมตามธรรมชาติก่อนว่า มนุษย์เกิดมาโดยอิสระและเท่าเทียมกัน สภาพธรรมชาติจึงเป็นสภาพที่มนุษย์คล้ายสัตว์และมีความต้องการน้อยมาก ในยุคนั้นกรรมสิทธิ์ยังไม่เกิดขึ้น เมื่อเกิดกรรมสิทธิ์ของมนุษย์แต่ละคนขึ้นนี้เอง ที่ทำให้เกิดความชั่วร้าย เพราะกรรมสิทธิ์นำมาซึ่งความไม่เสมอภาคของมนุษย์ ความจำเป็นที่ต้องคุ้มครองกรรมสิทธิ์นี้เอง ที่ทำให้มนุษย์ยุคโบราณจัดตั้งรูปแบบการปกครองขึ้นมาเพื่อป้องกันตนเองจากคนยากจน รัฐบาลในยุคนั้นจึงกลายเป็นรัฐบาลที่

นำมาซึ่งความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมมากขึ้น มนุษย์จึงต้องการรูปแบบการปกครองใหม่ ครั้นจะกลับไปหาสภาพธรรมชาติก็ไม่ได้เสียแล้ว จึงต้องตั้งสังคมขึ้นมาใหม่ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552, น.53) และสังคมหรือรัฐที่ว่านี้ รุสโซเห็นว่าเกิดจากคนหลายคนรวมกัน ซึ่งแต่ละคนตกลงยินยอมเสียสละและมอบสิทธิเสรีภาพบางประการเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2555, น.39) อันเป็นลักษณะของสัญญาประชาคม สัญญาประชาคมจึงเป็นเจตจำนงร่วมกันของประชาชน โดยประชาชนไม่ได้ประสงค์จะมอบเจตจำนงนั้นให้แก่ผู้หนึ่งผู้ใด แต่เป็นการมอบเจตจำนงนั้นเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และแต่ละส่วนที่ประชาชนแต่ละคนมอบเจตจำนงมานั้นจะมาประกอบรวมกันเป็นอำนาจอธิปไตย ประชาชนแต่ละคนจึงถือเป็นเจ้าของในหนึ่งส่วนของอำนาจอธิปไตยนั้น อำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐจึงเป็นของปวงชนหรือประชาชนทุกคน ดังนั้น แนวความคิดของรุสโซจึงเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนั้นแล้ว รุสโซยังได้สะท้อนแนวคิดสำคัญที่ว่ากฎหมายคือเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2555, น.39) ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการบัญญัติกฎหมาย ดังนั้นประชาชนทุกคนต้องเคารพต่อกฎหมายที่ตนเองบัญญัติขึ้น อย่างไรก็ตาม ในทางความเป็นจริงแล้ว เราไม่สามารถให้ประชาชนทุกคนมารวมตัวกันเพื่อออกกฎหมายได้พร้อม ๆ กัน รุสโซจึงได้สร้างทฤษฎีความเป็นผู้แทนของปวงชน โดยให้ประชาชนมีสิทธิที่จะเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมายแทนตนได้ และผู้แทนของตนก็คือฝ่ายนิติบัญญัติหรือสมาชิกรัฐสภานั่นเอง การทำหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาจึงกระทำในฐานะผู้แทนของปวงชนที่ประชาชนได้เลือกตั้งขึ้นมา จึงต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ร่วมกันของประชาชน ผู้แทนต้องอยู่ภายใต้อาณัติของประชาชนผู้เลือกตั้ง มิฉะนั้นอาจถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งโดยประชาชนในภายหลังได้

2.1.2 หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย

2.1.2.1 แนวคิดพื้นฐานของหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย

หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย สืบเนื่องมาจากแนวคิดที่ว่าหากอำนาจสูงสุดของรัฐตกไปอยู่ที่บุคคลคนเดียวหรือองค์กรเดียวกัน แล้วมีการใช้อำนาจนั้นในลักษณะที่เป็น การผูกขาด ไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจจากบุคคลหรือองค์กรอื่น ก็มีแนวโน้มที่ใช้อำนาจนั้นจะเป็นไปตามอำเภอใจ ไม่ชอบด้วยกฎหมายและกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่อยู่ใต้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ นักคิดอย่าง Lord Acton ที่ว่า “อำนาจนำมาซึ่งการทุจริต อำนาจที่เด็ดขาดย่อมทำให้เกิดการทุจริตอย่างถึงที่สุด” (Power corrupts, absolute power corrupts absolutely)

จากแนวคิดข้างต้น จึงมีความพยายามในการเสนอแนวคิดเพื่อให้มีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยออกเป็นอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ โดยแยกองค์กรที่ใช้อำนาจในแต่ละอำนาจ ตลอดจนให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจระหว่างกัน โดยแนวคิดดังกล่าว

เริ่มมีกล่าวถึงอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่ในช่วงศตวรรษที่ 18 และได้มีการนำไปกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ที่ปกครองในระบอบเสรีประชาธิปไตยในเวลาต่อมา โดยมีนักคิดนักปรัชญาคนสำคัญในช่วงศตวรรษที่ 18 ที่กล่าวถึงหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอิปไตย ได้แก่

จอห์น ล็อก (John Locke) เป็นนักคิดชาวอังกฤษที่ต่อต้านระบบการผูกขาดอำนาจของกษัตริย์ในประเทศของตน โดยในหนังสือ “Second Treaties of Civil Government” ได้กล่าวไว้ว่า อำนาจหน้าที่พื้นฐานประการแรกในการปกครองคืออำนาจในการบัญญัติกฎหมาย ส่วนอำนาจบริหารหมายถึงอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายและบริหารกิจการภายในรัฐ ส่วนอำนาจประการที่สามคืออำนาจในการทำสงครามและสันติภาพ การทำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อำนาจสองประการหลังนั้นมักจะตกอยู่ที่บุคคลเพียงคนเดียว ดังนั้นอำนาจนิติบัญญัติจึงเป็นอำนาจที่แยกออกมาเป็นอำนาจที่อยู่สูงกว่าอำนาจอื่น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2555, น.91) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าตามแนวคิดของจอห์น ล็อกแล้ว แม้จะมีความพยายามในการแบ่งแยกการใช้อำนาจของรัฐเป็นสามลักษณะ แต่ก็ยังมีได้มีกล่าวถึงอำนาจตุลาการดังเช่นหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอิปไตยในปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้ว จอห์น ล็อกยังได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับอำนาจนิติบัญญัติอันเป็นอำนาจในการออกกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คนภายในรัฐ ที่ควรจะแยกออกจากการใช้อำนาจของรัฐประการอื่น

มองเตสกีเออร์ (Montesquieu) เป็นนักคิดชาวฝรั่งเศสอีกท่านหนึ่งที่ต่อต้านระบบการปกครองแบบผูกขาดอำนาจของกษัตริย์ โดยได้รับอิทธิพลแนวความคิดมาจากจอห์น ล็อก ผลงานชิ้นสำคัญของมองเตสกีเออร์ที่กล่าวถึงหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอิปไตย คือ หนังสือเจตนารมณ์แห่งกฎหมาย (The Spirit of Law) ซึ่งได้สื่อถึงปัญหาของการใช้อำนาจออกกฎหมาย อำนาจบริหาร และอำนาจในการตัดสินคดีหรืออำนาจตุลาการโดยบุคคลคนเดียวหรือองค์กรเดียวกัน อันอาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เนื่องจากไม่มีการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน (Check and Balance) โดยกล่าวว่า “เป็นประสบการณ์ของมนุษยชาติที่แสดงให้เห็นว่าอำนาจมักจะถูกนำไปใช้ในทางที่ผิด ดังนั้นทางที่จะระงับไม่ให้ใช้อำนาจในทางที่ผิด จึงต้องใช้อำนาจมายับยั้งอำนาจ” (มองเตสกีเออร์, 2528) ทั้งนี้ การใช้อำนาจของรัฐในมุมมองของมองเตสกีเออร์มองว่ารัฐมีการใช้อำนาจอยู่สามประการด้วยกัน กล่าวคือ (อมร จันทรมบูรณ์, 2544, น.51-52)

ประการที่หนึ่ง รัฐมีอำนาจออกกฎหมายมาบังคับการดำเนินชีวิตของประชาชนทั่วไป อำนาจในการออกกฎหมาย การแก้ไขกฎหมาย และการยกเลิกกฎหมายนั้นคือ อำนาจนิติบัญญัติ

ประการที่สอง รัฐมีอำนาจในการดูแลความปลอดภัยภายในและภายนอกประเทศ และใช้กำลังเพื่อให้ประชาชนเคารพกฎหมาย การกิจนี้เป็นภารกิจที่เป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ประการที่สาม รัฐจำเป็นต้องจัดให้มีการลงโทษบุคคลเมื่อมีการกระทำผิดกฎหมาย และจัดให้มีการพิพากษาวินัยข้อพิพาทระหว่างเอกชนที่อยู่ใต้กฎหมาย

สำหรับในแง่ขององค์กรผู้ใช้อำนาจในแต่ละประการนั้น มองเตสกีเอร์เห็นว่า อำนาจนิติบัญญัติควรใช้ผ่านสภาอภิชน และสภาประชาชน เพื่อให้มีการถ่วงดุลกันระหว่างสองสภา อำนาจบริหารควรใช้ผ่านกษัตริย์โดยให้ขุนนางเป็นผู้ช่วย และอำนาจตุลาการควรใช้ผ่านองค์กรที่มีใช้องค์กรประจำ แต่เป็นองค์กรที่ตั้งขึ้นครั้งคราวเพื่อพิจารณาคดีที่เกิดขึ้นและองค์กรนี้จะสิ้นสุดลงเมื่อการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่าองค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการในมุมมองของมองเตสกีเอร์ จะเกิดขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ไม่ได้มีลักษณะเป็นองค์กรประจำ นอกจากนี้ยังต้องมีความเป็นอิสระด้วย ดังที่มองเตสกีเอร์กล่าวไว้ว่า “อำนาจตัดสินคดีนี้ ไม่ควรมอบให้แก่คณะบุคคลใดเป็นการถาวร แต่ควรให้ใช้อำนาจนี้โดยผ่านกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเลือกมาจากประชาชนในช่วงระยะเวลาหนึ่งของรอบปี ตามรูปแบบที่กำหนดโดยกฎหมาย เพื่อประกอบเข้ากันเป็นศาลซึ่งตั้งอยู่เพียงความจำเป็น เรียกร้องเท่านั้น” (Montesquieu, 1951, chapitre VI, para. 13 อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์, 2540, น.311)

หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยของมองเตสกีเอร์นับว่าเป็นแนวคิดพื้นฐานสำคัญของหลักนิติรัฐ (Rechtsstaat)* ซึ่งความหมายของหลักนิติรัฐแล้ว หมายถึงรัฐที่ต้องปกครองภายใต้กฎหมาย โดยไม่มีผู้ใดที่อยู่เหนือกฎหมาย การแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยจึงเป็นหลักประกันอย่างหนึ่งว่ารัฐจะไม่ใช้อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในลักษณะของการรวมศูนย์การใช้อำนาจทั้งอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการอันอาจทำให้เกิดการใช้อำนาจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามกฎหมาย ตลอดจนหลักดังกล่าวยังมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการปกครองรัฐสมัยใหม่ในเวลาต่อมา ดังจะเห็นได้จากการปรากฏแนวคิดดังกล่าวในรัฐธรรมนูญของอเมริกาในปี ค.ศ.1787 และคำประกาศสิทธิมนุษยชนและพลเมือง ค.ศ.1789 ของประเทศฝรั่งเศสในเวลาต่อมา

กล่าวโดยสรุป หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย เป็นหลักการที่แบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ และองค์กรผู้ใช้อำนาจออกในสามลักษณะ โดยให้รัฐสภาเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจบริหาร และศาลถือเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจตุลาการ โดยการใช้อำนาจขององค์กรหลักทั้งสามองค์กรนั้น ต้องเป็นการใช้อำนาจที่มีลักษณะการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน (Check and Balance) เพื่อให้มี

* หลักนิติรัฐเป็นคำที่แปลมาจากภาษาเยอรมันว่า “Rechtsstaat” คำว่า “Rechtsstaat” ประกอบขึ้นจากคำสองคำ คือ คำว่า Recht ที่แปลว่า กฎหมาย และคำว่า Staat ที่แปลว่า รัฐ แต่คำสองคำนี้เมื่อมารวมกันแล้วได้กลายเป็นคำศัพท์ทางนิติศาสตร์ในระบบกฎหมายเยอรมันซึ่งอาจจะหาคำในภาษาต่างประเทศที่แปลแล้วให้ความหมายได้ตรงกับคำในภาษาเดิม (โปรดดูเพิ่มเติมในวรรณเจตน์ ภาควิชา, **หลักนิติรัฐและนิติธรรม**, (ออนไลน์), 2558, จาก: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1431>.)

การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน และป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่าอำนาจนั้นจะเท่ากันในทุกกรณี แต่หมายถึงอำนาจใดจะไม่ได้อยู่เหนืออีกอำนาจหนึ่งตลอดไป

2.1.2.2 ระบบการปกครองกับหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย

ระบบการปกครองในโลกของเรานั้นมีหลายรูปแบบ ในประเทศที่ปกครองในระบบเผด็จการจะไม่มี การนำหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยมาใช้ในการปกครอง การใช้ อำนาจอธิปไตยซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐจึงเป็นลักษณะของการรวมศูนย์ไปที่องค์กรใดองค์กรหนึ่ง อาจจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหาร กล่าวคือ หากอำนาจไปรวมอยู่ที่ฝ่ายบริหาร แม้จะมีสภานิติบัญญัติอยู่ แต่สภานิติบัญญัติไม่สามารถใช้อำนาจส่วนของตนได้ตามความเป็นจริง แต่ในทางกฎหมายอำนาจนั้นยังมีอยู่ ส่วนหากอำนาจไปรวมอยู่ที่ฝ่ายนิติบัญญัติ การปกครองจะเป็นไปในลักษณะรัฐบาลของรัฐสภา ซึ่งในระบบนี้ฝ่ายบริหารเป็นเพียงองค์กรหรือเครื่องมือของฝ่ายนิติบัญญัติ เท่านั้น โดยฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนฝ่ายบริหารได้ และฝ่ายบริหาร ไม่สามารถในการโต้ตอบ หรือไม่สามารถในการยุบสภาได้ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2557, น.270)

อย่างไรก็ตาม หากมองในรัฐที่ปกครองในระบบเสรีประชาธิปไตยแล้ว ล้วนแล้วแต่ มีหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย กล่าวคือ มิได้มีองค์กรหนึ่งองค์กรใดที่ใช้อำนาจแบบ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดแต่เพียงองค์กรเดียว แต่จะมีลักษณะของการคานและดุลอำนาจซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยทั้งหลาย ทั้งนี้ การนำหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยไปใช้ ในแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศว่าใช้ระบบการปกครองแบบ ประชาธิปไตยในระบบใด ไม่ว่าจะเป็นระบบประธานาธิบดี ระบบรัฐสภา หรือระบบกึ่งประธานาธิบดี

(1) ระบบประธานาธิบดี เป็นระบบรัฐบาลซึ่งมีการแบ่งแยกองค์กรใช้อำนาจ อธิปไตยกระทำการทางนิติบัญญัติและบริหารออกจากกันค่อนข้างเคร่งครัด (โกคิน พลกุล และ ชาญชัย แสงวงศ์, 2553, น.146) ทั้งประธานาธิบดีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร และรัฐสภาซึ่งเป็นฝ่าย นิติบัญญัติล้วนแล้วแต่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมจากประชาชน ดังนั้น ทั้งสองฝ่าย จึงสามารถใช้อำนาจของตนได้อย่างเต็มที่ตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ จึงส่งผลให้ฝ่ายนิติบัญญัติไม่มี อำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนฝ่ายบริหาร ขณะเดียวกันฝ่ายบริหารก็ไม่มีอำนาจในการยุบสภาได้

อย่างไรก็ตาม การใช้อำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยไม่ได้มีลักษณะของ การแบ่งแยกการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด ยกตัวอย่างเช่น แม้รัฐสภาเป็นผู้ริเริ่มจัดทำกฎหมาย แต่การจะเป็นกฎหมายได้นั้นประธานาธิบดีต้องเห็นชอบ ประธานาธิบดีสามารถใช้สิทธิยับยั้งกฎหมาย ที่ผ่านรัฐสภาได้ ประธานาธิบดีอาจให้อภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษาได้ การให้บุคคลออกจากตำแหน่ง สำคัญโดยสภาผู้แทนราษฎรริเริ่มกล่าวหา และสภาสูงลงโทษให้ออก หรือศาลมีอำนาจนิติบัญญัติ โดยการตีความกฎหมาย เป็นต้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2557, น.96)

(2) **ระบบรัฐสภา** ลักษณะของการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยของแต่ละองค์กร จะเคร่งครัดน้อยกว่าการปกครองในระบอบประธานาธิบดี โดยรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร โดยแต่ละองค์กรจะมีการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน ยกตัวอย่างเช่น รัฐสภาสามารถควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร โดยการตั้งกระทู้ถามหรืออภิปรายไม่ไว้วางใจได้ นายกรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายในการบริหารประเทศต่อรัฐสภา นายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้ เป็นต้น

(3) **ระบบกึ่งประธานาธิบดี** เป็นระบอบที่ใช้ในประเทศฝรั่งเศส โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขในทางพิธีการ และมีการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อทำหน้าที่ทางบริหาร โดยลักษณะของการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยของแต่ละองค์กรจะเคร่งครัดน้อยกว่าการปกครองในระบอบประธานาธิบดี เช่นเดียวกับการปกครองในระบอบรัฐสภา โดยมีการคานและดุลอำนาจกันระหว่างองค์กร ยกตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญได้กำหนดขอบเขตว่าการออกกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถออกเรื่องใดได้บ้าง และเรื่องที่อยู่นอกเหนือจากนั้นให้เป็นอำนาจของฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีมีอำนาจในการยุบสภาอันเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายไม่ตอบสนองต่อประธานาธิบดีสภาผู้แทนราษฎรสามารถตั้งกระทู้ถามหรือลงมติไม่ไว้วางใจประธานาธิบดีในสมัยประชุมของฝ่ายบริหารได้ในกรณีที่ประธานาธิบดีทรยศต่อชาติ เป็นต้น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2557, น.97)

สำหรับหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศไทยแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดหลักการดังกล่าวไว้เป็นหลักการพื้นฐานประการสำคัญในรัฐธรรมนูญ ดังเช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” อันเป็นการยืนยันหลักแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.1.3 ระบบและโครงสร้างของรัฐสภา

หากจะพิจารณาการจัดกลุ่มรูปแบบขององค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ หรือรัฐสภาของประเทศต่าง ๆ ในโลก สามารถแบ่งแยกการพิจารณาได้ออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ สภาเดี่ยว หรือสภาเดียว กับสภาคู่

สภาเดี่ยวหรือสภาเดียว (Unicameral System) หมายถึง ระบบรัฐสภาที่มีสภาเดียวทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ มีการประชุมพร้อมกันในเวลาและสถานที่เดียวกัน โดยอาจมีวิธีการได้มาแบบเดียวกัน หรือต่างกันก็ได้ เช่น มาจากการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้งอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีสมาชิกทั้งที่มาจากเลือกตั้งและการแต่งตั้งรวมกัน เป็นต้น

หากพิจารณาข้อดีของระบบสภาเดี่ยว พบว่ามีข้อดีอยู่หลายประการ กล่าวคือ มีความเป็นเอกภาพในการออกกฎหมาย มีความรวดเร็วในกระบวนการนิติบัญญัติ ประหยัดค่าใช้จ่าย

ในกระบวนการนิติบัญญัติของรัฐ และไม่มี ความขัดแย้งระหว่างสภาดังเช่นระบบสองสภา อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าการมีสภาเดียวอาจทำให้การออกกฎหมายมีความผิดพลาดหรืออาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการขาดการถ่วงดุลของกฎหมายให้เป็นไปอย่างรอบคอบ หรืออาจมีการออกกฎหมายไปตามอำเภอใจ โดยไม่มีการตรวจสอบจากอีกสภา (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558)

ทั้งนี้ ประเทศที่ใช้ระบบรัฐสภาแบบสภาเดียวมักเป็นประเทศที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรในประเทศไม่มาก ตลอดจนมีการแข่งขันในทางการเมืองน้อยกว่าระบบสภาคู่ โดยประเทศที่มีการใช้ระบบสภาเดียว เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ตุรกี นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ กรีซ เปรู นิวซีแลนด์ เป็นต้น

สภาคู่ (Bicameral System) หมายถึง ระบบรัฐสภาที่มีสองสภาที่ทำงานร่วมกัน เพื่อพิจารณาและถ่วงดุลของกฎหมายอันเป็นหน้าที่หลักของฝ่ายนิติบัญญัติ มีการประชุมแยกกันคนละเวลา แต่บางครั้งอาจมีกรณีที่ต้องประชุมร่วมกัน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งและอำนาจมากน้อยแตกต่างกัน สภาคู่จะประกอบด้วย สภาสูง และสภาล่าง โดยสภาล่างจะมีบทบาทและอำนาจหน้าที่หลักในการออกกฎหมาย ในขณะที่สภาสูงมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษา คอยถ่วงดุลหรือยับยั้งการใช้อำนาจของสภาล่าง

หากพิจารณาข้อดีของระบบสภาคู่ พบว่ามีข้อดีอยู่หลายประการ ยกตัวอย่างเช่น มีการกระจายสัดส่วนของตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในกระบวนการนิติบัญญัติ นอกเหนือจากตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง กระบวนการนิติบัญญัติเป็นไปอย่างรอบคอบเนื่องจากมีสองสภาในการพิจารณา การตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเป็นไปได้อย่างเต็มที่ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ระบบสภาคู่ก็มีข้อเสียที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติหน้าที่ระหว่างสองสภา การดำเนินงานที่อาจมีความล่าช้าเนื่องจากต้องผ่านการพิจารณากฎหมายจากทั้งสองสภา ตลอดจนสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการออกกฎหมาย (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2558)

ทั้งนี้ ประเทศที่ใช้ระบบรัฐสการะบบสภาคู่มักเป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก และมี การแข่งขันการเมืองสูง เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เยอรมนี อิตาลี ญี่ปุ่น เป็นต้น โดยในแต่ละประเทศจะมีการเรียกชื่อสภาสูงและสภาล่างที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น สภาขุนนาง (House of lord) และสภาสามัญ (House of Commons) ในประเทศอังกฤษ วุฒิสภา (Senate) และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representative) ในประเทศสหรัฐอเมริกา วุฒิสภา หรือสภาที่ปรึกษา (House of Councilors) และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representative) ในประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมา มีการกำหนดลักษณะรูปแบบของรัฐสภาทั้งที่เป็นระบบสภาเดี่ยว และสภาคู่ โดยกรณีที่กำหนดรูปแบบให้เป็นระบบสภาเดี่ยวนั้น ปรากฏในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ ได้แก่ (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2558)

- (1) “สภาผู้แทนราษฎร” ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475
- (2) “สภาผู้แทนราษฎร” ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475
- (3) “สภาผู้แทนราษฎร” ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2495
- (4) “สภาร่างรัฐธรรมนูญ” ตามบทบัญญัติในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2502
- (5) “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ตามบทบัญญัติในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2515
- (6) “สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน” ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2519
- (7) “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ตามบทบัญญัติในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2520
- (8) “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ตามบทบัญญัติในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช 2534
- (9) “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549
- (10) “สภานิติบัญญัติแห่งชาติ” ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เป็นฉบับชั่วคราว มักจะกำหนดรัฐสภาให้เป็นระบบสภาเดี่ยว อันเนื่องมาจากความไม่ปกติในการปกครอง รัฐธรรมนูญที่มาจากการรัฐประหารจึงไม่มีฝ่ายนิติบัญญัติที่มาจากการเลือกตั้ง นอกจากนั้นแล้ว การพิจารณาร่างกฎหมายต้องการความรวดเร็วตามสถานการณ์เพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศหลังการรัฐประหาร จึงพบว่าในช่วงของการมีระบบสภาเดียวนั้น จะมีการออกกฎหมายเป็นจำนวนมาก

สำหรับระบบสภาคู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมานั้น จะกำหนดให้มี “รัฐสภา” ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา* ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญหลายฉบับ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2489 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2490 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 รัฐธรรมนูญ

* รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบางฉบับ เรียก “สภาผู้แทนราษฎร” ว่า “สภาผู้แทน” และ “วุฒิสภา” ว่า “พฤฒสภา”

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2511 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2517 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2.1.4 วิธีการได้มา บทบาทหน้าที่ และอำนาจของวุฒิสภามาตรฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่ละฉบับที่ผ่านมาจนถึงฉบับปัจจุบัน ได้กำหนดวิธีการได้มา บทบาท และอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา ไว้ดังนี้

2.1.4.1 วิธีการได้มาของสมาชิกวุฒิสภา

การกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ละฉบับก็มีความแตกต่างกันออกไป กล่าวคือ หากเป็นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 วุฒิสภามักกำหนดที่มาจากการแต่งตั้งของพระมหากษัตริย์ แต่เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ก็ได้มีการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 200 คน โดยมาจากการเลือกตั้งทั้งหมด อันถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของการกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ตลอดจนกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม โดยอำนาจหน้าที่ที่สำคัญก็คือ การคัดสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและองค์กรสำคัญต่าง ๆ รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนบุคคลที่กระทำผิดตามที่กฎหมายบัญญัติออกจากตำแหน่งรัฐธรรมนูญฯ

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดที่มาของวุฒิสภา โดยกำหนดให้มี 150 คน มาจากการเลือกตั้ง จังหวัดละ 1 คน ส่วนที่เหลือมาจากการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์จากทุกกลุ่มวิชาชีพ โดยอำนาจหน้าที่สำคัญของวุฒิสภามาตรฐานบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เช่น การกลั่นกรองกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ การพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่ง การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น ได้กำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา 107) จำนวนสองร้อยคน ซึ่งมาจากการเลือกกันเองของบุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ อาชีพ ลักษณะ หรือประโยชน์ร่วมกัน หรือทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายของสังคม โดยในการแบ่งกลุ่มต้องแบ่งในลักษณะที่ทำให้ประชาชนซึ่งมีสิทธิสมัครรับเลือกทุกคนสามารถอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ โดยให้ดำเนินการตั้งแต่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับ ประเทศเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทน

ปวงชนชาวไทยในระดับประเทศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้กำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไว้ตามมาตรา 269 โดยในระยะเวลา 5 ปีแรก นับตั้งแต่ 2562-2567 ให้สมาชิกวุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก 250 คน มีที่มาสามช่องทาง ช่องทางแรก ให้คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหา 9-12 คน ทำหน้าที่สรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมจำนวนไม่เกิน 400 คน เพื่อให้ คสช. คัดเลือกให้เหลือ 194 คน ช่องทางที่สอง มาจากผู้ที่ป.ว. โดยตำแหน่ง 6 คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และช่องทางที่สาม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) จัดให้มีการเลือก ส.ว. โดย "แบ่งกลุ่มอาชีพ" เลือกกันเองให้ได้ 200 คน แล้วนำรายชื่อให้ คสช. เลือกให้เหลือ 50 คน

ดังนั้น หากพิจารณาเปรียบเทียบวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ไม่ได้มีความยึดโยงระหว่างประชาชนกับวุฒิสภา กล่าวคือ ไม่มีสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากกรเลือกตั้งเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวุฒิสภาที่มาจากกรแต่งตั้งตามบทเฉพาะกาล ที่ทำให้สังคมเกิดการตั้งคำถามถึงความเป็นอิสระของวุฒิสภาในฐานะผู้แทนของปวงชนชาวไทย

2.1.4.2 บทบาทหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภา

วุฒิสภาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภาซึ่งเป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอริปไตย ดังนั้นวุฒิสภาจึงมีหน้าที่สำคัญในการตรากฎหมายขึ้นบังคับใช้ภายในรัฐ นอกจากนั้นแล้ว วุฒิสภายังมีหน้าที่สำคัญในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจนอำนาจในการให้ความเห็นชอบและรับทราบเรื่องสำคัญต่าง ๆ อีกด้วย โดยสามารถพิจารณาบทบาทหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดบทบาทหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภา ได้ดังนี้

(1) การพิจารณาและกลั่นกรองกฎหมาย วุฒิสภามีบทบาทหน้าที่และอำนาจสำคัญในการพิจารณากฎหมายร่วมกับสภาผู้แทนราษฎรในฐานะรัฐสภา และกลั่นกรองกฎหมายที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ความเห็นชอบแล้ว ทั้งกฎหมายที่ตราขึ้นใหม่ การแก้ไขกฎหมาย และการยกเลิกกฎหมาย โดยคำว่ากฎหมายในที่นี้ คือ กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และระดับพระราชบัญญัติทั่วไป กล่าวคือ

- การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 132 (1) ที่กำหนดการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้เสนอต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

โดยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของรัฐสภา ถ้าที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาให้ความเห็นชอบตามร่างที่เสนอตามมาตรา 131

- การกลั่นกรองร่างพระราชบัญญัติ ตามมาตรา 136 ที่กำหนดให้เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติและลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา

- การพิจารณาให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ตามมาตรา 143

- การอนุมัติพระราชกำหนด ซึ่งแบ่งออกเป็นพระราชกำหนดทั่วไปตามมาตรา 172 และพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรหรือเงินตราตามมาตรา 174

- การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 255 และมาตรา 256

- การตราข้อบังคับการประชุมสภา และข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ตามมาตรา 128 และมาตรา 157

(2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นอำนาจที่ใช้ในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี อันเป็นไปตามหลักการคานและดุลอำนาจ โดยสามารถกระทำการได้ในหลายรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร การตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี การตั้งคณะกรรมการ การขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

- การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร ตามมาตรา 162 ซึ่งกำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาโดยเร็วหลังจากที่เข้ารับหน้าที่แล้ว อาจกล่าวได้ว่าตราบใดที่คณะรัฐมนตรียังมีได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีก็ไม่สามารถบริหารกิจการบ้านเมืองได้อย่างเต็มรูปแบบ โดยการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีนั้นต้องมีความสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ซึ่งกำหนดเวลาของการแถลงนโยบายต้องดำเนินการภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภานั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ในการที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะเข้ามาควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร กล่าวคือ สมาชิกสภาจะได้ทราบถึงนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่เข้ามาทำหน้าที่เป็นการล่วงหน้า อันเป็นการผูกมัดต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกคนที่จะต้องบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายที่ตนได้แถลงไว้ และเมื่อมีกรณีที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีละเลยเพิกเฉย หรือไม่ได้บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายที่ตนได้แถลงไว้ สมาชิกสภา

ก็สามารถใช้มาตรการอื่น ๆ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินต่อไป โดยอาจตั้งกระทู้ถามหรือการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีชี้แจงในประเด็นข้อสงสัยต่าง ๆ หรือกระทั่งการยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีต่อไป (นราภักทร เพชรมณี, 2560)

- **การตั้งกระทู้ถาม** เป็นกระบวนการหนึ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ เป็นการให้อำนาจแก่สมาชิกสภาที่สามารถตั้งคำถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งนี้ มาตรา 150 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย ทั้งนี้ รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน มีข้อสังเกตว่าสำหรับการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาหรือกระทู้ถามสดด้วยวาจานั้น* ตามรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาเป็นอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น แต่สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้เช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- **การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา** ตามมาตรา 153 โดยบัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา มีสิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภาเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ

- **การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภา** ตามมาตรา 155 ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศสมควรที่จะปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาก็ได้

- **การตั้งคณะกรรมการ** ตามมาตรา 129 เป็นกระบวนการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารให้เป็นอย่างต่อเนื่องว่าเป็นไปตามคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา รวมทั้งบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกหรือไม่ โดยวุฒิสภามีอำนาจตั้ง

* ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 หมวด 8 การตั้งกระทู้ถาม ใช้คำว่า “กระทู้ถามด้วยวาจา” ส่วนข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 หมวด 8 กระทู้ถาม ใช้คำว่า “กระทู้ถามสดด้วยวาจา”

คณะกรรมการการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ และรายงานผลการพิจารณาให้วุฒิสภาทราบตามระยะเวลาที่วุฒิสภากำหนดการกระทำกิจการการสอบหาข้อเท็จจริง หรือการศึกษาเรื่องใด ๆ ต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของสภา และหน้าที่และอำนาจตามที่ระบุไว้

(3) การให้คำแนะนำหรือการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้บทบาทหน้าที่และอำนาจแก่วุฒิสภาในการให้คำแนะนำ หรือการให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่

- การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่ง “ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ” โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายใด ให้ดำเนินการสรรหาหรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้นแล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแจ้งผลให้วุฒิสภาทราบ และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (มาตรา 204)

- การให้คำแนะนำในการแต่งตั้ง “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง (มาตรา 222)

- การให้คำแนะนำในการแต่งตั้ง “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง (มาตรา 228)

- การให้คำแนะนำในการแต่งตั้ง “คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ” เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง (มาตรา 232)

- การให้คำแนะนำในการแต่งตั้ง “คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน” และ “ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน” เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง โดยกรณีของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินนั้น ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในกรณีที่วุฒิสภาไม่ให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้ดำเนินเสนอชื่อบุคคลใหม่เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแทนผู้นั้น แล้วเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป และให้ประธานวุฒิสภานำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ (มาตรา 238 และมาตรา 241)

- การให้คำแนะนำในการแต่งตั้ง “คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ” เพื่อให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้แต่งตั้ง (มาตรา 246) โดยตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 กำหนดให้ผู้ได้รับการสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภา

นอกจากนี้ วุฒิสภายังมีอำนาจตามกฎหมายอื่นในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งต่าง ๆ อาทิ

- มาตรา 15 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการเสนอชื่อบุคคลที่จะให้ดำรงตำแหน่ง **“ตุลาการศาลปกครองสูงสุด”** ต่อนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีเสนอต่อวุฒิสภาเพื่อขอความเห็นชอบภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ

- มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 กำหนดให้ตำแหน่ง **“อัยการสูงสุด”** ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภา และให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้ง

- มาตรา 63 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2522 กำหนดให้ **“เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา”** จะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

- ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 กำหนดให้ **“เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งชาติ”** เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งคณะรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของวุฒิสภา

- ตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 กำหนดวุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ได้รับการเสนอชื่อให้ดำรงตำแหน่ง **“กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ”**

(4) การให้ความเห็นชอบหรือรับทราบเรื่องสำคัญต่าง ๆ ฝ่ายนิติบัญญัติถือเป็นผู้แทนของประชาชน ดังนั้น ในการให้ความเห็นชอบหรือรับทราบเรื่องสำคัญบางประการซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชน หรือเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาและฉบับปัจจุบันจึงกำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ หากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่าได้กำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติให้ความเห็นชอบหรือรับทราบเรื่องสำคัญต่าง ๆ เช่น การรับทราบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเตียรบาลว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช 2467 การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ การทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ เป็นต้น

นอกจากบทบาทหน้าที่และอำนาจดังที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังได้ให้อำนาจแก่วุฒิสภาที่สัมพันธ์กับฝ่ายบริหารตามบทเฉพาะกาล อาทิ การให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี (มาตรา 272) หน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ และการจัดทำและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ (มาตรา 270) เป็นต้น

2.1.5 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภาโดยการตั้งกระทู้ถาม

การตั้งกระทู้ถามเป็นกระบวนการหนึ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ เป็นการให้อำนาจแก่สมาชิกสภาที่สามารถตั้งคำถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน ทั้งนี้ มาตรา 150 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย ทั้งนี้ รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ดังนั้น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกคนจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อมในการตอบกระทู้ถามอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ โดยเฉพาะกระทู้ถามในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้สามารถตอบชี้แจงประเด็นคำถามได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน อันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่รัฐบาลและแสดงความสามารถทางการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างกว้างขวางต่อสาธารณชน

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ข้อ 144 ได้ให้ความหมายของคำว่ากระทู้ถามไว้ว่า “กระทู้ถาม คือ ข้อซักถามที่สมาชิกมีต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ ตามมาตรา 150 ของรัฐธรรมนูญ” และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 144 ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเกี่ยวกับงานในหน้าที่ ดังนั้น กระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาก็คือข้อซักถามของสมาชิกที่มีต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่นั้น ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่มีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา กระทู้ถามจึงถือเป็นเครื่องมือของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

กระทู้ของสมาชิกวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 145 กำหนดให้กระทู้ถามมี 2 ประเภท ได้แก่ กระทู้ถามเป็นหนังสือ และกระทู้ถามด้วยวาจาหรือกระทู้ถามสด โดยในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามเป็นหนังสือได้ไม่เกิน 3 กระทู้ และกระทู้ถามด้วยวาจาได้ไม่เกิน 3 กระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามเป็นหนังสือรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามเป็นหนังสือหรือกระทู้ถามด้วยวาจาที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานวุฒิสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่านี้ก็ได้ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 154 วรรคหนึ่ง) การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาให้เริ่มด้วยกระทู้ถามเป็นหนังสือและต่อด้วยกระทู้ถามด้วยวาจา โดยการบรรจุกระทู้ถามต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ยื่นไว้ต่อประธานวุฒิสภา (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 154 วรรคสอง) ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวถามเกินหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่ (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 155) การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 152 วรรคหนึ่ง)

ลักษณะของการตั้งกระทู้ถาม ต้องมีลักษณะชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย ตลอดจนในกระทู้ถามแต่ละกระทู้ให้ตั้งคำถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว นอกจากนั้นแล้ว กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย
- (2) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (3) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (4) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน
- (5) เป็นการให้ผู้ตอบกระทู้ถามออกความเห็น
- (6) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (7) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ
- (8) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ราชการ

กระทู้ถามตามลักษณะข้อ (3) และ (4) นั้น จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อมีสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน ทั้งนี้ การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา สามารถแยกพิจารณาได้ออกเป็น 2 ประเภท คือ กระทู้ถามด้วยวาจา และกระทู้ถามเป็นหนังสือ

กระทู้ถามด้วยวาจา ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 164 ได้กำหนดให้กระทู้ถามด้วยวาจาต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเรื่องฉุกเฉินที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

(2) เป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรม สิทธิ หรือเสรีภาพ
ของประชาชนอย่างร้ายแรง

(3) เป็นเรื่องที่กระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

โดยสมาชิกวุฒิสภาแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาหรือกระทู้ถามสดได้ครั้งละ
1 กระทู้ ในวันประชุมวุฒิสภาที่มีวาระกระทู้ถาม โดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า แต่ต้องแสดงความประสงค์
ต่อประธานวุฒิสภาตามระเบียบที่ประธานวุฒิสภากำหนด และระบุชื่อเรื่องที่จะถาม ลักษณะของ
กระทู้ถาม พร้อมทั้งระบุว่าจะถามนายกรัฐมนตรีนหรือรัฐมนตรีผู้ใด (ข้อบังคับฯ ข้อ 165) สมาชิก
วุฒิสภาที่ตั้งกระทู้ถามเป็นหนังสือ และได้มีการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาครั้งนั้นแล้ว
สมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นไม่อาจตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาอีกได้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามด้วยวาจาของสมาชิก
วุฒิสภาอื่นตั้งถามอยู่ (ระเบียบวุฒิสภาว่าด้วยการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา พ.ศ. 2562 ข้อ 3 วรรคสอง)
ในการประชุมวุฒิสภาครั้งใดมีกระทู้ถามที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยแล้วว่าเป็นกระทู้ถามด้วยวาจาเกิน
3 กระทู้ให้ประธานวุฒิสภาจับสลากให้เหลือเพียง 3 กระทู้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่อง
ทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป (ข้อบังคับฯ ข้อ 166 วรรคหนึ่ง)
เรื่องใดที่ประธานวุฒิสภาวินิจฉัยว่าไม่เข้าลักษณะกระทู้ถามด้วยวาจา หรือไม่อนุญาตให้บรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุม หรือมิได้มีการถามตอบด้วยเหตุอื่นใดที่มีใช้การขอเลื่อนการตอบของ
นายกรัฐมนตรีนหรือรัฐมนตรี ให้เป็นอันตกไป หากสมาชิกยังประสงค์ที่จะตั้งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา
ก็ให้เสนอใหม่เพื่อพิจารณาในคราวถัดไป (ข้อบังคับฯ ข้อ 166 วรรคสอง) กระทู้ถามด้วยวาจาที่
ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และได้ดำเนินการตามขั้นตอนแล้ว ให้ประธานวุฒิสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระ
กระทู้ถามด้วยวาจาและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีนหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามทราบ (ข้อบังคับฯ
ข้อ 163) การถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกิน
60 นาที (ข้อบังคับฯ ข้อ 168) กระทู้ถามด้วยวาจาแต่ละกระทู้ ให้ถามได้เรื่องละไม่เกิน 3 ครั้ง
และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา 20 นาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใด มีกระทู้ถาม
ด้วยวาจาน้อยกว่า 3 กระทู้ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลา 60 นาที (ข้อบังคับฯ ข้อ 169)
และในระหว่างการถามกระทู้ถามด้วยวาจา หากประธานของที่ประชุมวินิจฉัย ว่าคำถามข้อใด
เข้าลักษณะต้องห้าม 8 ประการ ให้ประธานของที่ประชุมมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามได้ (ข้อบังคับฯ
ข้อ 190)

กระทู้ถามเป็นหนังสือ เป็นกระทู้ถามที่สมาชิกวุฒิสภาถามนายกรัฐมนตรีนหรือ
รัฐมนตรีผู้ใดเพื่อให้ตอบในที่ประชุมวุฒิสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา

กระทู้ถามเป็นหนังสือ ให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภา โดยมี
ข้อความ เป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และแสดงความประสงค์ด้วยว่า จะให้ตอบในที่ประชุม
วุฒิสภาหรือจะให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา (ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 159)

ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อ้างประกอบกระทู้ ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้จะมีได้ ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่ง ต่างหาก (ข้อบังคับฯ ข้อ 144 วรรคสอง) กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภาภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ซึ่งถูกตั้งกระทู้ถาม (ข้อบังคับฯ ข้อ 160) การประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามเป็นหนังสือได้ไม่เกิน 3 กระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามเป็นหนังสือรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก หรือมีกระทู้ถามเป็นหนังสือที่เลื่อนมาจากการประชุมครั้งที่แล้ว ประธานวุฒิสภาจะบรรจุกระทู้ถามเกินกว่านี้ก็ได้ (ข้อบังคับฯ ข้อ 154 วรรคหนึ่ง) การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภา ให้จัดลำดับกระทู้ถามเป็นหนังสือและกระทู้ถามด้วยวาจา โดยการบรรจุกระทู้ถาม ต้องบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมตามลำดับก่อนหลังที่ยื่นไว้ต่อประธานวุฒิสภา (ข้อบังคับฯ ข้อ 154 วรรคสอง) การถามและการตอบกระทู้ถามในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง (ข้อบังคับฯ ข้อ 154 วรรคสาม) ในการประชุมวุฒิสภาครั้งหนึ่ง ๆ มิให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวถามเกินหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ของสมาชิกอื่นเหลืออยู่ (ข้อบังคับฯ ข้อ 155) เมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานของที่ประชุมอนุญาตในการซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิจะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่าที่จำเป็น (ข้อบังคับฯ ข้อ 161) กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมวุฒิสภา ทั้งที่ได้รับการบรรจุและยังไม่ได้รับการบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมในสมัยประชุมหนึ่ง ๆ เมื่อสิ้นสุดสมัยประชุม ให้ประธานวุฒิสภารวบรวมแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ทราบ (ข้อบังคับฯ ข้อ 162) กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานวุฒิสภาแจ้งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามเพื่อดำเนินการตอบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ส่งไปยังนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และเมื่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ (ข้อบังคับฯ ข้อ 163 วรรคหนึ่ง) หากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลา 30 วันได้ให้แจ้งเหตุขัดข้องเป็นหนังสือยื่นต่อประธานวุฒิสภาภายในกำหนดเวลา และให้กำหนดด้วยว่าจะตอบได้เมื่อใด แต่ต้องไม่เกิน 30 วันนับแต่วันที่มีการแจ้งเหตุขัดข้องดังกล่าว และให้ประธานวุฒิสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ (ข้อบังคับฯ ข้อ 163 วรรคสอง)

สำหรับกระบวนการติดตามผลการดำเนินการตามการตอบกระทู้ถามของวุฒิสภา ตามคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานการดำเนินงานด้านกระทู้ถามของวุฒิสภา (ฉบับปรับปรุง 2564) ของสำนักงานการประชุม สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้กำหนดขอบเขตครอบคลุม

เนื้อหาและขั้นตอนกระบวนการ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักงานการประชุม สำนักวิชาการ, 2564, น.11)

ขั้นตอนที่ 1 การจัดทำสถิติข้อมูลกระทู้ถามของวุฒิสภา โดยมีการจำแนกประเภทของกระทู้ถาม จำนวนกระทู้ สถานะของกระทู้ถาม รายละเอียดของแต่ละกระทู้ถาม อาทิ ผู้ตั้งกระทู้ถาม ผู้ถูกถาม ผู้ตอบกระทู้ถาม วันที่ตั้งกระทู้ วันที่มาตอบกระทู้ สารสำคัญของคำถาม-ตอบแต่ละกระทู้ถาม ประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาผู้ตั้งกระทู้ถามที่รัฐมนตรีผู้มาตอบกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาได้รับไปพิจารณาดำเนินการ และผลการดำเนินการตามการตอบกระทู้ถาม

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการการติดตามผลการดำเนินการตามการตอบกระทู้ถามที่รัฐมนตรี ผู้มาตอบกระทู้ถามในที่ประชุมวุฒิสภาได้รับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาไปพิจารณาดำเนินการจากหน่วยงานหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมารวบรวมและประมวลผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการดำเนินการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปยังสมาชิกวุฒิสภาผู้ตั้งกระทู้ถาม และคณะอนุกรรมการติดตามมติของวุฒิสภาในคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา

ขั้นตอนที่ 4 การประมวลผลข้อมูลกระทู้ถามของวุฒิสภาและดำเนินการเผยแพร่ผลการดำเนินการต่อสมาชิกวุฒิสภาตลอดจนประชาชนผู้สนใจในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

2.1.6 กรณีศึกษาของต่างประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของวุฒิสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม

2.1.6.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางการเมืองการปกครองมาอย่างยาวนาน สถาบันทางการเมืองหลักของอังกฤษประกอบไปด้วย สถาบันกษัตริย์และรัฐสภา ซึ่งรัฐสภานับว่าเป็นสถาบันตัวแทนของประชาชนที่มีอิทธิพลมากที่สุดของประเทศ (อรณิข รุ่งธิพานนท์, 2553, น.3) วิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองของอังกฤษ ล้วนแต่มีความใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์และสถาบันรัฐสภาอย่างแยกไม่ออก ประวัติศาสตร์ทางการเมืองการปกครองของอังกฤษเป็นบทเรียนสำคัญให้แก่ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ทางการเมืองการปกครองของอังกฤษเกิดขึ้นซ้ำอีกในหลายประเทศที่ปกครองในระบอบเดียวกับอังกฤษ ความต่อเนื่องและยาวนานของระบอบการเมืองการปกครองอังกฤษเป็นที่ประจักษ์ชัดเจนอยู่แล้วว่าอังกฤษเป็นประเทศต้นแบบการปกครองประเทศหนึ่งของโลก

ประเทศอังกฤษปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขแบบรัฐสภา การปกครองรูปแบบนี้ของอังกฤษเป็นต้นแบบการปกครองในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ยังมีสถาบันกษัตริย์อยู่ รวมถึงประเทศไทยด้วย องค์การทางการเมืองที่ทำ

หน้าที่เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของอังกฤษ คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ โดยรัฐสภาทำหน้าที่ในด้านการใช้อำนาจนิติบัญญัติ กล่าวคือ รัฐสภามีอำนาจสูงสุดในการตรากฎหมายได้อย่างไม่มีข้อจำกัด ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ อาณาเขตของประเทศ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน อำนาจของรัฐสภาจะต้องเป็นไปตามเจตจำนงของประชาชน (เพ็ญญา เทพรานนท์, 2561, น.119)

2.1.6.1.1 ข้อมูลทั่วไป

รัฐสภาอังกฤษเป็นระบบสภาคู่ ประกอบด้วยสภาสามัญ (House of Commons) และสภาขุนนาง (House of Lords) ทั้งสองสภามีอำนาจหน้าที่ในการตรากฎหมาย ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล และการอภิปรายประเด็นปัญหาสำคัญต่าง ๆ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการการตั้งกระทู้ในรัฐสภาอังกฤษ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร จึงขอเสนอวิธีการควบคุมฝ่ายบริหารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยแยกเป็นวิธีการในสภาสามัญหรือสภาผู้แทนราษฎร (House of Commons) และวิธีการในสภาขุนนางหรือวุฒิสภา (House of Lords) ดังนี้

สภาสามัญหรือสภาผู้แทนราษฎร (House of Commons) มีวิธีดำเนินการควบคุมฝ่ายบริหารหลายแนวทาง ดังนี้ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2543, น.113)

(1) การตั้งกระทู้ถาม (Questions) เมื่อสมาชิกสภาสามัญไม่เห็นด้วยกับการดำเนินการใด ๆ ของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล สมาชิกสภาสามัญมีสิทธิตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล ซึ่งสมาชิกสภาสามัญที่ประสงค์จะตั้งกระทู้ถามต้องแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบล่วงหน้าเป็นเวลา 2 วัน เพื่อให้รัฐมนตรีมีเวลาในการเตรียมข้อมูลเพื่อตอบกระทู้ถามให้สมาชิกสภาทราบ

(2) การขอแปรญัตติก่อนปิดประชุม (Adjournment Debate) หากสมาชิกสภาสามัญที่ตั้งกระทู้ถาม ไม่พอใจคำตอบของรัฐมนตรี สามารถเสนอให้แปรญัตติในเรื่องนั้น ๆ เพื่อนำมาอภิปรายได้ โดยการอภิปรายจะใช้เวลาประมาณครึ่งชั่วโมงในเวลาก่อนปิดประชุมประจำวัน โดยการเสนอขอแปรญัตติดังกล่าวต้องทำเป็นหนังสือและยื่นต่อประธานสภาสามัญ และประธานสภาจะคัดเลือกเรื่องที่สำคัญแล้วส่งให้ที่ประชุมคัดเลือกอีกครั้ง ในกรณีที่เรื่องที่ต้องการแปรญัตติเป็นเรื่องด่วนและสำคัญมาก สมาชิกสภาสามัญสามารถขอแปรญัตติฉุกเฉินได้ หากประธานสภาสามัญเห็นด้วยก็จะเปิดให้มีการอภิปรายเป็นเวลา 3 ชั่วโมงก่อนปิดประชุม

(3) การเสนอญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาล (Vote of No Confidence) เมื่อฝ่ายค้านเห็นว่าคำตอบของรัฐมนตรีหรือรัฐบาลจากการตั้งกระทู้ถามไม่ชัดเจนหรือไม่เป็นที่น่าพอใจ ฝ่ายค้านสามารถเสนอญัตติไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้

(4) คณะกรรมาธิการในรัฐสภา (Parliament Commissioner) ประกอบไปด้วยสมาชิกสภาสามัญ มีหน้าที่สอบสวนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ประพฤติมิชอบและ

การทุจริตในส่วนราชการต่าง ๆ สำหรับการร้องเรียนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ประพฤติมิชอบและทุจริตนั้น จะดำเนินการร้องเรียนผ่านทางรัฐสภา และรัฐสภาจะตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงของรัฐสภา เพื่อสอบสวนข้อเท็จจริงให้ปรากฏ แล้วจึงรายงานกลับไปให้รัฐสภาทราบ (Hearn William Edward, น.254 อ้างถึงใน เพ็ญภา เทพรานนท์, 2561, น.119)

ในส่วนของสภาขุนนางหรือวุฒิสภา (House of Lords) ก็มีกระบวนการในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกับสภาสามัญ โดยมีวิธีการในการดำเนินการตรวจสอบดังต่อไปนี้ (ฐิติพงศ์ สุวรรณคำศิริ, 2557, น.19)

(1) การตั้งกระทู้ถามในสภาขุนนางหรือวุฒิสภา เป็นกระบวนการที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล การตั้งกระทู้ถามของสภาขุนนางหรือวุฒิสภามี 2 ลักษณะ คือ กระทู้ถามที่ถูกบรรจุเอาไว้ในวาระการประชุม และกระทู้ถามที่เกี่ยวกับเรื่องสำคัญและอยู่ในความสนใจของสาธารณชน

สำหรับกระทู้ถามที่ถูกบรรจุอยู่ในวาระการประชุมจะเริ่มขึ้นภายใน 30 นาทีแรกของการประชุมสภาขุนนางหรือวุฒิสภาในวันจันทร์และวันพุธ และจะเริ่มขึ้นภายใน 40 นาทีแรกของการประชุมสภาขุนนางหรือวุฒิสภาในวันอังคารและวันพฤหัสบดี ส่วนกระทู้ถามที่เกี่ยวกับเรื่องสำคัญและอยู่ในความสนใจของสาธารณชนนั้นจะเปิดโอกาสให้มีการกระทู้ถามโดยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ในช่วงท้ายของวันประชุมหรือระหว่างพักรับประทานอาหาร เห็นได้ว่าการตั้งกระทู้ถามของสภาขุนนางหรือวุฒิสภาของอังกฤษนั้น มีช่องทางที่หลากหลายและมีเวลาที่ค่อนข้างมาก ทั้งก่อนการประชุมปกติและหลังจากการประชุมปกติ ด้วยช่วงเวลาที่หลากหลายเช่นเดียวกัน

(2) การอภิปรายในสภาขุนนางหรือวุฒิสภา จะเป็นการอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายและการบริหารประเทศ ร่างกฎหมาย และเรื่องสำคัญอื่น ๆ สมาชิกสภาขุนนางหรือสมาชิกวุฒิสภาจะอภิปรายได้คนละหนึ่งครั้ง เว้นแต่ต้องการอธิบายประเด็นต่าง ๆ เพิ่มเติม ทั้งนี้ การอภิปรายในสภาขุนนางจะมีระยะเวลาที่สั้นกว่าการอภิปรายในสภาสามัญหรือสภาผู้แทนราษฎร และไม่มีการออกเสียงหรือลงมติในเรื่องที่อภิปราย

(3) การตรวจสอบโดยคณะกรรมการ มีหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ไม่ว่าจะเป็นการเรียกหลักฐานมาจากหน่วยงานต่าง ๆ ของทางราชการหรือเรียกบุคคลมาให้ข้อมูล และมีหน้าที่เสนอแนะให้ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

กระบวนการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภานั้นมีหลายวิธีการ แต่ละวิธีการมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งกระทู้ถามนั้น เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพมากอีกกระบวนการหนึ่งในรัฐสภาอังกฤษ (ทั้งสภาสามัญชนและ

สภาขุนนาง) กระทู้ถามเป็นเครื่องมือในการเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร กระทู้ถามมีประโยชน์ในการแสวงหาข้อมูล ทำให้รัฐมนตรีตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา (เพ็ญภา เทพรานนท์, 2561, น.119)

2.1.6.1.2 การตั้งกระทู้ถามในรัฐสภาอังกฤษ

การตั้งกระทู้ถามในรัฐสภาอังกฤษเป็นกระบวนการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ที่ฝ่ายนิติบัญญัติมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพและนิยมใช้กันมากที่สุด (สุรวุฒิ ปัดไธสง, 2531, น.44) กล่าวคือ ในปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา มีการจำกัดจำนวนข้อที่สมาชิกจะตั้งกระทู้ถาม เพราะก่อนหน้านั้นมีการตั้งกระทู้ถามกันมากจนทำให้รัฐมนตรีไม่สามารถตอบกระทู้ได้ทันภายในเวลาที่กำหนด จึงต้องตอบเป็นลายลักษณ์อักษรแทน

สมาชิกคนหนึ่งจะตั้งกระทู้ถามให้ตอบด้วยวาจาได้ไม่เกินวันละ 2 ข้อ แต่ไม่จำกัดจำนวนของการตั้งกระทู้ถามที่ให้ตอบเป็นลายลักษณ์อักษร

การตั้งกระทู้ถามทุกชนิดต้องยื่นเป็นลายลักษณ์อักษร กระทู้ถามต้องเป็นเรื่องที่ไม่ซ้ำกัน ผู้ทำหน้าที่ประธานสภาและเลขาธิการสภาจะต้องรักษากฎเกณฑ์เรื่องการจัดกระทู้ถามอย่างเคร่งครัด เนื่องจากกระบวนการนี้เป็นกระบวนการที่ใช้เวลามาก ทั้งในส่วนของผู้ตั้งกระทู้และผู้ตอบกระทู้ กล่าวคือ ในการประชุมครั้งหนึ่งรัฐมนตรีที่รับผิดชอบอาจจะต้องตอบกระทู้ถามกว่า 20 คำถาม และแน่นอนว่าไม่สามารถตอบกระทู้ได้ทันในแต่ละวัน จึงต้องมีการเลื่อนไปตอบกระทู้ในวันอื่น ๆ หรือต้องตอบเป็นลายลักษณ์อักษรแทน

การตั้งกระทู้ถามต้องไม่ใช่การนินทาหรือข่าลือ คณะรัฐมนตรีจะหมุนเวียนกันมาประชุมเพื่อทำหน้าที่ในการตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภา การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภาจะต้องให้เวลารัฐมนตรีที่มีหน้าที่ตอบกระทู้ 48 ชั่วโมง การตอบกระทู้ถามด้วยวาจาจะนั้นจะถูกจำกัดเพียง 2 กระทู้ต่อหนึ่งวัน โดยในวาระการประชุมจะใส่เครื่องหมายดอกจันในกระทู้ที่ต้องตอบด้วยปากเปล่า (คณิน บุญสุวรรณ, 2523, น.108)

สมาชิกรัฐสภาอังกฤษ ทั้งสมาชิกสภาสามัญและสมาชิกสภาขุนนาง ต่างมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกตั้งกระทู้ถามได้ชี้แจงการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ซึ่งการตั้งกระทู้ถามนั้นจะไม่มีการลงมติแต่อย่างใด

ประเภทของกระทู้ถาม (ริงส์ มุทธานี, 2557, น.110) มีดังต่อไปนี้

- กระทู้ถามสด คือ กระทู้ที่ถามและตอบด้วยปากเปล่าในที่ประชุมสภาสามัญ ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้

- กระทู้ถามด่วน คือ กระทู้ถามที่ถามรัฐมนตรีในเรื่องปัญหาสาธารณะและมีความเร่งด่วน ซึ่งกระทู้ถามนี้ไม่จำเป็นต้องยื่นความจำนงล่วงหน้า แต่ต้องแจ้งให้รัฐมนตรีที่

รับผิดชอบในด้านนั้นทราบ และต้องแจ้งต่อประธานสภาสามัญว่าต้องการตั้งกระทู้ถามด่วนก่อนเปิดการประชุม

- กระทู้ถามแบบ Cross-cutting Question การตั้งกระทู้ถามแบบนี้ เป็นกระทู้ถามที่ถามตอบในห้องประชุม Westminster ขั้นตอนการตั้งกระทู้ก็เช่นเดียวกับกระทู้สด

- กระทู้ถามแบบลายลักษณ์อักษร คือ กระทู้ถามที่ต้องการคำตอบที่มีรายละเอียดและมีข้อมูลจำนวนมาก และเป็นการตอบกระทู้ถามด้วยลายลักษณ์อักษร

หลักการสำคัญของขั้นตอนการตั้งกระทู้ถาม คือ การตั้งกระทู้ถามต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานสภา เมื่อประธานสภาได้รับกระทู้แล้วจะส่งกระทู้ไปให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งให้เตรียมข้อมูลในการตอบคำถาม โดยจะต้องทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 2 วัน

สำหรับการตั้งกระทู้ถามสด ต้องเป็นคำถามเกี่ยวกับนโยบายหรือการบริหารราชการแผ่นดิน ต้องไม่ใช่การอภิปรายหรือยืนยันข้อเท็จจริง ต้องไม่เป็นการเสียดสี หรือ แกล้งใส่ร้ายกัน และคำถามนั้นต้องไม่ใช่คำถามเพื่อให้ทราบข้อมูลส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ไม่เกี่ยวข้องกับนโยบายหรือการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งยังต้องไม่ใช่คำถามที่ซ้ำซาก ยกเว้นจะมีประเด็นใหม่ในเรื่องนั้น ๆ

ในช่วงปี ค.ศ.2017 – 2018 มีจำนวนกระทู้ถามสดในสภาอังกฤษทั้งสิ้นจำนวน 4,810 กระทู้ (เพ็ญภา เทพรานนท์, 2561, น.128) กระทู้ถามสดในประเทศอังกฤษที่น่าสนใจมีดังต่อไปนี้

- กระทู้ถามสด เรื่อง What progress the Government has made on the consultation on addressing the legacy of Northern Ireland’s past ตั้งกระทู้โดย Kevin Foster (Torbay) ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ

- กระทู้ถามสด เรื่อง What recent assessment her department has made of the potential effect on Northern of the UK leaving the EU without a deal ตั้งกระทู้โดย Jeff Smith ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ

- กระทู้ถามสด เรื่อง What recent steps she has taken to help restore devolution in Northern Ireland ตั้งกระทู้โดย Mr.Paul Sweeney ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ

- กระทู้ถามสด เรื่อง What progress she has made on restoring devolved government in Northern Ireland ตั้งกระทู้โดย Ross Thomson (Aberdeen)

South) ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

- กระทู้ถามสด เรื่อง What progress she has made on restoring devolved government in Northern Ireland ตั้งกระทู้โดย Mark Menzie (Fylde) ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

- กระทู้ถามสด เรื่อง What recent assessment she has made of the security situation in Northern Ireland ตั้งกระทู้โดย Vicky Ford (Chelmsford) ตั้งกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และได้รับคำตอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

หลักเกณฑ์ในการตั้งกระทู้ถามที่เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาสามัญ (Standing orders of the House of Commons) คือ กำหนดเวลาสำหรับการตั้งกระทู้ถาม (ข้อที่ 21) และการยื่นกระทู้ถาม คำขอ และการแก้ไขกระทู้ถาม (ข้อที่ 22) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กำหนดเวลาสำหรับการตั้งกระทู้ถาม (ข้อที่ 21)

1) กระทู้ถามจะต้องตั้งในวันจันทร์ วันอังคาร วันพุธ และวันพฤหัสบดี โดยจะได้รับคำตอบจากผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น

2) ไม่ให้มีการตั้งกระทู้ถามเกินหนึ่งชั่วโมงหลังจากที่ได้มีการเริ่มการประชุมสภา ยกเว้นการตั้งกระทู้ถามที่ไม่ปรากฏในวาระการประชุมสภา และเป็นกระทู้ถามด่วนที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาของประชาชน

3) กระทู้ถามที่กำหนดให้มีการตอบเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่ไม่มีการประชุมสภา เนื่องจากความต่อเนื่องจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา จะถือว่ากระทู้ที่ให้ตอบเป็นลายลักษณ์อักษรนั้นจะปรากฏในบัญชีกระทู้ถาม ณ วันนั้น

การยื่นกระทู้ถาม คำขอ และการแก้ไขกระทู้ถาม (ข้อที่ 22)

1) สมาชิกสภาจะต้องแจ้งกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังประธานสภาตามรูปแบบที่สภากำหนด

2) หนังสือแจ้งกระทู้ถาม หรือเอกสารที่เกี่ยวข้องที่ไม่มีกำหนดวันที่แน่นอนหรือมีการเพิ่มเอกสารแนบท้ายที่ยื่นไม่เกินครึ่งชั่วโมง ให้ถือว่าเอกสารนั้นยื่นมาทันภายในระยะเวลาที่กำหนด

3) สมาชิกสภาจะต้องระบุในหนังสือแจ้งเกี่ยวกับการตั้งกระทู้เพื่อให้ตอบด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร และสมาชิกสภาอาจจะระบุวันในการตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรตาม (4) ของข้อบังคับนี้

4) เมื่อสมาชิกสภาได้ระบุกระทู้ที่ต้องการคำตอบเป็นลายลักษณ์อักษรในวันที่กำหนด รัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ในวันที่มีหนังสือแจ้งให้ทราบ โดย

ก. หนังสือแจ้งล่าช้าไม่เกิน 2 วัน (ไม่นับรวมเสาร์-อาทิตย์) ก่อนจะกำหนดว่าตอบคำถามใด และ

ข. สมาชิกสภาจะตั้งคำถามไม่เกิน 5 คำถามภายในหนึ่งวัน

5) หนังสือแจ้งกระทู้ที่ต้องการคำตอบด้วยวาจาอาจจะส่งให้เพื่อตอบคำถามในวันต่อไป

6) เมื่อมีการเสนอเรื่องถึงสภาว่าควรขยายเวลามากกว่าสามวัน โฆษกจะต้องพิมพ์เผยแพร่ผลคะแนนของข้อตกลงที่มีผลบังคับใช้แทน (4) (5) ของข้อบังคับนี้ และกำหนดรูปแบบการจัดการกระทู้ในช่วงเวลาที่มีการขยายออกไป

สำหรับการตั้งกระทู้ถามรัฐบาลของสภาขุนนาง รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับกระทู้ถามดังกล่าวต้องตอบกระทู้ถามในที่ประชุมด้วย หรือหากเกิดเหตุจำเป็นเร่งด่วน เช่น ภาวะสงครามหรือวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน สภาขุนนางอาจมีการตั้งกระทู้ถามด่วนได้ (ปณิธีร์ ปัทมวัฒน์, 2558, น.179) โดยในการประชุมสภาขุนนางแต่ละครั้งนั้น สมาชิกสภาขุนนางสามารถตั้งกระทู้ถามได้ 4 กระทู้ต่อการประชุมในแต่ละวัน โดยเวลาในการตั้งกระทู้ถามนั้นต้องดำเนินการภายใน 30 นาทีแรกของการประชุมในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี โดยเมื่อสมาชิกสภาขุนนางตั้งกระทู้ถามแล้ว โฆษกรัฐบาล (Government spokesperson) จะทำหน้าที่เป็นผู้ตอบกระทู้ดังกล่าว หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามเสริมในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ และโฆษกรัฐบาลก็จะตอบกลับประเด็นต่าง ๆ โดยลำดับ หากสมาชิกสภาขุนนางไม่ได้เลือกช่องทางการตั้งกระทู้ถามในช่วง 30 นาทีแรกของวันที่มีการประชุม ซึ่งอาจเรียกว่ากระทู้ถามสด สมาชิกสภาขุนนางยังสามารถตั้งกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้อย่างช่องทางหนึ่ง โดยสามารถตั้งกระทู้ถามได้มากที่สุด 6 กระทู้ถามต่อวัน ซึ่งการตั้งกระทู้ถามแบบลายลักษณ์อักษรนี้ ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลต้องตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ (UK Parliament, 2021)

การตั้งกระทู้ถามของสภาขุนนางนั้น สามารถเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐบาลส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงการดำเนินการในด้านระหว่างประเทศ ตลอดจนปัญหาสาธารณสุขเพื่อรับทราบข้อมูลจากรัฐบาล (ปณิธีร์ ปัทมวัฒน์, 2558, น.180) แต่กระทู้ถามต้องไม่เกี่ยวกับพระราชวงศ์หรือศาสนจักร ข้อความในกระทู้ต้องไม่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาท ไม่เป็นประเด็นที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล เว้นแต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติและต้องไม่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ต้องเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมของชาติ เว้นแต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ (มนตรี รูปสุวรรณ, 2535, น.114)

การตั้งกระทู้ถามในสภาขุนนางนั้นจะเป็นการตั้งกระทู้ต่อรัฐมนตรีทั้งคณะ ไม่ได้เป็นการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือรัฐมนตรีแต่ละกระทรวงอย่างเช่นในสภาสามัญ เมื่อตั้งกระทู้ถามเสร็จสิ้นแล้วจึงเป็นการตอบกระทู้หรือแถลงการณ์ของรัฐมนตรี แต่การแถลงการณ์ของรัฐมนตรีในสภาขุนนางไม่ได้ภารกิจประจำแต่จะมีขึ้นเป็นครั้งคราวและเป็นการแถลงซ้ำกับที่ได้แถลงไว้กับสภาสามัญแล้ว (อรณิข รุ่งธิพานนท์, 2553, น.33)

จากสถิติการตั้งกระทู้ถามภายในรอบ 1 ปี (พฤษภาคม ค.ศ. 2013 – พฤษภาคม ค.ศ. 2014) สภาขุนนางใช้เวลาในการตั้งกระทู้ถามคิดเป็นร้อยละ 5 ของเวลาในสมัยประชุมสภาขุนนางทั้งหมด โดยแบ่งออกเป็นการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 552 กระทู้ และกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน 7,072 กระทู้ (ปณิธิร์ ปัทมวัฒน์, 2558, น.180)

หลังจากมีการตั้งกระทู้ถามและตอบกระทู้ไปแล้วนั้น รัฐสภาอังกฤษยังเปิดโอกาสให้มีการติดตามความคืบหน้ารัฐบาลได้ดำเนินการไปหลังจากมีการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว กล่าวคือ หลังจากมีการตั้งกระทู้ถามแล้ว รัฐสภาอังกฤษยังมีช่องทางให้สมาชิกรัฐสภายกประเด็นที่เคยถามไปแล้วกลับมาถามได้อีก โดยผู้นำฝ่ายค้านจะเป็นผู้ตั้งคำถาม และจะอนุญาตให้สมาชิกสภาคนอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาเป็นผู้ตั้งกระทู้ถามต่อ เรียกว่า “กระทู้ถามเสริม” (Supplementary Questions) เพื่อเป็นการติดตามว่าหลังจากที่มีการตอบกระทู้ถามสดในที่ประชุมสภาไปแล้ว รัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนไปแล้วหรือไม่อย่างไร (เพ็ญญา เทพรานนท์, 2561, น.134)

เมื่อพิจารณาศึกษาข้อมูลของกระบวนการตั้งกระทู้ถามในรัฐสภาของอังกฤษทั้งสภาสามัญหรือสภาผู้แทนราษฎร (House of Commons) และสภาขุนนางหรือวุฒิสภา (House of Lord) พบว่า กระบวนการตั้งกระทู้ถามของรัฐสภาอังกฤษนั้นมีความเข้มแข็งเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ

ประการแรก มีการเปิดโอกาสให้มีการตั้งกระทู้ได้หลายวันในหนึ่งสัปดาห์ ถึงแม้ว่าในแต่ละวันจะให้เวลาไม่มากนัก การกำหนดเช่นนี้จะให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือฝ่ายบริหารจะต้องเตรียมข้อมูลและกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา

ประการที่สอง รัฐสภาอังกฤษมีข้อบังคับการประชุมสภาที่มีความชัดเจนในเรื่องการตั้งกระทู้ถาม ประการสุดท้าย คือ รัฐสภาอังกฤษมีการขั้นตอนการติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาที่ได้ตั้งกระทู้ถามไปว่าฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแก้ไขข้อขัดข้องหรือข้อร้องเรียนที่ได้รับไปจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้วบ้าง

ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมา สามารถกล่าวโดยสรุปว่าการตั้งกระทู้ในรัฐสภาอังกฤษในฐานะเครื่องมือในการการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเป็น

ระบบที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากมีช่องทางให้สมาชิกรัฐสภาใช้การตั้งกระทู้ถามภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม และยังมีข้อบังคับการประชุมสภาที่เอื้อต่อการตั้งกระทู้ถามที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน

2.1.6.2 ประเทศออสเตรเลีย

การตั้งกระทู้ถาม (Question time) เป็นกลไกทางรัฐสภาในการตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหารประเภทหนึ่ง เพราะการตั้งกระทู้ถามเป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะในการแสดงความรับผิดชอบของรัฐบาลในการเปิดเผยข้อเท็จจริงในการบริหารงานให้แก่สมาชิกรัฐสภา ความสำคัญในการตั้งกระทู้ถามไม่เพียงแต่เป็นการตอบคำถามแก่สมาชิกรัฐสภาเท่านั้น แต่ยังเป็นที่น่าสนใจแก่สื่อมวลชน และประชาชนผู้ฟังรายการได้ติดตามและรับทราบข้อมูลดังกล่าวด้วย (Parliament of Australia, 2022)

วัตถุประสงค์ของการตั้งกระทู้ถามเพื่อแสวงหาข้อมูลอย่างชัดเจนหรือการกดดันให้รัฐบาลต้องมีการกระทำบางอย่าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการตั้งกระทู้ถามเป็นที่สนใจของสาธารณชนเป็นอย่างมาก จึงมักเป็นเวลาที่สมาชิกฝ่ายค้านมักจะท้าทายโดยการตั้งกระทู้ถามที่จะทำให้รัฐบาลเกิดความอับอาย ในทางกลับกันการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกฝ่ายรัฐบาลก็มักจะตั้งกระทู้ถามเพื่อเปิดโอกาสให้แก่รัฐมนตรีที่มาตอบคำถามได้วางนโยบายหรือตอบคำถามในการดำเนินการของรัฐบาลในทางที่ดีเพื่อให้ฝ่ายค้านได้อับอาย

2.1.6.2.1 ประวัติความเป็นมาในการตั้งกระทู้ถาม

การตั้งกระทู้ถามเดิมทีในข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรได้อ้างถึงเพียงแค่ว่ากระทู้ถามที่ต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือ โดยทางปฏิบัติระหว่างวันแรกที่มีการประชุมสภาโฆษกของรัฐบาลจะเปิดโอกาสให้ผู้นำฝ่ายค้านได้ถามคำถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ซึ่งการตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้ามีวิวัฒนาการของการนำมาใช้ในทางปฏิบัติโดยไม่มีการบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา โดยในระยะเริ่มแรก

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1950 การตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าจึงได้เริ่มมีการบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา อย่างไรก็ตาม การตั้งกระทู้ถามลักษณะนี้ไม่มีบทบัญญัติใดที่จะสามารถบังคับให้รัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามของผู้ตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเกี่ยวข้องกับคำตอบยาว ๆ ทำให้เกิดความยุ่งยากในการตีความของประธานสภาและข้อบังคับการประชุม จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1963 ข้อบังคับของที่ประชุมสภาได้กำหนดให้มีการจำกัดถ้อยคำที่นำมาใช้ในการตั้งกระทู้ถามและจะต้องเป็นการยกประเด็นที่มีสาระสำคัญในวันนั้น ๆ การตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าควรมีความสำคัญเร่งด่วน ไม่เช่นนั้นแล้วจะต้องปรากฏในแบบแจ้งความจำนงในการตั้งกระทู้ถาม ซึ่งการตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าต้องเป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจในขณะนั้น แต่ก็ยังคงไม่มีการบังคับให้รัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามนั้น

สัดส่วนของเวลาของสภาที่ใช้กับกระทู้ถามและจำนวนกระทู้ที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันมาก ในบางวันในช่วงแรกรัฐสภาไม่มีการตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า และบางวันมีคำถามเพียงหนึ่งหรือสองข้อเท่านั้น เมื่อถึงช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 การตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าหลายข้อมักจะถูกล่าวถึงในวันประชุมสภาทั่วไป และระยะเวลาที่ค่อย ๆ ยาวขึ้นเรื่อย ๆ ในช่วงต้นทศวรรษ 1930 บันทึกระบุว่าสามารถถามคำถามได้ 18 และ 19 ข้อในช่วงเวลาดังกล่าว และครั้งหนึ่งในปี 1940 มีการตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึง 43 ข้อซึ่งลักษณะของกระทู้ถามจะเป็นคำถามในสั้น ๆ และตรงประเด็นเช่นเดียวกับคำตอบ (Parliament of Australia, 2022)

ปัจจุบันการตั้งกระทู้ถามได้กำหนดในข้อบังคับการประชุมของสมาชิกสภาทั้งสองสภา ได้แก่ ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives Standing Orders) และแนวปฏิบัติของสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives Practice) และข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (Standing orders of Senate)

2.1.6.2.2 ช่วงเวลาในการตั้งกระทู้ถาม (Parliament of Australia, 2022)

ช่วงเวลาในการตั้งกระทู้ถาม คือ ช่วงเวลาที่สามารถถามและตอบได้เฉพาะตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในขณะที่กระทู้ถามธรรมดาจะเกิดขึ้นในวันประชุมสภา ในทางเทคนิคการตั้งกระทู้ถามจะเกิดขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอาวุโสที่จะเข้าร่วมประชุม หากรัฐบาลไม่ต้องการให้เวลาคำถามเกิดขึ้นในวันที่มีการประชุม นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีอาวุโสจะร้องขอทันทีที่ผู้ตั้งกระทู้ถามในกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า คำถามนั้นจะถูกบรรจุในกระทู้ถามที่ต้องแจ้งเป็นหนังสือ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากพื้นฐานของดุลยพินิจของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ไม่สามารถบังคับให้รัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามนั้น

แม้จะไม่สามารถบังคับให้รัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามได้ แต่ในเวลาเดียวกันรัฐบาลก็อยู่ภายใต้อิทธิพลของสมาชิกสภาที่ไม่สังกัดฝ่ายใดและความคิดเห็นของสาธารณชน รัฐบาลที่ปฏิเสธในการที่จะให้เวลากับการตั้งกระทู้ถาม หรือการจำกัดเวลาในการตั้งกระทู้ถามจะถูกสาธารณชนวิจารณ์อย่างหนัก

ช่วงเวลาในการตั้งกระทู้ถาม ได้ขยายออกไปโดยไม่หยุดชะงักโดยมีการใช้ระยะเวลาเป็นเวลานานถึง 126 นาที ตั้งแต่ปี 2011 ซึ่งเป็นปีแรกที่สมบรูณ์ของรัฐสภาครั้งที่ 43 หลังจากมีการจำกัดระยะเวลาของการตั้งกระทู้ถามและตอบคำถาม เป็นเวลาประมาณ 70 นาที

หากเวลาคำถามถูกขัดจังหวะด้วยเรื่องต่าง ๆ เช่น คำร้องคัดค้านจากคำวินิจฉัยของผู้ตั้งกระทู้ รัฐบาลมักไม่อนุญาตให้การตั้งกระทู้ถามดำเนินต่อไปเพื่อชดเชยเวลาที่เสียไป หากมีการใช้เวลาไปมากกับบางเรื่อง เช่น ญัตติไม่ไว้วางใจ ก่อนจะมีการกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า การตั้งกระทู้ถามโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก็ไม่สามารถดำเนินการได้

2.1.6.2.3 จำนวนกระทู้ถาม (Parliament of Australia, 2022)

จากค่าเฉลี่ยของการตั้งกระทู้ถามอยู่ที่ 16 ข้อในแต่ละช่วงเวลาของกระทู้ถาม ในช่วงปลายทศวรรษ 1970 จำนวนกระทู้ถามลดลงเหลือประมาณ 12 ข้อในปีก่อนปี 1996 การลดลงนี้เป็นผลโดยตรงจากรัฐมนตรีที่เพิ่มความยาวของคำตอบ ในปี 1986 คณะกรรมาธิการแนะนำว่าเวลาคำถามยังคงดำเนินต่อไปจนกว่าจะมีการตอบคำถามอย่างน้อย 16 ข้อ และแม้ว่าจะไม่ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของสภา รัฐบาลในสมัยนั้นก็ได้นำแนวปฏิบัติที่ไม่เป็นทางการมาใช้ในตอบคำถามของฝ่ายตรงข้ามจำนวน 7 ข้อในแต่ละช่วงเวลาของการตั้งกระทู้ถาม

2.1.6.2.4 วาระในการตั้งกระทู้ถาม (Parliament of Australia, 2022)

วาระกระทู้ถามของสภาผู้แทนราษฎรของประเทศออสเตรเลียจะใช้เวลา 14.00 นาฬิกาของวันที่มีการประชุม ประธานสภาอาจแทรกให้มีการตั้งกระทู้ถามก่อนเข้าวาระอื่นได้

2.1.6.2.5 บุคคลที่ถูกตั้งกระทู้ถาม (Parliament of Australia, 2022)

สมาชิกรัฐสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามบุคคล ดังต่อไปนี้

(1) รัฐมนตรี สมาชิกรัฐสภาสามารถตั้งกระทู้ถามต่อนายกรัฐมนตรี รวมไปถึงถึงรัฐมนตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องรัฐมนตรีคนนั้นรับผิดชอบอยู่ หากกระทู้ถามนั้นมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีหลายคน จะมีการกระทู้ถามต่อรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุด ซึ่งอาจปฏิเสธที่จะตอบกระทู้ถามนั้นได้หากเห็นว่ากระทู้ถามนั้นเป็นประเด็นที่อยู่นอกเหนือจากเรื่องที่ตนรับผิดชอบ และอาจโอนเรื่องดังกล่าวให้แก่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นตอบแทนได้ นอกจากนี้ สมาชิกรัฐสภายังสามารถตั้งกระทู้ถามแก่รัฐมนตรีช่วยว่าการได้

(2) ประธานคณะกรรมการ ในทางปฏิบัติการตั้งกระทู้ถามที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานคณะกรรมการมักจะไม่ได้รับการอนุมัติจากประธานสภา จึงทำให้รัฐสภาออสเตรเลียสร้างกลไกเพื่อใช้ในการตั้งกระทู้ถามต่อประธานคณะกรรมการ ซึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภาข้อที่ 99 ได้อนุญาตให้สมาชิกรัฐสภาสามารถตั้งกระทู้ถามต่อสมาชิกสภาคนอื่น ๆ นอกเหนือจากรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยด้วยซึ่งรวมไปถึงคณะกรรมการซึ่งจะถูกตั้งกระทู้ถามในประเด็นที่ตนได้รับผิดชอบ โดยประเด็นที่จะต้องตั้งกระทู้ถามนั้นจะต้องเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถาม ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมอันเป็นประโยชน์หรือเกี่ยวข้องกับประชาชนทั่วไป (Public Affairs) เรื่องเกี่ยวกับการบริหาร หรือเรื่องที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎร

(3) สมาชิกรัฐสภาที่ไม่ได้สังกัดฝ่ายใด สมาชิกรัฐสภาอาจตั้งกระทู้ถามไปยังสมาชิกรัฐสภาที่ไม่ได้สังกัดฝ่ายใด ไม่ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีช่วย โดยกระทู้ถาม

ที่จะถามนั้นต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ญัตติ หรือเรื่องอื่นใดที่สมาชิกรัฐสภาบุคคลนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ ยกตัวอย่าง เช่น แกลงการณของสมาชิกรัฐสภา การถามผู้นำฝ่ายค้านที่มีแกลงการณหรือให้สัมภาษณ์ทางโทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นกลไกในการตรวจสอบการกระทำของสมาชิกรัฐสภาคนนั้น

2.1.6.2.6 กระหู่ถามที่ไม่สามารถถามได้

กระหู่ถามต้องเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ปี ค.ศ. 2017 ข้อที่ 100 ดังนี้ (Standing Orders of Representative House of Australia Parliament, 2017)

(1) กระหู่ถามต้องไม่เป็นการอภิปราย
(2) กระหู่ถามที่ได้ถูกตอบไปแล้วต้องไม่ถูกถามซ้ำ
(3) ในกรณีกระหู่ถามที่เกี่ยวกับบุคคลจะต้องไม่เป็นเรื่องที่พาดพิงต่อบุคคลหรือเป็นการวิจารณ์ต่อตัวบุคคล ลักษณะของสมาชิกรัฐสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา ราชนิ ผู้สำเร็จราชการ ผู้ว่าราชการรัฐหรือองค์คณะของศาล รวมทั้งคำถามที่เป็นการวิจารณ์ลักษณะของบุคคลนั้นจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร

(4) กระหู่ถามต้องไม่มีเรื่องดังนี้

(4.1) คำแกลงข้อเท็จจริงหรือชื่อของบุคคล ยกเว้นจะทำให้กระหู่ถามมีความน่าเชื่อถือหรือเข้าใจได้ง่าย

(4.2) ข้อโต้แย้ง

(4.3) การลงความเห็น

(4.4) การกล่าวหา การใส่ร้ายหรือใส่ความ

(4.5) การดูหมิ่น การสบประมาท

(4.6) การแสดงออกแบบเป็นการประชด หรือ

(4.7) เป็นเรื่องสมมติ

(5) กระหู่ถามต้องไม่อ้างถึงการอภิปรายที่เกี่ยวข้องในสมัยประชุม หรือเพื่อดำเนินการตามกฎหมายโดยคณะกรรมการไม่ได้รายงานต่อที่ประชุมสภา

(6) ระยะเวลาของคำถามแต่ละข้อถามโดยสมาชิกของรัฐบาลหรือสมาชิกฝ่ายค้านจำกัด เพียง 30 วินาที ระยะเวลาของแต่ละคำถามที่ถามโดยสมาชิกที่ไม่ได้สังกัดฝ่ายใดจะถูกจำกัดไว้ที่ 45 วินาที

2.1.6.2.7 การตั้งกระหู่ถามของสมาชิกรัฐสภา สำหรับการตั้งกระหู่ถามของสมาชิกรัฐสภาในการตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (Parliament of Australia, 2022) หมวด 11 การตั้งกระหู่ถาม ข้อ 72-74 โดยได้กำหนดไว้ ดังนี้

กระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า ข้อ 72 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตั้งกระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ ดังนี้

(1) การตั้งกระทู้ถามอาจตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ

(2) กระทู้ถามอาจถูกเสนอไปยังประธานวุฒิสภาได้ ในประเด็นสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของประธานวุฒิสภา

(3) การตั้งกระทู้ถาม

- การตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที

- กระทู้ถามที่เป็นการถามเสริม ผู้ตั้งกระทู้ถามอาจได้รับอนุญาตให้ถามได้แต่ต้องใช้ระยะเวลาไม่เกิน 30 วินาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 1 นาที

- การตอบกระทู้ถามจะต้องเกี่ยวกับประเด็นที่ถูกตั้งกระทู้ถาม

(4) หลังจากการตั้งกระทู้ถาม อาจมีการเลื่อนไปโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าในการตอบคำถามในวันนั้นก็ได้ สมาชิกวุฒิสภาอาจอภิปรายในประเด็นที่ตั้งกระทู้ถามได้แต่ไม่เกิน 5 นาที โดยการอภิปรายในการตอบกระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าในวันนั้นสามารถอภิปรายได้แต่ต้องไม่เกิน 30 นาที

หลักเกณฑ์ในการตั้งกระทู้ถาม ข้อ 73 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตั้งกระทู้ถามไว้ ทั้งข้อห้ามในการตั้งกระทู้ถาม เช่น ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงหรือปรากฏชื่อบุคคล เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการทำให้คำถามสามารถเข้าใจและพิสูจน์ได้ ข้อโต้แย้ง การลงความเห็น การกล่าวหา การใส่ร้าย การใส่ความ การดูหมิ่น การสบประมาท เป็นต้น

กระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือ ข้อ 74 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้า เช่น กระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้าต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะทำโดยการเขียนหรือการพิมพ์ต้องลงนามโดยวุฒิสภาและส่งให้เจ้าหน้าที่ธุรการ เอกสารดังกล่าวจะเอกสารในนามของวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งหรือคนอื่นก็ได้

หลักเกณฑ์การตอบกระทู้ถาม ทั้งข้อบังคับการประชุมและแนวปฏิบัติของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภานั้น ไม่ได้มีบทกำหนดบังคับให้ผู้ถูกตั้งกระทู้ถามจะต้องตอบคำถาม มีเพียงกำหนดให้ผู้ถูกตั้งกระทู้ถามจะต้องตอบให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่ถูกตั้งกระทู้ถาม รัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามจึงไม่มีพันธะผูกพันที่จะต้องตอบกระทู้ถามและสามารถที่จะไม่ตอบคำถามแก่ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ หรือให้เหตุผลว่าเป็นประเด็นที่อ่อนไหว หรือเป็นความลับ เช่น เรื่องความมั่นคง ความปลอดภัย เป็นต้น

ข้อบังคับการประชุมและแนวปฏิบัติของทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา เมื่อสมาชิกรัฐสภาทำการตั้งกระทู้ถามไปยังรัฐมนตรีแล้ว รัฐมนตรีที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ถูกตั้งกระทู้ถามจะต้องตอบคำถามให้ตรงกับประเด็น โดยจะมีเวลาในการตอบกระทู้ถามแต่ละเรื่องไม่เกิน 3 นาที ซึ่งเมื่อมีการตอบกระทู้ถามแล้วเจ้าหน้าที่รัฐสภาจะดำเนินการบันทึกคำตอบไว้ และจัดทำสำเนาคำตอบนั้นส่งไปยังสมาชิกรัฐสภาที่ตั้งกระทู้ถาม และรายละเอียดดังกล่าวจะถูกเผยแพร่ในวารสารรัฐสภาด้วย

การตั้งกระทู้ถามเสริม (Supplementary Questions) การติดตามกระทู้ถามของประเทศออสเตรเลียภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีได้มีการตอบกระทู้ไปแล้วนั้น สมาชิกวุฒิสภาผู้ตั้งกระทู้ถามหรือสมาชิกสภาคนอื่น ๆ อาจขออนุญาตต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตตั้งกระทู้ถามเสริม (Supplementary Questions) ได้ จำนวน 2 กระทู้ โดยลักษณะของกระทู้ถามเสริมนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นที่อยู่ในกระทู้ถามเดิมที่ต้องการติดตาม และกระทู้ถามเสริมจะต้องมีการเชื่อมโยงกับคำตอบที่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีได้ตอบไว้ในกระทู้ถามหลัก โดยจะต้องตั้งกระทู้ถามเสริมต่อรัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้ถามหลักโดยตรง กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานภายหลังจากที่รัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามไปแล้ว เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาที่กำลังได้รับการแก้ไข (Parliament of Australia, 2022) โดยกระทู้ถามเสริมผู้ถามจะใช้เวลาในการถามได้ไม่เกิน 30 วินาที และผู้ตอบกระทู้ถามจะใช้เวลาในการตอบได้ไม่เกิน 1 นาที

ตัวอย่างของกระทู้ถาม ในปี ค.ศ. 2021* จำนวนกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาสำหรับกระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า มีจำนวน 1433 เรื่อง และจำนวนกระทู้ถามที่ต้องแจ้งล่วงหน้าเป็นสายลักษณะอักษร มีจำนวน 1862 เรื่อง เรื่องในการตั้งกระทู้ถามมีหลากหลายมาก เช่น

กระทู้ถามเรื่อง “Can the minister update the Senate on the evacuation operation in Kabul?” โดยสมาชิกวุฒิสภา DEAN SMITH ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ตอบกระทู้ถามดังกล่าว (Parliament of Australia, 2022)

กระทู้ถามเรื่อง “US President Joe Biden has made climate action a priority. He has taken dramatic action against coal, oil and gas companies and supported clean energy and is preparing for a climate summit on 22 April. He has spoken to many heads of state, both close allies and rivals, but he hasn't yet spoken to the Australian

* จำนวนข้อมูลอ้างอิงในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2564

[https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Statistics/Senate_StatsNet#/?](https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Statistics/Senate_StatsNet#/)

Prime Minister. Why hasn't this call happened? Is Mr Morrison way down the call list because he's a climate laggard?" โดยสมาชิกวุฒิสภา Hanson-Young ถามนายกรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบกระทู้ถามดังกล่าว (Parliament of Australia, 2022)

ตาราง 1 เปรียบเทียบการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย

ประเด็นเปรียบเทียบ	อังกฤษ	ออสเตรเลีย
1. ระบบรัฐสภา	สภาคู่ ประกอบไปด้วยสภาสามัญ (House of Commons) และสภาขุนนาง (House of Lords)	สภาคู่ ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) และวุฒิสภา (Senate)
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ข้อบังคับการดำเนินการของสภาขุนนาง (the Standing Orders of the Proceedings of the House of Lords)	ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา (Standing orders of Senate)
3. บุคคลที่ถูกตั้งกระทู้ถาม	นายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรี, เจ้าหน้าที่ของรัฐ **การตั้งกระทู้ถามในสภาขุนนางนั้นจะเป็นการตั้งกระทู้ต่อรัฐมนตรีทั้งคณะ ไม่ได้เป็นการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือรัฐมนตรีแต่ละกระทรวงอย่างเช่นในสภาสามัญ	รัฐมนตรี, ประธานคณะกรรมการธิการ, สมาชิกวุฒิสภาที่ไม่ได้สังกัดฝ่ายใด
4. ลักษณะของกระทู้ถาม และหรือประเภทของกระทู้ถาม	<p>ลักษณะของกระทู้ถาม</p> <p>การตั้งกระทู้ถามของสภาขุนนางหรือวุฒิสภามี 2 ลักษณะ คือ กระทู้ถามที่ถูกบรรจุเอาไว้ในวาระการประชุม และกระทู้ถามที่เกี่ยวกับเรื่องสำคัญและอยู่ในความสนใจของสาธารณชน</p> <p>ประเภทของกระทู้ถาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระทู้ถามด้วยวาจา - กระทู้ถามแบบลายลักษณ์อักษร <p>กระทู้ถามสามารถเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินการของรัฐบาลส่วนกลางส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงการดำเนินการในด้านระหว่างประเทศ ตลอดจนปัญหาสาธารณะเพื่อรับทราบข้อมูลจากรัฐบาล แต่กระทู้ถามต้องไม่เกี่ยวกับพระราชวงศ์หรือศาสนจักร ข้อความในกระทู้ต้องไม่มีลักษณะเป็นการหมิ่นประมาท ไม่เป็นประเด็นที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล เว้นแต่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อ</p>	<p>ประเภทของกระทู้ถาม</p> <p>กระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า</p> <p>กระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือ</p> <p>**กระทู้ถามเสริม (Supplementary Questions) การติดตามกระทู้ถามของประเทศออสเตรเลียภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีได้มีการตอบกระทู้ไปแล้วนั้น สมาชิกวุฒิสภาผู้ตั้งกระทู้ถามหรือสมาชิกสภาคนอื่น ๆ อาจขออนุญาตต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตตั้งกระทู้ถามเสริม (Supplementary Questions) ได้ จำนวน 2 กระทู้ โดยกระทู้ถามเสริมผู้ถามจะใช้เวลาในการถามได้ไม่เกิน 30 วินาที และผู้ตอบกระทู้ถามจะใช้เวลาในการตอบได้ไม่เกิน 1 นาที</p>

ประเด็นเปรียบเทียบ	อังกฤษ	ออสเตรเลีย
	ประเทศชาติและต้องไม่กระทบต่อกระบวนการพิจารณาคดีของศาล ต้องเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมของชาติ เว้นแต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ	
5. หลักเกณฑ์และวิธีการการตั้งกระทู้ถาม	<p>1. สมาชิกสภาขุนนางสามารถตั้งกระทู้ถามได้ 4 กระทู้ต่อการประชุมในละวัน โดยเวลาในการตั้งกระทู้ถามนั้นต้องดำเนินการภายใน 30 นาทีแรกของการประชุมในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี</p> <p>2. เมื่อสมาชิกสภาขุนนางตั้งกระทู้ถามแล้ว โฆษกรัฐบาล (Government spokesperson) จะทำหน้าที่เป็นผู้ตอบกระทู้ดังกล่าว หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็นหรือตั้งคำถามเสริมในประเด็นที่เกี่ยวข้องได้ และโฆษกรัฐบาลก็จะตอบกลับประเด็นต่าง ๆ โดยลำดับ</p> <p>3. หากสมาชิกสภาขุนนางไม่ได้เลือกช่องทางการตั้งกระทู้ถามในช่วง 30 นาทีแรกของวันที่มีการประชุม ซึ่งอาจเรียกว่ากระทู้ถามสด สมาชิกสภาขุนนางยังสามารถตั้งกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้อย่างช่องทางหนึ่ง โดยสามารถตั้งกระทู้ถามได้มากที่สุด 6 กระทู้ถามต่อวัน ซึ่งการตั้งกระทู้ถามแบบลายลักษณ์อักษรนี้ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลต้องตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ</p>	<p>กรณีกระทู้ถามไม่ต้องแจ้งล่วงหน้า</p> <p>1. การตั้งกระทู้ถามอาจตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ</p> <p>2. กระทู้ถามอาจถูกเสนอไปยังประธานวุฒิสภาได้ ในประเด็นสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของประธานวุฒิสภา</p> <p>3. การตั้งกระทู้ถาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที - กระทู้ถามที่เป็นการถามเสริม ผู้ตั้งกระทู้ถามอาจได้รับอนุญาตให้ถามได้แต่ต้องใช้เวลาไม่เกิน 30 วินาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 1 นาที - การตอบกระทู้ถามจะต้องเกี่ยวกับประเด็นที่ถูกตั้งกระทู้ถาม <p>4. หลังจากการตั้งกระทู้ถาม อาจมีการเลื่อนไปโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าในการตอบคำถามในวันนั้นก็ได้ สมาชิกวุฒิสภาอาจอภิปรายในประเด็นที่ตั้งกระทู้ถามได้แต่ไม่เกิน 5 นาที โดยการอภิปรายในการตอบกระทู้ถามที่ไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าในวันนั้นสามารถอภิปรายได้แต่ต้องไม่เกิน 30 นาที</p> <p>กรณีกระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือ เช่น กระทู้ถามที่ต้องมีการแจ้งล่วงหน้าต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ว่าจะทำโดยการเขียนหรือการพิมพ์ ต้องลงนามโดยวุฒิสภาและส่งให้เจ้าหน้าที่ธุรการ เอกสารดังกล่าวจะเอกสารในนามของวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งหรือคนอื่นก็ได้</p>

ประเด็นเปรียบเทียบ	อังกฤษ	ออสเตรเลีย
6. หน้าที่ของผู้ตอบกระทู้	<p>1. โฆษกรัฐบาล (Spokesperson) จะเป็นผู้ทำหน้าที่ตอบกระทู้ถาม จากนั้นผู้เกี่ยวข้องจะสามารถอภิปรายแสดงความเห็น หรือมีคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องก็ได้ โฆษกรัฐบาลจะตอบคำถามโดยลำดับ</p> <p>2. สมาชิกสภาขุนนางสามารถตั้งกระทู้ถามเป็นลายลักษณ์อักษรได้ โดยรัฐบาลต้องตอบภายใน 10 วันทำการ</p>	<p>1. ผู้ถูกตั้งกระทู้ถามจะต้องตอบให้ตรงกับประเด็นกับเรื่องที่ถูกตั้งกระทู้ถาม รัฐมนตรีที่ถูกตั้งกระทู้ถามจึงไม่มีพันธะผูกพันที่จะต้องตอบกระทู้ถามและสามารถที่จะไม่ตอบคำถามแก่ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ หรือให้เหตุผลว่าเป็นประเด็นที่อ่อนไหว หรือเป็นความลับ เช่น เรื่องความมั่นคง ความปลอดภัย เป็นต้น</p> <p>2. รัฐมนตรีที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ถูกตั้งกระทู้ถามจะต้องตอบคำถามให้ตรงกับประเด็น โดยจะมีเวลาในการตอบกระทู้ถามแต่ละเรื่องไม่เกิน 3 นาที ซึ่งเมื่อมีการตอบกระทู้ถามแล้วเจ้าหน้าที่รัฐสภาจะดำเนินการบันทึกคำตอบไว้และจัดทำสำเนาคำตอบนั้นส่งไปยังสมาชิกรัฐสภาที่ตั้งกระทู้ถาม และรายละเอียดดังกล่าวจะถูกเผยแพร่ในวารสารรัฐสภาด้วย</p>
7. การติดตามผลจากการตั้งกระทู้	<p>รัฐสภาอังกฤษยังเปิดโอกาสให้มีการติดตามความคืบหน้ารัฐบาลได้ดำเนินการไปหลังจากมีการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว กล่าวคือ หลังจากมีการตั้งกระทู้ถามแล้ว รัฐสภาอังกฤษยังมีช่องทางให้สมาชิกรัฐสภายกประเด็นที่เคยถามไปแล้วกลับมาถามได้อีก โดยผู้นำฝ่ายค้านจะเป็นผู้ตั้งคำถาม และจะอนุญาตให้สมาชิกสภาคนอื่น ๆ ที่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาเป็นผู้ตั้งกระทู้ถามต่อ เรียกว่า “กระทู้ถามเสริม” (Supplementary Questions) เพื่อเป็นการติดตามว่าหลังจากที่มีการตอบกระทู้ถามสดในที่ประชุมสภาไปแล้ว รัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนไปแล้วหรือไม่ อย่างไร</p>	<p>การติดตามกระทู้ถามของประเทศออสเตรเลียภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี หรือ รัฐมนตรีได้มีการตอบกระทู้ไปแล้วนั้น สมาชิกสภาผู้ตั้งกระทู้ถามหรือสมาชิกสภาคนอื่น ๆ อาจขออนุญาตต่อประธานสภาเพื่อขออนุญาตตั้ง “กระทู้ถามเสริม” (Supplementary Questions) ได้ จำนวน 2 กระทู้ โดยลักษณะของกระทู้ถามเสริมนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นที่อยู่ในกระทู้ถามเดิมที่ต้องการติดตาม และกระทู้ถามเสริมจะต้องมีการเชื่อมโยงกับคำตอบที่นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีได้ตอบไว้ในกระทู้ถามหลัก โดยจะต้องตั้งกระทู้ถามเสริมต่อรัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้ถามหลักโดยตรง กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการติดตามผลการดำเนินงานภายหลังจากที่รัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามไปแล้ว เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตั้งกระทู้ถามได้ติดตามความคืบหน้าของการแก้ไขปัญหาว่ากำลังได้รับการแก้ไข</p>
8. จุดเด่น	<p>1. มีการเปิดโอกาสให้มีการตั้งกระทู้ได้หลายวันในหนึ่งสัปดาห์ ถึงแม้ว่าในวันจะใช้เวลาไม่มากนัก การกำหนดเช่นนี้จะให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือฝ่ายบริหารจะต้อง</p>	<p>1. รัฐสภาออสเตรเลียมีผลการติดตามการตั้งกระทู้ถาม ผ่านการตั้ง “กระทู้ถามเสริม” (Supplementary Questions)</p>

ประเด็นเปรียบเทียบ	อังกฤษ	ออสเตรเลีย
	<p>เตรียมข้อมูลและกระทู้หรือรันในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา</p> <p>2. รัฐสภาอังกฤษมีข้อบังคับการประชุมสภาที่มีความชัดเจนในเรื่องการตั้งกระทู้ถาม</p> <p>3. รัฐสภาอังกฤษมีการขั้นตอนการติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาที่ได้ตั้งกระทู้ถามไปว่าฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินแก้ไขข้อขัดข้องหรือข้อร้องเรียนที่ได้รับไปจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้วบ้าง</p> <p>4. มีการกำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ</p>	<p>2. สมาชิกรัฐสภาสามารถตั้งกระทู้ถามต่อสมาชิกสภาคนอื่น ๆ นอกเหนือจากรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วยด้วย ซึ่งรวมไปถึงคณะกรรมการซึ่งจะถูกตั้งกระทู้ถามในประเด็นที่ตนได้รับผิดชอบ นอกจากนี้ สมาชิกรัฐสภาอาจตั้งกระทู้ถามไปยังสมาชิกรัฐสภาที่ไม่ได้สังกัดฝ่ายใด ไม่ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีช่วย โดยกระทู้ถามที่จะถามนั้นต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ญัตติ หรือเรื่องอื่นใดที่สมาชิกรัฐสภาบุคคลนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ</p> <p>3. มีการกำหนดเวลาการตั้งกระทู้ถามและตอบกระทู้ถามที่ไม่มาก ทำให้การตั้งกระทู้มีความกระชับ และชัดเจน สามารถตั้งกระทู้ถามได้หลายประเด็น</p>

2.1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภูมิ มูลศิลป์ และคณะ (2558, บทสรุปผู้บริหาร) ได้ศึกษาถึงรูปแบบการได้มาซึ่งวุฒิสภาของประเทศไทย โดยมีประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจว่า ก่อนที่จะออกแบบให้องค์กรวุฒิสภาของไทยมีรูปแบบเป็นอย่างไร จะต้องทราบแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งการมีสมาชิกวุฒิสภา ว่ามีแนวความคิดและความเป็นมาอย่างไรประกอบด้วยซึ่งแนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งการมีสมาชิกวุฒิสภา โดยสรุปดังนี้

(1) การมีวุฒิสภา หรือสภาสูง หรือสภาที่สอง เพื่อตรวจสอบการใช้เสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎรหรือสภาที่หนึ่ง อันเกิดจากการไม่ไว้วางใจเสียงข้างมากนั่นเอง เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรอาจใช้อำนาจโดยมิชอบได้ ซึ่งตามข้อเท็จจริง ถ้ามีสภาผู้แทนราษฎรเพียงสภาเดียว และสมาชิกส่วนมากเป็นฝ่ายรัฐบาลด้วยแล้ว รัฐบาลอาจครอบงำรัฐสภาได้ทั้งหมด และอาจเกิดการใช้อำนาจเด็ดขาดในรัฐสภาได้โดยง่าย ดังนั้น การมีวุฒิสภา หรือสภาสูง หรือสภาที่สองอีกสภาหนึ่งจะเป็นการคานอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรและเป็นเครื่องประกันเสรีภาพและคุ้มครองการใช้อำนาจโดยมิชอบได้ อันเป็นเครื่องมือถ่วงดุล (Balance) ของการใช้อำนาจนิติบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายที่มีการตราโดยผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติ ทั้งสองสภาย่อมเป็นหลักประกันแก่ราษฎรได้มากกว่ากฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแต่เพียงสภาเดียว เพราะกฎหมายจะได้รับการพิจารณา โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของราษฎร

(2) การมีวุฒิสภา หรือสภาสูง หรือสภาที่สองเพื่อคานอำนาจหรือยับยั้งกับสภาผู้แทนราษฎร สาเหตุเกิดจากความไม่ไว้วางใจในสภาผู้แทนราษฎร ว่าจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเรียบร้อย เช่น ความแตกแยกในสภาผู้แทนราษฎร ความอ่อนประสพการณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือการเห็นแก่ประโยชน์ของสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งมากไป จำเป็นที่จะต้องมีสภาที่สองเป็น “พีเลียง” คอยถ่วงดุลการใช้อำนาจด้วยการพิจารณายับยั้งร่างกฎหมาย

(3) การมีวุฒิสภา หรือสภาสูง หรือสภาที่สองจะทำหน้าที่ตรวจสอบหรือทักท้วงการออกกฎหมายให้มีความรอบคอบและถูกต้องมากยิ่งขึ้น เนื่องจากสภาที่สองทำหน้าที่เป็น “พีเลียง” ประเภทที่ปรึกษาในฐานะผู้ทักท้วงเท่านั้น การออกกฎหมายที่ดีควรผ่านกระบวนการซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติได้มีการพิจารณาและโต้เถียงด้วยเหตุและผล รวมทั้งการลงมติให้เป็นไปอย่างรอบคอบมาแล้ว ซึ่งหากมีสภานิติบัญญัติแต่เพียงสภาเดียว จึงทำให้น่าเป็นกังวลอย่างยิ่งว่า การพิจารณากฎหมายจะไม่ละเอียดถี่ถ้วนและลงมติอาจเป็นไปได้โดยไม่ได้ไตร่ตรองให้รอบคอบ ดังนั้น หากมีสภาที่สองแล้วความกังวลในเรื่องก็จะไม่เกิดขึ้นอีก เพราะสภาที่สองจะทำหน้าที่ตรวจสอบ (Check) เพื่อไม่ให้การบัญญัติหรือพิจารณากฎหมายรีบร้อนเกินไป อันเป็นการป้องกันไม่ให้สภานิติบัญญัติ

ออกกฎหมายอย่างไม่มีควมระมัดระวังหรือคล้อยตาม ข้อเรียกร้องต่าง ๆ หรือทำตามเหตุผลทางการเมืองมากเกินไป

(4) การมีวุฒิสภา หรือสภาสูง หรือสภาที่สอง เพื่อเป็นเวทีหรือเปิดโอกาสให้บุคคล บางประเภทมีโอกาสทางการเมืองได้ เนื่องจากสภาที่สอง ส่วนใหญ่จะเป็นเวทีของกลุ่มคนบางอาชีพหรือบางตำแหน่งมีอำนาจ และอิทธิพลในทางเศรษฐกิจและการเมือง บรรดากลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) กลุ่มพลัง (Power Group) หรือกลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) ก็ตาม กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองได้ อันถือเป็นการกระจายอำนาจหรือคานกันเองในสังคม

จารุวรรณ สุขุมลพงษ์ (ม.ป.ป., น.62) ได้ศึกษาวิเคราะห์วิธีการได้มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงมูลเหตุแห่งการมีวุฒิสภา เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของสมาชิกวุฒิสภาโดยทั่วไป และการได้มาซึ่งสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาในต่างประเทศและประเทศไทย อันประกอบด้วยความเป็นมาและมูลเหตุแห่งการมีวุฒิสภา ตลอดจนวิธีการได้มาซึ่งสมาชิก เพื่อให้ทราบถึงความเป็นผู้แทนปวงชนของสมาชิกวุฒิสภาไทย เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของอำนาจหน้าที่ และวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกภาพของวุฒิสภา และเพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่และวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาไทยที่ควรจะเป็น

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อวุฒิสภาเป็นสภาที่สองในระบบรัฐสภาของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องจัดให้มีองค์ประกอบที่แตกต่างกับสภาผู้แทนราษฎร เพราะมิฉะนั้นวุฒิสภาก็ไม่อาจทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ จากการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 พบว่ามีความพยายามที่จะออกแบบวุฒิสภาให้มีความแตกต่างกับสภาผู้แทนราษฎรด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้ให้แตกต่างกับของผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายประการด้วยกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าได้ก่อให้เกิดปัญหาทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติบางประการ ยกตัวอย่างเช่น “หลักการที่ใช้จังหวัดเป็นฐานสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา” ได้ก่อให้เกิดผลกระทบในทางปฏิบัติมากที่สุด เพราะการกำหนดให้มีการเลือกตั้งวุฒิสภาโดยใช้จังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งส่งผลให้ประชาชนในจังหวัดกลายเป็นชุมชนทางการเมืองอันเป็นฐานที่มาของสมาชิกวุฒิสภาทำให้วุฒิสภากลายเป็นผู้แทนของประชาชนในทางพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งสร้างข้อขัดแย้งกับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงอันกระทบต่อหลักการของระบบสภาคู่ นอกจากนั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้สมัครจัดตั้งฐานเสียงขึ้น ทำให้นักการเมืองอาชีพหรือผู้ใกล้ชิดนายองค์กรบริหารส่วนจังหวัดหรือสมาชิกสภาจังหวัดก็ตามได้เปรียบในการแข่งขันโดยอาศัยฐานเสียงของนักการเมืองที่มีอยู่แล้วในการเลือกตั้งของตน ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภามีสิ่งจูงใจที่จะใช้เครือข่ายทางการเมืองของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง โดยมีจำต้องสังกัดพรรค

กล่าวคือ ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาที่ชนะการเลือกตั้งหลายคนได้อาศัยประโยชน์จากระบบเครือข่ายความสัมพันธ์ทางเมืองของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดที่เป็นเขตเลือกตั้ง โดยบางคนเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บางคนเป็นสามีหรือภรรยาหรือเครือญาติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนเหล่านี้จึงย่อมได้รับประโยชน์จากระบบความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ที่ได้สร้างไว้ก่อนแล้ว นอกจากนั้นพรรคการเมืองเองก็ต้องการสร้างความได้เปรียบในวุฒิสภาจึงได้ส่งคนของพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งหรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สมัครที่อยู่ในระบบความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ของพรรค

ผู้วิจัยยังมีความเห็นว่า ควรกำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง แต่ต้องกำหนดฐานความเป็นผู้แทนของหน่วยหรือชุมชนทางการเมืองเสียใหม่ ไม่ใช่ฐานของจังหวัดอีกต่อไป ซึ่งแนวทางที่ควรจะเป็นคือการใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง โดยไปกำหนดหลักเกณฑ์ในการลงสมัครรับเลือกตั้งเอาไว้ มิให้เปิดกว้างถึงขนาดที่ใครก็สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งได้ ซึ่งเห็นว่าควรให้องค์กรทางวิชาชีพและสมาคมอาชีพต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนในการเสนอชื่อบุคคลที่สมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภาประกอบกับการเสนอชื่อโดยรัฐบาล และรัฐสภาด้วยการออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภามีฐานที่มาที่ชัดเจนและแตกต่างไปจากฐานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะช่วยสร้างให้วุฒิสภามีองค์ประกอบในทางข้อเท็จจริงที่แตกต่างไปจากสภาผู้แทนราษฎรได้อันจะนำไปสู่การแสดงบทบาทได้ชัดเจนขึ้นในระบบการเมือง โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการจัดระบบวุฒิสภาของไทย เรื่องหลักการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดจำนวนของสมาชิกวุฒิสภา มีดังนี้

(1) จำนวนของวุฒิสภาต้องไม่ทำให้อำนาจการตัดสินใจทางการเมืองตกอยู่แก่วุฒิสภามากจนเกินไป วุฒิสภาควรจะวางบทบาทของตนให้อยู่ในฐานะเป็นผู้ให้ความเห็นและเหตุผลทั่วถึงในประเด็นต่าง ๆ แก่สภาผู้แทนราษฎรมากกว่าที่จะมีบทบาทในการลงคะแนนชี้ขาด

(2) สร้างความรู้สึกในเชิงบวกต่อตัวสมาชิกวุฒิสภา กล่าวคือคนที่สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนน้อยกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในอัตราส่วนที่ค่อนข้างมากจะสร้างความรู้สึกภาคภูมิใจให้แก่สมาชิกวุฒิสภา และจะส่งผลทำให้สมาชิกวุฒิสภามีอิทธิพลโน้มน้าววุฒิสมาชิกเป็นตัวอย่างที่ดี

(3) ต้องไม่เป็นภาระงบประมาณแผ่นดินในการจ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นจำนวนมากในแต่ละปี หากมีจำนวนมากเกินไปกว่างานที่รับผิดชอบก็จะทำให้เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

(4) ต้องกำหนดห้ามมิให้ผู้ที่เคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังพ้นจากตำแหน่งไปแล้วเป็นเวลายาวนานมากขึ้นกว่าเดิมที่กำหนดไว้ 5 ให้เป็น 10 ปี

ภูมิ มุลศิลป์ (2563, น.139-145) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างวุฒิสภาของต่างประเทศที่เป็นต้นแบบในการเสริมสร้าง

เสถียรภาพทางการเมืองและมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย เพื่อศึกษาพัฒนาการทางด้านหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาไทยนับแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อวิเคราะห์บทบาทของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทย และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ทางอำนาจของวุฒิสภาไทยเพื่อการเป็นสถาบันที่มีบทบาทเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การสร้างบทบาทหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาให้เกิดประสิทธิผลต่อการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและพัฒนาประชาธิปไตยนั้น สมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ฝักใฝ่หรือยอมตนอยู่ใต้อำណัติของพรรคการเมืองใด ๆ ไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกวุฒิสภากระทำกรใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเองของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองไม่ว่าโดยทางตรง หรือทางอ้อม อีกทั้งยังต้องมีความอิสระและมีความกล้าหาญทางการเมือง และอ้างไว้ซึ่งความเป็นกลางและมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงต้องตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนสูงสุด รวมถึงน้อมรับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อนำไปเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในหน้าที่ของตนโดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ทางอำนาจของวุฒิสภาไทยเพื่อการเป็นสถาบันที่มีบทบาทเสริมสร้างและพัฒนาความเข้มแข็งของระบบการเมืองและประชาธิปไตยของไทย กล่าวคือ สมาชิกวุฒิสภายังคงมีความจำเป็นต่อระบบการเมืองของไทยในฐานะองค์กรที่สร้างสมดุลแห่งอำนาจ ทั้งในมิติของฝ่ายนิติบัญญัติและหน้าที่และอำนาจในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ อย่างไรก็ตาม นอกจากปัญหาการยอมรับในที่มาของสมาชิกวุฒิสภิตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้ว การบัญญัติถึงหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภายังมีปัญหาในเรื่องการยอมรับของสังคม โดยเฉพาะต่อทัศนคติที่มองว่า วุฒิสภาเป็นเครื่องมือแห่งการสืบทอดอำนาจของ คสช. อันส่งผลกระทบต่อพัฒนาระบอบประชาธิปไตยของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญที่ให้หน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศและการลงคะแนนเลือกนายกรัฐมนตรี

ดังนั้น เพื่อให้เกิดพัฒนาการที่เป็นที่ยอมรับของสังคม จึงมีความจำเป็นในการกำหนดหน้าที่และอำนาจรวมถึงบทบาทที่เหมาะสมของสมาชิกวุฒิสภาต่อไป โดยหน้าที่และอำนาจรวมถึงบทบาทที่เหมาะสมของสมาชิกวุฒิสภาควรถูกแก้ไขและกำหนดกรอบไว้ ดังนี้

(1) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ ได้แก่ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ประจำปี การอนุมัติพระราชกำหนด และการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา

(2) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา และการตั้งคณะกรรมการการ

(3) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการให้ความเห็นชอบในเรื่องสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของแผ่นดิน อาทิ ให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ รับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ ให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม ให้ความเห็นชอบในการทำหนังสือสัญญาสำคัญกับนานาประเทศ

(4) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการพิจารณาเลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำและความเห็นชอบบุคคลในองค์กรตรวจสอบ อาทิ บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการถวายคำแนะนำในกรณีพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย แต่งตั้งบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ หลังจากที่ได้ดำเนินการตามกระบวนการคัดเลือกมาแล้ว บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเลือกผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้าเป็นคณะกรรมการตุลาการของศาลประเภทต่าง ๆ บทบาทและอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบเพื่อให้ได้บุคคลผู้จะปฏิบัติหน้าที่สำคัญอย่างมีประสิทธิภาพในองค์กรตามที่กฎหมายกำหนด

(5) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ในองค์กรให้ออกหรือพ้นจากตำแหน่ง

(6) บทบาทและอำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ เพียงเท่าที่จำเป็นและไม่เป็นการแทรกแซงกระบวนการประชาธิปไตย

ทั้งนี้ บทบัญญัติที่ควรถูกตัดออกไป ได้แก่ หน้าที่และอำนาจในลักษณะตามบทเฉพาะกาล กล่าวคือ หน้าที่และอำนาจติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ อำนาจในการเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อการปฏิรูปประเทศ และการให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี

สำหรับข้อเสนอแนะต่อบทบาทของสมาชิกวุฒิสภา จากการศึกษาและการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลพบว่า สมาชิกวุฒิสภาควรแสดงบทบาท ดังนี้ มีความอิสระและมีความกล้าหาญทางการเมือง อารังไว้ซึ่งความเป็นกลางและมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ ตรวจสอบการใช้อำนาจของหน่วยงานตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนสูงสุด รับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อนำไปเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่ประชาชน พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยึดมั่นในหน้าที่ของตนโดยถือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

นอกจากนั้นแล้ว ผู้วิจัยยังมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภา ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะได้มีการพัฒนากลไกเกี่ยวกับสภาพบังคับและการติดตามการดำเนินงานขององค์กรหรือบุคคลอื่นที่วุฒิสภาส่งผลการศึกษา รายงาน ข้อเสนอแนะ หรือข้อทักท้วงไปเพื่อให้ดำเนินการว่าภายหลังจากรับผลการศึกษา รายงาน ข้อเสนอแนะ หรือข้อทักท้วง ดังกล่าวแล้ว มีผลการดำเนินการอย่างไร

รัชฎาภรณ์ สุภาพ (2562, น.3) ได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี และปัญหาของที่มาหน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาของประเทศไทย เปรียบเทียบกับที่มา หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่น เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการวางระบบวุฒิสภา ที่มา หน้าที่และอำนาจของวุฒิสภาสำหรับประเทศไทย โดยผลการศึกษาพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้วุฒิสภาแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา โดยช่วงเวลาแรก ให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 250 คน มาจากการสรรหาซึ่งไม่ได้มีที่มาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน และช่วงที่สองให้วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก จำนวน 200 คน มาจากการเลือกตั้งกันเองของบุคคลตามสาขาอาชีพ แม้จะทำให้มีการกระจายผลประโยชน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ไม่ทำให้อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่อาจสะท้อนและครอบคลุมถึงประชาชนทุกคนทั่วพื้นที่ของประเทศได้ โดยสมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการกลั่นกรองกฎหมาย ตรวจสอบรัฐบาล และในฐานะรัฐสภา โดยวุฒิสภาชุดแรกมีอำนาจในการให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งวุฒิสภาดังกล่าวไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่กลับมีอำนาจเทียบเท่ากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีที่มาจากประชาชน

สำหรับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยการตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหารได้ เป็นการกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แต่ต่างกับหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ไม่ได้ให้อำนาจสมาชิกวุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถามสดได้ คงให้สิทธิแต่เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนเพียงเท่านั้น ทั้งนี้ จากการศึกษาเรื่องหน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถามของประเทศฝรั่งเศส พบว่าได้กำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรีได้ ประเทศญี่ปุ่น สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีได้โดยต้องเสนอกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานรัฐสภา ซึ่งประธานรัฐสภาส่งกระทู้ที่เห็นชอบไปยังคณะรัฐมนตรี และในกรณีกระทู้ถามนั้นเป็นกระทู้เร่งด่วนนั้น สมาชิกวุฒิสภาอาจใช้วิธีการถามปากเปล่าในที่ประชุมรัฐสภาได้โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสภา แต่สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งอยู่ภายใต้ระบบประธานาธิบดีนั้น ฝ่ายบริหารไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อฝ่ายนิติบัญญัติ

แต่ฝ่ายนิติบัญญัติก็สามารถควบคุมฝ่ายบริหารได้โดยใช้อำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่งที่เรียกว่า “Impeachment” ได้ โดยผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อวุฒิสภาเป็นสภาที่มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบหรือถ่วงดุลฝ่ายบริหาร จึงเห็นควรให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามต่อฝ่ายบริหารได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถควบคุมฝ่ายบริหารได้เช่นกัน (รัฐสารณณ์ สุภาพ (2562, น.137-138)

ศักดิ์ ศรีทิพย์ (2558, น.4) ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ และที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมกับประเทศไทย โดยจากการศึกษาพบว่าวุฒิสภาของต่างประเทศมีฐานความเป็นผู้แทนของชุมชนทางการเมืองชัดเจน เช่น วุฒิสภาเป็นตัวแทนของชนชั้นสูง วุฒิสภาเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพ วุฒิสภาเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองท้องถิ่น วุฒิสภาเป็นตัวแทนของมลรัฐ เป็นต้น เพื่อให้วุฒิสภาคอยถ่วงดุลอำนาจ และมีหน้าที่ปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนทางการเมืองของตน โดยให้แต่ละชุมชนการเมืองเป็นคนคิดวิธีเลือกผู้แทนของตนเข้าไปในวุฒิสภา โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้กำหนดบทบาทของวุฒิสภาก่อน โดยให้วุฒิสภาเป็น “สภาคานและถ่วงดุลอำนาจสภาผู้แทนราษฎร” ที่มาของวุฒิสภานั้นต้องมีลักษณะแตกต่างกับสภาผู้แทนราษฎร คือไม่มีฐานที่มาทางภูมิศาสตร์เพียงอย่างเดียวซึ่งเป็นการซ้ำซ้อนกับสภาผู้แทนราษฎร จะทำให้ความจำเป็นที่ต้องมีวุฒิสภาลดลง วุฒิสภาควรมาจากความหลากหลาย มาจากกลุ่มองค์กรทางสังคมและตัวแทนสาขาอาชีพต่าง ๆ ประกอบด้วย กลุ่มผลประโยชน์ทางพื้นที่ เช่น ตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ เช่น ตัวแทนของสภาเกษตรกร สภาหอการค้า สภาองค์กรลูกจ้าง ฯลฯ การกำหนดให้วุฒิสภาประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เช่นนี้จะทำให้มีการกระจายผลประโยชน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ไม่ทำให้อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพัง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกลไกให้ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ในทางพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการคานอำนาจกับรัฐบาลส่วนกลางจะทำให้เกิดการประนีประนอมเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในทางพื้นที่ และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้

เพ็ญภา เทพรานนท์ (2561, น.210) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของกระทู้ถามสดในการควบคุมฝ่ายบริหารโดยรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับ การควบคุมฝ่ายบริหารโดยกระทู้ถามสดในประเทศอังกฤษ ประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของการตั้งกระทู้ถามสด ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่า กระทู้ถามสดของสภาผู้แทนราษฎรมีประโยชน์ มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การตั้งกระทู้ถามสดต่อนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีทำให้เกิดผลโดยอ้อมในการทำลายความน่าเชื่อถือของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจนเกิดการลาออกหรือการยุบสภาผู้แทนราษฎรได้

แต่ระบบกระทู้ถามของประเทศไทยยังขาดความเข้มแข็งในการทำให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จและให้เป็นที่ไปตามเจตนารมณ์ของการมีกระทู้ถามสดในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญต่อการควบคุมฝ่ายบริหาร จึงควรต้องมีการเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระทู้ถามสดอย่างเป็นระบบให้เหมาะสม การควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับของไทย แม้จะมีหลักการที่ดีต่อการปฏิรูปการเมืองและมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเมืองในระบบรัฐสภาที่มีเสถียรภาพ แต่คนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวชี้วัดว่าจะประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใด การตั้งกระทู้ถามเป็นหน้าที่ประการหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งควรมีการพัฒนากระทู้ถามให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันรัฐมนตรีที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย การติดตาม การกำกับดูแลกลไกรัฐซึ่งนำนโยบายไปปฏิบัติ ควรสร้างมาตรการในการควบคุมและตรวจสอบผู้นำนโยบายไปปฏิบัติพร้อมกับการกำหนดมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลที่เข้มงวดและจริงจัง เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระทู้ถามให้มีมาตรการที่ดียิ่งขึ้น และผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรเพิ่มเติมให้มีมาตรการในการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานของกระทู้ถามที่มีการถามและการตอบไปแล้วให้ส่งไปสู่ภาคปฏิบัติซึ่งจะทำให้เป็นที่ไปตามหลักการของการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยกระทู้ถามและยังเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน และปัญหาสาธารณะ รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับที่ผ่านมาได้กำหนดแนวทางให้มีรัฐบาลที่เข้มแข็ง ขณะเดียวกันก็ต้องมีกลไกตรวจสอบตามรัฐธรรมนูญที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพด้วย ดังนั้น การเมืองที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติจะต้องเป็นการเมืองที่มุ่งสร้างความเข้มแข็งและเฉียบขาดให้แก่กลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญด้วย

Khachik Harutyunyan (2021, p.17) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่า การตั้งคำถาม (กระทู้ถาม) เป็นหนังสือ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนหรือโต้ตอบกันระหว่างสมาชิกรัฐสภากับคณะรัฐมนตรีในสื่อสาธารณะ โดยสมาชิกรัฐสภาสามารถรวบรวมข้อมูลจากฝ่ายบริหารที่โดยปกติแล้วจะไม่สามารถหาได้จากแหล่งอื่น ในทางตรงกันข้ามกระทู้ถามโดยวาทะ เปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาได้ซักถามรัฐมนตรีอย่างสม่ำเสมอ และรัฐมนตรีก็มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ตนเกี่ยวข้องและเป็นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประชาชน โดยผู้วิจัยพบว่าในหลายประเทศจะมีข้อกำหนดอย่างเป็นทางการที่ให้ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลต้องตอบกลับกระทู้ถามภายในระยะเวลาที่กำหนด อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของการให้รัฐสภาติดตามตรวจสอบฝ่ายบริหาร ซึ่งแตกต่างจากการกำกับติดตามของหน่วยงานอื่น ๆ นอกจากนั้น ในบางประเทศยังอนุญาตให้สมาชิกรัฐสภา สามารถถามคำถามปากเปล่าในรายละเอียดเพิ่มเติมจากกระทู้ถามเดิมที่เคยตั้งไว้ด้วย ซึ่งเรียกว่า “กระทู้ถามเสริม” (Supplementary)

Shane Martin (2013, p.2-24) ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการดำเนินงานด้านการตั้งกระทู้ถามของรัฐสภาทั้งประเทศในทวีปยุโรป และสหรัฐอเมริกา โดยพบว่าคุณลักษณะทั่วไป

ประการหนึ่งในการทำหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สามารถซักถามฝ่ายบริหาร และฝ่ายบริหารก็ต้องพร้อมที่จะตอบคำถามที่ฝ่ายนิติบัญญัติตั้งขึ้น โดยการตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ทำให้สมาชิกสภาสามารถเข้าถึงข้อมูล และมีโอกาสควบคุมรัฐบาลได้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังค้นพบประเด็นและมีข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ อาทิ

(1) ในทางการเมืองแล้ว การตั้งกระทู้ถามมีความสำคัญต่อการแสดงบทบาทและสถานะทางการเมืองของนายกรัฐมนตรีหรือผู้นำพรรค โดยเฉพาะหากเป็นคำถามที่มาจากพรรคของตนเอง หรือพรรคร่วมรัฐบาล จึงเป็นโอกาสที่นายกรัฐมนตรีจะได้แสดงความสามารถและนำเสนอนโยบายที่ดีของรัฐบาล ดังนั้น ในประเทศอังกฤษ นายกรัฐมนตรีจึงต้องเตรียมการอย่างรอบคอบในการตอบกระทู้ถาม เมื่อมีคำถามที่มาจากฝ่ายค้าน โดยเฉพาะเมื่อเป็นคำถามที่ไม่ทราบล่วงหน้า ซึ่งต้องตอบภายในเวลาไม่กี่วินาที นายกรัฐมนตรีจึงต้องใช้เวลาในช่วงเช้าก่อนเวลาตอบกระทู้ถามในการศึกษาคำตอบสำหรับคำถาม หรือปรึกษากับที่ปรึกษาของตน ซึ่งถือเป็นหน้าที่ในฐานะที่ตนเป็นหัวหน้ารัฐบาล มีหน้าที่รับผิดชอบนโยบายของรัฐบาลทั้งหมด อันแตกต่างจากรัฐมนตรีแต่ละคนที่มีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานและนโยบายของตน ในทางการเมืองจึงเป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้หากนายกรัฐมนตรีจะกล่าวว่า “ตนไม่ทราบคำตอบสำหรับคำถามนั้น” ในขณะที่ผู้ตั้งกระทู้ถาม หรือฝ่ายค้านจะพยายามสร้างความเสียหายทางการเมืองสูงสุดต่อนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีก็ควรให้คำตอบแก่คำถามมากกว่าการวิจารณ์ผู้ถามหรือเปลี่ยนหัวข้อคำตอบจากหัวข้อคำถาม

(2) ข้อสังเกตเกี่ยวกับความแตกต่างที่สำคัญระหว่างกระทู้ถามด้วยวาจา กับกระทู้ถามเป็นหนังสือ มีสองประการ กล่าวคือ ประการแรก กระทู้ถามเป็นหนังสือมักจะมีลักษณะทางการเมืองและฝึกฝัฝ่ายใดน้อยกว่ากระทู้ถามด้วยวาจา เนื่องจากช่วงเวลากว่าที่คำถามเป็นหนังสือนั้นจะได้รับการตอบ คำถามนั้นอาจไม่เป็นประเด็นสำคัญทางการเมืองแล้ว ข้าราชการก็มีเวลาในการร่างคำตอบสำหรับคำถามที่เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างระมัดระวัง เพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดและเป็นคำตอบในด้านบวก ในขณะที่กระทู้ถามด้วยวาจา รัฐมนตรีต้องตอบคำถามปากเปล่าโดยทันที จึงสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ทางการเมืองได้มากกว่า ดังนั้น คำถามที่เป็นลายลักษณ์อักษร จึงเป็นกลไกการตั้งคำถามที่มีประสิทธิผลน้อยในทางการเมือง

ประการที่สอง คำถามในกระทู้ถามเป็นหนังสือมักมีลักษณะเฉพาะเจาะจงมากกว่า และมุ่งเน้นไปที่การขอข้อมูลโดยละเอียดและข้อเท็จจริงจากรัฐมนตรี ซึ่งกระทู้ถามด้วยวาจาอาจไม่ได้ถามข้อมูลในรายละเอียดนี้ กระทู้ถามเป็นหนังสือจึงเป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะหากมีข้อกำหนดทางกฎหมายที่รัฐมนตรีต้องให้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถเปิดเผยข้อมูลที่เป็นผลเสียต่อรัฐบาลได้ผ่านคำถามที่เป็นลายลักษณ์อักษร ตัวอย่างเช่น คำถามเฉพาะเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่ต้องการคำตอบโดยละเอียด เป็นต้น ซึ่งหาก

เป็นการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาในข้อมูลเชิงปริมาณแล้ว รัฐมนตรีอาจหลีกเลี่ยงไม่ตอบ ด้วยการตอบกลับเป็นลายลักษณ์อักษร แต่หากตั้งกระทู้ถามเป็นหนังสือแล้ว การหลบเลี่ยงนั้นเป็นไปได้

(3) ผู้วิจัยได้อธิบายถึงความสำคัญของเครื่องมือกระทู้ถาม ได้แก่

- การตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลฝ่ายบริหารซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของฝ่ายนิติบัญญัติ ในฐานะที่รัฐสภาเป็นผู้เลือกรัฐบาล และรัฐบาลยังคงรับผิดชอบต่อรัฐสภาอย่างต่อเนื่องตราบเท่าที่รัฐสภายังมีความเชื่อมั่นในฝ่ายบริหาร

- การตั้งกระทู้ถาม ช่วยทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาล พฤติกรรมของรัฐมนตรีแต่ละคน การดำเนินการตามนโยบายที่เสนอหรือการออกกฎหมายที่วางแผนไว้

- เปิดโอกาสให้ได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงพื้นฐานเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐบาลที่รัฐบาลหรือระบบราชการไม่สามารถหาได้ เมื่อรัฐมนตรีถูกซักถามด้วยวาจาในสภา จะอยู่ภายใต้แรงกดดันอย่างมหาศาลในการตอบสนองต่อความคิดเห็นและการวิพากษ์วิจารณ์ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเห็นความรับผิดชอบในการดำเนินการของรัฐสภาในการพิจารณาถ้อยแถลงของตน ขณะที่ฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีต้องแสดงเหตุผลในการกระทำหรือการไม่ปฏิบัติของตนเอง กระทู้ถามด้วยวาจาจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของการซักถามต่อหน้าที่ที่ผู้ซักถามสามารถเปิดเผยการกระทำและแรงจูงใจของรัฐมนตรีได้ และมีการบันทึกคำตอบนั้นอย่างเป็นทางการ รัฐมนตรีจึงต้องระมัดระวังในการตอบคำถามตามความเป็นจริง และตรงไปตรงมา

- การตั้งกระทู้ถามอาจไม่ใช่กลไกเดียวที่สมาชิกรัฐสภาสามารถรับข้อมูลและควบคุมรัฐบาลได้ สื่อมวลชนก็มีบทบาทสำคัญในการติดตามและประเมินการตัดสินใจและการกระทำของฝ่ายบริหาร

- การตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมและกำกับดูแลการทำงานภายในพรรคการเมือง และการตรวจสอบความเป็นผู้นำของพรรค ในรัฐสภาหลายประเทศ กระทู้ถามมาจากสมาชิกรัฐสภาของพรรคที่เป็นฝ่ายบริหาร เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและพฤติกรรมของรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการกระทำและพฤติกรรมเหล่านั้นสวนทางกับความเห็นชอบของสมาชิกพรรคหลายคน

- การตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือสำหรับพรรคร่วมรัฐบาลในการติดตามซึ่งกันและกัน หากคณะรัฐมนตรีประกอบด้วยรัฐมนตรีที่จากพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรค

- การตั้งกระทู้ถาม ทำให้เกิดการควบคุมและตรวจสอบการทำงานในระบบราชการ และคุณภาพของการบริหารราชการที่อยู่ภายใต้การดูแลของรัฐมนตรี

- กระทู้ถามประเด็นใดที่มีการตั้งกระทู้เป็นจำนวนมาก ถือเป็นการส่งสัญญาณให้รัฐบาล ข้าราชการ และผู้มีสิทธิเลือกตั้งทราบว่าสมาชิกรัฐสภาให้ความสนใจในหัวข้อ

ดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้รัฐมนตรี และระบบราชการให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายนั้นโดยเฉพาะ นอกจากนั้นแล้ว ยังพบว่ามีการใช้กระทู้ถามเพื่อเอื้อต่อกลุ่มผลประโยชน์ในการที่จะส่งสัญญาณใด ๆ ถึงรัฐบาลด้วย

(4) ผู้วิจัยได้ให้ข้อควรระวังและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือกระทู้ถามไว้หลายประการ อาทิ

- กระทู้ถามอาจกลายเป็นเครื่องมือสำหรับสมาชิกของพรรคเสียงข้างมากที่เป็นรัฐบาล ซึ่งมักถามคำถามที่สะท้อนแง่บวกของรัฐบาล ในขณะที่เดียวกัน นักการเมืองฝ่ายค้านก็ถามคำถามเพียงเพื่อให้ได้คะแนนเสียงและความได้เปรียบทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา ทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่ได้กระทำในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชน หรือกำกับดูแลการทำงานของรัฐบาล และอาจนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองได้

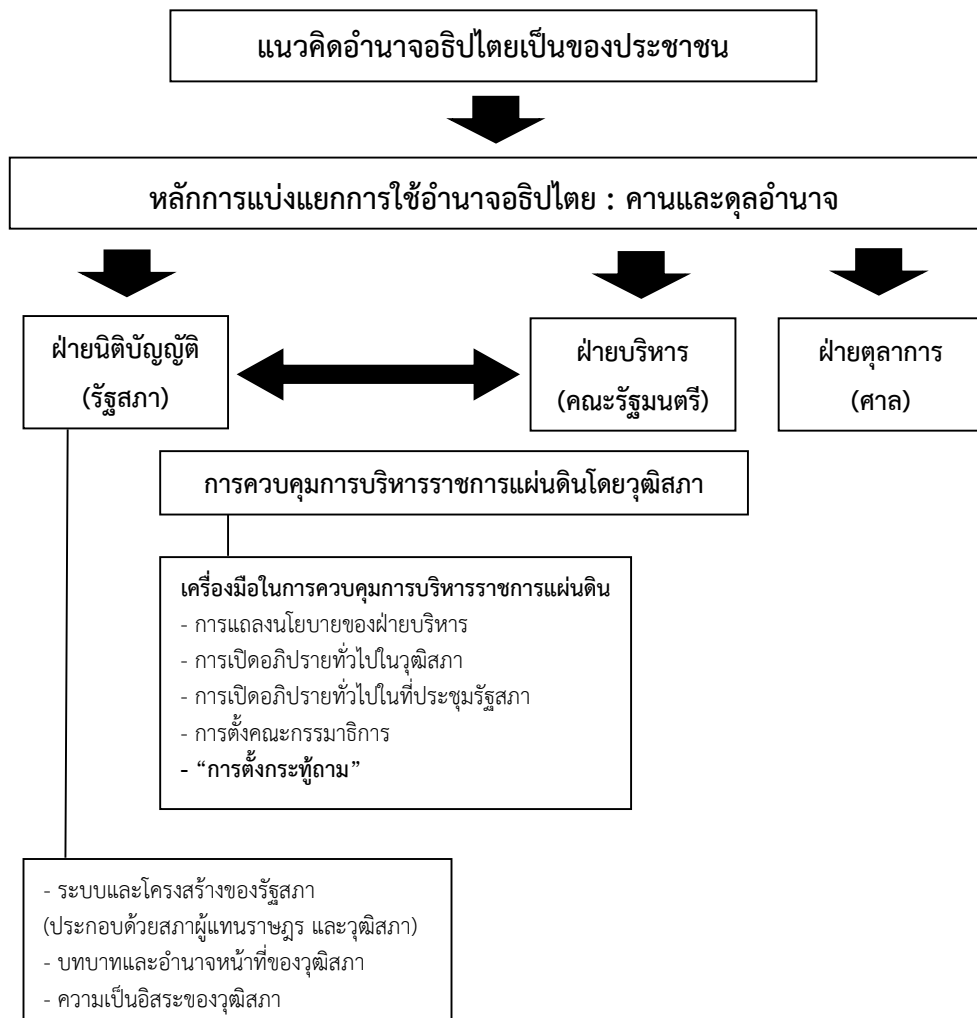
- การรายงานข่าวของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถาม มักมุ่งเน้นไปที่ประสิทธิภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามและรัฐมนตรีที่ตอบกระทู้มากกว่าเนื้อหาของคำถามและคำตอบ

- การติดตามการดำเนินงานของรัฐบาล เป็นเรื่องที่ยากและมีความซับซ้อน การใช้กระทู้ถามเพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบรัฐบาลและรัฐมนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกรัฐสภาในการระบุและตั้งคำถาม เพื่อให้กระทู้ถามนั้นนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่ตามมาได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระทู้ถามจะสามารถเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงพื้นฐานได้ แต่ก็ไม่สามารถให้มุมมองต่อการทำงานของรัฐบาลได้ทั้งหมด

- คุณภาพของการตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร ทั้งที่เกิดจากทัศนคติของรัฐมนตรีที่ตอบกระทู้ถามด้วยวาจา หรือการให้ข้าราชการเตรียมคำตอบของกระทู้ถามให้สำหรับกระทู้ถามเป็นหนังสือ ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้กระทู้ถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะหากรัฐมนตรีมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจคำถาม คำตอบก็ไม่น่าจะได้ข้อมูลที่มีค่า

2.2 กรอบแนวคิดทฤษฎี

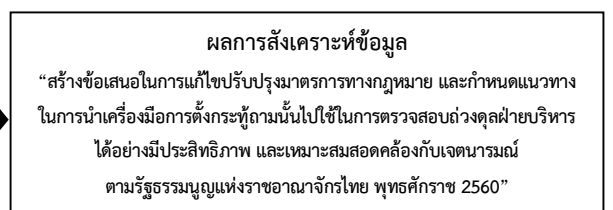
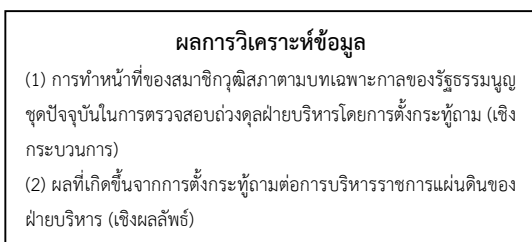
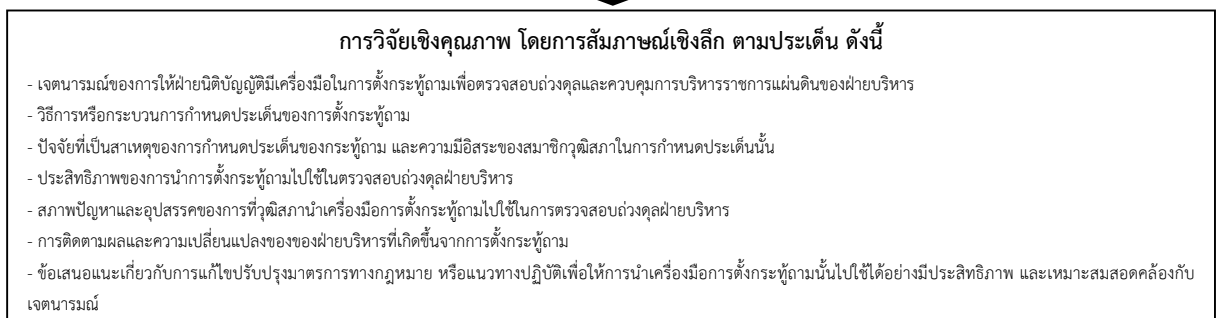
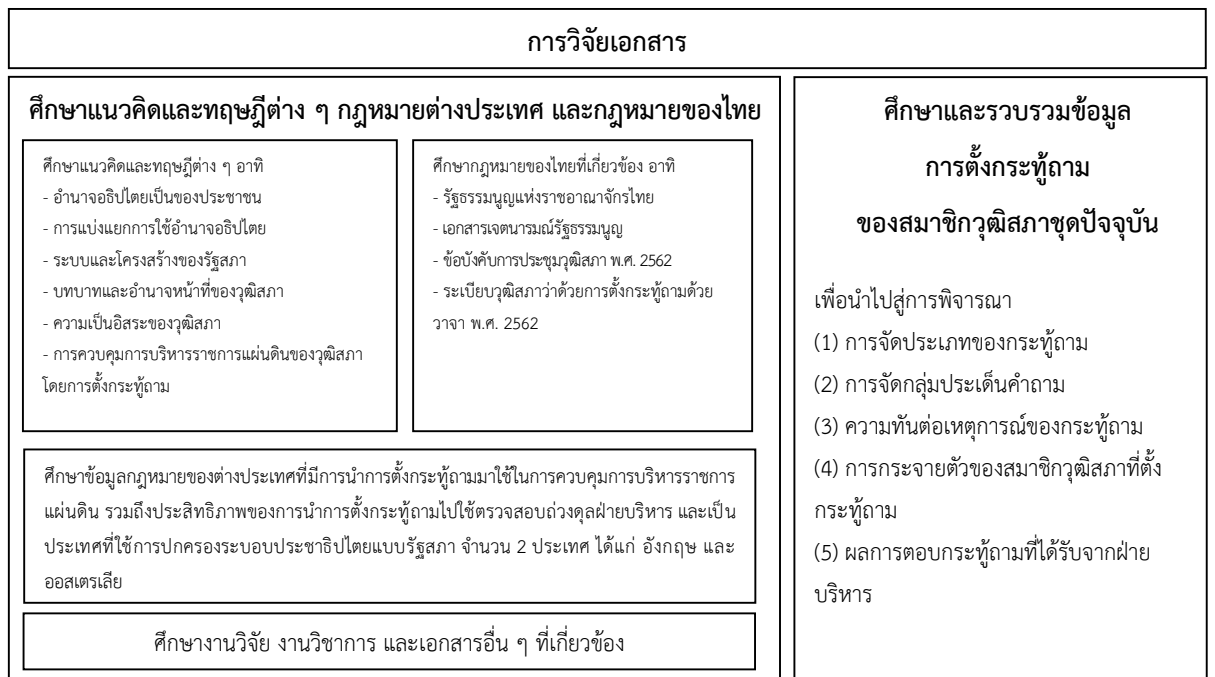
คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีสำหรับการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร โดยใช้ฐานจากแนวคิดอำนาจอธิปไตยเป็นของ และหลักการ แบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งวุฒิสภาในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติหน่วยหนึ่งในระบบสภาคู่ มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การคานและดุลอำนาจ (Check & Balance) ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล ผ่านการใช้เครื่องมือต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดไว้ โดยหนึ่งในเครื่องมือที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือ “การตั้งกระทู้ถาม”

ภาพ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎี

2.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครอบคลุมการวิจัยเอกสารร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการวิจัยเอกสารเป็นการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ศึกษากฎหมายต่างประเทศ และกฎหมายของไทย รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่คณะผู้วิจัยกำหนดไว้ นำไปสู่การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างข้อเสนอต่อไป

ภาพ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

3.1 แนวทางและวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ดังนี้

3.1.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

คณะผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ตามขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนดไว้ ทั้งการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การศึกษาข้อมูลกฎหมายของประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลียที่เกี่ยวกับการนำการตั้งกระทู้ถามมาใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงประสิทธิภาพของการนำการตั้งกระทู้ถามไปใช้ตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร การศึกษากฎหมายของไทยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน เป็นต้น

จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารข้างต้น เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎหมายของประเทศตัวอย่าง อันนำไปสู่การวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การจัดประเภทของกระทู้ถาม การจัดกลุ่มประเด็นคำถาม ความทันต่อเหตุการณ์ของกระทู้ถาม การกระจายตัวของสมาชิกวุฒิสภาที่ตั้งกระทู้ถาม และผลการตอบกระทู้ถามที่ได้รับจากฝ่ายบริหารต่อไป

3.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นการศึกษาและสัมภาษณ์ ดังนี้

- เจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร
- วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถาม
- ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม และความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นนั้น
- ประสิทธิภาพของการนำการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

- สภาพปัญหาและอุปสรรคของการที่วุฒิสภานำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร

- การติดตามผลและความเปลี่ยนแปลงของฝ่ายบริหารที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถาม

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์

จากประเด็นที่ศึกษาข้างต้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีการถอดถ้อยคำจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้ในการตีความข้อมูล และการกำหนดประเด็นที่สำคัญได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาต่อไป

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 เกณฑ์คัดเข้า

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามเกณฑ์คุณสมบัติดังต่อไปนี้

(1) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และได้ตั้งกระทู้ถามในวุฒิสภาในระหว่างสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565 จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565

(2) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการตั้งกระทู้ถาม และการติดตามผลของการตั้งกระทู้ถาม

(3) นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละกลุ่มข้างต้น จนกว่าจะได้ข้อมูลที่อิ่มตัวและครบถ้วนตามประเด็นที่ศึกษา

3.2.2 เกณฑ์คัดออก ไม่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกที่จัดทำขึ้น (รายละเอียดของแนวคำถามสัมภาษณ์เชิงลึกปรากฏตามภาคผนวก ก.) โดยคณะผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเองในการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยดำเนินการบันทึกเสียง โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง (Recorder) ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถทบทวนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ควบคู่กันกับการใช้สมุดบันทึกภาคสนามระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อช่วยให้คณะผู้วิจัยสามารถทบทวนข้อมูลเหตุการณ์ และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่ามีความครบถ้วน ตรงประเด็น และยืนยันกับข้อมูลการบันทึกว่ามีข้อมูลที่ตกหล่นหรือจดบันทึกไม่ทันระหว่างการดำเนินการ และเมื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว คณะผู้วิจัยจะลบข้อมูลดังกล่าวเพื่อเป็นการรักษาความลับของผู้ใช้ข้อมูล

ก่อนการวิจัยคณะผู้วิจัยเสนอเครื่องมือวิจัยทุกชุดไปยังคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติเพื่อให้การรับรอง หลังจากนั้นทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษรไปถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เข้าร่วมการวิจัย เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจะแจ้งให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทราบว่าการเข้าร่วมการวิจัยจะเป็นไปตามความสมัครใจ ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิปฏิเสธ ยกเลิกหรือถอนตัวออกจากงานวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลให้คณะผู้วิจัยทราบ และจะไม่มีผลกระทบอื่น ๆ ใด หลังจากนั้นคณะผู้วิจัยจึงอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ชี้แจงรายละเอียดของการเข้าร่วมวิจัย และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยไม่มีการบังคับ ให้เวลาตัดสินใจที่จะให้ข้อมูลรวมทั้งอธิบายเพิ่มเติมว่าข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการวิจัยจะถูกนำเสนอทางวิชาการในภาพรวม ไม่มีการระบุชื่อ และใช้ประโยชน์เฉพาะสำหรับการวิจัยเท่านั้น พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยซักถามข้อสงสัยได้ทุกประเด็นก่อนตัดสินใจลงนามเข้าร่วมการวิจัย หลังจากนั้นจึงขออนุญาตผู้เข้าร่วมการวิจัยเซ็นใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent form) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการขอจริยธรรมการวิจัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

3.4 แนวความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ร่วมกับการวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) กล่าวคือ

3.4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้เห็นภาพของปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างเป็นองค์รวม โดยแยกประเภทและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล การทำดัชนีข้อมูล การอธิบายและวิเคราะห์แบบของความหมาย ปรากฏการณ์ที่ค้นพบ วิเคราะห์ลักษณะโครงสร้าง แปลความหมายของปรากฏการณ์ เพื่อนำไปสู่การเรียบเรียงระบบข้อมูลใหม่อีกครั้ง และสรุปข้อค้นพบ

เพื่อเชื่อมโยงแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และ ประเด็นการศึกษาวิจัย

3.4.2 การวิเคราะห์แก่นสาร (Thematic analysis) โดยคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาถอดเทป เพื่อทำการสังเคราะห์และแยกแยะความหมายออกมาตามประเด็นของการวิจัยที่ได้กำหนด แล้วพิจารณาถึงสิ่งที่เหมือนและแตกต่างกันของข้อมูล ดำเนินการจัดระบบ และลดทอนข้อมูลที่ไม่จำเป็นออก จากนั้นจึงตีความความหมายจากข้อมูลที่มีอยู่ และเชื่อมโยงข้อมูลดังกล่าว เพื่อสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่มองเห็น แล้วหาข้อสรุปที่เชื่อมโยงหรือมีความสัมพันธ์กันกับข้อสรุปย่อยอื่น ๆ

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดประเด็นของการวิเคราะห์ข้อมูลหลักในสองประเด็น ได้แก่

1) การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม โดยศึกษาเชิงกระบวนการของการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถาม และ

2) ผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยศึกษาเชิงผลลัพธ์ที่เกิดจากการตั้งกระทู้ถามนั้น

หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจะดำเนินการนำข้อมูลทั้งจากเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ที่วิเคราะห์แล้วข้างต้น มาสังเคราะห์ข้อมูล โดยค้นหาประเด็น กำหนดประเด็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการสร้างเป็น “ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยทั้งจากการศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อมุ่งตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบัน ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยมีผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิด และเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ทั้งการศึกษาวิจัยจากเอกสาร และการศึกษาวิจัยภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้ผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

4.1.1 แนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารพบว่า การตั้งกระทู้ถามนั้น มีหลักการพื้นฐานมาจากแนวคิด หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งมุ่งหมายแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ และองค์กรผู้ใช้อำนาจออกในสามลักษณะ โดยให้รัฐสภาเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจ

นิติบัญญัติ คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจบริหาร และศาลถือเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจตุลาการ โดยการใช้อำนาจขององค์กรหลักทั้งสามองค์กรนั้น ต้องเป็นการใช้อำนาจที่มีลักษณะการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน (Check and Balance) เพื่อให้มีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน และป้องกันการใช้อำนาจโดยมิชอบที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ ทั้งนี้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันได้กำหนดหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอัติปไตยไว้เป็นหลักการพื้นฐานประการสำคัญในรัฐธรรมนูญ ที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ว่า “อำนาจอัติปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” อันเป็นการยืนยันหลักแบ่งแยกการใช้อำนาจอัติปไตยภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กรณีของประเทศไทยนั้นเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา ลักษณะของการแบ่งแยกการใช้อำนาจอัติปไตยของแต่ละองค์กรจะเคร่งครัดน้อยกว่าการปกครองในระบอบประธานาธิบดี รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้รัฐสภาเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจบริหาร แต่ละองค์กรจะมีการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน โดยฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร อาทิ การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร การตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี การตั้งคณะกรรมการการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน บัญญัติให้ประเทศไทยใช้ระบบสองสภาหรือสภาคู่ ซึ่งประกอบไปด้วยสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา วุฒิสภาก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐสภา ซึ่งนอกจากมีหน้าที่สำคัญในการตรากฎหมายแล้ว ยังมีหน้าที่สำคัญในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ตลอดจนอำนาจในการให้ความเห็นชอบและรับทราบเรื่องสำคัญต่าง ๆ อีกด้วย โดยเฉพาะอำนาจการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารหรือคณะรัฐมนตรี อันเป็นไปตามหลักการคานและดุลอำนาจ ผ่านเครื่องมือต่าง ๆ อาทิ การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร (มาตรา 162) การเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา (มาตรา 153) การเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภา (มาตรา 155) การตั้งคณะกรรมการ (มาตรา 129) การตั้งกระทู้ถาม (มาตรา 150) เป็นต้น

การตั้งกระทู้ถามเป็นกระบวนการหนึ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหาร โดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ สมาชิกสภาสามารถตั้งคำถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 150 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุม

แห่งสถานนั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย โดยรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาหรือกระทู้ถามสดด้วย แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่เป็นอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น โดยรายละเอียดของขั้นตอนกระบวนการในการตั้งกระทู้ถามในวุฒิสภานั้นเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562

การที่ฝ่ายนิติบัญญัติใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามต่อฝ่ายบริหาร นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีทุกคนจึงควรต้องเตรียมตัวให้พร้อมในการตอบกระทู้ถามอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบ โดยเฉพาะกระทู้ถามด้วยวาจาในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรและที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อให้สามารถตอบชี้แจงประเด็นคำถามได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน อันจะเป็นการแสดงถึงวิสัยทัศน์ของฝ่ายรัฐบาลในการบริหาร และสร้างความเชื่อมั่นต่อสาธารณชน ดังนั้น ในมุมหนึ่งของแนวคิดและเจตนารมณ์ในการตั้งกระทู้ถามจะเป็นเครื่องมือที่ฝ่ายนิติบัญญัติใช้ในการควบคุมตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร แต่ในทางกลับกัน หากฝ่ายบริหารบริหารบ้านเมืองอย่างเต็มที่ เต็มตามศักยภาพ มีทิศทางและมีความโปร่งใสในการทำงาน การตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารก็จะเป็นเครื่องมือที่ฝ่ายบริหารสามารถสะท้อนผลความสำเร็จและความทุ่มเทในการทำงาน รวมทั้งได้มีโอกาสประชาสัมพันธ์และแสดงถึงวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศในฐานะที่เป็นรัฐบาลต่อสาธารณชน

4.1.2 แนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จากการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการศึกษาวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มของสมาชิกวุฒิสภา ก็นับว่ากลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความเข้าใจถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามกฎหมาย โดยเฉพาะมุมมองเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และยังเป็นการนำเสนอข้อมูลการทำงานของฝ่ายบริหารให้ประชาชนได้รับรู้ และสื่อมวลชนได้ติดตาม ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“การตั้งกระทู้ถามก็เป็นเครื่องมือที่ดี ที่ถามประเด็นต่าง ๆ ที่เราสงสัย หรืออยากรู้อยากเห็น ก็สามารถตั้งคำถามไปยังรัฐบาลหรือท่านรัฐมนตรี แล้วท่านก็จะมาตอบในสภา ก็ถือว่าเป็นเครื่องมือตัวหนึ่งที่ดีสำหรับการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญ”

“เจตนารมณ์เบื้องต้นของกระทู้ถาม คือ

1. การได้เป็นปากเสียงแทนประชาชนในอีกมิติหนึ่ง ที่มีข้อจำกัดตามอำนาจหน้าที่ เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะได้ร่วมแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

2. การตั้งกระทู้ถามเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้เกิดแนวทางการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตอบสนองต่อการอำนวยความสะดวกธุรกรรมอำนวยความสะดวกต่อประชาชนเป็นสำคัญ

3. เพื่อประโยชน์สาธารณะโดยรวม

4. มี impact ในวงกว้าง ประโยชน์ของบ้านเมืองและประชาชนต้องมาก่อน

5. หวังว่ารัฐจะต้องดำเนินการโดยเร็ว เข้าใจ เข้าถึง ทำทันที

6. การนำปัญหา ข้อขัดข้อง ความเดือดร้อนของประชาชนเสนอให้รัฐได้รับรู้

7. กระทู้เป็นมุมมองหลากหลายมิติที่รัฐอาจมองข้าม รัฐอาจเพิกเฉย ควรถูกนำเสนอให้เกิดการแก้ไข การขับเคลื่อนอย่างจริงจัง ชัดเจน ให้เป็นรูปธรรม”

“การตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน ก็มีการตั้งกระทู้ถาม...ก็เป็นการเคลียร์ของรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในส่วนนี้ให้ประชาชนได้รับทราบ ที่มาของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา... เป็นสิ่งที่ดีต่อรัฐมนตรี เหมือนได้เป็นการโฆษณาตัวรัฐมนตรีว่าได้ทำอะไรได้บ้าง ที่นี้ถามว่าการมีกระทู้ดีไหมตอบว่าดี เพราะว่าในกรณีบางครั้ง เราไม่รู้ว่าเขาทำอะไรไป หรือสาเหตุจริงๆ มันมีอะไร แล้วเขามีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร”

“กระทู้ถามเป็นเครื่องมือหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร เนื่องจากการอภิปราย การซักถาม ในรัฐสภาเป็นหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติที่ฝ่ายบริหารหรือรัฐบาลจะต้องมาตอบ หรือตอบในราชกิจจานุเบกษา ไม่ว่าจะเป็นที่ใดก็ตามด้วยวาจาหรือกระทู้ที่ตั้งเป็นหนังสือ”

“เรื่องนี้ถือว่าเป็นช่องทางอย่างสำคัญในการที่จะติดตามการทำงานของฝ่ายบริหาร รวมทั้งเร่งรัดการทำงานของฝ่ายบริหาร ก็ถือว่าเป็นการควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหาร ก็ถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญกลไกหนึ่ง แม้เราจะมองว่าเป็นกลไกเล็ก ๆ ถ้าสมาชิกนำมาใช้ให้เป็น ก็ถือว่าเป็นเครื่องมือในการทำงานอย่างดีที่สุดทีเดียว เพราะว่าเวลาการประชุมสมาชิกวุฒิสภา มันเป็นการถ่ายทอดให้กับพี่น้องประชาชนได้รับรู้ไปทั่วประเทศ และสื่อมวลชนก็ติดตามการประชุมด้วย เพราะฉะนั้นการที่สมาชิกตั้งกระทู้ไป มันก็เหมือนกับการให้ประชาชนได้รับรู้ สื่อมวลชนได้ติดตาม เพราะฉะนั้นกระทู้ที่สำคัญ ๆ ผมเชื่อเหลือเกินว่ารัฐบาลเองที่เป็นฝ่ายบริหารเขาก็ได้ประโยชน์ ที่สามารถจะชี้แจงปัญหา ข้อข้องใจต่าง ๆ เหล่านี้ได้ สมาชิกในฐานะที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ได้ประโยชน์ในการทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์มากขึ้น”

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา ก็เห็นถึงเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติใช้เครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน และยังทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลจากทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และ

ฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่า แม้สมาชิกวุฒิสภาไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่อาจมองได้ว่าเจตนาารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภา (ที่ไม่ใช่มาจากบทเฉพาะกาล) มาจากตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ก็ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มที่ตนเป็นตัวแทนเช่นเดียวกัน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ในทางปฏิบัติก็ต้องยอมรับว่า สถานะของวุฒิสภาก็ถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชน แม้ว่าอาจจะไม่ได้มาจากการเลือกตั้งทั่วไป เหมือนกับส.ส. จากการควบคุมที่ฝ่ายนิติบัญญัติในฐานะที่ควบคุมรัฐบาล มันก็คือเรื่องของการซักถาม ในประเด็นที่เป็นปัญหา การที่วุฒิสภามีโอกาสในการที่จะตั้งกระทู้ถาม หรือมีการขอเปิดอภิปรายโดยไม่มีการลงมติ มันเป็นเรื่องการตรวจสอบในเชิงที่เรียกว่า ไม่ใช่การไปบอกว่าชี้ถูกชี้ผิดโดยตรง แต่มันเป็นการกระทำที่เรื่องเหล่านี้เป็นประเด็นสาธารณะ หมายถึงว่าทำให้ประชาชนหรือสาธารณะได้รับรู้ รับทราบ ว่ากรณีเหล่านี้ตกลงว่ามีความคิด ความเห็น ทั้งฝ่ายที่ไปตรวจสอบเขา หรือฝ่ายที่ถูกตรวจสอบ มีอย่างไร เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม”

“ก็คือใช้มันเป็นเครื่องมือตรวจสอบถ่วงดุลกับรัฐบาล โดยเฉพาะตรวจสอบถ่วงดุล... ต้องมองว่าเขาเป็นวุฒิสภาก็จริงก็คือมีความเป็นตัวแทน...ถ้ารัฐธรรมนูญดีไซน์ในโหมดปกติ เขาก็เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ของกลุ่ม เพราะที่มาของวุฒิสภาในโหมดปกติ คือมันเลือกกันเองจากกลุ่มต่าง ๆ...เขาต้องเป็นปากเป็นเสียงให้กับกลุ่ม แล้วอะไรที่รัฐบาลทำแล้วเป็นผลกระทบกับกลุ่มที่เขาเป็นตัวแทนมา เขาก็จะมีเครื่องมือตัวนี้ในการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล ทำไมเรื่องนั้นท่านถึงมีนโยบายแบบนี้ละ การทำให้กลุ่มนี้เสียประโยชน์เดือดร้อน...เพราะฉะนั้นเครื่องมือใด ๆ ที่มันเป็นการตรวจสอบส่วนหนึ่งก็เพื่อตรวจสอบไปเพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของกลุ่มที่ตัวเองเป็นตัวแทน”

“ปกติการตั้งกระทู้ถามก็เป็นกลไกหนึ่งของระบบรัฐสภา สืบเนื่องมาจากว่ารัฐสภาเป็นคนตั้งประมุขของฝ่ายบริหารก็คือ นายกรัฐมนตรี...นายกรัฐมนตรีจัดตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว ต่อมาได้มีการแถลงนโยบาย แล้วก็ปฏิบัติหน้าที่ตามที่เคยได้ให้นโยบายไว้ส่วนหนึ่ง ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ส่วนหนึ่ง ดังนั้น การมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถาม ก็เป็นการตรวจสอบว่าการทำงานนั้นเป็นไปตามนโยบายหรือตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร...ก็ถือว่าเป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล”

“การที่มี ส.ว. ช่วยตั้งกระทู้ เรียกมาถามแลกเปลี่ยนกันเนี่ย มันก็จะเป็น Two Way Communication ด้วย ซึ่งทางฝ่ายรัฐบาลไม่ได้คิดอะไรมากเปิดใจยอมรับฟังว่า มีข้อเสนอแนะมีข้อท้วงติงอะไรที่ถูกใจก็สามารถเอาไปใช้ได้ หรือว่าอันไหนที่มีเหตุผลว่าทำไม่ได้ก็จะชี้แจงไปในทิศทางเดียวกัน แต่สิ่งหนึ่งถ้าทำให้สาธารณะเนี่ยได้รับรู้ได้รับฟัง แล้วสังคมได้ใช้สติปัญญาในการไตร่ตรองเอง คิดเอง มันก็จะเป็นการ Education สังคมไปด้วยในตัว”

4.2 ผลศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

การศึกษาวิจัยในส่วนนี้มุ่งตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบัน ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม และวิเคราะห์ถึงสาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ทั้งนี้การศึกษาวิจัยที่นำเสนอในส่วนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ผลการศึกษาการดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามจากการศึกษาข้อมูลเอกสาร และผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลตามมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก

4.2.1 ผลการศึกษาการดำเนินงานของสมาชิกวุฒิสภามาบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถาม จากข้อมูลเอกสาร

คณะผู้วิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา โดยศึกษาจาก “รายงานความคืบหน้าการติดตามมติของวุฒิสภา” ของคณะกรรมการติดตามมติของวุฒิสภาในคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเว็บไซต์ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ซึ่งรวบรวมข้อมูลผลการดำเนินการของวุฒิสภาเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถาม ตั้งแต่สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2562 (22 พฤษภาคม 2562 - 18 กันยายน 2562) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562 (1 พฤศจิกายน 2562 - 24 กุมภาพันธ์ 2563) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563 (25 พฤษภาคม 2563 - 25 กันยายน 2563) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563 (1 พฤศจิกายน 2563 - 28 กุมภาพันธ์ 2564) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564 (22 พฤษภาคม 2564 - 18 กันยายน 2564) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564 (1 พฤศจิกายน 2564 - 28 กุมภาพันธ์ 2565) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565 (23 พฤษภาคม 2565 - 13 กันยายน 2565) จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565 (1 พฤศจิกายน 2565 - ปัจจุบัน)

จากการรวบรวมข้อมูลตามสมัยประชุมสามัญประจำปีในช่วงเวลาทั้งหมดข้างต้น โดยเป็นข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566 พบว่า มีจำนวนกระทู้ถามทั้งหมด 376 กระทู้ แบ่งเป็น กระทู้ถามด้วยวาจา 131 กระทู้ และกระทู้ถามเป็นหนังสือ 245 กระทู้ โดยเป็นกระทู้ที่มีการตอบไปแล้ว จำนวน 236 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 152 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 84 กระทู้) กระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทู้ และกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอน จำนวน 120 กระทู้ (จำนวนกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอนคิดเป็นร้อยละ 31.91 ของจำนวนกระทู้ทั้งหมดที่มีการตั้งกระทู้ถาม) โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2562 (22 พฤษภาคม 2562 - 18 กันยายน 2562) จำนวน 6 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 2 กระทู้ (ตอบโดยผู้แทนนายกฯ จำนวน 2 กระทู้ โดยเป็นการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาทั้ง 2 กระทู้)

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 4 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 3 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 1 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 1 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 กระทู้ และตอบกระทู้โดยผู้รับผิดชอบโดยตรง จำนวน 1 กระทู้)

(2) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2 /2562 (1 พฤศจิกายน 2562 - 24 กุมภาพันธ์ 2563) จำนวน 49 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 23 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 12 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 5 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 3 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 4 กระทู้) ส่วนอีก 11 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 26 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 20 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 4 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 11 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 4 กระทู้ ตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 9 กระทู้) ส่วนอีก 2 กระทู้ มีการขอถอนไปในภายหลัง

(3) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563 (25 พฤษภาคม 2563 - 25 กันยายน 2563) จำนวน 72 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 18 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 12 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 7 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 1 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 4 กระทู้) ส่วนอีก 6 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 54 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาไปแล้ว จำนวน 20 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 18 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 10 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 6 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 22 กระทู้) มีกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 2 กระทู้ และกระทู้ที่ขอถอนไปจำนวน 14 กระทู้

(4) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563 (1 พฤศจิกายน 2563 - 28 กุมภาพันธ์ 2564) จำนวน 46 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 17 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 5 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 2 กระทู้ ตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 3 กระทู้) ส่วนอีก 12 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 29 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาไปแล้ว จำนวน 8 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 17 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 4 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 1 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 20 กระทู้) มีกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 1 กระทู้ และกระทู้ที่ขอถอนไปจำนวน 3 กระทู้

(5) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564 (22 พฤษภาคม 2564 - 18 กันยายน 2564) จำนวน 40 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 5 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 1 กระทู้ (ตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 1 กระทู้) ส่วนอีก 4 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 35 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาไปแล้ว จำนวน 7 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 19 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 4 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 22 กระทู้) มีกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษาจำนวน 3 กระทู้ และกระทู้ที่ขอถอนไป จำนวน 6 กระทู้

(6) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564 (1 พฤศจิกายน 2564 - 28 กุมภาพันธ์ 2565) จำนวน 75 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 24 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 11 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 2 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 1 กระทู้ ตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 8 กระทู้) ส่วนอีก 13 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 51 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาไปแล้ว จำนวน 18 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 6 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 4 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 28 กระทู้) มีกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 2 กระทู้ และกระทู้ที่ขอถอนไปจำนวน 11 กระทู้

(7) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565 (25 พฤษภาคม 2565 - 13 กันยายน 2565) จำนวน 41 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 17 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 5 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 1 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 4 กระทู้) ส่วนอีก 12 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 24 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 18 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 4 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 4 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 5 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 13 กระทู้) และกระทู้ที่ขอถอนไป จำนวน 2 กระทู้

(8) สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565 (1 พฤศจิกายน 2565 - จนถึงปัจจุบัน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) จำนวน 47 กระทู้ ได้แก่

- กระทู้ถามด้วยวาจา จำนวน 1 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 1 กระทู้ (ตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 1 กระทู้) ส่วนอีก 24 กระทู้ ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบได้

- กระทู้ถามเป็นหนังสือ จำนวน 22 กระทู้ โดยมีการตอบในที่ประชุมวุฒิสภาจำนวน 9 กระทู้ และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 1 กระทู้ (ประกอบด้วย ตอบโดยผู้แทนนายกฯ 5 กระทู้ ตอบโดยผู้แทนรัฐมนตรีกระทรวงที่เกี่ยวข้อง 2 กระทู้ และตอบโดยผู้รับผิดชอบโดยตรง 3 กระทู้) และมีกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 12 กระทู้

ตาราง 2 สรุปจำนวนกระทู้ถามต่อสมัยประชุม จำแนกตามประเภทของกระทู้ถาม ผู้ตอบกระทู้ถาม แหล่งที่ตอบกระทู้ถาม และกระทู้ที่ตกไปหรือขอถอน

สมัยประชุม	ประเภทของกระทู้ถาม	จำนวนกระทู้ถามที่ตอบโดย			แหล่งที่ตอบกระทู้และจำนวนกระทู้ที่ตอบ			ตกไป	ขอถอน
		ผู้แทนนายกรัฐมนตรี	ผู้แทนรัฐมนตรี	ผู้รับผิดชอบโดยตรง	ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา	ตอบในราชกิจจานุเบกษา			
						ตอบแล้ว	รอตอบ		
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2562 (จำนวน 6 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 2 กระทู้)	2	-	-	2	-	-	-	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 4 กระทู้)	1	2	1	3	1	-	-	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2562 (จำนวน 49 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 23 กระทู้)	5	3	4	12	-	-	11	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 26 กระทู้)	11	4	9	20	4	-	-	2
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2563 (จำนวน 72 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 18 กระทู้)	7	1	4	12	-	-	6	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 54 กระทู้)	10	6	22	20	18	2	-	14
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2563 (จำนวน 46 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 17 กระทู้)	2	-	3	5	-	-	12	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 29 กระทู้)	4	1	20	8	17	1	-	3
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2564 (จำนวน 40 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 5 กระทู้)	-	-	1	1	-	-	4	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 35 กระทู้)	4	-	22	7	19	3	-	6
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2564 (จำนวน 75 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 24 กระทู้)	2	1	8	11	-	-	13	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 51 กระทู้)	6	4	28	18	20	2	-	11
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2565 (จำนวน 41 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 17 กระทู้)	1	-	4	5	-	-	12	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 24 กระทู้)	4	5	13	18	4	-	-	2

สมัยประชุม	ประเภทของ กระทู้ถาม	จำนวนกระทู้ถามที่ตอบโดย			แหล่งที่ตอบกระทู้ และจำนวนกระทู้ที่ตอบ			ตก ไป	ขอ ถอน
		ผู้แทน นายกรัฐมนตรี	ผู้แทน รัฐมนตรี	ผู้รับผิดชอบ โดยตรง	ตอบในที่ ประชุม วุฒิสภา	ตอบในราชกิจจานุ เบกษา			
						ตอบ แล้ว	รอตอบ		
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2565 (จำนวน 47 กระทู้)	กระทู้ถามด้วยวาจา (จำนวน 25 กระทู้)	-		1	1	-	-	24	-
	กระทู้ถามเป็นหนังสือ (จำนวน 22 กระทู้)	5	2	3	9	1	12	-	-
รวม		64	29	143	152	84	20	82	38

นอกจากนั้นแล้ว หากพิจารณาผลการติดตามการดำเนินการตามกระทู้ถาม พบว่า จากจำนวนกระทู้ถาม จำนวน 256 กระทู้ที่มีการตอบหรือรอตอบในราชกิจจานุเบกษา (พิจารณาถึง สมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2565 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) มีกระทู้ที่มี ประเด็นต้องติดตามจำนวน 21 กระทู้ (ร้อยละ 8.20) ไม่มีประเด็นที่ต้องติดตาม จำนวน 215 กระทู้ (ร้อยละ 83.98) และกระทู้ที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทู้ (ร้อยละ 7.81) โดยไม่มี กระทู้ที่อยู่ในระหว่างตรวจสอบประเด็น/รายงานการประชุมยังไม่รับรองฯ ทั้งนี้ สำหรับกระทู้ที่มี ประเด็นต้องติดตามนั้น พบว่าหน่วยงานได้ดำเนินการแล้ว จำนวน 16 กระทู้ (ร้อยละ 76.19) ผู้ตั้งกระทู้ไม่ติดตาม/ยุติการติดตาม จำนวน 2 กระทู้ (ร้อยละ 9.52) และกระทู้ที่อยู่ระหว่าง หน่วยงานดำเนินการ จำนวน 3 กระทู้ (ร้อยละ 14.29) โดยมีรายละเอียดดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปจำนวนกระทู้ถามต่อสมัยประชุม โดยพิจารณาเกี่ยวกับผลการติดตามการดำเนินการตามกระทู้ถาม

สมัยประชุม	จำนวนกระทู้ถามที่ได้ถาม-ตอบ				จำนวนกระทู้ตามสถานะการติดตาม		
	มีประเด็น ต้องติดตาม	ไม่มีประเด็น ต้องติดตาม	ที่รอตอบใน ราชกิจจานุ เบกษา	อยู่ระหว่างตรวจสอบ ประเด็น/รายงานการ ประชุมฯ ยังไม่รับรอง	ผู้ตั้งกระทู้ ไม่ติดตาม/ ยุติการติดตาม	หน่วยงาน ดำเนินการแล้ว	อยู่ระหว่าง หน่วยงาน ดำเนินการ
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2562 (จำนวน 6 กระทู้)	2	4	-	-	-	2	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2562 (จำนวน 36 กระทู้)	8	28	-	-	-	8	-

สมัยประชุม	จำนวนกระทู้ถามที่ได้ถาม-ตอบ				จำนวนกระทู้ตามสถานะการติดตาม		
	มีประเด็น ต้องติดตาม	ไม่มีประเด็น ต้องติดตาม	ที่รอตอบใน ราชกิจจา นุเบกษา	อยู่ระหว่างตรวจสอบ ประเด็น/รายงานการ ประชุมฯ ยังไม่รับรอง	ผู้ตั้งกระทู้ ไม่ตั้งใจติดตาม/ ยุติการติดตาม	หน่วยงาน ดำเนินการแล้ว	อยู่ระหว่าง หน่วยงาน ดำเนินการ
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2563 (จำนวน 52 กระทู้)	2	48	2	-	1	1	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2563 (จำนวน 31 กระทู้)	1	29	1	-	-	1	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2564 (จำนวน 30 กระทู้)	1	26	3	-	1	-	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2564 (จำนวน 51 กระทู้)	3	46	2	-	1	2	-
สามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2565 (จำนวน 27 กระทู้)	3	24	-	-	-	1	2
สามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2565 (จำนวน 23 กระทู้)	1	10	12	-	-	-	1
รวม 256 กระทู้	21	215	20	-	2	16	3

นอกจากนี้ จากการเก็บข้อมูลยังพบว่า มีสมาชิกวุฒิสภา ตั้งกระทู้จำนวน 64 คน จากสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 249 คนที่มีสถานภาพ ณ ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 25.70 โดยพบว่าสมาชิกวุฒิสภา ผู้ที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุด คือ นายอำพล จินดาวัฒนะ จำนวน 64 กระทู้ และมีสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ ตั้งกระทู้ถามจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 18.00 จากจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ (100 คน) ทั้งนี้ สามารถจัดอันดับผู้ตั้งกระทู้ถาม โดยเรียงลำดับตามจำนวนกระทู้ถามที่ตั้งตามรายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 รายชื่อสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่มีการตั้งกระทู้ถามเรียงลำดับตามจำนวนกระทู้ถามที่ตั้ง

ลำดับที่	รายชื่อสมาชิกวุฒิสภา	จำนวน กระทู้ถามที่ตั้ง	ตกไป	ขอลอง	อาชีพทหาร/ ตำรวจ
1	นายอำพล จินดาวัฒนะ	64	5	4	
2	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	41	15	1	
3	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	25	0	0	
4	นายคำคุณ สิริธีสมาน	25	10	1	
5	นายวันชัย สอนศิริ	24	10	1	
6	นายเจตน์ ศิรธรานนท์	21	10	3	
7	นายวัลลภ ตังคณานุก์ษ	20	1	7	
8	พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	12	10	1	ทหาร/ตำรวจ
9	พลเอกบุญธรรม ไอร์ส	11	0	1	ทหาร/ตำรวจ
10	นายสวัสดิ์ สัมครพงศ์	8	0	3	
	นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี		0	4	
	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ		6	0	
11	นายธานี สุโขทัย	7	0	0	
	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล		2	2	
12	นายอาน กาจกระโทก	6	0	1	
13	นายชลิต แก้วจันดา	5	1	1	
	นายจเด็จ อินสว่าง		0	1	
	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์		2	2	
	นายสถิต ลิ้มพงศ์พันธุ์		0	2	
14	รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	4	0	0	
	นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ		2	0	
15	นายรณวิทย์ ปริยะรัตน์	3	1	1	
	พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลเอก ดนัย มีชูเวท		0	0	ทหาร/ตำรวจ
16	นางสาวภัทรา วรามิตร	2	0	0	
	นายสมชาย แสวงการ		0	0	
	นายดวง อันทะไชย		0	0	
	นายมณเฑียร บุญตัน		0	0	
	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย		0	0	
	นายบุญมี สุระโคตร		0	1	
	พลตรี ไอสถ ภาวิไล		1	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลเอกสกนธ์ สัจจานิตย์		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลเอก อนันตพร กาญจนรัตน์		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	นางสาวเรณู ตั้งคจิรังกูร		0	0	

ลำดับที่	รายชื่อสมาชิกวุฒิสภา	จำนวน กระทู้ถามที่ตั้ง	ตกไป	ขอลอน	อาชีพทหาร/ ตำรวจ
	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ		0	0	
	นายจิรัชัย มูลทองโร่ย		0	0	
17	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	1	0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	ศาสตราจารย์นิลดาร์ก เวชยานนท์		0	0	
	นายระวี รุ่งเรือง		0	0	
	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร		0	0	
	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลตำรวจโท พิสิทธิ์ จุลติลก		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน		0	0	
	พลเรือเอก พลลภ ทมิศานนท์		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน		0	0	
	พลเรือเอก ชุมนุช อางวงษ์		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ		0	0	
	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง		0	0	
	พลเรือเอก ฐนิต กิตติอำพน		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	นายสุรสิทธิ์ ศรีทอง		0	0	
	นายณรงค์ อ่อนสอาด		0	0	
	นายสำราญ ครรชิต		0	1	
	นายนิอาแซ ซื่อแข็ง		0	0	
	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พลเอกทวีป เนตรนิยม		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	พล.ร.อ.ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง		0	0	ทหาร/ตำรวจ
	นายสังศิต พิริยะรังสรรค์		1	0	
	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์		1	0	
	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย		1	0	
	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม		1	0	
รองศาสตราจารย์ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	1	0			
นายทรงเดช เสมอคำ	1	0			

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาประเด็นคำถามที่สมาชิกวุฒิสภาตั้งกระทู้ถามมากที่สุด (รวมกระทู้ถามที่ตกไปหรือขอถอน) พบว่า ประเด็นคำถามที่มีการตั้งกระทู้ถามที่มีมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประเด็นด้านคมนาคม จำนวน 43 กระทู้ ประเด็นด้านความสงบเรียบร้อย จำนวน 41 กระทู้ และประเด็นด้านเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 39 กระทู้ โดยมีรายละเอียดดังตาราง 5

ตาราง 5 ประเด็นคำถามที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุดเรียงลำดับตามประเด็นคำถามที่ตั้งกระทู้ถาม

ลำดับที่	ประเด็นคำถามที่ตั้งกระทู้ถาม	จำนวนกระทู้
1	ด้านคมนาคม	43
2	ด้านความสงบเรียบร้อย	41
3	ด้านเกษตรและสหกรณ์	39
4	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	34
5	ด้านสาธารณสุข	30
6	ด้านเศรษฐกิจ	29
7	ด้านการศึกษา	23
8	ด้านกระบวนการยุติธรรม	19
9	ด้านวัฒนธรรม	19
10	ด้านการพัฒนาสังคม	14
11	ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	14
12	ด้านการพาณิชย์	13
13	ด้านการท่องเที่ยว และกีฬา	10
14	ด้านแรงงาน	10
15	ด้านพลังงาน	9
16	ด้านอุตสาหกรรม	9
17	ด้านการทหาร	7
18	ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม	7
19	ด้านการต่างประเทศ	6

4.2.2 ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการทำหน้าที่เกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยใช้การศึกษาวิจัยภาคสนามผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก ซึ่งกำหนดกลุ่มประชากรที่ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่

(1) บุคคลที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และได้ตั้งกระทู้ถามในวุฒิสภาในระหว่างสมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ 1/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565 จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565 จำนวน 10 ท่าน

(2) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการตั้งกระทู้ถามและการติดตามผลของการตั้งกระทู้ถาม จำนวน 2 ท่าน

(3) นักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา จำนวน 3 ท่าน

กลุ่มประชากรแต่ละกลุ่มข้างต้น ได้กำหนดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไว้รายละเอียดแนวคำถามสัมภาษณ์ปรากฏตามเอกสารภาคผนวก ก. ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถาม ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม และความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นนั้น ประสิทธิภาพของการนำการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร สภาพปัญหาและอุปสรรคของการที่วุฒิสภานำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหาร และการติดตามผลและความเปลี่ยนแปลงของของฝ่ายบริหารที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถาม โดยมีผลการศึกษาวิจัย ดังนี้

4.2.2.1 ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการทำหน้าที่เกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน โดยพิจารณาจากข้อมูลเอกสารตามข้อ 4.2.1 และนำมาสู่การกำหนดเป็นประเด็นคำถามการสัมภาษณ์ โดยในที่นี้ มุ่งเน้นการศึกษาการทำหน้าที่ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ปัจจัยที่เป็น

สาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา และควมมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม

(1) ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม พิจารณาจากเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจในช่วงเวลานั้น เป็นเรื่องที่กระทบและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในวงกว้าง และในอีกปัจจัยหนึ่งคือเป็นเรื่องที่สมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่านมีความสนใจ ความถนัดและความเชี่ยวชาญ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“การเลือกที่จะตั้งกระทู้ถามสด..ผมว่าต้องเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันที่มีความสำคัญ แล้วก็อยู่ในความสนใจของพี่น้องประชาชน”

“ต้องเป็นปัญหาความเดือดร้อนที่กระทบต่อสิทธิ เสรีภาพและการดำรงชีพของประชาชน เป็นปัญหาที่ฝ่ายบริหารยังไม่มีมาตรการแก้ไขและปล่อยระยะเวลาให้เนิ่นนานออกไป เป็นเรื่องที่ต้องเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข อย่างรวดเร็ว ทันเวลา และเป็นเรื่องที่ประชาชนต้องได้รับการคุ้มครอง ปกป้อง ดูแลอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม”

“มองว่าประเด็นกระทู้ที่ตั้งถามเนี่ยมันเป็นจุดเดือดร้อนความสนใจของภาคประชาชนจริงหรือเปล่า...แล้วประเด็นเหล่านี้ถ้าจะขยายในเชิงนโยบายหรือเชิงปฏิบัติได้หรือไม่”

“กระทู้ตั้งถามทั่วไป ก็อาจจะมีการเจาะประเด็นลงไปค่อนข้างเฉพาะ... กระทู้ถามสดส่วนใหญ่ก็จะเป็นประเด็นเร่งด่วนเป็นเหตุการณ์ในระหว่างสัปดาห์ที่ผ่านมา”

“ส่วนที่เราศึกษาเองในส่วนของกรรมาธิการ กับในส่วนที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจ และเราก็พอจะมีองค์ความรู้ก็จะนำไปตั้งกระทู้ถามรัฐบาล”

“ผมจะตั้งกระทู้ที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน...ผมอยู่ในกรรมาธิการไหน ผมก็จะถามเรื่องนั้น”

“ต้องมาจากความสนใจในแต่ละเรื่องที่เกิดขึ้น แล้วก็ต้องค้นคว้าติดตามต่อเรื่องนั้น ๆ ถ้าเป็นกระทู้ถามด้วยหนังสือเนี่ยมันไม่ถือว่าเร่งรัด ถ้าเป็นหนังสือเนี่ยนั้นหมายความว่า จะต้องเป็นเรื่องที่ไม่ต้องรีบนัก แล้วก็ไม่ต้องดูสถานการณ์ใด ๆ นึก แต่มันเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลจะต้องชี้แจงแถลง”

“ก็จะถามเรื่องของตัวเองทำอยู่ เรื่องที่ตัวเองเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ มีความรู้ ซึ่งมันจะเป็นประโยชน์ตรงที่ความหนักแน่นของคำถาม”

“พื้นฐานจากเรื่องที่เราเชี่ยวชาญเป็นพื้นฐานหลัก ส่วนอันอื่นที่เป็นส่วนประกอบก็คือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้น ๆ ซาก ๆ มีผลกระทบต่อประชาชน มีความสูญเสียหรือมีแนวโน้ม

ที่จะเกิดความสูญเสีย...ถ้าเกิดขึ้นแล้วก็จะตั้งกระทู้ถามนายกฯ ในเชิงระบบ จะจัดการอย่างไร มีความคิดเห็นอย่างไรหรือมีแนวคิดอย่างไร ซึ่งเราก็มีคำตอบในใจอยู่แล้วเพราะเราก็ศึกษาอยู่ แต่ก็อยากจะดูว่าแนวคิดของคณะรัฐมนตรี เขามีแนวคิดใกล้เคียงกับเราหรือไม่ ถ้าเกิดคิดตรงกันก็ถือว่าดีไป แต่ถ้าเกิดไม่ตรงกันก็ถือว่าเราได้เสนอแนะ”

อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกวุฒิสภาบางท่านเห็นว่า หากถามในเชิงนโยบายแล้ว ก็มีข้อจำกัดว่าบางเรื่องอาจไม่ใช่ประเด็นที่ทันสมัยนัก ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“วุฒิสภามักจะพยายามถามเรื่องนโยบาย ที่นี้พอเรื่องนโยบาย มันก็ไม่เชิงเป็นความสด ความแปลก ความใหม่เสียทีเดียว

มีอีกปัจจัยหนึ่งที่น่าสนใจในการกำหนดประเด็นของกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา อันเนื่องมาจากทราบว่ารัฐมนตรีท่านใดจะมาตอบกระทู้ทั่วไปอยู่แล้ว สมาชิกวุฒิสภาจึงได้ยื่นเรื่องตั้งกระทู้ถามสดในวันนั้น ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ที่นี้มันอาจจะมีเทคนิคอีกอันหนึ่งที่ตอนหลัง ส.ว.บางท่าน เราเริ่มรู้ทางแล้วว่าจุดอ่อนของกระทู้สด คือ ถามไปแล้วรัฐมนตรีท่านไม่มาตอบ เพราะฉะนั้นเราก็ดูเลยว่าในวันจันทร์นั้นมันมีวาระกระทู้ทั่วไปบรรจุอยู่ 3 กระทู้แน่นอน แล้วก็จะต้องรู้ว่าทางรัฐมนตรีท่านจะมาตอบกระทู้ถามทั่วไปหรือไม่อย่างไร สมมติว่ารู้แน่ ๆ ว่ามีรัฐมนตรีมาตอบกระทู้ถามทั่วไป 2 คน...ถ้าสมาชิกที่เขาสนใจหัดเนี่ย เขาก็จะดูว่าในวันนั้นจะสามารถตั้งกระทู้ถามสดกับรัฐมนตรีที่เขาต้องมาอยู่แล้วได้หรือไม่ประการใด ก็ถามไปเพราะรอบนี้ท่านจะบอกว่าตอบไม่ได้ก็ไม่ได้อยู่แล้ว เพราะว่าท่านต้องมาตอบกระทู้ถามทั่วไปอยู่แล้ว อันนี้ก็เทคนิคเฉพาะตัวของแต่ละคน”

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการยังให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการตั้งกระทู้ถามควรเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ และเป็นความเร่งด่วน นอกจากนั้นแล้วควรพิจารณาถึงบทบาทของ ส.ว.ชุดปัจจุบัน ซึ่งควรต้องเชื่อมโยงกับการติดตามเรื่องยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนปฏิรูปประเทศ และต้องนำไปสู่ทางออกหรือการสร้างกลไกหรือข้อเสนอเชิงระบบ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ส.ว. มีคุณสมบัติที่ถูกกำหนดไว้ หรือว่าถูกคาดหวังไว้ ว่าจะต้องเป็นสภาพของผู้ที่มีทั้งคุณวุฒิและวัยวุฒิ ดังนั้นกระทู้ที่ถามมาเนี่ย ก็คงจะไม่ใช่เป็นเป้าหมายทางการเมือง แต่ว่าอาจจะเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจ แล้วก็ก็เป็นความเร่งด่วนที่ประชาชนสนใจจริง ๆ”

“เพราะฉะนั้นประเด็นของวุฒิสภามันจึงไม่ใช่ประเด็นในเรื่องของการที่จะมาตัดสินว่าใครถูกใครผิดตรง ๆ...เวลาผมนึกถึงว่าที่สภาทำเนียบเหมือนกับไปจับข้าวชาวบ้านแล้วก็มาตั้งกระทู้ถาม บางทีเนี่ยมันไม่สมศักดิ์ศรีนะ...แบบเราไม่รู้แล้วก็เลยไปถาม แต่มันควรเป็นเรื่องที่พวกเราข้อมูลนั้นอยู่แล้วก็ไปถาม แล้วเราก็อยากจะรู้ว่าทำไมเขาถึงทำแบบนั้น บางทีการตั้งกระทู้ถามก็เหมือนเราไม่รู้ เลยอยากให้รัฐบาลมาไข...ในตามความเป็นจริงมันก็เป็นไปได้ทั้ง 2 ทาง แต่ว่าในทาง

ปฏิบัติ มันเป็นเรื่องที่สังคมต้องการให้มันเกิดการไขว้จริง ๆ ส่วนใหญ่ที่ไปถามเพราะสังคมเกิดความสับสน บางที่เหมือนกับไม่ได้ไปตรวจสอบแท้ ๆ อยากให้รัฐบาลให้ข้อมูล”

“ในเรื่องการปฏิรูปประเทศ บางครั้งมันอาจจะไปโยงกับนโยบายที่รัฐบาลเสนอไว้ หรือเป็นเรื่องที่เกิดเป็นปัญหาขึ้นมาแล้วเป็นความสนใจของสาธารณะ ซึ่งแน่นอนว่าหลายประเด็นก็อาจจะไปโยงกับมติเชิงปฏิรูปได้ ดังนั้นในความเห็นส่วนตัวก็ยังสามารถใช้เครื่องมือกระทำเป็นการถามได้ว่า เรื่องนี้มันถึงตรงไหนแล้ว”

“คำถามที่ตั้ง มันเป็นเรื่องที่กำลังอยู่ในความสนใจหรือเปล่า ถ้ามองภาพใหญ่ ๆ คือความสนใจแบบกว้างขวาง กำลังเป็นที่ถูกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันและต้องการความชัดเจน ซึ่งจริง ๆ เรื่องแบบนี้ส่วนใหญ่ ส.ส. เขาจะจับกระแสได้เร็วกว่า แล้วเขาก็จะชิงตั้งก่อน เพราะฉะนั้นแนวโน้มก็อาจจะมีโอกาสว่าถ้าเราตั้งไม่ติมันก็มีโอกาสที่จะซ้ำกับเขา ทีนี้มันก็ต้องกลับมาพิจารณาในมุมของอำนาจหน้าที่ที่ เรามีหน้าที่อะไรในตัว ส.ว. ที่เองที่มันต่างจาก ส.ส....สมมุติว่า ส.ว. มีในมือตอนนี้ ยุทธศาสตร์ชาติแผนปฏิรูป ถ้าโยงให้มันเข้ากับ 2 เรื่องนี้ได้ แล้วรู้สึกว่าจะประเด็นนี้ถ้ารัฐบาลไม่มาตอบสนอง แล้วมันจะทำให้ยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนปฏิรูป มันจะสะดุดหรือมีปัญหา อันนี้มันก็ตรงกับ ส.ว. โดยตรง... ในภาพใหญ่ ๆ ของประเทศคือมันต้องการปฏิรูปหรือต้องวางยุทธศาสตร์กันไว้ มันต้องไปปรับอะไร แบบนี้มันก็จะทำให้มันมีมติที่จะทำให้รัฐบาลต้องมาตอบสนอง ส.ว....เพราะฉะนั้นแปลว่า ส.ว. ไม่ได้จำเป็นต้องเก็บทุกเรื่อง แต่ต้องดูก่อนว่าบทบาทหน้าที่ของเราหลัก ๆ แล้วคืออะไร แล้วเรื่องที่มีมันเกิดมันพอจะหยิบมาโยงเกี่ยวไหม แล้วค่อยถามมันถึงจะมีพลัง”

“เราไม่ใช่ทำหน้าที่เพียงแค่ว่า เป็นช่องทางให้รัฐบาลสื่อสารหรือแถลง มันเป็นเรื่องของการที่ว่าท่านต้องทำหน้าที่ ในการที่จะช่วยค้นหาทางออกสำหรับเหตุการณ์ในเรื่องเหล่านั้นจริงจังกการทำหน้าที่ในการที่จะไปต่อว่าต่อขานอะไรมันก็อาจจะไม่ใช่บทบาทโดยตรงเหมือนกับในสภาผู้แทน...แต่ต้องหมายถึงสิ่งที่เราเห็นว่ารัฐบาลยังไม่ได้ทำอย่างเต็มที่ หรือว่าทำแล้วมีข้อเสนออะไรที่มันมากกว่านั้น ที่จะให้รัฐบาลต้องทำเพิ่ม”

“เพราะฉะนั้นวุฒิสภาส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่องของการที่เก็บเอาประเด็นในเชิงที่หลักการของรัฐบาลดูแล้วอาจจะยังคงขาดตกบกพร่องอยู่ อันนี้ก็ป็นข้อคิดว่าเวลาเราทำงาน”

“ประเด็นที่เราจะเลือกมาในการตั้งกระทู้ หรือประเด็นที่คณะกรรมการการศึกษา หรือสอบสวนหาข้อเท็จจริง มันถึงต้องพิจารณาว่า มันเป็นปัญหาเชิงระบบหรือไม่ ที่ผมบอกว่าเป็นปัญหาเชิงระบบ ก็คือว่าแม้เรื่องบางเรื่องมันจะเกิดขึ้นจากตัวบุคคล ความบกพร่อง ความทุจริต หรืออะไรต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นจากการไม่เอาใจใส่...แต่ว่าการตั้งกระทู้หรือว่าการทำงานของกรรมาธิการ มันอาจจะนำไปสู่การวางระบบ...มันไม่ใช่ปัญหาที่ว่าแค่คนนี้ออกไปแล้วปัญหาก็จบ...มันมีปัญหาก็จะต้องติดตามในเชิงของการสร้างกลไกหรือว่าการหามาตรการเชิงระบบขึ้นมา”

(2) วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภาให้ข้อมูลว่า ในการกำหนดประเด็นการตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภาบางท่านมีผู้ช่วยในการค้นหาข้อมูล ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาบางท่านก็ตั้งกระทู้ถามขึ้นเอง และบางประเด็นคำถามเป็นประเด็นที่สืบเนื่องจากการลงพื้นที่หรือทำหน้าที่คณะกรรมการการชุดต่าง ๆ โดยในการร่างกระทู้ถามก็มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้การช่วยเหลือ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ผมจะดูแล้วก็คิดว่าอันนี้เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องที่กระทบต่อความเสียหาย ผมก็จะเอามาคิด พอคิดเสร็จก็จะมีทีมงาน มีผู้ช่วยค้นคว้าข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ...เอามาประมวลในตัวเราแล้วก็เขียนเป็นกระทู้ แล้วก็นำไปยื่น”

“เรามี ส.ว. พบประชาชน มีกลุ่มทุกภูมิภาค...บางที่ตั้งกระทู้ถามสดก็มาจากประเด็นที่เขาไปพบภาคกลาง ภาคเหนือ หรือภาคอื่น ๆ”

“สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภามาตั้งแต่เขามาร่างประเด็นกระทู้ให้ด้วยนะ ก็มีเจ้าหน้าที่ บางท่านเนี่ยเขาไม่สามารถที่จะเขียนได้ ก็จะมีเจ้าหน้าที่มาช่วยเขียน โดยที่เอา Concept ไปวางไว้ เอาเนื้อหาไปวางไว้ บางท่านก็เขียนเอง แล้วอาจจะจะมีเจ้าหน้าที่มาช่วยต่อเติมบ้าง”

มีสมาชิกวุฒิสภาบางท่าน ให้ข้อเสนอแนะว่าในการตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะกระทู้ถามสดนั้น ต้องคำนึงถึงการกำหนดประเด็นให้กระชับ ไม่กว้างจนเกินไป และควรถามเฉพาะเจาะจงกับผู้ตอบกระทู้แต่ละท่าน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ประเด็นที่สำคัญคือ อย่ากว้างเกินไป แล้วส่วนใหญ่บางเรื่องที่ต้องถามนายกฯ เพราะว่ามันคลุมหลายกระทรวง มันก็เลยทำให้รัฐมนตรีที่มาตอบที่ท่านมอบ...มันก็เลยยากขึ้น เพราะฉะนั้นวิธีการที่ดี...บางเรื่องให้ถามรัฐมนตรีเฉพาะเจาะจง อันนี้จะเป็นเครื่องมือที่เข้าเป้ามากกว่า บางเรื่องก็ไม่ต้องมาถามนายกฯ หรอก เพราะไม่งั้นทุกคนก็จะไปถามนายกฯ หมด”

“วาระกระทู้ ไม่ใช่วาระอภิปราย เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องถามให้สั้น ให้กระชับ อธิบายให้เข้าคำถามตามสมควร แต่ไม่ใช่ว่าอภิปรายแสดงความคิดเห็นเองเสียทั้งหมด จนผู้ตอบเขาไม่มีเวลาตอบ หรือใช้วาระกระทู้เนี่ยเป็นการแสดงจุดยืนทางการเมือง หรือแสดงอะไรก็แล้วแต่มากกว่าที่จะต้องการคำตอบจริง ๆ”

“การตั้งกระทู้ถามสดเป็นเรื่องเร่งด่วน ก็จะได้ไม่ต้องตอบอะไรที่เป็นเชิงเนื้อหาสาระอะไรเยอะหรือแค่เพียงแต่รับรู้รับทราบประเด็น แล้วก็กลับไปแก้ไข แต่จะเอาเนื้อหาสาระให้ครบถ้วนเนี่ยต้องเป็นกระทู้ถามทั่วไปแล้วก็เขียนเป็นเอกสาร เพราะตรงนั้นจะมีเวลาให้ท่านใช้สั่งการและดำเนินการในภาคของที่เป็นข้าราชการประจำแล้วมาตอบ”

จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการก็มีความเห็นที่สอดคล้องกันในประเด็นของการตั้งกระทู้ถามที่ต้องกระชับ ร้อยเรียงกัน และไม่เป็นประเด็นกว้าง ๆ ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีทีมงานช่วยสนับสนุน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“หลักในการเขียนกระทู้ มันต้องกระชับชัดเจน แล้วก็ไม่ต้องเปิดช่องให้ตอบไม่ตรงคำถามได้...ไม่เปิดโอกาสให้มีการตีความ แล้วก็ประเด็นที่อยู่ในความสนใจ แล้วก็คำถามนั้นมันควรจะตั้งร้อยเรียงกันเป็น ไม่ใช่เป็นกระโดดข้าม หรือกลายเป็นประเด็นกว้าง ๆ ...นอกจากตัว ส.ว. ตัวท่านเองควรจะมีความรู้ที่ดีแล้ว ผู้ที่จะมาช่วยในการกลั่นกรองอะไรต่าง ๆ ก็ควรจะต้องเป็นทีมงานที่มาช่วยจริง ๆ”

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการที่ให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า การได้มาซึ่งประเด็นในการกำหนดกระทู้ถามนั้น ควรต้องมีความเชื่อมโยงกับประชาชน เป็นปัญหาที่เสนอผ่านกลไกที่เชื่อมกับภาคประชาชน หรือกลุ่มตัวแทนที่สมาชิกวุฒิสภามีส่วนเกี่ยวข้อง ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“การที่เราจะเห็นปัญหาอะไรที่มันเป็นรูปธรรมได้ มันไม่ใช่แค่การไปอ่านหนังสือพิมพ์ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองแล้วเราก็เอามาถามรัฐบาล มันไม่มีประโยชน์ มันต้องเป็นเรื่องที่คล้าย ๆ กันว่าเป็นปัญหาชาวบ้านที่มันเป็นปัญหาเรื้อรัง เป็นปัญหาเชิงระบบ...มันก็ต้องมีข้อต่อที่จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนรู้มาถึงสภาได้ ปกติการมีคณะกรรมการเนี่ยมันก็ช่วยได้ในระดับหนึ่ง แต่ว่าการที่จะมีกลไกที่มากกว่านั้น...มันจะต้องมีเชื่อมต่อกับองค์กรภาคประชาชน...ถ้ามันมีข้อต่อตรงเนี่ยมันก็จะทำให้ลักษณะของการตั้งกระทู้ถามหรือว่าการเปิดอภิปรายเพื่อจะแก้ปัญหาก็จะสร้างระบบอะไร มันดีขึ้น...ผมก็นั่งคิดว่าประชาชนเดือดร้อนที่ แล้วก็มาตั้งประเด็นปัญหาที่รัฐบาลที่แบบนี้มันก็ไม่ใช้ มันก็กลายเป็นแค่ชั่วคราวชั่วคราว”

“ในฐานะ ส.ว. ก็ใช้กลไกนอกจากจะตั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญ มันยังมีนักวิชาการ หรือผู้อำนวยการประจำหรือกรรมการ...ที่สามารถดึงคนที่ฝีมือเข้ามาเสริม แบบนี้เราจะเห็นว่าเป็นคนที่มี background ที่ยังมีบารมีอยู่ จะมีการโยกไปถึงตัวกลุ่มองค์กรเขาได้ เขาจะสามารถทำอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน และทำได้เข้มแข็งกว่า เมื่อเทียบกับคนที่มาปัจเจก...วันนี้มันกลายเป็นว่า ตัวใครตัวมันใครบารมีเยอะก็สร้างกลไกแบบนี้ได้เยอะ ใครบารมีน้อยก็สร้างได้น้อย มันก็เลยทำหน้าที่ตรงนี้ได้ไม่เท่ากัน...ถ้าพึ่งแค่หาข้อมูล คนนึงยกหูไปหาคนที่เคยทำในหน่วยงานที่นี้ แล้วเขามีคนป้อนข้อมูลมาให้เลย แต่กับอีกต้องให้ผู้ช่วยไปควานหา แล้วมานั่งสรุป ในแง่ความเร็วก็ต่างกันแล้ว ในแง่ความครบถ้วนก็ยิ่งต่าง ซึ่งอันนี้จริง ๆ มันก็เป็นประเด็นว่าเราจะทำอย่างไรละ”

“ถ้าที่มันมาจากความเป็นตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ถ้าเขามีกลไกข้างหลังอะไรที่เป็นกลุ่มเป็นก้อนมาก่อนในการดัน แล้ว Backup เขาเข้ามาเป็น ส.ว...แล้วเขาจะกลับไปขอความร่วมมือกับเครือข่ายเหล่านั้นมันน่าจะทำได้ดีขึ้น”

(3) **ความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม** จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภาส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าสมาชิกวุฒิสภาตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีความเป็นอิสระแล้ว แต่ในทางปฏิบัติด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน ทำให้เกิดความเกรงอกเกรงใจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“สมาชิกวุฒิสภามีอิสระในการตั้งกระทู้ถาม โดยปราศจากการครอบงำจากผู้ใด ภายใต้ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562”

“อิสระของสมาชิกวุฒิสภา อิสระในการเลือกประเด็นที่เป็นปัญหาของชาติ และคาดว่าจะการตอบของรัฐมนตรีจะทำให้ประชาชนเข้าใจปัญหาหรือแนวทางการบริหารจัดการได้ดี และชัดเจนขึ้น”

“รัฐธรรมนูญเขาให้ความเป็นอิสระ ถ้าพูดโดยตัวบท ให้ความเป็นอิสระให้ความเป็นกลางแล้ว และก็ไม่มีอยู่ในอาณัติใคร แต่ ส.ว. เรา ที่มาจากการแต่งตั้ง ในความเห็นของผมนะมันอดไม่ได้หรือว่าบางคนบางพวกก็อาจจะเกรงอกเกรงใจกัน ก็เลยไม่กล้าที่จะไปถามในลักษณะอะไรที่ดูจะแรงหรือตรง”

“ส.ว. ที่มาจากการสรรหาในคราวนี้ ท่านจะถามน้อยมาก...ส่วน ส.ว. สรรหาที่มาจาก การเลือกกันเอง 50 คน จะมีลักษณะภูมิภาคอยู่ ยังมีลักษณะอย่างนี้อยู่เช่นหลายคนมาจากอดีตผู้ว่าราชการจังหวัด เขาก็จะถามปัญหาของเขา...ส่วนที่ 3 ที่หายไปเลย คือ ส.ว. ที่มาจากข้าราชการ ไม่ถามคำถามเลย น้อยมากมีอยู่ท่านเดียว”

“การตั้งกระทู้ถามส่วนใหญ่ ไม่ค่อยทำกัน เพราะในลักษณะเกรงอกเกรงใจกันบ้าง ก็เลยไม่อยากตั้งไม่ยกถาม แล้วตัว ส.ว. ไม่ค่อยได้สนใจ ไม่ค่อยกระตือรือร้น อาจมาจากทัศนคติว่าตั้งหรือไม่ตั้งมันก็น่าจะเท่ากัน”

“ตอบตามวิชาการตรงไปตรงมาเลย คือเนื่องจากที่มา ส.ว. 250 คน มีตำรวจทหารอยู่ร้อยละ ไม่มีใครถามหรืออ้นที่ 2 มาจากรัฐมนตรี 15 หรือ 18 คน ท่านก็ไม่ถามท่านจะไปถามอะไร ท่านมาเป็นประธานกรรมการที่ท่านเคยเป็นรัฐมนตรี ก็หายไปแล้วส่วนนี้”

ความเห็นของสมาชิกวุฒิสภาข้างต้นก็สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มนักวิชาการ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ส.ว. เนี่ยก็ถูกตั้งโดย คสช. ก็พูดง่าย ๆ ว่ามีการสืบทอดอำนาจมาแล้วก็กลายมาเป็นฝ่ายบริหาร เพราะฉะนั้นในแง่ตัวกฎหมายกับหลักการเราคงไว้อีกมุมหนึ่ง ส่วนในแง่มองแบบการเมือง ก็แน่นอนว่า ส.ว. เองก็คงไม่ได้มีกระทุ้งอะไรที่จะเข้มข้นในการถามตัวคณะรัฐมนตรี”

“ในมิติทางภาคสังคมเนี่ยผมก็ไม่เชื่อว่าเขาจะมอง ส.ว. ด้วยสายตาที่ไว้วางใจหรือว่าเชื่อถืออีก เพราะฉะนั้นอันนี้มันเป็นอุปสรรคใหญ่ของสังคมต่อการมอง ส.ว. ไปเลย”

“เขาไม่ได้เป็นตัวแทนของประชาชนทั่วไป ก็โอเคเพราะเขาไม่ได้ถูกเลือกแล้ว
ที่นี่เขาไม่ได้เป็นตัวแทนของผลประโยชน์ใด ๆ อีกต่างหาก...เพราะฉะนั้นเขาก็ไม่รู้จะต้อง
ตั้งกระทู้ถามรัฐบาลไปเพื่ออะไร”

“วันนี้เราก็มองเห็นว่าวุฒิสภาค่อนข้างจะเป็นเนื้อเดียวกันใน Mission หลัก ๆ
อาจจะมีความเห็นต่างกันในรายละเอียดปลีกย่อย แต่มันก็เป็นแค่ครั้งคราว เราจะเห็นการโหวตที่
ไม่ได้ไปในทางเดียวกัน คือพุดง่าย ๆ พอไม่ได้โหวตไปในทางเดียวกัน ก็ดูเหมือนว่าจริง ๆ วุฒิสภาก็มี
อิสระนี้ ก็แปลว่ามีอิสระในบางเรื่อง ที่ภารกิจหลักเขาไม่เสีย Mission หลักเขาไม่เสีย...เพียงแต่ว่า
เราจะเห็นเฉพาะเพียงในช่วงที่ผ่านมาว่ารัฐบาลอาจจะไม่ค่อยแคร์เท่าไรกับกระทู้ ส.ว. เนี่ย ถ้าเทียบกับ
กับกระทู้ ส.ส.”

“ปัจจุบันรัฐธรรมนูญให้รัฐบาลให้ความสนใจกับการปฏิรูปประเทศ แต่ว่า
รัฐบาลไม่สนใจ สุดท้ายแล้วก็หายเงียบ ปัญหาตรงนี้ก็ถ้าเป็น ส.ว. ที่มาจากการเลือกกันเองหรือระบบ
ทั่วไป มันก็อาจจะตั้งประเด็นได้ว่า มันเกิดอะไรขึ้นทำไมรัฐบาลไม่ให้ความสนใจกับการปฏิรูปประเทศ
...ในขณะที่ ส.ว. ที่มันเป็นในชุดที่รัฐบาลแต่งตั้ง ก็เลยไม่ได้ไปกดดันในเรื่องนี้เท่าที่ควร”

4.2.2.3 ผลการศึกษาสาเหตุที่ทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจ ของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา พบว่าสาเหตุที่ทำให้การตั้ง
กระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีด้วยกันหลายสาเหตุ
ตั้งแต่ตัวสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม และตัวรัฐมนตรีในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม กล่าวคือ

(1) สาเหตุจากสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะ
การไม่เห็นถึงความสำคัญของบทบาทในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงความไม่ถนัด
ในการใช้เครื่องมือกระทู้ถาม เมื่อเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ส.ว. เองไม่ได้รู้สึกว่าการกำกับการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นบทบาท
สำคัญของ ส.ว....คือโดยเซ็นส์ทั่ว ๆ ไป ส.ส. จะกำกับรัฐบาล โดยเฉพาะฝ่ายค้านจะตึกกริมาก...แล้วยัง
ส.ว. ที่มาจากระบบแบบซัดผม ก็อาจจะโดนความรู้สึกรวม ๆ ว่ามันไม่ค่อยใช้บทบาทไปตรวจสอบ
หรือกำกับรัฐบาลมากนัก ด้วยเหตุผลนี้ไม่แปลกเลยว่าสมาชิกวุฒิสภา เขาจะใช้เครื่องมือนี้ไม่มาก”

“ส.ว. ก็ไม่ได้แสดงบทบาทอะไรให้มันเข้มแข็ง ให้เขาเห็นว่ามันมีพลัง
ในการที่จะทำให้สังคมจับจ้องมองดูได้ อีกฝ่ายหนึ่งที่จะเป็นฝ่ายตอบก็เลยมองว่ามันก็ไม่ได้มีอะไร
มาหรือไม่มาก็มีค่าเท่ากัน”

“การจะใช้เครื่องมืออย่างที่ผมบอกมันจะต้องขยันด้วย ต้องอดทนด้วยนะ
แล้วก็เวลาเราถามกระทู้ความถนัดก็ไม่เหมือนกัน ส.ว. บางส่วนท่านก็ไม่ถนัดในการใช้ลักษณะแบบนี้
ท่านอาจจะถนัดในการทำงานกรรมาธิการ...เพราะฉะนั้นมันก็ไม่แปลกที่อาจจะไม่ได้ใช้เป็นเครื่องมือหลัก”

“กระทู้สดมันเป็นเรื่องของไหวพริบปฏิภาณด้วย...กระทู้สดมันก็จะมีปัญหาว่ามีข้อจำกัดในการถามในการตอบ แล้วข้อจำกัดว่ารัฐมนตรีอาจจะไม่มา”

(2) สาเหตุจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม โดยเฉพาะการไม่ให้ความสำคัญกับการตอบกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้เกิดการเลื่อนหรือการไม่มาตอบกระทู้ถาม ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“นายกรัฐมนตรีไม่ได้เข้าใจในบทบาทภารกิจหน้าที่ว่า ส.ว. เขามีหน้าที่ในการตรวจสอบควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน แล้วก็ไม่ได้คิดว่าเขามีพลังเพียงพอในการที่จะทำให้ตัวเองได้ประโยชน์อะไร จะตอบหรือไม่ตอบเขาก็คิดว่าเท่ากัน”

“ก็จะมาตอบบ้าง บางทีก็ติดภารกิจ...ที่ผ่านมามานายกฯ สั่งการจำเป็นจะต้องให้มา ถ้าไม่มาก็จะต้องมอบรัฐมนตรีช่วย ถ้าไม่มาจริง ๆ ก็ปลัดกระทรวง พูดง่าย ๆ ว่าจะต้องเป็นหัวหน้ากระทรวงที่จะต้องตอบ แต่สิ่งที่รัฐบาลส่งมาตลอดเลยเวลาคือ รัฐมนตรีสำนักนายกฯ ทำมานั่งตลอด นั่นหมายถึงเป็นตัวแทนนายกรัฐมนตรี”

“การมาตอบกระทู้สดกับรัฐมนตรีก็ไม่ค่อยมา ซึ่งไม่แน่ใจว่าทางสภาผู้แทนฯ เข้ามาถี่แค่ไหนนะแต่ว่าเขามามากกว่าวุฒิสภา”

“ส.ส.นี่เขาถือว่ากระทู้เป็นเส้นทางใหญ่ เขาได้ไล่ติดไล่ตาม เพราะฉะนั้นตัวเองก็จะปฏิเสธนานไม่ได้ รัฐมนตรีก็จะไปพัวพันอยู่กับกระทู้สภาผู้แทน ก็เลยมาพัวพันกับการตอบกระทู้วุฒิสภาน้อยลงโดยอัตโนมัติ เพราะคณะรัฐมนตรีเดียวกัน”

“คิดว่ามันขึ้นอยู่กับนโยบายของวุฒิสภาเองด้วย ว่าเห็นด้วยว่าจะใช้เครื่องมือนี้ให้มันเต็มที่แค่ไหน ถ้าจะใช้ให้มันเต็มที่ก็ต้องเปิดกติกาให้มันกว้างกว่านี้ ทางวุฒิสภาจะมองว่าการใช้การกำกับรัฐบาลโดยกรรมการ เป็นการงานรูปแบบอื่น ๆ น่าจะมีพลังมากกว่าการทำกระทู้ กระทู้ก็ไม่ได้ปิด ก็เปิดช่องไว้แต่ก็อาจจะเป็นเส้นทางที่ไม่ได้ใหญ่โตมากนัก”

“รัฐบาลยังให้ความสำคัญน้อยเกินไปกับการใช้เวทีนี้ แบบที่ 1 ที่ผมถือว่าเป็นอุปสรรค คือยังไม่ให้ความสำคัญ อุปสรรคที่ 2 รัฐมนตรีที่มาตอบจะตอบแบบตั้งใจให้เกิดผลการปฏิบัติแบบจริง ๆ มีน้อย ดูเป็นงานประจำมากกว่า และ 3 อุปสรรคอย่างฉากนั้นคือไม่มาตอบ... ตรงนี้ถือว่าการถ่วงดุลตรวจสอบเนี่ยก็แทบจะไร้ผล ถ้าฝ่ายตอบไม่ให้ความสำคัญไม่ให้ความร่วมมือฝ่ายตอบไม่จริงใจ มองว่าเป็นเรื่องไร้สาระอะไรแบบนี้”

“รัฐบาลจะต้องให้ความสำคัญ และรัฐบาลที่ฉลาด ที่ไม่ได้มองเห็นว่ามันเป็นการมากล่าวหา โจมตี มาใส่ร้าย รัฐบาลที่ฉลาด รัฐมนตรีที่แหลมคมเนี่ย ต้องถือโอกาสนี้มาตอบกระทู้ทีเดียว เพราะตอบแล้วมีแต่ได้กับได้ เพราะสมาชิกวุฒิสภาโดยสำคัญเนี่ยจะต้องเป็นกลางทางการเมือง ไม่มีฝ่ายค้าน ไม่มีฝ่ายรัฐบาล รัฐบาลหรือรัฐมนตรีไม่มีเหตุผลเลยที่จะไม่มาตอบกระทู้... ในสถานนั้นจะต้องถือว่าเป็นเวทีที่เป็นทางการ เป็นเวทีที่สำคัญที่สุดที่รัฐธรรมนูญรองรับ เป็นเวทีที่ให้

ลัตยาลับกับพี่น้องประชาชนแล้วต้องปฏิบัติ ผมจึงถือว่ากลไกอันนี้ต้องมี และก็สำคัญ ถ้าสมาชิกใช้กลไกนี้ให้เป็นใช้กลไกนี้ให้ถูกต้องกับกาลเวลาและสถานการณ์ จะเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญในการตรวจสอบการทำงาน... ฉะนั้นผมจึงถือว่ากลไกนี้ใช้ให้เป็น ใช้ให้ถูกจังหวะ แล้วก็ใช้ให้ถูกกับสถานการณ์ ของทั้งสองฝ่ายจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดินร่วมกันทั้งการตรวจสอบและการชี้แจงแถลงผลงาน”

“อยากให้ทางรัฐบาลหรือรัฐมนตรีให้ความสำคัญกับกระทู้ ให้ความร่วมมือในการมาตอบ... บางทีบางเรื่องเป็นช่องทางที่รัฐบาลได้ประชาสัมพันธ์ด้วยซ้ำ... ประเด็นต่าง ๆ ที่วุฒิสภาคณะคุณก็จะได้มีโอกาสประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงข้อเท็จจริงให้กระจ่าง แล้วก็ทำโดยที่สมาชิกเป็นตัวแทนเราจะได้สอบถามได้อย่างครบถ้วนทุกประเด็น แล้วก็ถือว่ามีความเหมาะสมเพราะจะต้องตอบในสภาอันทรงเกียรติ”

“บางคนก็ไม่สนใจ ติดท้องอย่างเดียว ติดจนถึงปิดสมัยประชุม เลี่ยงไปตอบในราชกิจจานุเบกษา เอา แบบนี้มันก็ไม่ค่อยได้ประโยชน์ แล้วมันก็ไม่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน ก็ล้าสมัยไปแล้วก็ไม่มีใครสนใจ”

“ผมคิดว่ารัฐบาลประชาธิปไตยที่ไหนก็ตาม น่าจะให้ความสำคัญกับการตอบกระทู้ เพราะมันเป็นเครื่องมืออันหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้เห็นจากการตอบกระทู้ สมมติวุฒิสภามันไม่มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ มันไม่มีอะไรมากไปกว่าการใช้เครื่องมือกระทู้ หรือพิจารณากฎหมาย... เพราะฉะนั้นกระทู้เนี่ยเป็นเครื่องมือที่ดี แล้วที่ผมอยากเห็นรัฐบาลให้การมาตอบทั้งหมดเลยนะครับ... กระทู้เป็นเครื่องมือที่ดี อันนี้แน่นอน เป็นเครื่องมือที่ดีในการอธิบายความซึ่งกันและกัน บางเรื่องเนี่ย ส.ว. อาจจะได้ข้อมูลมาผิด ถ้ามไปท่านก็ได้อธิบายความที่ถูกต้อง”

ทั้งนี้ มีสมาชิกวุฒิสภาบางท่านให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีข้อกำหนดหรือบทลงโทษทางจริยธรรม หากฝ่ายบริหารเลื่อนการตอบกระทู้ถามบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุสมควร รวมถึงควรเพิ่มจำนวนกระทู้ถามที่สามารถตั้งได้ในการประชุมแต่ละนัด ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ควรจะให้มีมาตรการในการที่ถ้ารัฐมนตรีเลื่อนกระทู้ได้ไม่เกินกี่ครั้ง เช่น 1 ครั้ง ถ้าท่านไม่มาก็จะต้องให้รัฐมนตรีช่วยมาตอบยังไง หรือท่านต้องเปลี่ยนเป็นกระทู้ตอบด้วยลายลักษณ์อักษร หรือต้องมอบผู้มาชี้แจง”

“ก็ควรแก้ในรัฐธรรมนูญ ก็คือถ้าไม่มาตอบก็ให้แจ้งว่าติดธุระ แต่ให้เลื่อนได้ไม่เกิน 3 ครั้ง มิฉะนั้นถือว่าจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ ให้พ้นจากตำแหน่งเขียนไป หรือผิดจริยธรรมอย่างร้ายแรงอะไรแบบนี้”

“วุฒิสภากำหนดกระทู้วันละ 3 เรื่อง ผมรู้สึกอย่างน้อยที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการกำกับการบริหารราชการแผ่นดินด้วยวิธีตั้งกระทู้ถาม”

จากปัญหาการเลื่อนหรือการไม่มาตอบกระทู้ถามข้างต้น กลุ่มเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้สะท้อนว่า ส่งผลทำให้กระทู้ถามที่ตั้งนั้นต้องตกไป อย่างไรก็ตามปัจจุบันปัญหาดังกล่าวก็เริ่มลดน้อยลง ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“สถานะของ ส.ส. เขาก็จะให้ความสำคัญตอบกระทู้กับทางผู้แทนมากกว่าทางวุฒิสภาอยู่แล้ว โดยตามธรรมชาติตั้งแต่ยุคไหนยุคอดีตก็คือจะเป็นประมาณนี้”

“90 เปอร์เซ็นต์ก็คือเลื่อนออกไปก่อนตกไปเลย อาจจะหลงมาแค่ 1 กระทู้หรือ 10% น้อยมากคือท่านรัฐมนตรีอาจจะระบุนั้น ส่วนใหญ่คือเลื่อนออกไปเลย ก็คือไม่ได้ระบุนั้นมันก็จะตกไปก็เหมือนล้างกระทู้ไปเลย แล้วก็ท่านก็จะตั้งถามในสัปดาห์ถัดไปได้”

“เรื่องของการให้ความร่วมมือ ให้ความสำคัญของรัฐมนตรีกับวุฒิสภามากกว่าว่าเขาอาจจะให้ความสำคัญน้อยกว่าทางฝั่งผู้แทน ซึ่งตรงนี้นั้นเป็นปัญหาที่อาจจะเป็นเรื่องของนโยบายของการประสานงานกันของผู้ใหญ่...ก็มีการประสานไปทางรัฐบาลอยู่เป็นประจำเป็นระยะ ในเรื่องของการขอความร่วมมือมาตอบ ช่วงหลัง ๆ มันก็ได้ผลตอบรับที่ดีขึ้น”

นอกจากนี้ สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ คุณภาพของการตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ผมเห็นรัฐมนตรีที่ฉลาดในการมาตอบกระทู้เนี่ยน้อยมาก ส่วนใหญ่อ่านตามกระดาษตามที่ข้าราชการส่งให้ บางทีผมบอกว่าย่ามาดีกว่าแบบนี้ เขียนมาตอบให้ผมก็ได้”

“แล้วแต่บุคคลเลยนะคือบางคนก็มาอ่าน เขียนมาแล้วก็มาอ่าน มันก็จะไม่ได้ประโยชน์...จริง ๆ ที่เขาถามก็ไม่ได้เอาเป็นเอาตายอะไร แค่ถามว่าคุณทำยังไง หรืออย่างบางอันท่านอาจจะไม่รู้ เหมือนให้ข้อมูลท่าน...ก็จะไม่รู้เรื่องที่ไม่เคยทราบมาก่อน มันก็จะได้ประโยชน์จริง ๆ ส.ว. ไม่ได้เอาเป็นเอาตายเหมือน ส.ส.”

“บางคนประเภทที่มาแล้วตอบอ่านตามเอกสารก็เยอะ...จริง ๆ ต้องพัฒนาตัวรัฐมนตรีในการตอบกระทู้ และการคิดในการที่จะทำการบ้านมากกว่านี้”

“ขึ้นอยู่กับความพร้อมของรัฐมนตรีและว่ารู้เรื่องนั้นเก่งแค่ไหนแล้วมีความสามารถในการตอบเรื่องนั้นหรือไม่ ถ้าเกิดว่าบังเอิญเป็นเรื่องที่รัฐมนตรีคนนั้นเขาไม่ถนัดเรื่องแบบนี้ แล้วก็ไม่มีข้าราชการชงให้เพราะเวลานั้นสั้น อย่างชงให้ก็อาจจะชงแค่ว่าพอเท่าที่มี คุณต้องดูแลตัวเองในการตอบ โดยลักษณะแบบนี้รัฐมนตรีส่วนหนึ่งก็ถอยดีกว่า ก็อ้างติดราชการก็ไม่มา”

“ผมมาถามคำถามแล้วรัฐมนตรีท่านเข้าไปเตรียมคำตอบมาเพราะท่านอ่านคำถามมาแล้ว แล้วท่านก็เตรียมมาตอบอย่างที่ท่านอยากตอบ เราเคยเห็นกระทู้ที่คนถามถามทางหนึ่งแล้วคนตอบตอบอีกทางหนึ่ง มีเยอะมากนะครับ ก็เตรียมอ่านมา”

“ถ้าเรายื่นไปซัก 4-5 กระทั่ง ได้ 2 กระทั่งก็เก่งแล้วที่จะได้ตอบในช่วงสมัยประชุม อีก 3 เขาก็จะตอบมาในราชกิจจานุเบกษา ใ้ นายกฯ ตอบ นายกฯ ไม่รู้เรื่องหรือ ก็ให้ข้าราชการเขียนมาให้ก็ตอบแบบขอไปที สู้แบบมาประจันหน้าไม่ได้หรอก”

สำหรับความเห็นของกลุ่มนักวิชาการแล้ว ก็มีความเห็นที่สอดคล้องเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถล่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพข้างต้น โดยแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้คือ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ หรือขยายผลให้ประชาชนรับรู้ เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการตั้งกระทู้ถามซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการประสานงานกันระหว่างวุฒิสภา กับฝ่ายบริหารให้เห็น ความสำคัญของการตั้งกระทู้ถาม ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ความสนใจที่จะมาตอบ หรือการจะเลื่อนก็คงจะไม่ได้เป็นประเด็นใหญ่โต สำหรับในฝั่งวุฒิสภา สิ่งที่สะท้อนให้เห็นเอาง่าย ๆ ในการโหวตอะไรก็แล้วแต่ทางฝั่งรัฐบาล ก็ จะเห็นว่า 90% ขึ้นไปพูดง่าย ๆ ส.ว. โหวตให้อยู่ดี...ก็คือสื่อเขาเองก็มีความรู้สึกกว่า ส.ว. นั้นเป็นพวกเดียว แนบแน่นกับทางฝั่งรัฐบาลอยู่ ดังนั้น ถึงจะเป็นกระทู้ที่อาจจะเป็นเพียงพิธีกรรมเท่านั้นเอง หรือ แม้กระทั่งถ้าบางคนจะมองในแง่ร้าย ก็อาจจะมองว่าเป็นการถามเพื่อให้มีพื้นที่ของฝั่งบริหารในการมา อธิบายชี้แจง ซึ่งสุดท้ายก็เป็นพวกเดียวกันเองอยู่ดี”

“กลไกกระทู้จะไปคาดหวังกับฝ่ายรัฐบาลไม่ได้ แต่สิ่งที่จะทำให้เกิด Impact ก็คือว่าถ้ามันถูกนำไปขยายผลว่ารัฐบาลไม่ได้สนใจที่จะมาตอบ หรือประชาชนสนใจในเรื่อง เหล่านี้แจ้งผ่านกลไกฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้มาถามฝ่ายบริหาร แล้วฝ่ายบริหารไม่มาตอบ น่าจะใช้เป็น เครื่องมือที่เผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ...พยายามขยายช่องทางในการรับรู้ของประชาชนให้ มากยิ่งขึ้น...ยิ่งในมิติประชาธิปไตยแบบการมีส่วนร่วม ยิ่งการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนเข้าถึงได้รับรู้ว่าเขาทำ อะไรกัน ถามอะไรกันมาก ๆ น่าจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ดี แล้วก็ในขณะเดียวกัน...ถ้าสมมติว่าคุณถาม ไม่ฉลาดขึ้นมา คำถามไม่ดี ก็จะถูกมองว่าทำไมถามแบบนี้ถามอะไรก็ไม่รู้ หรือในขณะเดียวกันทางฝั่งนี้ จะต้องตอบก็ต้องเตรียมตัวให้ดีมากยิ่งขึ้น”

“อย่าง Connection ระหว่าง ส.ว. กับสื่อเอง มีการถ่ายทอดทางวิทยุ ได้อยู่แล้วหรืออาจจะมีการบันทึกไว้ก่อน แล้วเอามาเปิดในช่วง Prime Time หรืออะไรแบบนี้ มันทำ ได้หมดเลย มันมีกลไกที่แบบไม่ต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นการบังคับกลาย ๆ ว่าถ้าคุณ ไม่มาตอบ คนเห็นนะ หรือคุณมาแล้วคุณตอบไม่ดี คุณส่งใครมาแทน คุณเลื่อน คนก็เห็นเอง”

“ปัญหา คือ ส.ว. ปัจจุบันเขาไม่ได้เห็นความสำคัญ ว่าฉันจะต้องไปสร้าง Popular อะไรให้ประชาชนรู้ว่าฉันทำอะไร เพราะเขามั่นคงในหน้าที่การงาน คือยังวันนีเขาก็อยู่ ครบ 5 ปี ไม่ได้มีความเสี่ยงอะไรว่าฉันจะไม่ได้เป็นต่อ...สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาต้องช่วย คือต้องทำ ไฮไลต์บทบาท ส.ว. ขึ้นมา ไม่ว่าจะทำหน้าที่อะไรก็ตาม...สมมติแบบบางคนไปตั้งกระทู้แล้วเป็น

ประเด็นเป็นที่โจษจัน เป็นที่พูดถึงในเชิงบวก แล้วภาพลักษณ์ ส.ว. คนนั้นดูดีขึ้นมา มันก็อาจจะมีคนอยากทำบ้าง...อย่ามองว่าเป็นการโปรโมท ส.ว. เป็นรายบุคคล แต่ว่าเป็นการสร้างภาพลักษณ์การทำงานของ ส.ว. ในภาพรวม คือต้องมองแบบนั้นแล้วมันก็จะมีประโยชน์ ว่าการที่มีคนรับรู้การทำงานของ ส.ว. ในบทบาทต่าง ๆ มันเป็นผลบวกยังไง”

“การทำหน้าที่ตรงนี้ มันก็อยู่ที่การประสานงาน การประสานงานตรงประเด็นที่ ส.ว. จะตั้ง มันทำให้เกิดการพัฒนาในงานของฝ่ายบริหารมากขึ้นเป็นเรื่องของการประสานงาน ระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่าย ส.ว. ว่าในประเด็นที่ต้องการให้ไปชี้แจง มันส่งผลกระทบต่อในทางดี ในทางไม่ดีมากน้อยแค่ไหน”

“สื่อก็อาจจะเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ที่เราจะทำให้มาตรการในเชิงตรวจสอบเนี่ยมันมีผลกว้างไกลขึ้น คือเหมือนไม่ใช่แค่พูดกันในสภาแล้วจบ ไม่ใช่พูดกันเองตอบกันเอง มันจะต้องมีการสื่อสารที่สามารถออกไปยังสาธารณะได้ด้วย”

4.2.2.3 ผลการศึกษาการติดตามผลการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารในราชกิจจานุเบกษา และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาการติดตามผลการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหาร และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

(1) ผลการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารในราชกิจจานุเบกษาค่อนข้างล่าช้า และผลที่ได้รับจากการตอบกระทู้ถามที่ไม่มีคุณภาพ ดังบทสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภาที่ว่า

“ถ้าหมดสมัยประชุม สมมติว่าค้างอยู่ 10 กระทู้ โดยอัตโนมัติเขาจะแจ้งไปที่ส่วนราชการ ที่กระทรวงนั้นเลย ว่าให้ดำเนินการตอบในราชกิจจานุเบกษา เป็นสิ่งที่สมาชิกไม่ต้องทำอะไร... แล้วก็ไปรอดูผลตอบในราชกิจจานุเบกษา ตามกำหนดเวลาที่เขามี ภายในกี่เดือน...ก็ตอบไม่เร็วนักหรอก...เชื่อว่าการตอบในราชกิจจานุเบกษา รัฐมนตรีก็แค่เซ็นชื่อเฉย ๆ ...เพราะว่ามันถูกขงด้วยราชการ...มันไม่เหมือนในสภาเพราะว่าในสภา รัฐมนตรีต้องอ่านเอง ต้องคุย...ผมไม่อยากจะตอบในราชกิจจานุเบกษา เพราะว่าถ้าประเด็นนี้ตอบในราชกิจจานุเบกษา ผมก็ถามไม่ได้แล้ว ผมคิดว่าเรื่องสำคัญผมก็จะบอกกับทางเจ้าหน้าที่ว่าผมขอถอนอันนี้ออกมา แล้วผมก็มีหน้าที่ไปเสนอใหม่เลย”

“แต่กระทรวงก็จะมีเจ้าหน้าที่ในการรับผิดชอบ พอเขาตอบมาก็เอาไปลงในราชกิจจานุเบกษา...ผมก็จะได้อ่านสื่อ...ก็จะเอารายชื่อกิจจานุเบกษาให้ผม ในหนังสือก็ถือว่าเราได้ทำหน้าที่ แล้วก็ได้อ่านทีไรในเอกสารราชการในราชกิจจานุเบกษา ก็จะได้เห็นว่าการทำงานกระบวนการแบบนี้ก็จะทำงานได้สะดวกขึ้นมาก เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่ดูแล มีเจ้าหน้าที่ติดตาม”

“สภามีกระบวนการในการติดตามการดำเนินการหรือการแก้ไขปัญหาของฝ่ายบริหาร แต่ผลที่ได้มักล่าช้าเพราะกระทู้มีจำนวนมาก และภารกิจของรัฐบาล หรือฝ่ายบริหารมีน้อย กระทู้ถามหลายกระทู้จึงไม่สอดคล้องกับปัญหาเร่งด่วนของชาติ”

(2) ผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ทำให้ทราบข้อมูลว่าทางสำนักงานฯ จะมีการติดตามเฉพาะกระทู้ถามที่รัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในสภา และรัฐมนตรีได้ตั้งข้อสังเกต และรับไว้ในบางประเด็น แต่ก็พบว่า มีบางหน่วยงานที่ส่งข้อมูลกลับมาล่าช้า ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“การถามตอบในที่ประชุมวุฒิสภา พอมีการถาม การตอบ การตั้งข้อสังเกต รัฐมนตรีก็จะรับไปในบางประเด็น อะไรที่สมาชิกพูดให้ข้อสังเกตไปเขาก็ชี้แจงคือตอบในที่ประชุมก็คือจบกันไป แต่บางประเด็นเนี่ยมันมีการให้ข้อสังเกต แล้วรัฐมนตรีเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่ดีนะ มันเป็นประโยชน์ในการเอาไปใช้ รัฐมนตรีก็จะรับไปพิจารณาดำเนินการ”

“มีคณะกรรมการวิสามัญกิจการของวุฒิสภาครับ อันนี้เขาจะตั้งอนุกรรมการติดตามมติของวุฒิสภา ซึ่งจะมีหน้าที่ในการติดตามมติของวุฒิสภาทุกเรื่อง รวมถึงกระทู้ถาม...ทางด้านข้อมูล เขาขอให้ทางสำนักวิชาการ ทำข้อมูลส่งเขาไป ว่ากระทู้ถามเนี่ยในสมัยหนึ่งมีกี่เรื่อง ในแต่ละเรื่องมีข้อสังเกตใหม่ที่รัฐมนตรีรับไป อันนี้เขาจะติดตามทางด้านการเมือง

“เราจะเน้นแค่เฉพาะข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่รัฐมนตรีรับไป ซึ่งถ้ามันเป็นข้อสังเกต ข้อเสนอแนะที่รัฐมนตรีไม่ได้รับไปเนี่ย เราก็ไม่รู้จะติดตามยังใครครับ

“แล้วเราก็จะเอาข้อมูลนี้มาสรุปลงแบบฟอร์มกระทู้ถามที่เราจัดทำรายงาน อาจจะมีประเด็นคำถาม ประเด็นคำตอบ ถ้าเรื่องไหนจบก็จบแค่นั้น แต่ถ้าเรื่องไหนที่มีประเด็นติดตาม เราจะทำหนังสือภายนอกไปยังส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง”

“บางหน่วยงานถามไปก็หายไปเลย เหมือนกับว่าหายไปประมาณ 2 ปีถามไปก็ไม่ตอบ ทางส่วนราชการทางผมก็ทำอะไรไม่ได้ สุดท้ายทางอนุติดตามมติเห็นว่ามันนานเกินไปก็เชิญมาตอบในที่ประชุม เสร็จแล้วก็มีการส่งหนังสือตามมาภายหลัง ก็อ้างถึงหนังสือให้ผมตามไปใน 2 ปีที่ผ่านมา เพิ่งจะมาตอบ”

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภา ทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การติดตามการทำงานของฝ่ายบริหารตามที่ได้มีการตอบกระทู้ถามนั้น ไม่มีระเบียบข้อบังคับรองรับที่ชัดเจน ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ภาพรวมการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาสามารถควบคุม ตรวจสอบ ถ่วงดุลติดตามการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากไม่มีระเบียบกฎหมายที่กำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องดำเนินการตามกระทู้ถามทุกกรณีไป”

“การติดตามของทางฝ่ายสภา เท่าที่ดูผมว่าน่าจะยังไม่มี ผมก็จะรับเรื่องนี้ไปหารือแล้วก็คิดว่าน่าจะต้องเอาไปเป็นในกระบวนการติดตามทำงานร่วมกันเหมือนกัน...บางที่ตอบแล้วแต่ก็ยังไม่รู้ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง...เหมือนกับชี้แจงในสภาแล้ว แต่ปฏิบัติแล้วจริงหรือไม่ได้มากนักน้อยแค่ไหน เพียงไร...ถ้าเรามีการติดตามตรงนี้ ให้อย่างถึงที่สุด เป็นมรรคเป็นผลในการปฏิบัติจริงหรือไม่ผมคิดว่าจะจะเป็นอีกทางหนึ่งในการที่ควบคุมฝ่ายบริหารได้มีผล แต่ที่แล้วมายังไม่มีประเด็นตรงนี้ในการติดตาม”

“ควรมีกฎหมายหรือข้อบังคับที่ชัดเจนว่ากระทู้ถามที่สมาชิกวุฒิสภา สอบถามไปยังฝ่ายบริหารต้องถูกนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างจริงและเป็นรูปธรรม หากกละเลย อาจมีมาตรการทางกฎหมายบังคับแก่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจะทำให้กระทู้มีผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง”

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งจึงใช้กระบวนการติดตามผลจากการตั้งกระทู้ถาม ผ่านเครื่องมือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอื่น ๆ โดยเฉพาะคณะกรรมการสิทธิการ หรือการเปิดอภิปรายทั่วไป ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ส.ว. หลายคนตั้งกระทู้เสร็จแล้วจบ ไม่มีการติดตามเลย...คือถ้าท่านถาม เพื่อให้มันเป็น issue ให้มันดังมันไม่ยากหรอกแต่ผลมันไม่เกิดความสำเร็จกับประชาชนเลย แต่ถ้าท่านอยากได้ผล ท่านจะต้องเอาคำถามที่ท่านถามไม่ว่าจะกระทู้ ไม่ว่าจะหารือ ไม่ว่าจะใช้กรรมการสิทธิ หรือท่านพูดกับสังคม มาขับเคลื่อนต่อ ถ้าเป็นหมาก็คือกัดไม่ปล่อย เดินต่อมันจะเห็นผล”

“มันไม่มีทางที่จะใช้เครื่องมือเดียวให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บางอันผมจึงตั้งใจให้ตอบในราชกิจจานุเบกษา เพื่อผมจะได้เอามาเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วผมเอาเข้ากรรมการสิทธิไป สอบต่อ ไปสอบถามในรายละเอียดต่อ...บางที่กระทู้รัฐมนตรีมาตอบเนี่ย ก็จะเป็นคำตอบแบบกลม ๆ มันจับไม่ค่อยได้ เราก็จะไล่ไม่ค่อยได้ เพราะฉะนั้นผมก็จะใช้เครื่องมือของกรรมการสิทธิ”

“เราจะต้องใช้กระบวนการกรรมการสิทธิการติดตามเร่งรัดด้วย เพราะหนังสือหลาย ๆ เรื่องกว่าจะตอบมา ปัญหาที่เกิดขึ้นมาอีกล่ะ เคลื่อนไปอีกล่ะ หรือในเชิงนโยบายมันไม่สามารถจบได้ในระยะเวลาอันสั้นเนี่ยเราต้องผลักดัน”

“การตอบในกระทู้ถามทั่วไป...ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจเราสามารถที่จะเรียกมาถามในกรรมการสิทธิการ ติดตามในกรรมการสิทธิการ หรือทำหนังสือเร่งรัด...ผมเชื่อว่าในสมาชิกวุฒิสภาไปใช้ในอำนาจหน้าที่กรรมการสิทธิการส่วนใหญ่ ก็มองว่าการติดตามในกรรมการสิทธิการมันเป็นกระบวนการติดตามเร่งรัดที่มีองค์ประกอบที่สมบูรณ์กว่า”

“การติดตามการดำเนินงานตามกระทู้ถามจากฝ่ายบริหารอีกช่องทางหนึ่ง คือการเปิดอภิปรายทั่วไปของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญมาตรา 153 เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงหรือชี้แจงปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ”

สำหรับความเห็นของกลุ่มนักวิชาการแล้ว ก็มีความเห็นที่สอดคล้องกับกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาในการใช้กลไกกรรมการฯ ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“ตั้งกระทู้มันมีข้อจำกัดในเรื่องตั้งได้ไม่เกิน 3 คำถาม ในขณะที่การใช้กลไกกรรมการ...ถามกันได้ละเอียด หรือว่าสุดท้ายแล้วจะมีข้อสงสัย ก็ให้ผู้ชี้แจงส่งเอกสารตามมาได้เพื่อรายละเอียดที่เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นแง่ในการใช้ช่องกรรมการฯ อนุกรรมการฯ มันน่าจะทำให้เกิดข้อมูลได้เชิงลึกมากกว่า และแน่นอนครับโดยธรรมชาติถามว่ารัฐมนตรีจะรู้ทุกเรื่องเป็นไปได้ไหม คำตอบก็คือคงเป็นไปได้”

“การที่ถามรัฐมนตรีไปก็แน่นอนว่ารัฐมนตรีก็คงไม่รู้ในเรื่อง Detail ทั้งหมด ก็ต้องให้ฝ่ายปฏิบัติการเนี่ยเป็นคนทำข้อมูลมาให้ ดังนั้นก็เป็นหน้าที่ ส.ว.ว่าหลังจากที่ได้ฟังคำตอบแล้วได้ข้อมูลอะไรบางส่วนมาแล้วจะนำไปขยายผลในชั้นกรรมการฯอย่างไร”

“กลไกการตรวจสอบการทำงานของวุฒิสภาเองเนี่ย มันก็ยังมีความต้องการตั้งกรรมการฯ เพื่อติดตาม แล้วอีกอันหนึ่งก็คือ การอภิปรายทั่วไป เพราะฉะนั้นกลไกเนี่ยมันก็จะมีความสามมิติ ก็จะสอดคล้องกับสถานการณ์สำหรับการตั้งกระทู้มันจะเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเร่งด่วนถึงจะมีการตั้งกระทู้เกิดขึ้น”

“คือจริง ๆ กระบวนการกระทู้ถาม ก็ไม่ได้ตัดขาดจากกระบวนการอื่น เช่น ตั้งกระทู้ถาม ไปแล้วรัฐบาลมาตอบ แล้วก็มีการอภิปรายซึ่งสามารถทำได้ต่อเนื่อง ก็ต้องมากระทู้ชี้แจง แล้วกรรมการฯ มันทำได้มากกว่าแค่ไปเชิญคนมาตอบคำถาม หรือมาชี้แจง ทำการศึกษาทำอะไรได้เรื่องที่เกี่ยวข้อง แปลว่ามันทำเชิงรุกได้...ส.ว. ถ้าเรามาจากกลุ่มผลประโยชน์ใกล้ ๆ กัน...มีจุดมุ่งหมายบางอย่างร่วมกัน ที่มันจะช่วยกันผลักดัน อันนี้ก็อาจจะมองเป็นข้อดีว่าถ้ากลไกกรรมการฯ สำหรับ ส.ว. อาจจะเอามาเสริมกับกลไกการตั้งกระทู้ถามซึ่งมันเป็นเรื่องของตัวปัจเจกแล้วทำให้ 2 เรื่องมันมีพลังหนุนกันมันน่าจะทำได้ดีขึ้น”

“เริ่มตั้งแต่เรื่องของการจับประเด็นปัญหาที่มันมีลักษณะในเชิงระบบ หรือเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างแท้จริง แล้วก็มีการติดตามไม่ใช่เพียงแค่การตั้งกระทู้ถามแล้วก็จบ การติดตามเช่นอาจจะเชื่อมโยงกับคณะกรรมาธิการชุดใดชุดหนึ่งที่มีหน้าที่ในเรื่องเหล่านั้น”

“คือตอนนี้ถ้าเรา Zoom in ไปแค่กระทู้อย่างเดียว เราก็จะเห็นว่ากระทู้กลไกมันก็แค่นี้ แต่ถ้าเรา Zoom out ออกมามองว่าทั้งระบบกลไกของการตรวจสอบโดยรัฐสภาโดยของวุฒิสภาเป็นอย่างไร แล้วในกลไกนี้ในทั้งระบบเองมันเอาไปเชื่อมโยงกับอะไรได้บ้าง แล้วที่ขาดไปก็คือการติดตาม”

ท้ายที่สุด มีประเด็นจากการสัมภาษณ์สมาชิกวุฒิสภาพบว่า เครื่องมืออีกประการหนึ่งที่ปัจจุบันสมาชิกวุฒิสภานิยมใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร คือ การที่สมาชิกวุฒิสภาขอปรึกษาหารือปัญหาเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชนหรือปัญหา

อื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 18 ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า

“นอกจากเรื่องกระทู้แล้ว...ที่ทั้งสองสภาใช้กันอยู่ก็คือ การหารือก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม คือก่อนเปิดการประชุม...ประธานสภาจะเปิดให้สมาชิกหารือถึงเรื่องความเดือดร้อนของประชาชน...ของวุฒิสภาก็ใช้เวลา 3 นาที ครึ่งละ 10 คน...แล้วก็ฝากไปถึงรัฐมนตรีคนนั้นคนนี้ ฝากไปถึงรัฐบาล ฝากไปถึงท่านนายกา...บางครั้งประเด็นที่เป็นจุดเด่นของสถานการณ์ในรอบสัปดาห์นั้น ก็ได้ผลก็คือสื่อมวลชนก็ให้ความสนใจ ก็ปรากฏเป็นข่าวแม้ว่าจะไม่ใช่กระทู้ไม่มีใครมาตอบเป็นการพูดฝ่ายเดียวก็จริง แล้วทางวุฒิสภาก็จะติดตามเรื่องราวที่เขาที่จะรวบรวมว่าวันนี้สมาชิกลุกขึ้นพูด ก็คนเสนอแนะเรื่องอะไรบ้าง เขาก็จะส่งไปยังคณะรัฐมนตรี แล้วก็ติดตามว่าคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการอย่างไร หรือไม่เขาก็จะมีคำตอบมาถึงเรามาเป็นระยะ ก็เป็นเรื่องที่ได้ผลอยู่เหมือนกัน บางทีอาจจะได้ผลมากกว่ากระทู้ด้วยเพราะกระทู้มันต้องมีผู้ถาม ผู้ตอบ แต่นี่มันเป็นการพูดฝ่ายเดียว”

“เรื่องหารือในสภา สังเกตดูว่าเขาจะตอบ...ทางประธานท่านจะส่งไปยังทางรัฐบาล รัฐบาลก็จะแจ้งมา ว่าเขาได้ทำอะไรยังไงบ้าง อะไรทำได้ไม่ได้...แต่เรื่องกระทู้ เวลาตอบไปแล้วแล้วมันก็เหมือนตอบอยู่ในสภา แต่ว่าได้ไปทำอย่างนั้นจริงหรือไม่ ได้ปฏิบัติหรือเปล่า ได้มีการแก้ไขอะไรไปบ้าง ก็สักแต่ว่าน่าจะตอบอยู่ในนั้น”

“กระทู้บางที่ตั้ง 3 เดือนไม่ได้ตอบ แต่กระทู้มันดีอย่างว่าสื่อสองทาง แต่ถ้าเป็นหารือนอกเหนือจากกระทู้ คือหารือประจำสัปดาห์ก็หารือก่อนเลย 3 นาที ก็เปิดประเด็นให้ทราบ แล้วทางรัฐสภาก็จะเสนอกับรัฐบาล แล้วรัฐบาลก็จะมีคำตอบเราเช่นเดียวกัน อย่างน้อยก็มีประเด็นให้ทราบว่าปัญหาประเด็นต่าง ๆ ที่เดือดร้อน อันนี้ก็จะเป็นเรื่องมืออีกอันหนึ่ง”

“ส่วนตัวผมก็เลยอาจจะรู้สึกว่าการกระทู้อาจจะไม่ค่อยได้ผลเท่าไร ผมจึงใช้วิธีการหารือในสภา แล้วผมก็ทำแล้วได้ผลเยอะ เนื่องจากว่ามันเป็นการถามที่คุณก็ไม่ต้องเตรียมคำตอบมา ผมพ้องประชาชนด้วยการหารือในสภา ลั่น ๆ 3 นาที”

4.3 ผลการสังเคราะห์ข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และผลศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิก

วุฒิสภามาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารตามข้อ 4.1 และข้อ 4.2 ข้างต้น คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสังเคราะห์เป็นข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และการกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยข้อที่ 3 ดังนี้

4.3.1 ข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมาย

4.3.1.1 คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรพิจารณาปรับลดระยะเวลาในการตั้งกระทู้ถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจาแต่ละกระทู้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การถามและตอบกระทู้ถามมีความกระชับ ตรงประเด็น และเพื่อให้กระทู้ถามสามารถตั้งได้ในจำนวนที่เพิ่มขึ้น กล่าวคือ ที่ผ่านมาข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้การถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจาในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้มีกำหนดเวลาไม่เกิน 60 นาที และกระทู้ถามด้วยวาจาแต่ละกระทู้ให้ถามได้เรื่องละไม่เกิน 3 ครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลา 20 นาที เว้นแต่ในการประชุมครั้งใด มีกระทู้ถามด้วยวาจาน้อยกว่า 3 กระทู้ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลา 60 นาที (ข้อบังคับฯ ข้อ 168 และข้อ 169) โดยไม่ได้มีการกำหนดเวลาในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาและเวลาในการตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี เป็นเพียงแต่การกำหนดเวลาในภาพรวมของการถามตอบไปมาในกระทู้ถามแต่ละเรื่อง ซึ่งในทางปฏิบัติพบว่า คำถามและคำตอบมีความยืดเยื้อ ไม่กระชับ และบางครั้งไม่ตรงประเด็น หากเทียบเคียงกับประเทศออสเตรเลีย พบว่ามีการกำหนดเวลาการตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที ทำให้สามารถควบคุมเวลาได้ดีกว่า และสามารถตั้งกระทู้ถามได้ในจำนวนที่มากกว่า ซึ่งก็สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกสมาชิกวุฒิสภาบางท่านที่เห็นว่า การกำหนดกระทู้ถามวันละ 3 เรื่องนั้นน้อยเกินไป ด้วยข้อจำกัดของเวลาตามข้อบังคับฯ ประกอบกับหากการประชุมนัดใด รัฐมนตรีเลื่อน ไม่มาตอบกระทู้ถามด้วยวาจา ก็ส่งผลให้กระทู้ถามนั้นต้องตกไป ถูกเลื่อนตอบ และเสียเวลาไปด้วย

จากสถานการณ์ปัญหาข้างต้น ทำให้ในปัจจุบันพบว่า มีสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งเปลี่ยนไปใช้เครื่องมือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมแทนตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 18 แทนการตั้งกระทู้ถาม ซึ่งก็ใช้เวลาเพียง 3 นาที ก็สามารถตั้งประเด็นคำถามต่อฝ่ายบริหารได้ และได้รับคำตอบจากฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน เพียงแต่อาจไม่ได้รับคำตอบ ณ ขณะนั้น แต่ก็ยังดีเสียกว่ากระทู้ด้วยวาจานั้นตกไป หรือถูกเลื่อนตอบ

นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น และเป็นโอกาสให้ที่ประชุมสามารถตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาได้เกินกว่า 3 กระทู้ในการประชุมแต่ละครั้ง คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเพิ่มอำนาจของประธานวุฒิสภาในการอนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาเกินกว่า 3 กระทู้ ตามความเหมาะสม หรือการอนุญาตให้ขยายเวลาระเบียบวาระการตั้งกระทู้ถามได้มากกว่าที่ข้อบังคับกำหนด โดยไม่จำเป็นต้องขอมติจากที่ประชุม ทั้งนี้ ต้องไม่กระทบต่อระเบียบวาระอื่น การเพิ่มอำนาจข้างต้นจะช่วยให้ประธานวุฒิสภาสามารถบริหารจัดการจำนวนกระทู้ถาม และเวลาการถามตอบกระทู้ถามได้คล่องตัวมากยิ่งขึ้น โดยอาจพิจารณาเลือกกระทู้ถามด้วยวาจาที่ไม่ได้รับการจับฉลากขึ้นมา หากมีรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอยู่ในที่ประชุมที่สามารถตอบกระทู้ถามได้

4.3.1.2 จากผลการเก็บข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นประเด็นเกี่ยวกับการติดตามผลการตอบกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร กล่าวคือ การตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารในราชกิจจานุเบกษาที่ค่อนข้างล่าช้า ส่งผลให้คำตอบของกระทู้ถามไม่ทันสมัยต่อสถานการณ์ หรือคำตอบก็มาจากการจัดทำของข้าราชการประจำ ดังนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 163 เรื่องการตอบกระทู้เป็นหนังสือที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบภายใน 30 วันนับแต่ส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี คณะผู้วิจัยเห็นว่ากำหนดระยะเวลาดังกล่าวนานเกินไป ควรกำหนดให้ตอบภายใน 15 วันทำการ เพื่อจะได้ทันกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ถูกถามในกระทู้ และเพื่อแจ้งให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนได้รับรู้สถานการณ์หรือทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงเวลาที่เหมาะสม เทียบเคียงกับกรณีประเทศอังกฤษที่กำหนดเวลาตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ

คณะผู้วิจัยยังพบประเด็นเกี่ยวกับสัดส่วนของกระทู้ถามที่รัฐมนตรีรับข้อสังเกตไปดำเนินการที่มีจำนวนน้อยมาก (คิดเป็นร้อยละ 8.20) หากเทียบกับจำนวนกระทู้ถามทั้งหมดของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไม่ได้มีการกำหนดข้อบังคับหรือระเบียบที่ให้อำนาจประธานวุฒิสภา หรือที่ประชุมวุฒิสภาติดตามคำตอบจากที่รัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตจากการตั้งกระทู้ถามไป ที่ผ่านมาจึงเป็นเพียงการดำเนินการติดตามของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โดยมิได้มีข้อบังคับหรือระเบียบใดรองรับ ทำให้มีปัญหาคำถามไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งข้อมูลผลการดำเนินการ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว โดยให้อำนาจแก่ประธานวุฒิสภาในการติดตามคำตอบเพื่อที่จะได้แจ้งให้ที่ประชุมหรือผู้ที่

ตั้งกระทู้ถามทราบ ซึ่งจะทำให้มีข้อบังคับหรือระเบียบรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อติดตามผลการดำเนินการของฝ่ายบริหารได้ง่ายขึ้น และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

4.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่าง ๆ

4.3.2.1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาและนักวิชาการ ทำให้พบประเด็นที่น่าสนใจว่า สมาชิกวุฒิสภาที่สามารถตั้งกระทู้ถามได้เป็นจำนวนมาก และใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น สมาชิกวุฒิสภาต้องมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้น ๆ หรือต้องมีทีมผู้ช่วยที่คอยค้นคว้าข้อมูล อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการจัดทำคู่มือแนะนำแนวทางการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้แก่สมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าหาข้อมูล หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา หรือกระทั่งการมีหน่วยงานที่สนับสนุนช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาแก่สมาชิกวุฒิสภาในการใช้เครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินแต่ละประเภท ก็จะทำให้การทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของสมาชิกวุฒิสภาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

4.3.2.2 คณะผู้วิจัยเห็นว่าควรมีกลไกกลางที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับองค์กรภาคประชาชน เพื่อทำหน้าที่ในการสะท้อนปัญหาที่มาจากประชาชนในพื้นที่หรือในกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งเป็นกลไกที่ทำหน้าที่สนับสนุน เชื่อมโยง และเป็นฐานข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาในการนำไปใช้ตั้งกระทู้ถาม หรือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยวิธีอื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาก็ได้

นอกจากนี้ สื่อมวลชนก็มีบทบาทสำคัญในการทำให้การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อมวลชนควรมีหน้าที่ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ที่ประชาชนสามารถเข้ามารับรู้ ติดตามตรวจสอบ และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

4.3.2.3 คณะผู้วิจัยพบว่า การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แม้มีจุดมุ่งหมายในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเหมือนกัน แต่แนวทางการตั้งคำถามควรมีความแตกต่างกัน เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่มีความยึดโยงกับราษฎรในพื้นที่มากกว่า โดยเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งระบบแบ่งเขต การตั้งกระทู้ถามจึงมักมีลักษณะเป็นคำถามที่สะท้อนปัญหาในระดับพื้นที่ ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมีแนวคิดในการกำหนดที่มาให้มาจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จึงควรตั้งกระทู้ถามที่สื่อให้สังคมเห็นและนำไปสู่การสร้างหรือเสนอแนะข้อเสนอ หรือทางออกที่ฝ่ายบริหารควรต้องดำเนินการ โดยเน้นประเด็นเชิงระบบกลไก ยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือหลักการที่ฝ่ายบริหารอาจจะ

ยังคงขาดตกบกพร่องอยู่ นอกจากนั้นแล้ว ควรเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกวุฒิสภาที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการเขียนกระทู้ถามให้กระชับและตรงประเด็นและทักษะการพูดในที่สาธารณะในกรณีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาด้วย

4.3.2.3 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา คณะผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าการใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถาม ควรใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายบริหาร จะทำให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือคณะกรรมการในการศึกษา รวบรวม ค้นคว้าข้อมูล และติดตามตรวจสอบการทำงานของข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ในเชิงนโยบายก็ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องโดยใช้การตั้งกระทู้ถาม กรณีกระทู้ถามใดได้ตั้งประเด็นถามไปแล้ว ก็ควรใช้กลไกของคณะกรรมการในการติดตามร่วมด้วย หรือกระทั่งข้อเท็จจริงหรือปัญหาใดที่พบในคณะกรรมการ ก็สามารถนำไปกำหนดเป็นประเด็นคำถามในกระทู้ถามเพื่อถามรัฐมนตรีได้

4.3.2.4 ปัญหาอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามมีข้อบกพร่อง คือ รัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้ถามติดภารกิจต่างพื้นที่ ไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมเพื่อตอบกระทู้ถามได้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำเทคโนโลยีการประชุมออนไลน์มาปรับใช้กับการตอบกระทู้ถามในกรณีที่รัฐมนตรีไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมประชุมในที่ประชุมได้ เพื่อลดปัญหาการเลื่อนตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี ซึ่งก็สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยทั้งจากการศึกษาวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อมุ่งตอบวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ประการ ได้แก่ เพื่อศึกษาแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลมาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร และเพื่อสร้างข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัย การอภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย

5.1.1 แนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารพบว่าแนวคิดและเจตนารมณ์ของการใช้เครื่องมือตั้งกระทู้ถามนั้นมาจากแนวคิดหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย โดยมุ่งหมายแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐ และองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ให้เกิดการใช้อำนาจที่มีลักษณะการคานและดุลอำนาจระหว่างกัน (Check and Balance) เพื่อให้มีการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหาร ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร อาทิ การแถลงนโยบายของฝ่ายบริหาร การตั้งกระทู้ถามคณะรัฐมนตรี การตั้งคณะกรรมการการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้ชี้แจงข้อเท็จจริง เป็นต้น

การตั้งกระทู้ถามเป็นกระบวนการหนึ่งในการตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารโดยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อให้การทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารในการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปด้วยความรอบคอบ กล่าวคือ สมาชิกสภาสามารถตั้งคำถามเพื่อให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีตอบคำถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 150 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย โดยรัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาด้วย แตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่เป็นอำนาจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น

จากการศึกษาวิจัยภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ากลุ่มสมาชิกวุฒิสภามีความเข้าใจถึงแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตามกฎหมาย โดยเฉพาะมุมมองเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน และยังเป็น การนำเสนอข้อมูลการทำงานของฝ่ายบริหารให้ประชาชนได้รับรู้ และสื่อมวลชนได้ติดตาม อันส่งเสริมแนวคิดประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้กลุ่มนักวิชาการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา ก็เห็นถึงเจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติใช้เครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารเช่นเดียวกัน และยังทำให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลจากทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดข้อวิพากษ์วิจารณ์ในสังคม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นที่น่าสนใจว่า แม้สมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แต่อาจมองได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภา (ที่มีได้มาจากบทเฉพาะกาล) มาจากตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมก็ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่ตนเป็นตัวแทนเช่นเดียวกัน

5.1.2 ผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของวุฒิสภาเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามตั้งแต่สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2562 (22 พฤษภาคม 2562 - 18 กันยายน 2562) จนถึงสมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565 (1 พฤศจิกายน 2565 - จนถึงปัจจุบัน ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) พบว่า มีจำนวนกระทู้ถามทั้งหมด 376 กระทู้ แบ่งเป็นกระทู้ถามด้วยวาจา 131 กระทู้ และกระทู้ถามเป็นหนังสือ 245 กระทู้ โดยเป็นกระทู้ที่มีการตอบไปแล้ว จำนวน 236 กระทู้

(ประกอบด้วย ตอบในที่ประชุมวุฒิสภา จำนวน 152 กระทั่ง และตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 84 กระทั่ง) กระทั่งที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทั่ง และกระทั่งที่ตกไปหรือขอถอน จำนวน 120 กระทั่ง (จำนวนกระทั่งที่ตกไปหรือขอถอน คิดเป็นร้อยละ 31.91 ของจำนวนกระทั่งทั้งหมดที่มีการตั้งกระทู้ถาม)

นอกจากนั้นแล้ว หากพิจารณาผลการติดตามการดำเนินการตามกระทู้ถาม พบว่า จากจำนวนกระทู้ถาม 256 กระทั่ง (พิจารณาถึงสมัยประชุมสามัญประจำปี ครั้งที่ 2/2565 เป็นข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2566) มีกระทั่งที่มีประเด็นต้องติดตามจำนวน 21 กระทั่ง (ร้อยละ 8.20) ไม่มีประเด็นที่ต้องติดตาม จำนวน 215 กระทั่ง (ร้อยละ 83.98) และกระทั่งที่รอตอบในราชกิจจานุเบกษา จำนวน 20 กระทั่ง (ร้อยละ 7.81) ทั้งนี้ สำหรับกระทั่งที่มีประเด็นต้องติดตามนั้น พบว่าหน่วยงานได้ดำเนินการแล้ว จำนวน 16 กระทั่ง (ร้อยละ 76.19) ผู้ตั้งกระทั่งไม่ติดตาม/ยุติการติดตาม จำนวน 2 กระทั่ง (ร้อยละ 9.52) และกระทั่งที่อยู่ระหว่างหน่วยงานดำเนินการ จำนวน 3 กระทั่ง (ร้อยละ 14.29)

จากการเก็บข้อมูลการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบัน พบว่ามีสมาชิกวุฒิสภา ตั้งกระทู้ถามจำนวน 64 คน จากสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 249 คนที่มีสถานภาพ ณ ปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 25.70 โดยพบว่าสมาชิกวุฒิสภาผู้ที่ตั้งกระทู้ถามมากที่สุด คือ นายอำพล จินดาวัฒนะ จำนวน 64 กระทั่ง และมีสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ ตั้งกระทู้ถามจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.23 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมด หรือคิดเป็นร้อยละ 18.00 ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เคยเป็นข้าราชการทหาร/ตำรวจ (100 คน) โดยประเด็นคำถามที่มีการตั้งกระทู้ถามมากที่สุดสามลำดับแรก คือ ประเด็นด้านคมนาคม ประเด็นด้านความสงบเรียบร้อย และประเด็นด้านเกษตรและสหกรณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา พบว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา มักพิจารณาจากเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่กระทบและสร้างความเดือดร้อนต่อประชาชนในวงกว้าง และในอีกปัจจัยหนึ่ง คือเป็นเรื่องที่สมาชิกวุฒิสภาแต่ละท่านมีความสนใจ ความถนัดและความเชี่ยวชาญ อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกวุฒิสภาบางท่านเห็นว่า หากถามในเชิงนโยบายแล้ว ก็มีข้อจำกัดว่าบางเรื่องอาจไม่ใช่ประเด็นที่ทันสมัยนัก นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางเทคนิคในการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม กล่าวคือ การทราบว่ามีรัฐมนตรีท่านใดจะมาตอบกระทู้ถามอยู่แล้ว สมาชิกวุฒิสภาจึงได้ยื่นเรื่องตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาในวันนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเลื่อนตอบกระทู้ถามในขณะเดียวกัน จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการก็ให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การตั้งกระทู้ถามควรเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจและเป็นความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งควรพิจารณาถึงบทบาท

ของสมาชิกวุฒิสภาชุดปัจจุบันที่ควรต้องเชื่อมโยงกับการติดตามเรื่องยุทธศาสตร์ชาติหรือแผนปฏิรูปประเทศ และต้องนำไปสู่ทางออกหรือการสร้างกลไกหรือข้อเสนอเชิงระบบ

สำหรับประเด็นวิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา พบว่าการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม สมาชิกวุฒิสภาบางท่านมีผู้ช่วยในการค้นหาข้อมูล ขณะที่สมาชิกวุฒิสภาบางท่านก็ตั้งกระทู้ถามขึ้นเอง และบางประเด็นคำถามเป็นประเด็นที่สืบเนื่องมาจากการลงพื้นที่หรือทำหน้าที่คณะกรรมการการชุดต่าง ๆ สำหรับการร่างกระทู้ถาม จะมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาให้การช่วยเหลือ ซึ่งมีข้อสังเกตจากกลุ่มสมาชิกวุฒิสภาและกลุ่มนักวิชาการที่เห็นสอดคล้องกันว่า การตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะกระทู้ถามด้วยวาจา นั้น ต้องคำนึงถึงการกำหนดประเด็นให้กระชับ ไม่กว้างจนเกินไป ต้องร้อยเรียงกัน และควรถามเฉพาะเจาะจงกับผู้ตอบกระทู้ถามแต่ละท่าน ซึ่งอาจจำเป็นต้องมีทีมงานช่วยสนับสนุน นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มนักวิชาการที่ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การได้มาซึ่งประเด็นในการกำหนดกระทู้ถามนั้น ควรต้องมีความเชื่อมโยงกับประชาชน และเป็นปัญหาที่เสนอผ่านกลไกที่เชื่อมกับภาคประชาชน หรือกลุ่มตัวแทนที่สมาชิกวุฒิสภามีส่วนเกี่ยวข้อง

ส่วนด้านความมีอิสระของสมาชิกวุฒิสภาในการกำหนดประเด็นในการตั้งกระทู้ถาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มสมาชิกวุฒิสภา ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่า สมาชิกวุฒิสภาตามหลักการในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีความเป็นอิสระแล้ว แต่ในทางปฏิบัติด้วยที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลชุดปัจจุบัน ทำให้เกิดความเกรงอกเกรงใจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ซึ่งรวมถึงการตั้งกระทู้ถามด้วย อันสอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มนักวิชาการ

5.1.3 ผลการศึกษาสาเหตุให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า มีทั้งสาเหตุที่มาจากสมาชิกวุฒิสภา ในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม และสาเหตุที่มาจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม กล่าวคือ

(1) สาเหตุจากสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้ตั้งกระทู้ถาม โดยเฉพาะการไม่เห็นถึงความสำคัญในบทบาทของฝ่ายนิติบัญญัติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงความไม่ถนัดในการใช้เครื่องมือกระทู้ถาม เมื่อเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(2) สาเหตุจากฝ่ายบริหารในฐานะผู้ตอบกระทู้ถาม โดยเฉพาะการไม่ให้ความสำคัญกับการตอบกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้เกิดการเลื่อนหรือการไม่มาตอบกระทู้ถาม นำไปสู่ข้อเสนอแนะของสมาชิกวุฒิสภาบางท่านที่ว่า ควรมีข้อกำหนดหรือบทลงโทษทางจริยธรรมหากฝ่ายบริหารเลื่อนการตอบกระทู้ถามบ่อยครั้ง โดยไม่มีเหตุสมควร รวมถึงควรเพิ่มจำนวนกระทู้ถามที่สามารถตั้งได้ในการประชุมแต่ละครั้ง นอกจากนี้ ยังพบสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารที่ไม่มีคุณภาพ

ทั้งนี้ กลุ่มนักวิชาการได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้ คือต้องมีการประชาสัมพันธ์ หรือขยายผลให้ประชาชนรับรู้เกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาใน การตั้งกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม รวมทั้งการประสานงานกันระหว่างวุฒิสภา กับฝ่ายบริหารให้เห็นความสำคัญของการตอบกระทู้ถาม

5.1.4 ผลการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของ ฝ่ายบริหาร

จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผลการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหาร ในราชกิจจานุเบกษาค่อนข้างล่าช้า และผลที่ได้รับจากการตอบกระทู้ถามที่ไม่มีคุณภาพ ในขณะที่ ผลที่เกิดขึ้นจากการตั้งกระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ทำให้ทราบข้อมูลว่า ทางสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา จะมีการติดตามเฉพาะกระทู้ถามที่รัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามในสภา และรัฐมนตรีได้ตั้งข้อสังเกต และรับไว้ในบางประเด็น แต่ก็พบว่า มีบางหน่วยงานที่ส่งข้อมูลกลับมา ล่าช้า

อย่างไรก็ตาม การติดตามการทำงานของฝ่ายบริหารตามที่ได้มีการตอบกระทู้ถามนั้น ไม่มีระเบียบข้อบังคับรองรับที่ชัดเจน ส่งผลให้สมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งจึงใช้กระบวนการติดตามผล จากการตั้งกระทู้ถาม ผ่านเครื่องมือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินอื่น ๆ เช่น การติดตาม ในคณะกรรมการการ การเปิดอภิปรายทั่วไป หรือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของ ประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 ข้อ 18

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยข้างต้น คณะผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ การศึกษาวิจัยข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ได้ดังนี้

5.2.1 จากผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและเจตนารมณ์ของการตั้งกระทู้ถามตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น พบว่า การตั้ง กระทู้ถามเป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะใช้ควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจ ในการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร โดยเฉพาะประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในระบบรัฐสภาดังจะเห็นได้ผลการศึกษาวิจัยในรัฐสภาอังกฤษ (ทั้งสภาสามัญชนและสภาขุนนาง) ที่ใช้กระทู้ถามเป็นเครื่องมือในการเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และใช้ในการแสวงหา ข้อมูล ทำให้รัฐมนตรีตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับกรณีของประเทศออสเตรเลียที่ใช้การตั้งกระทู้ถาม เป็นเครื่องมือในการแสดงความรับผิดชอบของรัฐบาลอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อเปิดเผย ข้อเท็จจริงในการบริหารงานในแก่สมาชิกรัฐสภา สื่อมวลชน และประชาชนได้ติดตามและรับทราบ

ข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ Khachik Harutyunyan (2021, p.17) ที่พบว่า การตั้งคำถาม (กระทู้ถาม) เป็นหนังสือ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนหรือโต้ตอบกันระหว่างสมาชิกรัฐสภา กับคณะรัฐมนตรีในสื่อสาธารณะ ขณะที่กระทู้ถามโดยวาจา เปิดโอกาสให้สมาชิกรัฐสภาได้ซักถาม รัฐมนตรีอย่างสม่ำเสมอ และรัฐมนตรีก็มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ตนเกี่ยวข้อง และเป็น ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประชาชน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shane Martin (2013, p.2-24) ที่เห็นว่าการตั้งกระทู้ถามเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลฝ่ายบริหารซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญของ ฝ่ายนิติบัญญัติ ในฐานะที่รัฐสภาเป็นผู้เลือกรัฐบาล และรัฐบาลยังคงรับผิดชอบต่อรัฐสภา อย่างต่อเนื่องตรงเท่าที่รัฐสภายังมีความเชื่อมั่นในฝ่ายบริหาร และยังช่วยทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติสามารถ รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของรัฐบาล พฤติกรรมของรัฐมนตรีแต่ละคน การดำเนินการตามนโยบาย ที่เสนอหรือการออกกฎหมายที่วางแผนไว้

สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยจะถามเป็น หนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ โดยเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ จึงนับได้ว่ารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเห็นความสำคัญกับบทบาทของวุฒิสภาในการควบคุมตรวจสอบ การใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารผ่านการตั้งกระทู้ถาม สอดคล้องกับผล การศึกษาวิจัยของ **รัชฎาภรณ์ สุภาพ** (2562, น.3) ที่เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดมาตรการในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินให้ สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามฝ่ายบริหาร ประกอบกับวุฒิสภาเป็นสภาที่มีหน้าที่และอำนาจในการ ตรวจสอบหรือถ่วงดุลฝ่ายบริหาร จึงเห็นควรให้สมาชิกวุฒิสภามีอำนาจในการตั้งกระทู้ถามต่อ ฝ่ายบริหารได้ ซึ่งงานศึกษาวิจัยดังกล่าวยังได้ค้นพบการใช้เครื่องมือตั้งกระทู้ถามของวุฒิสภาประเทศ ฝรั่งเศส และประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย

5.2.2 จากผลการศึกษาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบัน ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารโดยการตั้งกระทู้ถาม สาเหตุให้การตั้ง กระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่เกิดขึ้นจากการตั้ง กระทู้ถามต่อการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร คณะผู้วิจัยพบว่าสาเหตุประการหนึ่งของการ ทำให้การทำหน้าที่ของวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาล มาตรา 269 ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ในการถ่วงดุล อำนาจของฝ่ายบริหารขาดประสิทธิภาพ คือ ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลชุดปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดความเกรงอกเกรงใจในการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับผลการ ศึกษาวิจัยของ **ภูมิ มุลศิลป์** (2563, น.139-145) ที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการยอมรับในที่มาของ สมาชิกวุฒิสภาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้ว

โดยเฉพาะต่อทัศนคติที่มองว่าวุฒิสภาเป็นเครื่องมือแห่งการสืบทอดอำนาจของ คสช. อันส่งผลต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยของไทย

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงที่มาของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ที่มีได้มาจากบทเฉพาะกาล มาตรา 269 แล้ว การที่กำหนดให้วุฒิสภามาจากตัวแทนของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ก็เป็นการออกแบบให้ประชาชนมีตัวแทนเข้าร่วมในการควบคุมตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ **ศักดิ์ดา ศรีทิพย์** (2558, น.4) ที่เห็นว่าวุฒิสภาเป็นสภาคานและถ่วงดุลอำนาจสภาผู้แทนราษฎร ที่มาของวุฒิสภานั้นต้องมีลักษณะแตกต่างกับสภาผู้แทนราษฎร คือไม่มีฐานที่มาทางภูมิศาสตร์ วุฒิสภาควรมาจากความหลากหลาย มาจากกลุ่มองค์กรทางสังคมและตัวแทนสาขาอาชีพต่าง ๆ ทั้งกลุ่มผลประโยชน์ทางพื้นที่ หรือกลุ่มผลประโยชน์ทางอาชีพ เพื่อทำให้มีการกระจายผลประโยชน์ไปยังส่วนต่าง ๆ ไม่ทำให้อำนาจรวมศูนย์อยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพียงลำพัง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกลไกให้ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ในทางพื้นที่เข้ามามีบทบาทในการคานอำนาจกับรัฐบาลส่วนกลางจะทำให้เกิดการประนีประนอมเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนในทางพื้นที่ และกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

นอกจากนั้นแล้ว ปัญหาอีกประการหนึ่งที่ทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ วุฒิสภาไม่เห็นถึงความสำคัญในบทบาทการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเมื่อเทียบกับสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับฝ่ายบริหารเอง ก็ไม่ให้ความสำคัญกับการตอบกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภา ส่งผลให้เกิดการเลื่อนหรือการไม่มาตอบกระทู้ถาม หรือคุณภาพของกระทู้ถาม และการตอบกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ **Shane Martin** (2013, p.2-24) ที่สะท้อนปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพของการตอบกระทู้ของฝ่ายบริหาร ทั้งที่เกิดจากทัศนคติของรัฐมนตรีที่ตอบกระทู้ถามด้วยวาจา หรือการให้ข้าราชการเตรียมคำตอบของกระทู้ถามให้สำหรับกระทู้ถามเป็นหนังสือ อันส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้กระทู้ถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลฝ่ายบริหาร ขณะเดียวกันการติดตามการดำเนินงานของรัฐบาล เป็นเรื่องที่ยากและมีความซับซ้อน การใช้กระทู้ถามเพื่อเป็นกลไกในการตรวจสอบรัฐบาลและรัฐมนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของสมาชิกวุฒิสภาในการระบุและตั้งคำถามด้วย

สำหรับ **ประเทศอังกฤษ และประเทศออสเตรเลีย** แล้ว พบว่า ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้ความสำคัญกับเครื่องมือการตั้งกระทู้ถาม ยกตัวอย่างเช่น ประเทศอังกฤษเปิดโอกาสให้มีการตั้งกระทู้ได้หลายวันในหนึ่งสัปดาห์ แม้ให้เวลาไม่มาก แต่ส่งผลให้รัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องหรือฝ่ายบริหารจะต้องเตรียมข้อมูลและกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา รวมถึงรัฐสภาอังกฤษมีการขั้นตอนการติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาที่ได้ตั้งกระทู้ถามไปว่าฝ่ายบริหารหรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินแก้ไขข้อขัดข้องหรือข้อร้องเรียนที่ได้รับไปจากการตั้งกระทู้ถามไป

แล้วบ้าง การกำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ ส่วนกรณีประเทศออสเตรเลีย มีการติดตามผลจากการตั้งกระทู้ถาม ผ่านการตั้ง “กระทู้ถามเสริม” รวมทั้งสามารถตั้งกระทู้ถามต่อสมาชิกรัฐสภาคนอื่น นอกเหนือจากรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วย ซึ่งรวมไปถึงคณะกรรมการซึ่งจะถูกตั้งกระทู้ถามในประเด็นที่ตนได้รับผิดชอบ โดยกระทู้ถามที่จะถามนั้น ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติ ญัตติ หรือเรื่องอื่นใดที่สมาชิกรัฐสภาบุคคลนั้นเป็นผู้รับผิดชอบ ตลอดจนมีการกำหนดเวลาการตั้งกระทู้ถามและตอบกระทู้ถามที่ไม่มาก ทำให้การตั้งกระทู้มีความกระชับ และชัดเจน สามารถตั้งกระทู้ถามได้หลายประเด็น ซึ่งประเทศไทยอาจพิจารณา นำหลักการของทั้งสองประเทศข้างต้นมาปรับใช้ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ถามต่อไป

5.3 ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอในการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย และการกำหนดแนวทางในการนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามวัตถุประสงค์การศึกษาวิจัยข้อที่ 3 ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อมาตรการทางกฎหมาย

5.3.1.1 ควรปรับลดระยะเวลาในการตั้งกระทู้ถามและการตอบกระทู้ถามด้วยวาจา แต่ละกระทู้ในข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้การถามและตอบกระทู้ถามมีความกระชับ ตรงประเด็น และเพื่อให้กระทู้ถามสามารถตั้งได้จำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยเทียบเคียงจากประเทศออสเตรเลียที่การตั้งกระทู้ถามที่เป็นกระทู้หลักต้องใช้เวลาไม่เกิน 1 นาที และการตอบกระทู้ถามจะต้องไม่เกิน 2 นาที ซึ่งหากพิจารณาสถานการณ์ในปัจจุบันแล้ว พบว่าสมาชิกวุฒิสภาส่วนหนึ่งก็เปลี่ยนไปใช้เครื่องมือการขอปรึกษาหารือเกี่ยวกับความเดือดร้อนของประชาชน หรือปัญหาอื่นใดก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระประชุมแทน ซึ่งก็ใช้เวลาเพียง 3 นาที ก็สามารถตั้งประเด็นคำถามต่อฝ่ายบริหารได้เช่นเดียวกัน

5.3.1.2 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ข้อ 163 เรื่องการตอบกระทู้เป็นหนังสือที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบภายใน 30 วันนับแต่ส่งไปถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี คณะผู้วิจัยเห็นว่ากำหนดระยะเวลาดังกล่าวยาวนานเกินไป ควรกำหนดให้ตอบภายใน 15 วันทำการ เพื่อจะได้ทันกับ

สถานการณ์หรือปัญหาที่ถูกถามในกระทู้ และเพื่อแจ้งให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนได้รับรู้สถานการณ์หรือทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในช่วงเวลาที่เหมาะสม เทียบเคียงกับประเทศอังกฤษที่กำหนดเวลาตอบกระทู้เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 14 วันทำการ

5.3.1.3 ควรแก้ไขข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเพิ่มอำนาจของประธานวุฒิสภาในการอนุญาตให้ตั้งกระทู้ถามด้วยวาจาเกินกว่า 3 กระทู้ ตามความเหมาะสม หรือการอนุญาตให้ขยายเวลาระเบียบวาระการตั้งกระทู้ถามได้มากกว่าที่ข้อบังคับกำหนด หากไม่กระทบต่อระเบียบวาระอื่น เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น โดยไม่จำเป็นต้องขอมติที่ประชุมทุกครั้ง

5.3.1.4 ควรเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2562 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่รัฐมนตรีได้รับข้อสังเกตจากการตั้งกระทู้ถามไปแล้ว โดยให้อำนาจแก่ประธานวุฒิสภาในการติดตามคำตอบเพื่อที่จะได้แจ้งให้ที่ประชุมหรือผู้ที่ตั้งกระทู้ถามทราบ ซึ่งจะทำให้มีข้อบังคับหรือระเบียบรองรับในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อติดตามผลการดำเนินการของฝ่ายบริหารได้ง่ายขึ้น และได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ซึ่งข้อเสนอนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของเพ็ญญา เทพรานนท์ (2561, น.210) ที่เห็นว่าควรเพิ่มเติมให้มีมาตรการในการติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงานของกระทู้ถามที่มีการถามและการตอบไปแล้วให้ลงไปสู่ภาคปฏิบัติซึ่งจะทำให้เป็นไปตามหลักการของการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยกระทู้ถามและยังเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและปัญหาสาธารณะ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางต่าง ๆ

5.3.2.1 ควรมีคู่มือแนะนำแนวทางการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้แก่สมาชิกวุฒิสภา โดยเฉพาะการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล การค้นคว้าหาข้อมูล หรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งควรมีหน่วยงาน ส่วนงาน หรือคณะบุคคลที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือให้คำปรึกษาแก่สมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้การใช้เครื่องมือในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

5.3.2.2 ต้องเสริมสร้างความเข้าใจถึงหลักการการใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถามของวุฒิสภาที่ควรมีความแตกต่างจากสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะการสื่อให้สังคมเห็นและนำไปสู่การสร้างหรือเสนอแนะข้อเสนอ หรือทางออกที่ฝ่ายบริหารควรต้องดำเนินการ โดยเน้นประเด็นเชิงระบบกลไก ยุทธศาสตร์ นโยบาย หรือหลักการที่ฝ่ายบริหารอาจจะยังคงขาดตกบกพร่องอยู่ รวมถึงควรเพิ่มทักษะให้แก่สมาชิกวุฒิสภาที่ยังขาดความเชี่ยวชาญในการเขียนกระทู้ถามให้กระชับ และตรงประเด็นและทักษะการพูดในที่สาธารณะในกรณีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจา

5.3.2.3 การใช้เครื่องมือการตั้งกระทู้ถาม ควรใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น ๆ ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินฝ่ายบริหาร จะทำให้การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องมือคณะกรรมการในการศึกษา รวบรวม ค้นคว้าข้อมูล และติดตามตรวจสอบการทำงานของข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ในเชิงนโยบายก็ถามรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องโดยใช้การตั้งกระทู้ถาม กรณีกระทู้ถามใดได้ตั้งประเด็นถามไปแล้ว ก็ควรใช้กลไกของคณะกรรมการในการติดตามร่วมด้วย หรือกระทู้ข้อเท็จจริงหรือปัญหาใดที่พบในคณะกรรมการ ก็สามารถนำไปกำหนดเป็นประเด็นคำถามในกระทู้ถามเพื่อถามรัฐมนตรีได้

5.3.2.4 ควรมีกลไกกลางที่เชื่อมโยงการทำงานระหว่างสมาชิกวุฒิสภากับองค์กรภาคประชาชน ยกตัวอย่างเช่น สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภายในสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา เพื่อทำหน้าที่ในการสะท้อนปัญหาที่มาจากประชาชน รวมทั้งสนับสนุน เชื่อมโยง และเป็นฐานข้อมูลให้กับสมาชิกวุฒิสภาในการนำไปใช้ตั้งกระทู้ถาม หรือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยวิธีอื่น ๆ

5.3.2.5 ควรนำเทคโนโลยีการประชุมออนไลน์มาปรับใช้กับการตอบกระทู้ถาม ในกรณีที่รัฐมนตรีไม่สามารถเดินทางเข้าร่วมประชุมได้ เพื่อลดปัญหาการเลื่อนตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี

5.3.2.6 ควรส่งเสริมให้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชน เพื่อให้ประชาชนได้เห็นถึงบทบาทการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน โดยเฉพาะการตั้งกระทู้ถาม อันสอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมที่ประชาชนสามารถเข้ามารับรู้ ติดตามตรวจสอบ และมีส่วนร่วมทางการเมืองได้

- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2538). รายงานการวิจัย เรื่อง ระบบการตรวจสอบทุจริตของผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (Impeachment). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2556). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปณิธีร์ ปัทมวัฒน์. (2558). ชุดอำนาจหน้าที่และการดำเนินงานของสภาขุนนางอังกฤษ ตอนที่ 2 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน. **จตุรนิติ**, 12(5), 179-184.
- ปณิธาน วิสุทธากร. (2535). การแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีศึกษาทางรัฐธรรมนูญไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นิติศาสตร์.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2535). **ประชาธิปไตยกับชนชั้นกลาง**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ปริยานุช คลอวุฒินันท์. (2565). **เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน**. สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=เอกสิทธิ์และความคุ้มกัน>
- ปิยวรรณ บุญยิ่ง. (2552). **ปัญหาการเสนอร่างในระบบกฎหมายไทย**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สาขากฎหมายมหาชน.
- เพ็ญญา เทพรานนท์. (2561). **การควบคุมฝ่ายบริหารโดยรัฐสภา: ศึกษากรณีกระทู้ถามสด**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นิติศาสตร์.
- ภูมิ มูลศิลป์. (2563) **บทบาทอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาในระบบสภาคู่กับประสิทธิผลในการเสริมสร้างเสถียรภาพทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ภูมิ มูลศิลป์ และชมพูนุท ตั้งถาวร. (2558). **รูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- โกคิน พลกุล และชาญชัย แสวงศักดิ์. (2553). **หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.
- มองเตสกีเออร์. (2528). **เจตนารมณ์แห่งกฎหมาย**. (วิภาวรรณ ตูยานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิตย์ จุมปา. (2550). **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550) เล่ม 1**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). **คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2550) เล่ม 2**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิตย์ จุมปา. (2556). **หลักกฎหมายรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

รณชัย โตสมภาค. **ประชาธิปไตย**. สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก

<http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=ประชาธิปไตย>

รังสี มุทธามณี. (2557). **ปัญหาความรับผิดชอบร่วมกันของคณะรัฐมนตรีในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนภายในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, นิติศาสตร์.

รัชฎาภรณ์ สุภาพ. (2562). **ข้อพิจารณาเกี่ยวกับที่มา หน้าที่และอำนาจของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, นิติศาสตร์.

วรภกรณ มีเปรมปรีดี. (2565). **รูปแบบของวุฒิสภาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยกับ**

ความสอดคล้องตามหลักประชาธิปไตย. เอกสารวิชาการส่วนบุคคล วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก

https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1204

วิชญ์ เครื่องงาม. (2530). **กฎหมายรัฐธรรมนูญ**. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แสงสุทธิการพิมพ์.

ศักดิ์ดา ศรีทิพย์. (2558). **บทบาท อำนาจหน้าที่ และที่มาของวุฒิสภาที่เหมาะสมกับประเทศไทย**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, นิติศาสตร์.

สกลรัตน์ สร้างสมวงศ์. (2557). **บทวิเคราะห์ระบบรัฐสภาและระบบการเลือกตั้งเพื่อปรับใช้กับระบบการเมืองของราชอาณาจักรไทย**. สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก

https://www.senate.go.th/assets/portals/93/fileups/272/files/S%E0%B9%88ub_Jun/3journal/b175%20jun_11_6.pdf

สมยศ เชื้อไทย. (2554). **หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ. **บทวิเคราะห์ระบบรัฐสภาและระบบการเลือกตั้งเพื่อปรับใช้กับระบบการเมืองของราชอาณาจักรไทย**. สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก

http://web.senate.go.th/lawdatacenter/includes/FCKeditor/upload/Image/b/b175%20jun_11_6.pdf

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2564). **คู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานการดำเนินงานด้านกระทู้ถามของวุฒิสภา (ฉบับปรับปรุง 2564)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2554). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การประเมินกลไก
กระบวนการ และสัมฤทธิ์ผลของการแก้ไขปัญหาที่ประชาชนร้องเรียน. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
สุรวุฒิ ปัดไธสง. (มิถุนายน 2531). ปัญหาการควบคุมรัฐบาลโดยการตั้งกระทู้ถาม. รัฐสภาสาร,
36(6), 44.
อมร จันทรมบูรณ์. (2544). กฎหมายปกครอง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
อรณิช รุ่งธิพานนท์. (2553). รัฐสภาสหราชอาณาจักร: สภาสามัญ สภาขุนนาง หน่วยงาน
สนับสนุน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาผู้แทนราษฎร สำนักวิชาการ.
ไอลอร์ (iLaw). (2565). รวมข้อมูล 250 ส.ว. แต่งตั้ง : กลไกหลักสืบทอดอำนาจจากยุค คสช.
สืบค้น 26 มีนาคม 2566 จาก <https://ilaw.or.th/node/5366>

ภาษาอังกฤษ

Khachik Harutyunyan. (2021). **The Role of Parliaments in the Fight Against Corruption**. London: Westminster Foundation for Democracy,
Parliament of Australia. (2022). **Afghanistan**. Retrieved March 26, 2023 from
https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Hansard/Hansard_Display?bid=chamber/hansards/1b11dbef-9ff2-4537-83cb-bd5f6b79020f/&sid=0177
_____. (2022). **Chapter 11 - Questions seeking information**.
Retrieved March 26, 2023 from https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Chamber_documents/Senate_chamber_documents/standingorders/b00/b11
_____. (2022). **Climate Change**. Retrieved March 26, 2023 from
https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Hansard/Hansard_Display?bid=chamber/hansards/0cd97387-e8a2-46f1-92cb-16f6be35aee2/&sid=0071
_____. (2022). **No. 6 - Questions** Retrieved March 26, 2023 from
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Senate/Powers_practice_n_procedures/Brief_Guides_to_Senate_Procedure/No_6
_____. (2022). **No. 12 – Questions**. Retrieved March 26, 2023 from
https://www.aph.gov.au/About_Parliament/Senate/Powers_practice_n_procedures/Senate_Briefs/Brief12

- Parliament of Australia. (2022). **Question Time**. Retrieved March 26, 2023 from https://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/Practice7/HTML/Chapter15/Question_Time
- _____. (2022). **Rules governing questions**. Retrieved March 26, 2023 from https://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/Practice7/HTML/Chapter15/Rules_governing_questions
- _____. (2022). **Senate statistics**. Retrieved March 26, 2023 from https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Statistics/Senate_StatsNet#/
- Shane Martin. (2013). **Parliamentary Questions (Comparative Assessment of Parliaments (CAP) Note)**. New York: SUNY Center for International Development.
- UK Parliament. (2022). **Written questions and answers**. Retrieved March 26, 2023 from <https://www.parliament.uk/about/how/business/written-answers/>

ภาคผนวก ก.

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ชุดที่ 1 : สมาชิกวุฒิสภาตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบัน โครงการวิจัย เรื่อง “การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล: ศึกษารณีย การตั้งกระทู้ถาม”

ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

1. เจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารคืออะไร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้บัญญัติไว้สอดคล้องเจตนารมณ์ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
2. วิธีการหรือกระบวนการกำหนดประเด็นของการตั้งกระทู้ถามของท่าน
3. ปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุของการกำหนดประเด็นของกระทู้ถาม และสมาชิกวุฒิสภามีอิสระเพียงใด หรือถูกครอบงำหรือไม่จากการกำหนดประเด็นของกระทู้ถามนั้น
4. ที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภาได้มีการติดตามผลของการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารหรือไม่ (กรณีการตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา) และได้มีการติดตามการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาของฝ่ายบริหารที่เป็นผลมาจากการตั้งกระทู้ถามหรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภาสสามารถนำตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด
6. มีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่ส่งผลต่อการทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถนำไปใช้ตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น ปัญหาของข้อกฎหมาย จำนวนของกระทู้ถามที่ตั้งได้ ระยะเวลาการตอบกระทู้ถาม การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการตั้งกระทู้ถาม เป็นต้น)
7. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ชุดที่ 2 : เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการฯ

โครงการวิจัย เรื่อง “การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล: ศึกษารณีย การตั้งกระทู้ถาม”

ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

1. เจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารคืออะไร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ปัจจุบัน รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้บัญญัติไว้สอดคล้องเจตนารมณ์ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

2. กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการตั้งกระทู้ถามมีกฎหมาย/ระเบียบใดบ้าง

3. กระบวนการและขั้นตอนการตั้งกระทู้ ทั้งกระทู้ถามด้วยวาจา และกระทู้ถามเป็นหนังสือ เป็นอย่างไร

4. อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานเลขาธิการฯ ในการดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามมีเรื่องใดบ้าง

5. ที่ผ่านมาสสำนักงานเลขาธิการฯ ได้มีการติดตามผลของการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารหรือไม่ (กรณีการตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา) และได้มีการติดตามการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาของฝ่ายบริหารที่เป็นผลมาจากการตั้งกระทู้ถามหรือไม่ อย่างไร รวมทั้งมีการแจ้งให้สมาชิกวุฒิสภาที่ตั้งกระทู้ถามทราบหรือไม่อย่างไร

6. ท่านคิดว่าที่ผ่านมาสสมาชิกวุฒิสภาสามารถนำเครื่องมือตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด

7. ท่านคิดว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่ส่งผลต่อการทำให้การตั้งกระทู้ถามไม่สามารถนำไปใช้ตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น ปัญหาของข้อกฎหมาย จำนวนของกระทู้ถามที่ตั้งได้ ระยะเวลาการตอบกระทู้ถาม การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการตั้งกระทู้ถาม เป็นต้น)

8. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก

ชุดที่ 3 : นักวิชาการเกี่ยวกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายรัฐสภา โครงการวิจัย เรื่อง “การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล: ศึกษารณีย การตั้งกระทู้ถาม”

ผู้วิจัยกำหนดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

1. เจตนารมณ์ของการให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีเครื่องมือในการตั้งกระทู้ถามเพื่อตรวจสอบถ่วงดุล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารคืออะไร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ปัจจุบัน รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้บัญญัติไว้สอดคล้องเจตนารมณ์ดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุที่ทำให้การกำหนดประเด็นของกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาอาจถูกครอบงำหรือขาดความเป็นอิสระในการกำหนดประเด็นของกระทู้ถามนั้น
3. ท่านคิดว่าที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภาได้ทำหน้าที่ในการติดตามผลของการตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารหรือไม่ (กรณีการตอบกระทู้ถามในราชกิจจานุเบกษา) รวมถึงการติดตามการดำเนินงานหรือการแก้ไขปัญหาของฝ่ายบริหารที่เป็นผลมาจากการตั้งกระทู้ถามหรือไม่ อย่างไร
4. ท่านคิดว่าที่ผ่านมาสมาชิกวุฒิสภาสามารถนำตั้งกระทู้ถามไปใช้ในการตรวจสอบถ่วงดุล และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ เพียงใด
5. ท่านคิดว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างที่ส่งผลทำให้การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถนำไปใช้ตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (เช่น ปัญหาของข้อกฎหมาย จำนวนของกระทู้ถามที่ตั้งได้ ระยะเวลาการตอบกระทู้ถาม การประสานงานกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านการตั้งกระทู้ถาม เป็นต้น)
6. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การนำเครื่องมือการตั้งกระทู้ถามนั้นไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการตรวจสอบถ่วงดุลและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน

ภาคผนวก ข.
ตารางสรุปประเด็นของกระทู้ถาม
จำแนกตามรายชื่อของสมาชิกวุฒิสภาที่มีตั้งกระทู้ถาม

ตารางสรุปประเด็นของกระทู้ถามจำแนกตามรายชื่อของสมาชิกวุฒิสภาที่มีตั้งกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
1	นายอำพล จินดาวัฒนะ	การตรวจพบสารพิษตกค้างในผัก ผลไม้ จำนวนมาก		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตร และสหกรณ์ (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)
		การขยายอายุเกษียณราชการ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562		นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การยกเลิกการใช้วัตถุอันตราย 3 ชนิด		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตร และสหกรณ์ (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การจัดการปัญหาบุหรี่ไฟฟ้าผิดกฎหมาย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงพาณิชย์	นายวีรศักดิ์ หวังศุภกิจโกศล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง พาณิชย์ (ได้รับมอบหมายให้เป็น ผู้ตอบกระทู้ถามแทน นายกรัฐมนตรี)
		นโยบายหาบเร่แผงลอยใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อнуพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		มาตรการสื่อสารและการกำกับ สื่อมวลชน การสื่อสารออนไลน์ในภาวะ วิกฤตสืบเนื่องจาก เหตุการณ์ที่ นครราชสีมา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจ และ สังคม	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจ และสังคม (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		มาตรการป้องกันความรุนแรงและการทำร้ายร่างกายในโรงพยาบาล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 94 ง ลงวันที่ 23 เมษายน 2563 หน้า 24 - 27 (เนื่องจากสิ้นสุดสมัยประชุม)
		การแก้ปัญหาคนล้นคุก		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562		พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 114 ง ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2563 หน้า 45 - 50 (เนื่องจากสิ้นสุดสมัยประชุม)
		การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงวัฒนธรรม	นายอิทธิพล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริม และพัฒนางานองค์กรภาคประชาสังคม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	นายจตุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ (ได้รับมอบหมาย ให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทน นายกรัฐมนตรี)
		ความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลใน ระบบปฏิบัติการ “ไทยชนะ”		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)
		ปัญหานโยบายและการบริหารใน อสมท.		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563		พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 281 ง วันที่ 2 ธันวาคม 2563 หน้า 29 - 31

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		นโยบายการจัดการศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	ขอถอน และไม่พบว่ามี การตั้ง กระทู้ใหม่ในเรื่องเดิมแต่อย่างใด
		แนวทางการบูรณาการโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมจากผลกระทบโควิดในระดับตำบล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงการคลัง	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การแก้ปัญหาสิทธิบัตรทอง หลังยกเลิกสัญญาคลินิกและโรงพยาบาลทุจริต		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข)
		แนวคิดและนโยบายการพัฒนายานอวกาศไทยไปลงดวงจันทร์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ผลกระทบจากกฎกระทรวง การขอและ การออกใบอนุญาตขับรถและต่อ ใบอนุญาตขับรถ พ.ศ. 2463		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 124ง หน้า 33 - 37
		มาตรการการจัดการปัญหาสารพิษ ตกค้างในพืชผักผลไม้		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563		พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจา นุเบกษา วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เล่ม 138 ตอนพิเศษ 124 ง หน้า 38 - 43
		ผลกระทบพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและ สิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ต่อเกษตรกร สวนป่าและไม่ยืนต้น		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงการคลัง	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 152 ง วันที่ 8 กรกฎาคม 2564 หน้า 55 - 58

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การจัดทำพระราชบัญญัติยุทธธรรมชุมชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 118 ง วันที่ 1 มิถุนายน 2564 หน้า 32 – 36 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ
		ทิศทางนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม รถยนต์ไฟฟ้า	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		โครงการสร้างยานอวกาศไปลงดวงจันทร์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม	ผู้ตั้งกระทู้ขอถอนกระทู้ และไม่มี การเลื่อนหรือไปตอบในสมัย ประชุมอื่น
		การลดอุบัติเหตุที่จุดตัดรถไฟกับถนน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 159 ง วันที่ 16 กรกฎาคม 2464 หน้า 31 - 38

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		มหาวิทยาลัยของประเทศไทยมีมาก เกินไปหรือไม่		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวง อว.	ถามรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัย และ นวัตกรรม ตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 270 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564 หน้า 32 – 37
		การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 283 ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 หน้า 36 – 42 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ
		การจัดให้ผู้ต้องหาให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ในระหว่างการแถลงข่าวของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 23 ง วันที่ 31 มกราคม 2565 หน้า 46 – 51 นายกรัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ระบบการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด - 19 ที่ รวดเร็วทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรีน)
		ปัญหาการจำหน่ายอาวุธปืนทางออนไลน์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		รอดอบในราชกิจจานุเบกษา
		การจัดการภัยพิบัติจากโรงงาน อุตสาหกรรม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		รอดอบในราชกิจจานุเบกษา
		การแก้ปัญหาการฆ่าตัวตายของคนไทยที่ มีแนวโน้มสูงขึ้น		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงสาธารณสุข	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 294 ง วันที่ 1 ธันวาคม 2564 หน้า 32 - 35 นายสาธิต ปิตุ เตชะ รมช. กระทรวงสาธารณสุข ได้รับมอบหมายจาก รมต. สาธารณสุขฯ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การให้บำเหน็จความชอบเป็นกรณีพิเศษแก่บุคลากรสาธารณสุขด่านหน้า		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงสาธารณสุข	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 316 ง วันที่ 27 ธันวาคม 2564 หน้า 101 – 103
		แผนการบูรณะศาลากลางจังหวัดนนทบุรีหลังเก่า		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564		นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
		ความพยายามผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าถูกกฎหมาย		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรีน)
		การจัดการผลกระทบในห่วงโซ่อาหารจากกรณีน้ำมันรั่วไหลในทะเลอ่าวไทย จ.ระยอง	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ความพยายามผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าเป็น สินค้าถูกกฎหมาย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายสาธิต ปิตุเตชะ (รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงสาธารณสุข) ผู้ตอบ กระทู้ถาม
		ปัญหาการลักลอบทิ้งขยะพิษในชุมชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายวรารุช ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การลดขนาดกำลังคนภาครัฐเพื่อลด ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของรัฐระยะยาว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายวิชณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		ปัญหาเนื้อสุกรมีราคาแพง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ขอถอนและไม่พบว่ามีมีการตอบ กระทู้แต่อย่างใด
		การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการ ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศด้วยโมเดล เศรษฐกิจ BCG		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 127 ง วันที่ 7 มิถุนายน 2565 หน้า 26 – 31

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การขับเคลื่อนนโยบายการใช้พลังงานทดแทนจากแสงอาทิตย์		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 137 ง วันที่ 16 มิถุนายน 2565 หน้า 56 – 58 นายสุพัฒน์พงษ์ พันธุ์มีเชาว์ รมต.กระทรวงพลังงานผู้ตอบ
		การควบคุมสถานประกอบการเพื่อสุขภาพดูแลผู้สูงอายุ และผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิง		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 154 ง วันที่ 30 มิถุนายน 2565 หน้า 22 – 26 นายสาธิต ปิตุเตชะ รมช.กระทรวงสาธารณสุข ได้รับมอบหมายผู้ตอบ
		อาหารแพงรับปีใหม่ รัฐบาลแก้อย่างไร		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 165 ง วันที่ 11 กรกฎาคม 2565 หน้า 51 – 53 นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์ รมต.กระทรวงพาณิชย์ ผู้ตอบ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		โครงการเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนใน เขื่อนภูมิพล แนวส่งน้ำยม-อ่างเก็บ น้ำภูมิพล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 167 ง วันที่ 18 กรกฎาคม 2565 หน้า 43 – 48 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ
		การจัดทำกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและ พัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		นโยบายให้ผู้ประกันตนนำเงินกองทุนชรา ภาพประกันสังคมออกมาใช้ก่อน และใช้ ค่าประกันเงินกู้		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การรับมือเงินเฟ้อ สินค้าแพงและ เศรษฐกิจยังไม่ฟื้นตัว	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ความคืบหน้าการแก้ปัญหาการรื้อถอน อาคารไม้สักโบราณ ศูนย์การเรียนรู้ ป่าไม้ จังหวัดแพร่	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การส่งเสริมการใช้ไม้ยืนต้นเป็น หลักทรัพย์ค้ำประกันทางธุรกิจ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	นายสินิตย์ เลิศไกร (รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงพาณิชย์) ผู้ตอบ กระทู้ถาม
		การรับมือเงินเพื่อสินค้าแพงและ เศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการปลูก ต้นไม้ยืนต้นเพื่อเศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม และการออม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การส่งเสริมการปลูกต้นไม้ยืนต้นเพื่อ เศรษฐกิจและการออมด้วยธนาคาร ต้นไม้		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		นโยบายต่อราษฎรผู้ไม่มีสัญชาติไทย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง มหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		นโยบายการส่งเสริมการใช้พลังอำนาจ อ่อน (Soft Power) เพื่อเป็นเครื่องมือ พัฒนาประเทศ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	นายอิทธิพล คุณปลื้ม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง วัฒนธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาษา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		ปัญหาการบุกรุกโบราณสถานเขาแดง จังหวัดสงขลา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 177 ง วันที่ 1 สิงหาคม 2565 หน้า 16 – 31 นายอิทธิพล คุณปลื้ม รมต วัฒนธรรม ผู้ตอบ
		นโยบายประชากรเพื่อรับมือสังคมอัตรา เกิดต่ำ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 214 ง วันที่ 12 กันยายน 2565 หน้า 20 – 35 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การต่อยอดการอนุรักษ์รักษารูขมรดกของ แผ่นดิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 214 ง วันที่ 12 กันยายน 2565 หน้า 36 – 48 นายอิทธิพล คุณปลื้ม รมต กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้ตอบ
		การควบคุมอาวุธปืน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้ตอบกระทู้แทน นายกรัฐมนตรี)
		ผลสัมฤทธิ์การปฏิรูปประเทศ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายอนุชา นาคาศัย รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับ มอบหมายให้ตอบกระทู้แทน นายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล”		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	นายทรงศักดิ์ ทองศรี รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้ตอบกระทู้แทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจ 4 ภาค		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการคลัง	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ รอง นายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้ ตอบกระทู้แทนนายกรัฐมนตรี)
		สภาพเศรษฐกิจหลังปีใหม่ 2566 และ แนวทางการรับมือ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการคลัง	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบกระทู้ได้
		นโยบายและมาตรการรับมือกับผลกระทบ จากการเปิดประเทศของจีนทั้งด้านบวก และลบ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการต่างประเทศ	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบกระทู้ได้

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
2	นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	การช่วยเหลือผู้ประสบเหตุภัยจากพายุ โซนร้อน “โพดุล” และพายุโซนร้อน “คาลกิณี”	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	การกระทรวงมหาดไทย	นายนิพนธ์ บุญญามณี รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้มาตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		ปัญหาการบริหารงานการศึกษาและการ ขาดแคลนผู้อำนวยการและรอง ผู้อำนวยการ โรงเรียน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการ
		การบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (อีอีซี)	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
		การเตรียมบุคลากรรองรับนโยบายเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การช่วยเหลือ เยียวยา ผู้ประกันตน กรณี การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงแรงงาน	หม่อมราชวงศ์จัตุมงคล โสณกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การปฏิรูปประเทศด้านการศึกษ ตาม ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ...		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภา ท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	พล อ. อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การใช้จ่ายเงินกู้ เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบ จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 258 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2463 หน้า 16 - 22
		การขับเคลื่อนการปฏิรูปตำรวจ ตามร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.....		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 8 ง วันที่ 12 มกราคม 2563 หน้า 27 - 32 รัฐมนตรีมหาดไทยเป็นผู้ตอบ
		การใช้จ่ายเงินกู้ตามแผนงานหรือโครงการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหา การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วงเงิน 45,000 ล้านบาท		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การบริหารจัดการหนี้สาธารณะ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการคลัง	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 43 ง วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2564 หน้า 60 – 65 นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ตอบ
		การใช้จ่ายเงินกู้ เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับ ผลกระทบ จากการระบาดของโรคติดต่อ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการคลัง	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 49 ง วันที่ 4 มีนาคม 2564 หน้า 58 – 64 นายกรัฐมนตรี ผู้ตอบกระทู้
		การช่วยเหลือทางการเงินแก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบ จากการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัส โคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการคลัง	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 46 ง วันที่ 1 มีนาคม 2564 หน้า 72 – 77 นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ตอบกระทู้
		การปรับปรุงการสอบสวนคดีอาญา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาตาม ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การปฏิรูปตำรวจ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 อันเนื่องมาจากบ่อนการพนันในภาค ตะวันออก	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข
		การปฏิรูปตำรวจ ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563		นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุก ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงยุติธรรม	นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 152 ง วันที่ 8 กรกฎาคม 2464 หน้า 38 - 49
		การใช้จ่ายเงินกู้ตามโครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ตอบในราชกิจจา นุเบกษา วันที่ 1 เมษายน 2564 เล่ม 138 ตอนพิเศษ 75 ง หน้า 20 - 23

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ผลกระทบจากการที่ธนาคารกรุงไทยพ้นจากการเป็นรัฐวิสาหกิจ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ตอบในราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 152 ง วันที่ 8 กรกฎาคม 2564 หน้า 30 - 37
		การเตรียมบุคลากรรองรับโครงการเขต พัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออกหรืออีอีซี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563		พบว่าเลื่อนมาจากการขอถอน กระทู้ สมัยประชุมที่ 1/63 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 152 ง วันที่ 8 กรกฎาคม 2564 หน้า 38 - 49
		การจัดซื้อถูงมือยางขององค์การ คลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ พบว่ามีที่ตั้ง และกระทู้ตกไปถึงสองครั้ง

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การทุจริตโครงการ “เราเที่ยวด้วยกัน” โดย ใช้จ่ายจากเงินกู้ของรัฐบาล	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นนายก สภาสถาบันการอาชีวศึกษา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงศึกษาธิการ	นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
		การปฏิรูปการศึกษาตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 303 ง วันที่ 11 ธันวาคม 2564 หน้า 11 – 18 นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ตอบ
		การใช้จ่ายเงินกู้ตามโครงการพัฒนาพื้นที่ ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลัก ทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ โคกหนองนา โมเดล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 276 ง วันที่ 10 พฤศจิกายน 2564 หน้า 23 – 30

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การใช้จ่ายเงินกู้ภายใต้แผนงานโครงการยกระดับแปลงใหญ่ด้วยเกษตรสมัยใหม่และเชื่อมโยงตลาด		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 305 ง วันที่ 13 ธันวาคม 2564 หน้า 23 – 27 นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รมต.กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผู้ตอบกระทู้
		กลไกมาตรการในการโฆษณาโนบายหาเสียงเลือกตั้ง	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ
		การสรรหาบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นนายกสภาสถาบันการอาชีวศึกษา	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ
		การอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งน้ำกุดปราสาท หมู่ 12 ตำบลสมอ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวรวิฑูรย์ ศิลปอาษา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม เลื่อนมาจากกระทู้ถามด้วยวาจาที่ตกไป สมัย 2/64

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การวินิจฉัยคำสั่งไม่ฟ้องและการทำ ความเห็นแย้งคดีอาญาใน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		แนวทางการขับเคลื่อนร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การขับเคลื่อนศูนย์ส่งเสริมพัฒนา ประชาธิปไตย ศส. ปชต.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
3	นายสุรเดช จิรัฐิติเจริญ	ความก้าวหน้าการก่อสร้างทางหลวง พิเศษระหว่างเมือง สายบางใหญ่ – กาญจนบุรี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนพิเศษ 269 ง วันที่ 30 ตุลาคม 2562 หน้า 2- 6 (เนื่องจาก สิ้นสุดสมัยประชุม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		เร่งสร้างความปลอดภัยทางถนน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงมหาดไทย	นายนิพนธ์ บุญญามณี รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การขยายสัญญาสัมปทาน โครงการ ระบบทางด่วนขั้นที่ 2 (ทางพิเศษศรีรัช)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 111 ง วันที่ 12 พฤษภาคม 2563 หน้า 21 - 25 (เนื่องจากสิ้นสุดสมัยประชุม)
		โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพมหานคร - นครราชสีมา - หนองคาย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายอิทธิรัฐ รัตนเศรษฐ รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวง คมนาคม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		โครงการรถไฟฟ้าชานเมืองสายสีแดง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม)
		แผนพัฒนาทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หมายเลข 8 สายนครปฐม - ชะอำ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 250 ง วันที่ 26 ตุลาคม 2563 หน้า 39 - 41
		โครงการระบบทางด่วนขั้นที่ 3 สายเหนือ เพื่อเชื่อมโยงโครงข่าย ทางพิเศษ ในแนว ตะวันออก - ตะวันตก (East - West Corridor) อย่างสมบูรณ์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 250 ง วันที่ 26 ตุลาคม 2563 หน้า 42 - 48

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		โครงการอ่างเก็บน้ำในพื้นที่จังหวัด ปราจีนบุรี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ (ได้รับมอบหมายให้เป็น ผู้ตอบกระทู้ถามแทน นายกรัฐมนตรี)
		ร่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางราง พ.ศ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 1 เมษายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 75 ง หน้า 20 - 23
		การขนส่งสินค้าทางรางเพิ่มขึ้น		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 1 เมษายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 75 ง หน้า 20 - 24

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การประกอบการสถานีบรรจุและแยก สินค้ากล่อง (ICD) ที่ลาดกระบัง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 124 ง หน้า 23 - 32
		นโยบายปรับเพิ่มอัตราความเร็วของ รถยนต์ทุกประเภทบนถนนที่มีช่องจราจร ตั้งแต่ 4 ช่องขึ้นไป จาก 90 กิโลเมตรต่อ ชั่วโมง เป็น 120 กิโลเมตรต่อชั่วโมง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 124 ง หน้า 44 - 45
		โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำตาล ช่วงแคราย-ลำสาสี (บีงจุ่ม)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ตอบในราชกิจจานุเบกษา วันที่ 9 มิถุนายน 2564 เล่ม 138 ตอน พิเศษ 124 ง หน้า 44 - 46

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูง ช่วงบางซื่อ-ดอนเมือง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 274 ง วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 หน้า 34 – 43 (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นผู้ตอบ)
		สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 274 ง วันที่ 8 พฤศจิกายน 2564 หน้า 44 – 48
		การเทียบท่าวัสดุและวิธีการก่อสร้าง โครงการรถไฟความเร็วสูง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 302 ง วันที่ 9 ธันวาคม 2564 หน้า 42 – 47 นายกรัฐมนตรียุติการตอบกระทู้
		การใช้พลังงานกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงพลังงาน	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		แนวทางการบริหารกองทุนน้ำมัน เชื้อเพลิง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงพลังงาน	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		โครงการสะพานเศรษฐกิจเชื่อมฝั่งทะเล อันดามันและอ่าวไทย (Land Bridge)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		แผนการพัฒนาเพื่อรองรับการเปิด ให้บริการรถไฟ จีน-ลาว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การปรับเปลี่ยนผลผลิตทางการเกษตรที่มี ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 105 ง วันที่ 10 พฤษภาคม 2565 หน้า 9 – 15 นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ผู้ตอบ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		โครงการรถไฟฟ้าสายสีเหลือง ช่วง ลาดพร้าว-สำโรง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 118 ง วันที่ 26 พฤษภาคม 2565 หน้า 43 – 47 นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ตอบ
		การพัฒนาที่ดินย่านสถานีกรุงเทพ (หัวลำโพง)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 118 ง วันที่ 26 พฤษภาคม 2565 หน้า 48 – 52 นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ตอบ
		โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษ ระหว่างเมือง หมายเลข 6 (M6) สาย บางปะอิน – สระบุรี – นครราชสีมา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 118 ง วันที่ 26 พฤษภาคม 2565 หน้า 53 – 58 นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ผู้ตอบ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การรั่วไหลของน้ำมันดิบกลางทะเล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 151 ง วันที่ 28 มิถุนายน 2565 หน้า 10 – 19 นายกรัฐมนตรี ผู้ตอบ
		แนวทางการบริหารกองทุนน้ำมัน เชื้อเพลิง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่าง พนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการใน คดีอาญา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 177 ง วันที่ 1 สิงหาคม 2565 หน้า 32 – 35 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ
4	นายคำณูณ สิทธิ สมาน	ภาษีการขายฝากที่ดินเพื่อการ เกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงการคลัง	นายสันติ พร้อมพัฒน์ รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงการคลัง (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้มาตอบกระทู้ ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การฆ่าตัวตายของพนักงานสอบสวน 5 คน ในรอบ 4 เดือน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงกลาโหม	พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		แนวทางการปรับแผนปฏิรูปประเทศตาม มติคณะรัฐมนตรี 3 ธันวาคม 2562	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)
		การนำเข้าขยะพลาสติกของไทยในปี 2561 สูงเป็นประวัติการณ์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
		การขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความ สามัคคีปรองดอง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายวิษณุ เครืองาม รอง นายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ตอบกระทู้แทน นายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		มติของคณะกรรมการวัดอุอันตราย วันที่ 27 พฤศจิกายน 2562	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ และขอถอนใน กระทู้ด้วยหนังสือ ด้วย
		การให้สัมภาษณ์ด้วยข้อมูลที่ คลาดเคลื่อนของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงการต่างประเทศ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ (อู่ฮั่น)	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข/รองนายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ความคืบหน้าและเป้าหมายของการ ปฏิรูปตำรวจตามรัฐธรรมนูญ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถาม แทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การรื้อถอนโบราณสถาน “บ้านบอมเบย์ เบอร์ม่า” ที่จังหวัดแพร่	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม (ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทน นายกรัฐมนตรี)
		การขุดถนนทางรถไฟที่อนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย เมื่อ 18 กรกฎาคม 2563	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงกลาโหม	พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		ใบขับขี่ตลอดชีพ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การสร้างสะพานข้ามคลองมหาสวัสดิ์ ใน ซอยชัยพฤกษ์ 33 แยก 4 เขตตลิ่งชัน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	นายทรงศักดิ์ ทองศรี รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		มติคณะกรรมการวัตถุอันตราย 27 พฤศจิกายน 2562		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม	ผู้ตั้งกระทู้ขอถอน และไม่พบว่ามี การนำไปตั้งเป็นกระทู้ใหม่
		วิกฤตฝุ่น PM 2.5 ใน กทม. และ ปริมณฑล	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปะอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
		การประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ณ บริเวณหน้า อาคารรัฐสภาแห่งใหม่		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงวัฒนธรรม	นายอิทธิพล คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 152 ง วันที่ 8 กรกฎาคม 2564 หน้า 50 - 54

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การดำเนินนโยบายเพื่อเพิ่มอัตราการเกิด ของเด็กไทย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		เหตุใดการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะ กิจเพื่อการบูรณาการด้านการแพทย์และ สาธารณสุข ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 7/2564 จึงไม่มีอธิบดีกรมการแพทย์แผน ไทยและการแพทย์ ทางเลือกร่วมอยู่ด้วย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 303 ง วันที่ 11 ธันวาคม 2564 หน้า 5 – 10 นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ตอบ
		การปฏิรูปตำรวจโดยเฉพาะในส่วนการ ดำเนินงานของฝ่ายบริหาร	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การแก้ไขปัญหาเร่งด่วนกรณีองค์กร ต่อต้านการใช้สารต้องห้ามโลก (WADA)	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การปกปิดข้อมูลโรคระบาด ASF ในหมู และการแก้ปัญหาาราคาแพง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ปัญหาเด็กไทยเกิดต่ำที่สุดในประวัติ ศาสตร์และคุณภาพเด็ก	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การปฏิรูปประเทศหลังสิ้นปี 2565	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การแก้ปัญหาสุขภาพจากนโยบาย กัญชาเสรี นับแต่ 9 มิถุนายน 2565	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		แนวทางการแก้ปัญหาค่าความเดือดร้อนแก่ ประชาชนบางส่วน กรณีหยุดเดิน รถไฟฟ้าทางไกลมายังสถานีกรุงเทพ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
5	นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์	ปัญหาเด็กหรือวัยรุ่นชนชั้นรถยนต์/ รถจักรยานยนต์ โดยไม่มีใบขับขี่และขับ ด้วยความประมาท		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงคมนาคม	นายอธิรัฐ รัตนเศรษฐ รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		ปัญหาความเดือดร้อนจากการจัดให้มีรถ แท็กซี่ในงานมหรสพ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		ปัญหาคุณภาพและประสิทธิภาพของ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงยุติธรรม	ได้มีการขออนุญาตแต่ผู้ตั้งกระทู้ ได้ นำไปตั้งกระทู้ในการประชุมครั้ง ต่อไป แต่ในสมัยเดียวกัน
		ปัญหาคุณภาพและประสิทธิภาพของ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงยุติธรรม	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การแก้ไขปัญหายาสายการบินเออาเปரியบ และไม่มีความรับผิดชอบต่อผู้โดยสาร		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงคมนาคม)
		การทบทวนมาตรการกักด่านกรองเพื่อพิจารณา ลดโทษให้กับนักโทษที่ก่อคดีอุกฉกรรจ์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การจัดการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการศึกษา	มีการเสนอสองครั้ง และขอถอน และนำไปตั้งกระทู้ถามเป็นหนังสือ ในสมัยประชุม ที่ 1/64

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การแก้ไขปัญหาข้างป่าบุกรุกพื้นที่ชุมชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มีการขอถอนกระทู้มาจากการ ประชุมสภาครั้งก่อน นายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
		มาตรการในการควบคุมตรวจสอบวัตถุ อันตราย สารเคมีขยะพิษหรือของเสีย อันตราย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงอุตสาหกรรม	มีการขอถอน แล้วนำไปตั้งเป็น กระทู้ใหม่สมัยประชุมที่ 2/64
		มาตรการในการควบคุมตรวจสอบวัตถุ อันตราย สารเคมีขยะพิษหรือของเสีย อันตราย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงอุตสาหกรรม	นายสุริยะ จีรุงรุ่งเรืองกิจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรม
		ปัญหาการโฆษณาตรงและแฝงในสื่อ ของรัฐ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การจัดการเรียนการสอนวิชา ประวัติศาสตร์และหน้าที่พลเมือง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงการศึกษา	นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
		ปัญหาสายไฟ สายสื่อสาร บนเสาไฟฟ้าที่ รกรุงรังที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		แนวทางการส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้ เรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิ ปัญญาท้องถิ่น		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	นายอิทธิพล คุณปลื้ม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การปกป้องเด็กและเยาวชนจากการ ประกอบกิจการเกมและการจัดเรตติ้ง เกม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง วัฒนธรรม	นายอิทธิพล คุณปลื้ม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การอนุรักษ์และดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่ที่ ทรงคุณค่าของแผ่นดิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ขอถอนสมัย 2/64 ไปตอบในสมัย 1/65

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การอนุรักษ์และดูแลรักษาต้นไม้ใหญ่ที่ ทรงคุณค่าของแผ่นดิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
6	นายเจตน์ ศิริธรรานนท์	มาตรการในการควบคุมไวรัสใหม่โคโรนา 2019 ของกระทรวงสาธารณสุข	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงสาธารณสุข)
		มาตรการคลายล็อกสำหรับคนไทยกลับ จากต่างประเทศก่อนมีวัคซีน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการต่างประเทศ	นายดอน ปรมดีรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ (ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทน นายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไข ปัญหาการตั้งครุฑในวัยรุ่น พ.ศ. 2559		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
		ปัญหาภาคบริการจากผลกระทบ Covid - 19 ในเกาะสมุย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา
		ปัญหาการบรรจุอัตราข้าราชการ กระทรวงสาธารณสุขใหม่ 45,684 ตำแหน่ง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงสาธารณสุข	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 281 ง วันที่ 2 ธันวาคม 2563 หน้า 32 – 36 รัฐมนตรี สาธารณสุขผู้ตอบกระทู้
		ปัญหาการจัดสรรอัตรากำลังตำแหน่ง ข้าราชการสาธารณสุข 45,684 ตำแหน่ง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ปัญหาการบริหารจัดการหน้ากอกอนามัย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง พาณิชย์ (นายจุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) ผู้ได้รับมอบหมาย ให้ตอบกระทู้ ถามติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบ กระทู้ถามได้
		มาตรการของรัฐในการป้องกันการระบาด ของ Covid - 19 จากเมียนมาร์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ปัญหาภาระงานหนักของแพทย์ พยาบาล จากสังคมสูงวัยในหอผู้ป่วยอายุรกรรม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ผู้ตั้งกระทู้ขอถอน
		มาตรการในการควบคุมโรคไวรัสใหม่ โคโรน่า 2019 ของกระทรวงสาธารณสุข		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ผู้ตั้งกระทู้ขอถอน

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		สถานการณ์ COVID - 19 และมาตรการ สร้างความมั่นใจเรื่องวัคซีนให้กับ ประชาชน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		การเตรียมรับสถานการณ์การระบาดของ COVID 19 จากท่าซีเหล็ก	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	ถามนายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติด
		มาตรการของรัฐในการ LOCK DOWN จังหวัดสมุทรสาครและจังหวัดอื่น	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขต ที่ดินของรัฐแบบบูรณาการมาตราส่วน 1 : 4000 (One Map) เพื่อแก้ไขปัญหา ที่ดินทำกินให้กับประชาชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล รัฐมนตรี ช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		โครงการคลองลาดพร้าว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การเตรียมความพร้อมในการถ่ายโอน ของ รพ.สต. ในสังกัด สธ.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ปัญหาคนถ่ายโอน รพ สต. ไป อบจ. ที่ส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุข	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การเตรียมความพร้อมของกระทรวง สาธารณสุขในการถ่ายโอนโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ไปองค์การ บริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ขอถอนและไม่พบว่ามีคำตอบ กระทู้แต่อย่างใด
		การเยียวยาเจ้าหน้าที่ที่ไม่สมัครใจถ่าย โอนของกระทรวงสาธารณสุข	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การเตรียมความพร้อมรองรับการถ่ายโอน รพ.สต. ของกระทรวงสาธารณสุข	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ
		มาตรการในการควบคุมกัญชา กัญชง ในช่วงสุญญากาศก่อน พรบ. กัญชา กัญชง มีผลบังคับใช้	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ
7	นายวันชัย สอนศิริ	การบริหารจัดการที่ดิน ส.ป.ก.	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	ร้อยเอก ธรรมนัส พรหมเผ่า รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้ถามแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์)
		การป้องกันภัยหรือเหตุร้ายแรงในแต่ละจังหวัด	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		นโยบายกัญชา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงสาธารณสุข	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		นายสมคิด พุ่มพวง กรณีลดโทษและ มาตรการการปล่อยตัวนักโทษกลับคืนสู่ สังคม	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงยุติธรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ปัญหาเศรษฐกิจและปัญหาปากท้องของ ประชาชน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	รองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จตุศรีพิทักษ์) หรือรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้อง หรือรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลัง	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ราคาพืชผลการเกษตร/ปัญหาเศรษฐกิจ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงพาณิชย์	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของ บุคคลที่จะบวชเป็นพระ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		รายการในทีวีหรือสื่อต่าง ๆ หลอกหลวง/ งมงาย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563		นายเทวัญ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		มาตรการในการจัดการปัญหาการปล่อย เงินกู้หนี้นอกระบบ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงยุติธรรม	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การบังคับคดีกับผู้เกี่ยวข้องกับการทุจริต ในคดีระบายนโยบายของรัฐต่อรัฐ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563		พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 292 ง วันที่ 16 ธันวาคม 2563 หน้า 34 - 36
		การบังคับคดีตามคำพิพากษาของ หน่วยงานของรัฐที่ชนะคดี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563		ผู้ตั้งกระทู้ขอถอนและไม่พบว่ามี การตั้งเป็นกระทู้ใหม่
		บ่อนการพนัน-คาสีโน่ กับการทำ ประชามติ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		วัคซีนป้องกันไวรัสโคโรนา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ปัญหาเตาเผาศพวัดชำรุดเสียหายจาก กรณีการเผาศพผู้เสียชีวิต จากการติดเชื้อ ไวรัส โควโรนา 2019 (โควิด-19) ที่มีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564		ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 300 ง วันที่ 8 ธันวาคม 2564 หน้า 22 – 23
		นักโทษล้นคุก และสถานการณ์โควิด ในคุก	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		ภาพรวมการเลือกตั้ง อบต. และ การป้องกันการทุจริต	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	นายนิพนธ์ บุญญามณี (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การลดโทษให้นักโทษคดีจำนำข้าว	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การใช้ภาษาไทย การแต่งกายในการขาย สินค้า	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม	นายอิทธิพล คุณปลื้ม (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		กำหนดวันเลือกตั้งผู้ว่า กทม. และ สก.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		หวยเกินราคา ทำไมแก้ไขไม่ได้	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การบำบัด ป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		มาตรการในการดำเนินการกับพระภิกษุ กระทำผิด	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		กรณีแม่ทัพเทน บี อำเภอสัตหีบ จังหวัด ชลบุรี	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การล้างประวัติอาชญากรของสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	นายกรัฐมนตรี	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
8	นายธานี สุโขทัยน	การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ กรณีอุกฉวินกรณีภัยหนาว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562		พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ตอบในราชกิจจา บุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 120 ง ราชกิจจาบุเบกษา ลงวันที่ 22 พฤษภาคม 2563 หน้า 27 - 31 (เนื่องจากสิ้นสุดสมัยประชุม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การช่วยเหลือค่าเล่าเรียนแก่ประชาชน ซึ่งเป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่ได้รับ ผลกระทบ จากสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563		ตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การใช้จ่ายเงินกู้ตามแผนงานหรือ โครงการด้านการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติด เชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563		นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข ตอบใน ราชกิจจานุเบกษา วันที่ 8 เมษายน 2564 เล่ม 138 ตอนพิเศษ 79 ง หน้า 5- 9
		ความคืบหน้าการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับประเภทและชนิดของ ทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถเกิดใหม่ ทดแทนได้ในอุทยานแห่งชาติตาม พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 มาตรา 65		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 36 ง วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2565 หน้า 17 – 21 นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ตอบ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ขอให้พิจารณากำหนดค่าตอบแทนแก่ชุด รักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 89 ง วันที่ 19 เมษายน 2565 หน้า 18 – 23 นายกรัฐมนตรีผู้ตอบกระทู้
		ปัญหาการตัดโค่นไม้ที่มาจากการทำสวนป่า		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		ขอให้กำหนดค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการ หมู่บ้าน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
9	นายจเด็จ อินสว่าง	นโยบายในการแก้ไขปัญหาข่าวปลอมที่ เผยแพร่ในสังคมออนไลน์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	ได้มีการถอนกระทู้ และนำไปตั้ง เป็นกระทู้ใหม่ ในการประชุมครั้ง ต่อไป แต่ในสมัยเดียวกัน
		นโยบายในการแก้ไขปัญหาข่าวปลอมที่ เผยแพร่ในสังคมออนไลน์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การบริหารจัดการกับพิษสงฆ์ในบวร พุทธศาสนาบางรูปที่มีพฤติกรรมไม่ เหมาะสม	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ รัฐมนตรี ประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้ถามแทนนายกรัฐมนตรี)
		ค่าฝุ่นละออง PM 2.5 กำลังก่อให้เกิด อันตรายใหญ่หลวงโดยเฉพาะใน กทม.	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
10	นายสวัสดิ์ดีสมัคร พงศ์	นโยบายการส่งเสริมให้ประชาชนที่มีรั้ง นกกนางแอ่นบ้านหรือผลิตรั้งนกกนางแอ่น บ้านสามารถดำเนินการได้โดยไม่ผิด กฎหมาย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	นายกรัฐมนตรี	ขอถอนกระทู้และไม่พบว่ามีมีการ ตั้งเป็นกระทู้ใหม่แต่อย่างใด

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ขอให้ยกระดับพนักงานแอนด์ที่ทำงานในสิ่งปลูกสร้างบ้านรั้งพนักงานแอนด์เป็นสัตว์เศรษฐกิจ ของเกษตรกรและให้ภาครัฐกิจสามารถจำหน่ายรั้งพนักงานแอนด์ส่งออกตลาดต่างประเทศได้ อย่างเสรีเพื่อนำเงินรายได้เข้ามาฟื้นฟูประเทศหลังการระบาดของไวรัสโคโรนา โควิด-19		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวรารัฐ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		ปัญหาการดำเนินการฟื้นฟูผลกระทบของสถานการณ์ระบาดของไวรัส COVID – 19 ที่มีต่อภาคเกษตรภาคชุมชน		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 248 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2463 หน้า 11 – 14

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลและ การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทะเลทั้ง ทะเล อ่าวไทย และทะเลอันดามันด้วย ปะการังเทียมรูปโดมทะเล (Seadome)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
		ผลสำเร็จของการฟื้นฟูความสัมพันธ์ ระหว่างราชอาณาจักรไทย – ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายดอน ปรมดีวินัย (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ต่างประเทศ) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		ความคืบหน้าของโครงการก่อสร้าง สะพานมิตรภาพไทย – มาเลเซีย (สะพานสตูล – เปอร์ลิส) หรือ Andaman Gateway ณ จังหวัดสตูล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การออกกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินและที่อยู่ อาศัยให้เกษตรกรผู้ยากไร้ในชนบท		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	นายกรัฐมนตรี	ขอถอนและไม่มีการตอบกระทู้ใน สมัยอื่นแต่อย่างใด

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ปัญหาการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ที่ขาดหลักธรรมาภิบาล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 127 ง วันที่ 7 มิถุนายน 2565 หน้า 32 – 38 นายเอก เหล่าธรรมทัศน์ รมต.กระทรวง อุดมศึกษาผู้ตอบ
11	นายทวีวงษ์ จุลภมณตรี	การก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 348		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม (รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงคมนาคม) ผู้ตอบกระทู้ถาม พบว่ามีการถอน และตั้งเป็นกระทู้ใหม่
		ปัญหาการประเมินผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment หรือ EIA)		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารัฐ ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) พบว่ามี การถอนและตั้งเป็น กระทู้ใหม่

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ความปลอดภัยในการใช้บริการรถโดยสารสาธารณะ		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม) พบว่ามีกรตอนและตั้งเป็นกระทู้ใหม่
		มาตรการในการสร้างความปลอดภัยของผู้ใช้รถใช้ถนน		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก ออนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) พบว่ามีกรตอนและตั้งเป็นกระทู้ใหม่
12	นายออง กาจกระโทก	ปัญหาการควรวรมโรงเรียนขนาดเล็ก	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฐพล ทีปสุวรรณ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)
		ปัญหาการขาดแคลนครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	คุณหญิง กัลยา โสภณพนิช (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ปัญหาการจ่ายสินไหมการทำประกันชีวิต ประกันภัยกลุ่มและประกันภัยคุ้มครอง สินเชื่อของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครู		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการคลัง	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง)
		การแก้ปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	มีการขอถอนกระทู้
		ปัญหาความล่าช้าการน้อมนำพระบรมรา โชบายด้านการศึกษา ผู้เรียนยึดมั่นศาสนา สู่การปฏิบัติ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงศึกษาธิการ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 209 ง วันที่ 7 กันยายน 2564 หน้า 16 – 18
		การแก้ปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 244 ง วันที่ 11 ตุลาคม 2565 หน้า 14 – 23

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
13	นายสมชาย ชาญณรงค์กุล	ปัญหาการผลิตลิ้นจี่ แม่กลอง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การประกาศให้สารเคมีทางการเกษตร 3 ชนิด เป็นวัตถุอันตราย ชนิดที่ 4		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)
		การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง การค้าเมล็ดพันธุ์ระดับเอเชีย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)
		ความก้าวหน้าการกักพืชและการป้องกัน การแพร่ระบาดของศัตรูพืชต่างถิ่น ของไทย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
14	นายชลิต แก้วจินดา	การใช้ประโยชน์ที่ดินเขตป่าไม้เพื่อพัฒนา ด้านค้าชายแดน ภูตู่ อุดรดิตต์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		นโยบายการแก้ไขปัญหากล้างซ้ซาก อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัทร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)
		การพัฒนาเครื่องโทคาแมค (Tokamak) หรือดวงอาทิตย์จำลอง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม)
		ประกาศคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรมเพื่อกำหนดรายการกิจการ อื่นที่เป็นการสนับสนุนหรือเกี่ยวเนื่อง กับการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ ตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 6 ง วันที่ 10 มกราคม 2565 หน้า 42 - 47

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
15	ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	การขยายเขตไฟฟ้าตาม พ.ร.บ. ปี 2562 พ.ร.บ. คนอยู่กับป่า	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		ปัญหาฝุ่นละออง P.M. 2.5 เกิดจากการ เผาอ้อย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2562	กระทรวงอุตสาหกรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ภารกิจและบทบาทของ กระทรวงกลาโหมในการสนับสนุนกำลัง พลและยุทโธปกรณ์ให้กับรัฐบาลใน การแก้ไขปัญหาการระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงกลาโหม	ขอถอน
		การขอตัดต้นไม้ตามโครงการส่งเสริม เกษตรปลูกป่า	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบกระทู้ได้

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
16	พลตำรวจโท ศานิตย์ มหถาวร	การแก้ไขปัญหาค่าปลุกป่าชดเชยและ ค่าบำรุงรักษาป่าจากวัด สำนักสงฆ์ ที่พัทลุง และศาสนสถาน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ความคืบหน้าในการแก้ปัญหา ศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในที่ราชการ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การแก้ไขปัญหาค่าปลุกป่าชดเชยและ ค่าบำรุงรักษาป่าจากวัด สำนักสงฆ์ ที่พัทลุง และศาสนสถาน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม)
17	รองศาสตราจารย์ ประเสริฐ ปิ่นปฐมรัฐ	การสร้างความเป็นธรรมเรื่องอัตรา เงินเดือนของครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม ตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 258 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563 หน้า 5 – 10

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้ง บุคคลให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วย ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และ ศาสตราจารย์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 258 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2563 หน้า 23 – 25
		แนวทางการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาใน สถานการณ์ปัจจุบันของการแพร่ระบาด ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 275 ง วันที่ 9 พฤศจิกายน 2564 หน้า 36 – 41
		แนวทางการช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา หลังจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรมตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 260 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2565 หน้า 36 – 42

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การแก้ไขปัญหาการปลอมแปลงบวชและ จัดตั้งศูนย์กฎหมายเพื่อคณะสงฆ์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงวัฒนธรรม	มีการตั้งกระทู้จำนวนทั้งหมด 8 ครั้ง แต่ตกไปทั้งหมด เนื่องจาก นายกรัฐมนตรีติดภารกิจไม่สามารถมา ตอบกระทู้ได้
		การเร่งรัดค่ายกเว้นการปลูกป่า	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจไม่ สามารถมาตอบได้
18	นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	ปัญหาการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กระทบต่อนักศึกษา ครู และ บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	นายเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม)
		การจัดเก็บภาษีการขายหลักทรัพย์		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการคลัง	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการคลัง	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ รอง นายกรัฐมนตรี (ได้รับมอบหมายให้ ตอบกระทู้แทนนายกรัฐมนตรี)
19	นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	กรณีเรื่องวัดบางคลาน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงวัฒนธรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกรณี วัดบางคลาน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงวัฒนธรรม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		ความคืบหน้าโครงการเพิ่มปริมาณน้ำ ต้นทุนให้เขื่อนภูมิพล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และกฎหมายเถรสมาคม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงวัฒนธรรม	นายรัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 288 ง วันที่ 9 ธันวาคม 2563 หน้า 42 – 44
20	นายรณวริทธิ์ ปรียฉัตรตระกูล	การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังน้ำลด	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)
		การจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทน อาสาสมัครเกษตรประจำหมู่บ้าน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		การฟื้นฟูอาชีพการเกษตรหลังน้ำลด ในพื้นที่ประสบอุทกภัย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ขอถอน

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
21	พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช	นโยบายการบริหารจัดการปัญหาขยะในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงมหาดไทย	นายนิพนธ์ บุญญามณี (รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย)
		แผนงานพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจ พิเศษตาก		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก ออนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		ปัญหาในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการคลัง	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง)
22	พลเอกณัย มีชูเวช	มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับ ผลกระทบจากการห้ามใช้สารเคมีพารา ควอตและคลอร์ไพริฟอส		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายกรณีน้ำเค็มรุกล้ำพื้นที่การเกษตร		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์)
		การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวให้เข้ามาทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และการแก้ปัญหาขาดแคลนแรงงานของประเทศไทย		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงแรงงาน	นายกรัฐมนตรียตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 167 ง วันที่ 18 กรกฎาคม 2565 หน้า 28 – 36
23	นางสาวภัทรา วรามิตร	ติดตามผลของกระทู้ 3 ดง	✓		สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงมหาดไทย	นายนิพนธ์ บุญญามณี (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		ความคืบหน้าการทบทวนมติการจัดการจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐแปลง “ดงน้ำจั้น” “ดงบ้านอ้น” และ “ดงเหล่าแหม” ในท้องที่ตำบลกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวรารัฐ ศิลปอาษา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) ผู้ตอบกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
24	นายสมชาย แสวงการ	การจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูก สร้าง พ.ศ. 2562		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย	นายสันติ พร้อมพัฒน์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงการคลัง) และ พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย)
		การดำเนินคดีกับนายอานนท์ น้าภา แกน นำการชุมนุม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงยุติธรรม	นายกรัฐมนตรียตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 75 ง วันที่ 1 เมษายน 2564 หน้า 24 – 25
25	นายตวง อันทะไชย	นโยบายการเปิดเทอมเป็นปกติในการ จัดการเรียนการสอน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		นโยบายการปฏิรูประบบการบริหาร จัดการศึกษาในภูมิภาค		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงศึกษาธิการ	นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
26	นายมนเทียร บุญตัน	ความคืบหน้าในการจัดทำและเสนอร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดการเลือก ปฏิบัติต่อบุคคล พ.ศ. ...	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงยุติธรรม	นายสมศักดิ์ เทพสุทิน (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม)
		ปัญหาการเข้าถึงข้อมูลผ่านเว็บไซต์ ของหน่วยงานของรัฐ	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	นายพุทธิพงษ์ ปุณณกันต์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม)
27	นายระวี รุ่งเรือง	การแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้งนอก เขตชลประทานอย่างยั่งยืน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม)
28	นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ	แนวทางและมาตรการในการจัดการ อุทกภัยของประเทศไทย	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงมหาดไทย	พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้ตอบกระทู้ถาม

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การตรากฎหมายป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายวิษณุ เครืองาม (รองนายกรัฐมนตรี)
		การยกระดับดัชนีการรับรู้คอร์รัปชัน CPI	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการคลัง	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ และมีการตั้งกระทู้มาทั้งหมด 6 ครั้ง แต่ตกไปทั้งหมด
29	นายอนุศักดิ์ คงมาลัย	ผลความคืบหน้าการพัฒนาสภาองค์กร ชุมชนตำบล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์	นายจตุติ ไกรฤกษ์ (รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การแก้ไขปัญหาหน้าท่วมที่ราบลุ่มแม่น้ำ ภาคกลางซ้ำซาก		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายกรัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 167 ง วันที่ 18 กรกฎาคม 2565 หน้า 37 – 42

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
30	นายบุญมี สุระโคตร	ปัญหาการส่งออกข้าวไทยไปยัง ต่างประเทศที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงพาณิชย์	นายสินิตย์ เลิศไกร (รัฐมนตรีช่วย ว่าการกระทรวงพาณิชย์) ผู้ตอบ กระทู้ถาม
		การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรลด ต้นทุนการผลิตข้าวเพิ่มการแข่งขันทาง การตลาด		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงพาณิชย์	ชอลอน
31	พลตรี โอสถ ภาวิไล	การแก้ปัญหาสลากขายเกินราคา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงพาณิชย์	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
		นโยบายและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ศูนย์ตรวจสอบสารต้องห้ามในนักกีฬา ของประเทศ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	นายพิพัฒน์ รัชกิจประการ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ ท่องเที่ยวและกีฬา)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
32	พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์	การแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและ ก๊าซหุงต้มที่มีราคาสูงกระทบต่อค่าครอง ชีพของประชาชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงพลังงาน	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน) ผู้ตอบกระทู้ถาม
		การแก้ไขปัญหาสถานการณ์พลังงานใน ประเทศเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ให้กับประชาชน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงพลังงาน	นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน)
33	พลเอก บุญธรรม ไอริส	การเตรียมความพร้อมในการรับ นักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชน จีนที่จะเดินทางมากับรถไฟความเร็วสูง สายคุนหมิง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ขอถอน
		การเตรียมความพร้อมในการรับ นักท่องเที่ยวจากสาธารณรัฐประชาชน จีนที่จะเดินทางมากับรถไฟความเร็วสูง สายคุนหมิง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	รัฐมนตรีกระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬาตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 226 ง วันที่ 23 กันยายน 2565 หน้า 29 – 33

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การแก้ปัญหาหน้าท่วมขังน้ำป่าไหล หลากและดินสไลด์ เมื่อเกิดฝนตก หนักต่อเนื่องในพื้นที่เศรษฐกิจของ จังหวัดภูเก็ต		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 140 ตอนพิเศษ 14 ง วันที่ 20 มกราคม 2566 หน้า 37 – 41
		ความก้าวหน้าของแผนการตลาดการ ท่องเที่ยว six countries one destination ตามโครงการพัฒนา ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุ ภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การแก้ปัญหาการประกอบธุรกิจให้ เช่าที่พักรายวันที่ไม่ถูกต้องตาม กฎหมาย		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การแก้ไขปัญหาสนามบินเบตงไม่มี สายการบินให้บริการ และความ เหมาะสมในการขยายสนามบิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ขอทราบผลโครงการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาท่าเรือเพื่อรองรับเรือสำราญขนาดใหญ่ และแผนการสร้างหรือพัฒนาท่าเรือต่าง ๆ บริเวณชายฝั่งทะเล		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา
		การผลิตผู้เรียนด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	ตอบในราชกิจจานุเบกษา
		มาตรการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและ ระบบนิเวศในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หลังจากการแพร่ระบาดของโควิด ลดระดับความรุนแรง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		ขอทราบความก้าวหน้าโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่สายใหม่ และการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อีรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงคมนาคม	ตอบในราชกิจจานุเบกษา
		ขอทราบผลการประเมินการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในพื้นที่		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงศึกษาธิการ	ตอบในราชกิจจานุเบกษา
34	พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	ขอทราบแนวความคิดและแผนการดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ประเด็นความมั่นคง ในประเด็น “แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายกรัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 130 ง วันที่ 17 มิถุนายน 2564 หน้า 12 – 23
35	พันตำรวจตรี ยงยุทธ สารสมบัติ	การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และประชาชนอย่างรุนแรง		✓	สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่ 2/2563	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	นายวราวุธ ศิลปอาชา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
36	พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม	ปัญหาการบริหารจัดการศาสนสมบัติ ของวัด		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายเทวัญ ลิปตพัลลภ (รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี)
37	ศาสตราจารย์ นิสตาร์ก เวชยานนท์	ขอรับทราบแนวทางปฏิบัติของ กระทรวงกลาโหมเกี่ยวกับเรื่องการเกณฑ์ ทหารกองประจำการ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2562	กระทรวงกลาโหม	พลเอก ชัยชาญ ช้างมงคล (รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงกลาโหม)
38	นางฉวีรัตน์ เกษตรสุนทร	การก่อสร้างท่าอากาศยานแห่งใหม่ที่ อำเภอบางเลน - นครชัยศรี จังหวัด นครปฐม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม)
39	พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	ปัญหาการดำเนินโครงการระบบตี้วร่วม ขนส่งสาธารณะ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	นายถาวร เสนเนียม (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
40	พลเอกอนันตพร กาญจนรัตน์	การดำเนินการตามพระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. 2562		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคมตอบในราช กิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนพิเศษ 272 ง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 หน้า 18 – 26
		การติดตามความคืบหน้าการป้องกันและ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและ สังคม	นายชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อ เศรษฐกิจและสังคม
41	พลตำรวจโท พิสิทธิ์ จุลติก	ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจาก อาวุธปืน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	ตอบในราชกิจจานุเบกษา
42	นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	ปัญหาการทุจริตในการออกเอกสาร สิทธิในที่ดิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
43	พลเรือเอก พัลลภ ตมิตานนท์	สถานภาพของคณะกรรมการแห่งชาติ ศึกษาความเป็นไปได้ในการขุดคลอง กระเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและ สังคม		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	สำนักนายกรัฐมนตรี	นายกรัฐมนตรีตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 34 ง วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2564 หน้า 45 - 49
44	นายชาญวิทย์ ผลชีวิน	ขอให้เร่งรัดติดตามกระบวนการสรรหา อธิการบดีมหาวิทยาลัย การกีฬา แห่งชาติ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	รัฐมนตรีการท่องเที่ยวและกีฬา	รัฐมนตรีการท่องเที่ยวและกีฬา ตอบในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 292 ง วันที่ 29 พฤศจิกายน 2564 หน้า 41 - 44
45	นางสาวเรณู ตั้งศิริราษฎร์	ข่าวถนนลาดยางที่ อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร เส้าไฟโซลาร์เซลล์ใฝ่กลาง ทุ่งนาและเป็นทางตัน ราษฎรไม่ได้ใช้ ประโยชน์	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม)
46	พลเรือเอก ชุนนุ อาจวงษ์	การพัฒนาการขนส่งทางทะเล	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงคมนาคม	นายศักดิ์สยาม ชิดชอบ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
47	นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย	มาตรการความปลอดภัยทางถนน	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงคมนาคม	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
48	นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	การปฏิบัติตามระเบียบมหาดไทยว่าด้วย การประชุมสภาท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ข้อ 24	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงมหาดไทย	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
49	รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร	การบริหารอาชีวศึกษาภายใต้ พรบ. อาชีวศึกษา พ.ศ. 2551, ทวิภาคี, ทวิศึกษา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงศึกษาธิการ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ
50	นายทรงเดช เสมอคำ	การขาดแคลนครุพลศึกษาในโรงเรียน ประถมศึกษาและสำนักงานอาชีวศึกษา	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงศึกษาธิการ	มิได้มีการถามตอบ เนื่องจาก รัฐมนตรีติดภารกิจ

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
51	ว่าที่ร้อยตรี เชิดศักดิ์ จำปาเทศ	ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน กรณีปัญหาที่ดินทำกิน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปอาษา (รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม)
52	นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	การบริหารจัดการกองทุนพัฒนา บทบาทสตรี		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	นายทรงศักดิ์ ทองศรี (รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย)
53	พลเรือเอก ฐนิธ กิตติอำพน	การยกเว้นให้อาคารที่ใช้ในราชการไม่ ต้องขออนุญาตก่อสร้างตาม พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงมหาดไทย	นายทรงศักดิ์ ทองศรี (รัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย)
54	นายสุรสิทธิ์ ตรีทอง	การปรับปรุงทางหลวงหมายเลข 1095 ระหว่างจังหวัดเชียงใหม่ – จังหวัด แม่ฮ่องสอน		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงคมนาคม	นายอธิรัฐ รัตนเศรษฐ์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง คมนาคม)

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
55	นายณรงค์ อ่อนสอาด	เรื่องความคืบหน้าโครงการเพิ่มปริมาณน้ำ ในอ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กวงอุดมธารา จังหวัด เชียงใหม่		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2565	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	นายประภัตร โพธสุธน (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง เกษตรและสหกรณ์)
56	นายสำราญ ครรชิต	ปัญหาราคายางพาราและสต็อก ยางพารา		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2563	กระทรวงพาณิชย์	ชอลอน
57	นายนิอาแซ ซีอุเซ็ง	การจ่ายทุนการศึกษาให้นักเรียนใน โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบ การศึกษาจังหวัดชายแดนใต้		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 1/2564	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมตอบในราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 270 ง วันที่ 3 พฤศจิกายน 2564 หน้า 28 – 31
58	นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	ปัญหาค่ารักษาสัตว์คลินิกเอกชนหรือ โรงพยาบาลสัตว์ที่มีราคาสูงเกินจริง		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงสาธารณสุข	นายรัฐมนตรีตอบในราชกิจจา นุเบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 96 ง วันที่ 27 เมษายน 2565 หน้า 17 – 22

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		การแก้ปัญหาสุขภาพช่องปากและฟันของ ประชาชนอย่างเป็นระบบ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงสาธารณสุข	นายสาธิต ปิตุเตชะ รัฐมนตรีช่วยว่า การกระทรวงสาธารณสุข (ได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ตอบกระทู้แทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุข)
59	พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลป์ยะ	การเตรียมการรองรับสถานการณ์ในช่วง ฤดูฝนปี 2565		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2564	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ตอบในราชกิจจานุ เบกษา เล่ม 139 ตอนพิเศษ 113 ง วันที่ 20 พฤษภาคม 2565 หน้า 27 – 32
60	นายจิรัชัย มูลทองโรย	การบังคับใช้กฎหมายกับผู้ขับขี่ รถจักรยานยนต์และผู้โดยสารที่ไม่สวม หมวกนิรภัยอันจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิด อันตรายต่อตัวผู้ขับขี่และผู้โดยสาร		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงคมนาคม	รอดตอบในราชกิจจานุเบกษา

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
		นโยบายการคุ้มครองผู้บริโภคให้กับ นักท่องเที่ยวในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	รอตอบในราชกิจจานุเบกษา
61	พลเอกทวีป เนตร นิยม	การแก้ปัญหาฝุ่น PM 2.5 พื้นที่ภาคเหนือ		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	นายวรารุช ศิลปะอาษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
62	พล ร. อ ศักดิ์ สิทธิ เฑิดบุญ เมือง	การเพิ่มอัตราค่าจ้างของผู้ปฏิบัติงานด้าน การผังเมืองของกรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทยเพื่อรองรับภารกิจที่ เพิ่มขึ้นตามพระราชบัญญัติการผังเมือง 2562		✓	สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงมหาดไทย	นายทรงศักดิ์ ทองศรี รัฐมนตรี ช่วยกระทรวงมหาดไทย (ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ กระทู้แทนนายกรัฐมนตรี)
63	นายประสิทธิ์ ปทุมารักษ์	อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบกระทู้ได้

ลำดับ ที่	ผู้ตั้งกระทู้ถาม	คำถาม	ประเภทกระทู้ ถาม		ช่วงระยะเวลาการ ถาม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ผู้ตอบกระทู้
			ด้วย วาจา	เป็น หนังสือ			
64	นายสังคิต พิริยะ รังสรรค์	การพัฒนาอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่นอก เขตชลประทาน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ อย่างยั่งยืนและมั่นคง	✓		สมัยประชุมสามัญ ประจำปีครั้งที่ 2/2565	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	ตกไปเนื่องจากรัฐมนตรีติดภารกิจ ไม่สามารถมาตอบกระทู้ได้

ภาคผนวก ง.
เอกสารรับรองจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้อ่านใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2564

ชื่อเรื่อง การทำหน้าที่ของวุฒิสภาในการตรวจสอบถ่วงดุล : ศึกษากรณีการตั้งกระทู้ถาม
ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธนาชัย สุนทรอนันต์ชัย
คณะวิชา/หลักสูตร คณะนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเขตเชิงก จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(อาจารย์ ดร.วิรัตน์ ทองรอด)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2564

เลขที่รับรอง

อ.1157/2564

วันที่ให้การรับรอง: 4 พฤศจิกายน 2564

วันหมดอายุใบรับรอง: 3 พฤศจิกายน 2566

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายธนาชัย สุนทรอนันตชัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- รัฐศาสตรบัณฑิต วิชาเอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัย

1) วริยา ล้ำเลิศ ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2556). รายงานการวิจัยกฎหมายจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เสนอสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).

2) ช.ชยินทร์ เพ็ชฌุไพศิษฏ์ ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2559). รายงานการวิจัยการศึกษามาตรฐานและบรรทัดฐานของสหประชาชาติด้านความยุติธรรมทางอาญาและสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

3) ภูษงค์ เสนานุช และธนาชัย สุนทรอนันตชัย (2560). รายงานการวิจัยการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

4) ภูษงค์ เสนานุช ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ (2560). รายงานการวิจัยการจัดทำระบบงานการคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

5) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2561). รายงานการวิจัยมาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

6) คณินิจ ศรีบัวเอี่ยม ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2561). รายงานการวิจัยความเชื่อมโยงระหว่างสิทธิชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.

7) ภูษงค์ เสนานุช และธนาชัย สุนทรอนันตชัย (2561). รายงานการวิจัยการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระยะที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

8) อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ (2561). รายงานการวิจัยนวัตกรรมพัฒนาพื้นที่เพื่อเพิ่มมูลค่าของห่วงโซ่เศรษฐกิจปลาสดบางบ่อตามยุทธศาสตร์ส่งเสริมสินค้าเกษตรปลอดภัยเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

9) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2562). รายงานวิจัยหน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิเสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

10) อิศยา จันทร์วิทย์ชิต ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ (2564). รายงานการวิจัยการวิจัยและพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมสองฝั่งคลอง พื้นที่อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

11) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2565). **ชุดโครงการวิจัยโครงการตลาดเพื่อสร้างรายได้แก่วิสาหกิจชุมชนขนาดเล็กที่ได้รับผลกระทบจาก Covid-19 : สมุทรปราการโมเดล.** กรุงเทพมหานคร: หน่วยบริหารและจัดการทุนด้านการพัฒนาระดับพื้นที่.

12) ช.ชยินทร์ เพ็ชฌุไพศิษฐ์ และธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2565). **การควบคุมการกระทำทางปกครองโดยศาลปกครอง: ศึกษากรณีการกระทำทางปกครองของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.** สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

13) คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2566). **การจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.2562.** กรุงเทพมหานคร : กรมป่าไม้.

ตำรา/หนังสือ

1) เอกสารการสอนหน่วยที่ 10 หลักกฎหมายว่าด้วยการใช้อำนาจและการตรวจสอบของฝ่ายนิติบัญญัติ ในชุดวิชา “หลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย” ของสาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2) คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2564). **บันทึกเจตนารมณ์ร่างพระราชบัญญัติกำกับดูแลการจัดการอากาศสะอาดเพื่อสุขภาพแบบบูรณาการ พ.ศ.....** กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายอากาศสะอาดประเทศไทย.

3) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2565). **ประเด็นสำคัญที่พึงมีและควรแก้ไขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 : สิทธิและหน้าที่พลเมือง.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

บทความ

1) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2555). “หลักความเสมอภาคกับการจัดบริการสาธารณสุขให้กับคนพิการในประเทศไทย.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 2(2)., 115-123.

2) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2556). “หลักความเสมอภาคกับการรับบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 4(1), 72-81.

3) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2558). “สิทธิทางการศึกษากับการจัดการศึกษาแบบให้เปล่าของประเทศไทย.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 5(2), 81-96.

4) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2559). “สิทธิและความเสมอภาคของคณพิการในการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา.” หนังสือประมวลบทความ (Proceeding) การประชุมวิชาการงานประชุมสัมมนาระดับชาติด้านคณพิการครั้งที่ 7 ประจำปี 2558. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 70-79.

5) วรียา ล้ำเลิศ ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2559). “การศึกษาวิจัยกฎหมายจัดตั้งองค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 9(1), 155-181.

6) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2561). “มาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8(2), 107-126.

7) ฤกษ์ศักดิ์ เสนานุช และธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2561). “การพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม” วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 26(1), 95-119.

8) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2560). “ความเท่าเทียม ความเสมอภาค และความเป็นธรรมทางสังคมกับการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 7(2), 52-65.

9) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2562). “สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของคณพิการกับระบบขนส่งมวลชน : บทเรียนจากคดีระบบรถไฟฟ้าบีทีเอส” การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7 “งานวิชาการรับใช้สังคม” วันที่ 12 กรกฎาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 1264-1271.

10) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ. (2564). "ทิศทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตร
นิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย" การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 “งานวิชาการ
รับใช้สังคม” วันที่ 25 มิถุนายน 2564 ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 931-940.

11) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย. (2565). “แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชา
นิติปรัชญาในคณะนิติศาสตร์ของประเทศไทย” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(1), 129-139.

12) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย และคณะ (2565). “หน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิ
เสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560”
วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(2), 156-176.

2. นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช

สถานที่ทำงานปัจจุบัน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ตำแหน่งปัจจุบัน รองคณบดี และอาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- รัฐศาสตรบัณฑิต วิชาเอกความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองการปกครอง

เปรียบเทียบ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัย

1) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช และคณะ. (2561). รายงานการวิจัยมาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

2) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช และคณะ. (2562). รายงานวิจัยหน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิเสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.

3) สุจิตรา วาสนาดำรงดี ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช และคณะ (2564). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำนโยบายสาธารณะปฏิรูประบบการจัดการขยะและส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทความ

1) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช และคณะ. (2561). “มาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8(2)., 107-126.

2) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช และคณะ (2565). “หน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิเสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(2), 156-176.

3) ศิริชัย มงคลเกียรติศรี และปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช (2559). “การปรับใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนยุโรปในกฎหมายส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน : การยกข้อต่อสู้แห่งความจำเป็น” วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 34(2), 203-222.

4) ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช (2555). “การละเมิดอำนาจศาล : กรณีศาลรัฐธรรมนูญ” คู่มือการสอน วิชากฎหมายสื่อสารมวลชนและวิชาจริยธรรมสื่อสารมวลชน. 81 – 85.

5) ปกรณ์ ปาลวงษ์พานิช (2552). “ลิขสิทธิ์เพลงกับธุรกิจจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์”. วารสารนักบริหาร. 29(3), 104 – 109.

3. นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นางสาวกษมา สุขนิวัฒน์ชัย

สถานที่ทำงานปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตำแหน่งปัจจุบัน นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัย

1) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย กษมา สุขนิวัฒน์ชัย และคณะ. (2561). “มาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8(2)., 107-126.

2) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย กษมา สุขนิวัฒน์ชัย และคณะ (2565). “หน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิเสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(2), 156-176.

บทความ

1) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย กษมา สุขนิวัฒน์ชัย และคณะ. (2561). “มาตรการทางกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารของรัฐและการคุ้มครองปกป้องผู้ให้ข้อมูล.” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8(2)., 107-126.

2) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย กษมา สุขนิวัฒน์ชัย และคณะ (2565). “หน้าที่ของพลเมืองกับการเสริมสร้างสิทธิเสรีภาพสู่ความเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560” วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 13(2), 156-176

3) กษมา สุขนิวัฒน์ชัย. “การจัดสรรคลื่นความถี่ 3G ภายใต้กฎหมายโทรคมนาคมของประเทศไทย” เอกสารเสนอที่ประชุมฝ่ายร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

4) กษมา สุขนิวัฒน์ชัย. “การส่งเสริมและอนุรักษ์พลังงาน: พลังงานทดแทน” เอกสารเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

5) กษมา สุขนิวัฒน์ชัย. “การเขียนหลักการและเหตุผล” เอกสารประกอบการสัมมนา “โครงการสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการร่างกฎหมายในชั้นรัฐสภา”

4. นักวิจัย

ชื่อ-นามสกุล นายทวนชัย โชติช่วง

สถานที่ทำงานปัจจุบัน กองกลาง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ตำแหน่งปัจจุบัน หัวหน้างานกฎหมายและผลประโยชน์ กองกลาง

ประวัติการศึกษา

- นิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
- นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทความ

1) ทวนชัย โชติช่วง. (2553). “การฟ้องคดีมหาวิทยาลัยเอกชนในฐานะเป็นหน่วยงานทางปกครองต่อศาลปกครอง”. *Huachiew Chalermprakiet Law Journal*, 1, 161–171.

2) ทวนชัย โชติช่วง. (2553) “วิเคราะห์คำพิพากษา : ฆ่าภริยาและชายชู้ตายขณะร่วมประเวณี เป็นป้องกันหรือบันดาลโทสะ”. *Huachiew Chalermprakiet Law Journal*, 1, no. 1 (November 28, 2011): 68–81

3) ทวนชัย โชติช่วง. (2555). “การควบคุมการลงมติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เป็นไปตามหลัก "ความเป็นอิสระของสมาชิกรัฐสภา". *วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (ธ.ค. 2555 - พ.ค. 2556)

4) ทวนชัย โชติช่วง. (2556). “ที่มาทางอำนาจขององค์กรตุลาการในการพิจารณาคดีทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550: ศาลรัฐธรรมนูญ”. *วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ* ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (ธ.ค. 2556 - พ.ค. 2557)

5) ทวนชัย โชติช่วง. (2561). “ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561”. เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ ปัญหาทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

6) ธนาชัย สุนทรอนันตชัย ทวนชัย โชติช่วง และคณะ. (2564). "ทิศทางการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตในประเทศไทย" การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8 “งานวิชาการรับใช้สังคม” วันที่ 25 มิถุนายน 2564 ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 931-940.

